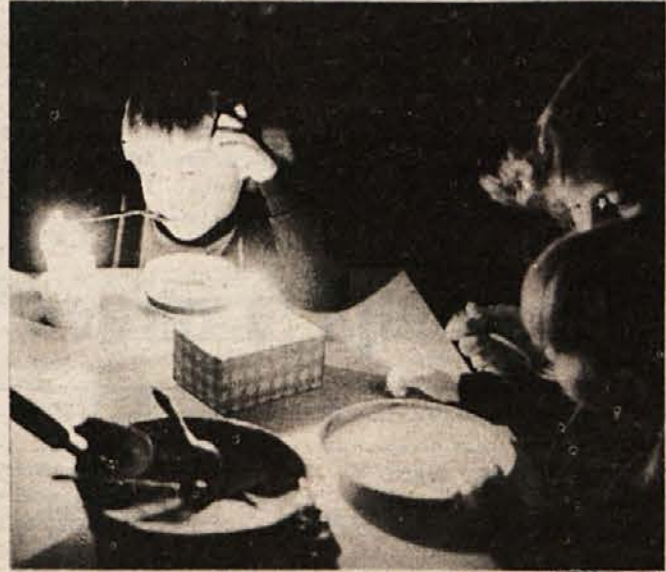

V Metliki delovni obisk člana CK ZKJ

T. Momirovski obiskal tudi
nekatero delovne organiza-
cije

V petek in soboto je bil na delovnem obisku v metliški občini Tomo Momirovski, član CK ZKJ. Sestal se je s političnim aktivom občine, prisostvoval seji Komiteja občinske konference Zveze komunistov in se udeležil razgovorov v Beti, metliški osnovni šoli in Kmetijski zadrugi. Povsod so bila v središču pozornosti prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva, seveda je beseda tekla tudi o delovanju Zveze komunistov v občini, krepitvi samoupravnih odnosov ter o drugih aktualnih nalogah v občini in posameznih okoljih.

V Kmetijski zadrugi je bil govornik o razvoju socialističnih odnosov na vasi, pri čemer so v občini naredili velik napredek. „Vsekakor“, je bilo rečeno, „pa je treba te odnose še poglobljati in razširiti sodelovanje kmetov z zadrugo.“

ŠKODA (IN ROMANTIKA) – Ponedeljkov izpad elektrike je povzročil veliko škodo v gospodarstvu. Brez večje škode, toda v neprijetnem položaju, pa so se znašle tudi številne družine, saj je elektrike zmanjkalo prav tedaj, ko so se odpravljali k večerji. Enkrat za spremembo je minila v romantični svetlobi sveče.

Dolenjski dve uri teme

Precejšnja škoda v tovarnah, posebno v Krki – Zaprte trgovine – V bolnišnicah red in mir – Vlaki stali

V ponedeljek nekaj po 16. uri je razpadel elektroenergetski sistem v vseh jugoslovanskih republikah z izjemo Črne gore ter Bosne in Hercegovine. Neposreden vzrok za dveurno temo po domala vsej Jugoslaviji je bila začasna okvara 300-megavatnega agregata.

Izpad takega agregata iz proizvodnje električne energije sam po sebi ne pomeni velikega primanjkljaja moči, žal pa je umik izzval preobremenitev daljnovidov, s katerimi je jugoslovanski energetski sistem povezan s sistemom zahodne Evrope. Ti daljnovidov so se zaradi preobremenitve avtomatično izključili, kar je povzročilo veliko preobremenitev elektrarn v Jugoslaviji, nagel padec frekvence in napetosti ter verižni izpad številnih elektrarn.

Po razpadu sistema se je začelo medsebojno povezovanje elektrarn in postopno vključevanje porabnikov. Hidroelektrarne so se hitro vključile, termoelektrarne pa postopoma v 24 urah. S hidroelektrarnami lahko zagotovijo nekako polovico jugoslovanskih potreb po električni energiji.

Na Dolenjskem, Beli krajini, Kočevskem, Ribnici in Posavju zaradi izpada elektrike ni bilo večjih težav in zmede. Seveda so za nekaj časa obstale tovarne, na železniških tirih (v Zasavju pol ure) vlaki, zaprli so nekatere

trgovine, banke in pošte, gostilne so se ob svečah napolnile do zadnjega kotečka. Škoda v delovnih organizacijah je zaradi izpada seveda precejšnja. Med najbolj prizadetimi je novomeška Krka, obrat biokemija, kjer so bile v fermentaciji antibiotikov uničene kulture. Škoda neuradno cenijo na 1,5 milijona dinarjev. Agregat, ki je predviden, da vskoči ob okvari javne mreže, je zatajil. Novomeška bolnišnica še nima svojega agregata, dobijo ga v najkrajšem času, kljub temu pa je tema in izključitev električnega toka nista presenetila. V operacijskih dvoranah imajo rezervne luči, aparate za hemodializo pa so poganjali ročno. Brez panike in zmede je vse minilo tudi v brežiški bolnišnici, kjer tudi nimajo agregata.

V delovni organizaciji Djuro Salaj v Krškem je v tozdu Celuloza trajal zastoj tri ure in proizvodnja celuloze se je zaradi tega zmanjšala za 52 t. Izpad proizvodnje papirja znaša 84 t. Skupno škodo v Celulozi ocenjujejo na 456 tisoč dinarjev.

Odlučno se je izkazala elektrarna Brestanica, ki začne s proizvodnjo po potrebi. Od ukaza do prvih kilovatov ne preteče več kot 10 minut, seveda pa mora elektrarna najprej počakati, da vsaj nekoliko skrajpo razpadlo mrežo, sicer njenih naftnih 100 megatov nima komu koristiti. Ob 17.19 je Brestanica že delala s polno močjo.

„Živimo v prelomnem obdobju...“

Vinko Hafner je v Dol. Toplicah govoril o temeljnih nalogah sindikatov v zdajšnjih političnih in gospodarskih razmerah – Kako iz razvojnih zagat?

Živimo in delujemo v zelo resnih gospodarskih okoliščinah, ki so pogojene tudi z dogajanjem v svetu. Položaj kajpak ni kritičen, a zavedati se moramo, da smo dosegli stopnjo razvoja, ki terja od nas nove poglede na spremembe pri družbenoekonomskih odnosih in gospodarjenju.

To je povzetek uvodnih besed Vinka Hafnerja, predsednika RS ZSS, ki se je zadnji petek v Dolenjskih Toplicah udeležil razprave o temeljnih nalogah sindikatov v zdajšnjih političnih in gospodarskih razmerah; šlo je za eno od tem na seminarju, ki so ga pripravili republiški odbori sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije pa trgovine in obrti.

Tov. Hafner je poudaril, da gospodarske okoliščine vplivajo tudi na družbenopolitični razvoj in samoupravljanje, to pa od komunistov in drugih socialističnih sil zahteva hitro ukrepanje. Občasni posegi države v obračanje gospodarskih in družbenih tokov so kratkotrajna nuja, za dolgoročen družbeni razvoj pa to ni dobro. Če se le da, se moramo takim posegom odreči,

napredne sile si morajo prizadevati za še doslednejšo uveljavitev samoupravnega položaja delavcev. V zadnjih treh desetletjih je bilo že ogromno storjenega, da bi delavci postali resnični gospodarji, napredek je tako v političnem, družbenem kot ekonomskem smislu. A delavci dandanes še zmeraj nimajo popolne upravljalske moči nad ustvarjenim dohodkom, njihov vpliv

odločanja nad denarjem za skupno in splošno porabo je premajhen, povsem pa so se jim odtujila sredstva, ki se zbirajo v bankah, slednje se obnašajo, ko da ne razpolagajo z delavčevim denarjem.

„Živimo v prelomnem obdobju, od upravljanja v imenu delavcev moramo preiti na upravljanje delavcev samih,“ je dejal tov. Hafner in podčrtal veliko vlogo sindikatov pri uveljavljanju delavčeve pravice do gospodarjenja z rezultati svojega dela v celoti. V pogojih gospodarske nestabilnosti pa je težko dobro

(Nadaljevanje na 4. str.)

TEŽKO JE DOBRO GOSPODARITI – Vinko Hafner, predsednik RS ZSS, je na seminarju sindikalnih delavcev v Dol. Toplicah očrtal resnost dandanašnjih gospodarskih okoliščin. (Foto: D. Rustja)

Po delu v šolske klopi

Posavski komunisti se množično usposabljujejo za prakso – Več kot desetina članov ZK v šolah in tečajih

Med tri tisoč komunisti v posavskih občinah je kar petsto takih, ki so bili sprejeti v organizacijo v zadnjih letih. Veliko zastopanost mladih pa zahteva tudi sprotno usposabljanje za delo. Pretežen del tega opravlja medobčinsko študijsko središče – politične šole CK ZKS s sedežem v Brežicah.

Izobraževanje komunistov poteka v prostem času. Izjema je le trimesečni seminar iz teorije in prakse marksizma z 20 do 30 slušatelji iz vseh treh občin, v katerem se mladi usposabljujejo za delo v družbenopolitičnem in samoupravnem življenju, najboljši pa nadaljujejo študij na srednji politični šoli. Različne oblike usposabljanja od seminarjev za kandidate, za novo sprejete člane ZK do občinske politične šole, srednje politične šole in politične šole J. B. Tito v Kumrovcu je v sezoni 1979/80 obiskovalo 345 posavskih slušateljev. Odziv je bil najmanjši pri kandidatih za sprejem v ZK, za kar pa so odgovorne osnovne organizacije, ker so površne pri izbiri.

Večina slušateljev občinskih političnih šol, dopisne šole marksizma in trimesečnih seminarjev se je hitro uveljavilo v družbeno političnem

delu, in od 80 anketiranih jih je študijskemu središču le 22 sporočilo, da nimajo nobene funkcije. Največ jih opravlja dolžnost sekretarja oziroma namestnika sekretarja OO ZK, drugi predsedujejo sindikatu, delavskemu svetu, mladini, svetu in skupščinam krajevnih skupnosti, krajevnim konferencam SZDL ipd., kar govori za to, da uživajo zaupanje svoje sredine in da šolanje ni bilo zaman.

J. T.

Dol. Toplice: Namesto doma le pionirski tabor

Na seji predsedstva Zveze prijateljev mladine Slovenije preteklo sredo je postalo dokončno jasno, da kljub velikim prizadevanjem v prihodnjem srednje-ročnem obdobju zaradi zaostrenih gospodarskih razmer ne bo mogoče izpeljati načrta izgradnje „Doma slovenskih pionirjev“ v Dolenjskih Toplicah. Ker pa so pionirji za gradnjo že zbrali precej denarja, nekaj pa ga še bodo – po samoupravnem sporazumu skupno 7 milijonov dinarjev – so se na ZPM dogovorili, da bodo na zemljišču, ki ga je novomeška občinska skupščina že odobrila v ta namen, v prihodnjem letu uredili pionirski tabor. Že prej je bilo namreč v načrtu večje šotorišče ob domu z zmogljivostjo okrog sto postelj. Pionirski tabor z urejeno kuhinjo, sanitarijami in sploh vsem, kar spada v kamp, pa bi deloval v tesni povezavi z osnovno šolo v Dolenjskih Toplicah, kar je bilo v manjšem obsegu že doslej.

Ob koncu tedna bo prevladovalo suho in jasno vreme. Nekoliko topleje bo.

SAMOUPRAVNE VRZELI V POSAVSKI KULTURI

Posavje ima sicer živahno kulturno središče, čuti pa se pomanjkljiva povezanost poklicnih ustanov in občinske kulturne skupnosti. Na amaterskem področju skrbi za dobro sodelovanje posavska pevska zveza in združenje gledaliških skupin, predlagajo pa tudi regijsko zvezo kulturnih organizacij. Financiranje kulture v Posavju še ni utečeno, po delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih pojmujejo to kot vsiljeno obveznost in ne kot izraz svobodnega združevanja za zahteve in želje delovnih ljudi po kulturnih dobrinah. O uresničevanju samoupravne kulturne politike v Posavju bo zato v torek, 16. decembra, temeljito razpravljali medobčinski svet ZKS Posavje.

VISOKO PRIZNANJE BORISU ANDRIJANIČU

V ponedeljek, 8. decembra, so v Novem mestu v navzočnosti predstavnikov celotnega družbenopolitičnega življenja občine, nekaterih narodnih herojev, predsednika Gospodarske zbornice SRS Andreja Verbiča in drugih gostov slovesno izročili red republike z zlatim vencem generalnemu direktorju novomeške tovarne zdravil Krka mr. ph. Borisu Andrijančiču. O slovesnosti, ki je bila ob tej priložnosti v slavnosti dvorani občinske skupščine in jubilaritovih zaslugah, obširneje poročamo na novomeški strani.

Jasneje začrtati razvojno smer

Krško: hrvaška in slovenska delegacija ugotavljali pomanjkljivosti resolucije

Hrvaška in slovenska delegacija v zboru republik in pokrajin skupščine SFRJ sta, kot smo na kratko že poročali, 2. decembra v Krškem na delovnem srečanju živalno razpravljali o odprtih vprašanjih v zvezi s sprejetjem planskih aktov za prihodnje srednjeročno obdobje in resolucijo o glavnih smernicah in okvirnih družbenoekonomskih razvoja Jugoslavije v letu 1981. Izmenjali sta tudi poglede glede predvidenih sprememb sistemskih zakonov.

Nedvomno je potrebno, so ugotavljali v razgovoru, nadaljevati s poglobljanjem družbeno-gospodarskih odnosov, vendar to v resoluciji ni dovolj opredeljeno. V njej so zapisane številne naloge, ni pa navedeno, kdo jih bo izvrševal. Opredelili sta, kje in kako bomo v ekonomski politiki 1981 delovali, da bo več samoupravljanja in manj administriranja. Zvezna resolucija ne nakazuje rešitev, glede izvozne usmerjenosti pa je preveč deklarativna. Delegaciji sta soglašali, da se je potrebno zavzemati za najmanj 7-odstotno rast izvoza, vendar je

treba določiti tudi pogoje, da bi to lahko uresničili. Pomanjkljivost resolucije je, ker ne posveča pozornosti tečaju dinarja, deviznemu tržišču niti problemu inflacije. Ta zaustavlja gospodarski razvoj, ogroža pa ga tudi v prihodnje. Zaustavili smo rast osebne, ne pa tudi družbenega standarda, čeprav bi po mnenju nekaterih hrvaških delegatov stabilizacija morala pomeniti padec obeh. Glede deviznega sistema in sistema cen so bili izraženi podobni pogledi. Poudarili so, naj bi denarna masa spremljala stvar na gibanja in da bi združeno

delo moralo imeti vpliv na emisijo denarja. PAVEL PERC

V ENERGETSKEM GIGANTU – Člani hrvaške in slovenske delegacije so si z velikim zanimanjem ogledali skoraj že povsem dokončano jedrsko elektrarno v Krškem, ki bo po dveipolletni zamudi poslala v električno omrežje prve kilovate energije v oktobru prihodnjega leta.

Nekaj dni nazaj se je zdela, da prehaja položaj na Poljskem v izrazito kritično fazo, nemara največ so k takemu vzdušju prispevale nekatere ocene, ki so prihajale iz zahodnih političnih in zlasti obveščevalnih krogov in ki so se prepletale z zelo jasno izrečenimi svarili. Združene države Amerike so bile glede tega najbolj nedvoumne in odkrite, ne dosti manj pa tudi novice, ki so jih posredovale zahodne tiskovne agencije in so prihajale iz obveščevalnih služb zahodne vojske zveze.

Poljski obljubljeni bratska pomoč

Ta teden je vzdušje okoli Poljske dosti bolj umirjeno. Razlog za to je srečanje šefov držav in partij ter drugih pomembnih funkcionarjev (predvsem obrambnih in zunanjih ministrov) držav varšavskega sporazuma, ki je bilo v Moskvi.

Udeleženci sestanka so izrazili prepričanje, da bodo komunisti, delavski razred in delovni ljudje Poljske znali premagati težave in da bodo zagotovili nadaljnji razvoj države po socialistični poti. Tako je poročala sovjetska tiskovna agencija TASS, ko je prenašala uradno sporočilo s sestanka. Sporočilo je dodajalo, da Poljska lahko še nadalje računa na bratsko solidarnost in podporo držav članic varšavskega sporazuma.

Poljsko vodstvo je s svoje strani poudarilo, da so hvaležni za zaupanje, ki so ga socialistične države pokazale, hkrati pa so potrdili, da bo Poljska ostala trdno na poti izgradnje socializma.

Taka stališča za zdaj obetajo možnost za mirno reševanje zadržev, ki niso majhne, ki pa jih po splošnem prepričanju lahko rešijo zares trajno in učinkovito Poljaki sami, brez slehernega vmešavanja s katerekoli strani in brez pritiskov.

PORTUGALSKA: ZMAGA JOANESA

Na portugalskih predsedniških volitvah je med šestimi kandidati zbral največ glasov dosedanji predsednik republike Joanes. Volitve so potekale v nenavadnih razmerah, saj se je tik pred njimi smrtno ponesrečil predsednik vlade Sa Carneiro. V letalu, ki je strmoglavilo, je bil tudi obrambni minister.

S tem, ko so Portugalci svoje zaupanje naklonili predsedniku republike Joanesu, so se v bistvu opredelili za srednjo pot. Pokojni Sa Carneiro je bil izrazit konservativec, isto politično filozofijo pa je zastopal tudi eden največjih Joanesovih tekmecev na volitvah Soares Carneira.

INDIJA: UGLEDEN OBISK IZ SZ

Generalni sekretar CK KPS Sovjetske zveze in predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Leonid Brežnev je na uradnem obisku v Indiji.

S tem se pravzaprav na najvišji ravni zaključuje serija obiskov (predsednik Indije Sanjiv Reddy je bil v Sovjetski zvezi pred približno dvema mesecema, medsebojne obiske pa sta opravila tudi zunanja ministra), ki sta jih izmenjali državi v zadnjem času.

Na miži, za katero sedita Indira Gandhi in njen gost, je razgrnjena izredno široka paleta vprašanj: od dvostranskega sodelovanja do položaja v Aziji (s posebnim oziranjem na Afganistan, Iran in Indokitajsko) in vloge ter trenutne dejavnosti neuvršenih. Zlasti slednje bo pomembno, saj je Indija gostiteljica (februarja prihodnje leto) naslednjega sestanka zunanjih ministrov neuvršenih držav - to pa prihaja v trenutku, ko se gibanje sooča z zelo resnimi izjavi.

Zato bodo pogovore in predvsem rezultat pogovorov zelo pozorno spremljali iz vseh smeri kompasa.

JANEZ ČUČEK

ZA POTRESOM SE HUDA ZIMA - Na potresnih območjih Italije si še vedno prizadevajo, da bi odpravili vsaj nekatere posledice potresa in pomagali prebivalcem, ki so ostali brez strehe nad glavo. Vojska je poslala na ogroženo območje nove enote, ki so se vključile v obnovo. Toda ta še vedno prepočasni poteka in številni prebivalci so še vedno brez upanja na pragu zime. (Telefoto: UPI)

„Sloven'c, tvoja zemlja je zdrava“

Še mnoge neizkoriščene naravne možnosti - Ob preskromnih načrtih KZ Trebnje

V Sloveniji pridelamo le okrog tri četrtine potrebne hrane. V prihodnjih petih letih naj bi samooskrbo zvečali na 85 odstotkov. To je nujno, da bi b ili manj odvisni od uvoza in nakupov drugod. Strokovnjaki ugotavljajo, da je tudi možno, če bomo bolje izkoriščali, kar nam omogoča ali celo ponuja narava.

Načrtovalci razvoja kmetijstva v letih 1981 - 1985 predvidevajo, da je prirejo mleka v Sloveniji moč zvečati tako, da bo odkup porasel od letošnjih okrog 300 milijonov litrov na 400 ali celo 420 milijonov litrov, kar bo skoraj za 40 %. Število krav in brejih telic naj bi v teh petih letih zvečali za 15 %, od sedanjih 264.000 na 304.000 glav, pridelek krme na travnikih in pašnikih pa za 20 %. Več krav bo dalo tudi več telet za pitanje, za goveda pa bo treba pridelati kar največ krme doma.

Pri tem nas nekatere kmetijske zadruge presenečajo s svojimi skromnimi načrti. Kako se bo vključila v tak slovenski razvoj kmetijstva npr. KZ Trebnje, če bo prirejo mleka na svojem območju zvečala v petih letih le za 5 % in pitanje goved za 2 %? Kmetovalci se ne bodo odrezali nič bolj pri pridelovanju krušnih žit niti krompirja, čeprav imajo na svojem območju tovarno za predelavo.

Kdo naj prideluje hrano za prebivalce take občine? To ni več samo zadržano, ampak tudi širše, občinsko, republiško in vsedržavno vprašanje. A če

drobljene na veliko zasebnih posestev in malih parcel, ostarelost kmetov, premajhna podjetnost kmetov - delavcev pri obdelovanju svojih posestev in podobno.

Med občinami so res precejšnje razlike. Toda razvoj v tako imenovanih kmetijskih občinah, v katerih je gradnja industrijskih obratov zakasnila, gre po enaki poti, kot je šel kmalu po vojni v nekaterih takratnih kmetijskih občinah. Če naj bi to upoštevali kot olajševalno okolnost za tiste, kjer razvoj kmetijstva stagnira, potem bi se morali sprizniti s predvidevanji, da bo iz leta v leto primanjlovalo več hrane.

Nekateri menijo, da imajo v kmetijskih občinah več možnosti za uredničevanje republiškega načrta pridelovanja hrane, pa so v hudi zmoti. Tam, kjer je zaposlenih manj kmečkih ljudi, ker je še malo industrijskih obratov, je kmetijska zemlja bolj obdelana kot v industrijsko razvitejših občinah. Možnosti za večje pridelke hrane so torej povsod, zlasti če pospešujemo dejavnosti, ki pri njih najbolj uspevajo, in če se vključijo vsi lastniki posestev. JOŽE PETEK

TELEGRAMI

DUNAJ - Na 24. kongresu komunistične partije Avstrije je spregovoril vodja jugoslovanske delegacije, član predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc in že po prvih pozdravnih besedah poudaril, da Jugoslavija visoko ceni prizadevanja avstrijskih komunistov v prid reševanja slovenske in hrvaške manjšine v skladu z določili avstrijske državne pogodbe. Dolanc je nato govoril o nevarnostih, ki grozijo procesu popuščenja napetosti. Poudaril je tudi pomembno vlogo gibanja neuvršenih za odstranitev virov mednarodne nestabilnosti.

RIM - V San Marinu je zasedal 10. kongres komunistične partije, katerega osnovna tema je „obnova in preobrazba družbe v demokraciji in pluralizmu, enotnost leveice in sodelovanje vseh demokratičnih in ljudskih sil“. V tej majhni apeninski republiki je komunistična partija skupaj z drugimi levimi strankami na oblasti od leta 1978. Kongresu prisostvuje več tujih delegacij, med njimi tudi ZKJ. Komuniste in ljudstvo svobodoljubnega San Marina je pozdravil vodja delegacije ZKJ France Popit.

TEHERAN - Sodnik iranskega revolucionarnega sodišča Hodza toleslan Sadek Halhali je odstopil s položaja šefa nacionalne službe za boj proti mamilom. O vzrokih, ki so pripeljali do ostavke, uradno niso ničesar objavili, vendar se je v Teheranu izvedelo, da bi mogli biti rezultat nekaterih obtožb, ki so se slišale na račun metod, ki jih je služba uporabljala v boju proti proizvajalcem, preprodajalcem in uživalcem mamil. Z iraško-iranskega bojišča pa v zadnjih dneh ni bilo posebnih novic. Tečejo pozicijski boji, ki pa jih po ostrini ni mogoče primerjati s spopadi izpred treh tednov. Na obeh straneh vse bolj uporabljajo letalske sile ter si prizadevajo, da bi z nepričakovanimi napadi prizadeli sovražniku bliskovite in hude udarce.

JERUZALEM - Izraelske vojaške oblasti so po študentovskih demonstracijah - organiziranih v znamenje protesta zaradi izгона dveh palestinskih županov z okupiranega ozemlja na zahodnem bregu Jordana - zaprle neko palestinsko visokošolsko ustanovo v Halhulu.

STARIH, DOBRIH DUNAJSKIH KAVARN sicer ni bilo toliko kot jih je bilo nekoč, vedno pa v njih radi posedajo med požirkom kave prelistajo časopise in revije. Minuli vikend je na prvi strani uglednega meščanskega dnevnika „Die Presse“ zelo odjeknil intervju zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Josipom Vrhovcem - brali so ga širom Avstrije. Na jugoslovanske diplomacije med drugim očaral svoje bralce zelo duhovito prispevilo (tako poročala dunajski tisk) o obratovni tekmi. Dejal je tako: evropskem prizorišču je tak grozljiv kup železnine s tako veliko razstrelino močjo, da moramo vprašati, kako dolgo šibka ladja vzdržala tako breme...“ Navdušenje ob slikem tem izražanju...

TAČAS PA ODMEVA NEKA DRUGA IZJAVA in sicer predvsem v Združenih državah Amerike. Po pisanju tiska je namestnik senator Charles Percy v pogovoru z najvišjimi sovjetskimi voditelji pred nekaj dnevi v Moskvi izjavil, da je za ustanovitev palestinske države z Jaserjem Arafatom, predsednikom palestinske osvobodilne organizacije kot njenim voditeljem. Kdo je Charles Percy, da je ta izjava vzbudila tako velik hrup? Bodoči predsednik zunanje političnega odbora ameriškega senata in zelo dober sodelavec prihodnjega ameriškega predsednika Ronalda Reagana. In kaj je narobe s to izjavo - vsaj po mnenju nekaterih Reaganovih sodelavcev? Nič drugega kot to, da je v popolnem nasprotju s nekaterimi Reaganovimi izjavami, ki jih je med predvolilno kampanjo dajal kot kandidat na predsednika. Tedaj je namreč izjavil, da ne pristaja na ustanovitve palestinske države...

To je mogoče res, ampak eno je govorenje v predvolilni kampanji, med katero je pač treba nabirati glasove (židovski so bili zelo pomembni), drugo pa je „resnična“ politika... POLITIKA PA JE KAJPAK TUDI DENAR: in tako predlaga neki kolumbijski ekonomist, naj bi bil v vseh državah sveta enak denar, vendar pa bi ga ne bilo povsod enako veliko in tudi ne bi bil enako vreden, ker bi pak v njim v različnih državah lahko kupili različne količine blaga ali uslug... Star predlog, ki bo končal kot vsi podobni predlogi njim...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V Beogradu je bila seja CK ZKJ, ki je govorila o planiranju v obdobju 1981 - 1985. Na seji so sprejeli ustrezne zadolžitve za komuniste in v njih med drugim dejali:

Razpoložljiva sredstva za naložbe je treba usmeriti v hitrejšo končanje objektov, ki so pomembni za odpravo strukturnih problemov v gospodarstvu, za povečanje izvoza in uresničevanje politike gospodarske stabilizacije v celoti.

Leta stabilizacije

Sredstva za zadovoljevanje splošnih družbenih in skupnih potreb je treba zagotoviti v skladu s potrebami in realnimi materialnimi možnostmi gospodarstva, delovnih ljudi in občanov. Sredstva v te namene morajo naraščati počasneje od rasti.

ZK se mora skupaj z delovnimi ljudmi v združenem delu in drugimi družbenimi dejavniki angažirati za produktivno zaposlovanje, predvsem mladih, šolanih delavcev. V tem smislu je treba hitreje usklajevati strukturo izobraževanja s stvarnimi potrebami gospodarstva in razvoja proizvodnih sil, kot tudi z razvojnimi potrebami združenega dela. Nujno je zagotoviti pogoje za produktivno zaposlovanje delovnih ljudi, ki se vračajo z začasnega dela v tujini.

Treba je določiti in ustvarjati skupno politiko razvoja energetike države, ki mora temeljiti na izkoriščanju domačih virov in nadomestilnih uvozne energije z domačo ter zagotoviti bolj smotno strukturo proizvodnje

in porabe energije. Treba je zagotoviti dolgoročnejshe iskanje domačih virov energije, še posebej premoga, hidroenergije, nafte, plina in urana in uporabo novih oblik energije.

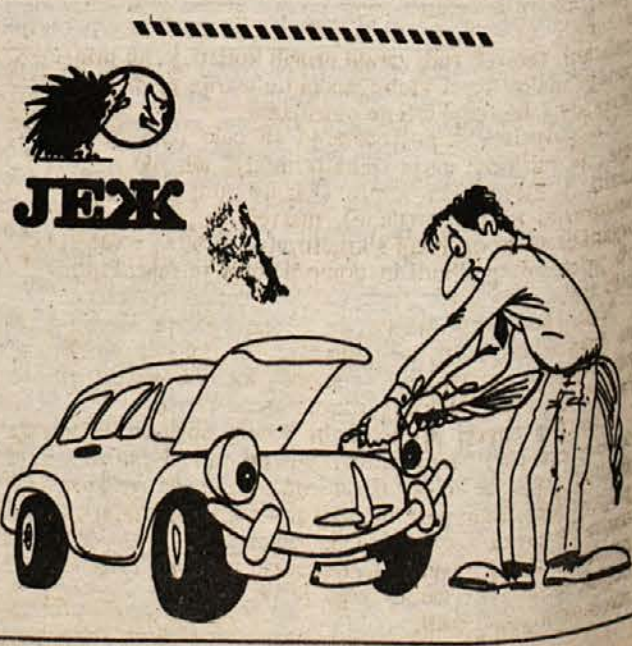
CK meni, da je treba s celovito družbeno akcijo in ukrepi gospodarske politike zagotoviti boljše in hitrejšo aktiviranje razpoložljivih naravnih človeških in materialnih dejavnikov za razvoj agroindustrijskega kompleksa.

Hitrejši razvoj vsake gospodarsko nezadostno razvite republike in posebej hitrejši razvoj pokrajine Kosovo od povprečja za državo, je bistven dejavnik razvoja in krepitve enakopravnosti narodov in narodnosti, republik in pokrajin, dejavnik skladnejšega in stabilnejšega razvoja gospodarstva in eden od temeljnih ciljev razvoja države v prihodnjem obdobju.

Prav tako je nujno nadaljnje dopolnjevanje sistema spodbujanja tega razvoja na načelu, da združeno delo neposredno in v vse večji meri prevzema vlogo pri spodbujanju razvoja teh območij in da se s širšim dohodkovnim povezovanjem na podlagi združevanja dela in sredstev, skupnega tveganja, prenašanja znanstvenih dognanj in poslovnih izkušenj, ustvarjajo pogoji za hitrejši razvoj gospodarsko nezadostno razvitih, pa tudi gospodarsko razvitih republik in pokrajin na kvalitativnih temeljih. V tem smislu so nujne spremembe pri načinu oblikovanja sredstev sklada federacije na podlagi večjega dohodkovnega povezovanja OZD in gospodarsko premalo razvitih republik in pokrajin Kosovo in gospodarsko razvitih republik in pokrajin, povezovanje njihovih proizvodnih programov in načrtov in podobno.

Iz zadnjega Pavihe

SODOBNA OZIMNICA

SKRB ZA PTICE - Učenci kočevske osnovne šole so se lotili izdelovanja ptičjih krmilnic. Sestavili so jih že nad petdeset in prav te dni so jih izobesili po mestu. Žal pa letos primanjkuje ptičje krme, zato bodo učenci vanje natrosili zrnje le ob največjem snegu in mrazu. (Foto: France Brus)

SNEŽAK ZA KNJIGO REKORDOV - V Gotni vasi pri bivši gostilni Drenik so tamkajšni „odrasli“ mladinci iz zadnjega snega naredili snežaka (še pred dnevi je imel tudi moški simbol), da mu na Dolenjskem ni najti para. Proti nebu se dviga nad tri metre visoko. (Foto: J. Pavlin)

PLESNI KLUB
Novo mesto,
Sokolska 1

organizira

ODPRTA PLESNA TECAJA

za starejše; pričetek v nedeljo, 14. decembra

začetni ob 17. uri
nadaljevalni ob 19. uri

Vabljeni! 899/50-80

saloni pohištva

komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

NOVOLES

„NOVOLES“, lesni kombinat
Novo mesto - Straža, n. sol. o.
TOZD TOVARNA GUGALNIKOV, DVOR

Delavski svet TOZD razpisuje prosta dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

VODJA PROIZVODNJE

pod naslednjimi pogoji:

- višja šola lesne smeri ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
- 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali sorodnih del
- organizacijske in vodstvene sposobnosti
- moralno-politične kvalitete

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

NOVOLES, lesni kombinat
kadrovska socialna služba
68351 Straža

Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje v 60 dneh po končanem zbiranju ponudb.

904/50-80

ZA RAZVOJ ZIVINOREJE

Na torkovi seji črnomaljskega izvršnega sveta so med drugim obravnavali poročilo o izvajanju sklepov za pospeševanje kmetijstva, ki jih je občinska skupščina sprejela pred letom dni. Ob tem je beseda tekla o možnosti nadaljnjega razvoja kmetijstva, zlasti živinoreje. Govor je bil tudi o usmerjeni stanovanjski gradnji, vzdrževanju stanovanjskih hiš v družbeni lasti, problematiki gradbeništva, razpravljali pa so še o več predlogih samoupravnih sporazumov, odlokov in zakonov.

Zadnji meseci bodo odločilni

V štirih občinah dolenjske regije rezultati gospodarjenja ob tričetrtletju niso slabi, zaradi naglega porasta stroškov pa kljub vsemu malo ostaia za delitev

Prvi kazalci o uspešnosti gospodarjenja za devetmesečno obdobje leta 1980 so za dolenjsko regijo kar zadovoljivi, ni pa še podrobnejše analize s strani SDK, na osnovi katere bi lahko poglobljeno ocenjevali dobre in slabe strani dela.

Celotni prihodek je na primer najbolj porasel v metliški občini in to za 44 odstotkov, sledi Črnomelj s 34 odstotki porasta, Trebnje s 33 odstotki in Novo mesto s 25,6 odstotnim povečanjem. V isti sapi pa je oceniti tudi stroške, ki pa so povsod skokovito naraščali, najmanj pa v novomeški občini in največ v metliški, zato je ustvarjeni dohodek odraz vsega tega. Novomeška občina je prav po ustvarjenem dohodku na prvem mestu s 34-odstotnim porastom v primeri z istim obdobjem lani, Metlika in Črnomelj beležita 32-odstoten porast, Trebnje pa le 25-odstoten napredek pri dohodku.

Na Dolenjskem je bilo v prvih devetih mesecih skupno za 251 milijonov dinarjev izgub, pri tem Metličani niso nič udeleženi, pač pa prednjači Trebnje z izgubo 31 milijonov v dveh delovnih organizacijah, Novo mesto ima tudi dva

izgubaša za 14 milijonov, Črnomelj pa le enega za 6 milijonov din.

Tudi poslovni skladi in amortizacija so pokazali domala povsod lep napredek, pri čemer se kažejo učinki stabilizacijskih ukrepov, pač pa uspešnost poslovanja nikjer ni na zadovoljni ravni. Še najbolj se glede tega lahko pohvalijo Novomeščani, pri katerih dva od treh pokazateljev celotne uspešnosti kažejo na porast, medtem ko v vseh ostalih treh občinah omenjeni trije kazalci kažejo na nazadovanje.

V zadnjih treh mesecih bodo povsod skušali uspehe popraviti, vendar se je hkrati tudi bati, da prizadevanja ne bodo rodila večjega sadu, ker tudi stroški še nadalje rastejo.

R. B.

V tej vsoti je Ljubljanska banka udeležena z obrestmi le v višini 37,3 odstotka, medtem ko se tri četrtine obresti za kredite odliha v druge banke in delovne organizacije. Močno je namreč razvejeno medsebojno kreditiranje, kjer pa obrestne mere za „uslugo“ znaša 20 odstotkov.

Da bi ugotovili natančno stanje zadolženosti in prelihanja denarja iz naslova obresti v vseh štirih dolenjskih občinah, je bilo konec novembra na seji izvršilnega odbora medobčinske gospodarske zbornice sklenjeno, da bodo februarja po zaključnih računih pripravili podrobno strokovno analizo, na osnovi katere bo možno razpravljati in zavzeti stališče. Vsekakor pa je že zdaj jasno: zadolževanje ima svoje meje in te bo potrebno začrtati tudi s politično akcijo.

R. B.

VSEM PROSILCEM POSOJILA

V viniškem Novoteksovem tozdu Konfekcija se lahko pohvalijo, da stanovanjskih problemov skorajda nimajo. Na Vinici imajo 7-stanovanjski blok, stanovanjsko politiko pa so usmerili v zasebno gradnjo. Tako so letos poleg rednih sredstev za stanovanjska posojila namenili tudi presežke interesnih skupnosti, tako da so imeli na voljo 940 tisočakov za individualno gradnjo in so lahko ustregli vsem prosilcem za posojilo.

UNIČUJEJO CESTO IN OGRŹAJO VOZNIKE

Nad vozniki Rudnika Globoko, ki prevažajo pesek z Bizeljskega, v Opekarno, je iz dneva v dan več pritožb. Občani se razburjajo predvsem zaradi prehitre vožnje in pa zaradi tega, ker so kamioni preveč naloženi. S tem spravljajo v nevarnost tiste, ki vozijo za njimi. Zaradi agresivne vožnje se jim vozniki, pri srečevanju vselej v strahu umikajo na ozke in neutrjene bankine. Vrh vsega pa 20-tonski tovornjak sledov tudi na cestah. Na odsekih Globoko - Dobova in Zakot - Bizeljsko je hitrost zdaj omejena na 50 kilometrov in kršitelji so bili že kaznovani.

Sejmišča

NOVO MESTO - Sneg in mraz sta odvrnila nekaj kupcev iz oddaljenih krajev, vendar je bil ponedeljkov goveji in prašičji sejem vseeno srednje živahen. Pri cenah rejci niso nič popustili. Od 354 pripeljanih prašičev so jih prodali 171 po 1.600 do 2.200 din za pujske ter po 2.300 do 3.500 din za starejše živali. Goveje živine so prignali 32 glav, prodali pa 17. Cene za vole so bile 48 do 54 din za kilogram žive teže, krave so šle v promet po 43 do 48 din, medtem ko so mlado živino prodajali po 46 do 52 din kilogram žive teže.

BREŽICE - Na tedenski sejem so rejci pripeljali 350 do 3 mesece starih prašičev in 16 nad 3 mesece starih živali. Prvi so šli po 75 - 80 din, drugi pa po 58 - 60 din kilogram žive teže. Starejših živali so prodali 11, mlajših pa 280.

Kmetijski nasveti

Zanemarjena reja kuncev

Za skromnimi rudarskimi domovi so se nekaj obvezno skrivale, vegaste kuncnice, ki so pomagale reševati družinske skrivalne ob nizkih mezdah rudarjev. Račun je bil preprost: od ene same plemenske živali je mogoče na leto dobiti, ob običajni velikosti zaroda, vsaj 20 kg kuncjega mesa, s tem pa je mogoče pripraviti 20 kar dobrih kosil za štiričlansko družino.

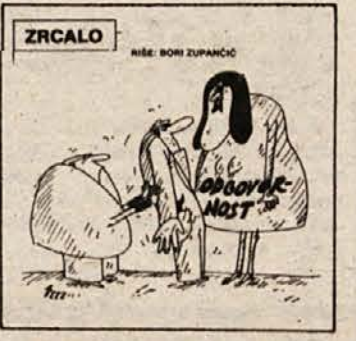
Dandanes ni treba več iz teh razlogov utemeljevati rejo, vendar pa to ne pomeni, da se je treba kuncereji odpovedati. Nasprotno: pokazalo se je, (denimo v gospodarsko razviti Franciji), da je lahko reja kuncev, ki je pri nas zanemarjena in se skoraj nikjer ne omenja, sama po sebi gospodarsko zanimiva. Ne le zaradi mesa, ki je lahko pomembno dopolnilo v človekovi prehrani, temveč tudi zaradi drugih koristi, ki jih prinaša. Samo kuncje dlake uvozi klobučarska industrija za milijone dinarjev deviz, da galanterije niti ne omenjamo.

Ko govorimo o pospeševanju ali celo ponovnem obujanju reje, ne mislimo, da je treba primestna ali celo mestna naselja kaziti s hlevčki za kunce (kar je tudi iz drugih razlogov nesmotrno in prepovedano), marveč da je treba kaj storiti v organizirani kooperaciji s kmetovalci, ki bi se v večjem obsegu ob primerni spodbudi in pomoči lotili te reje. Proučiti pa bi bilo treba tudi, kako je zdaj z rejo na večjih farmah.

Nekaj je namreč veljalo, da se velike farme, ki morajo hrano za kunce kupovati, ne izplačajo. Na njih je vprašljivo tudi zdravstveno varstvo, saj je znano, kako naglo se med kunce razširi bolezen, ki lahko povzroči propast črede.

Cas gre naprej in stroka bi v tem pogledu že morala kaj odločnega reči in ukreniti. Tudi pri reji piščancev ni šlo vse gladko, pa je vse bolj izpopolnjena tehnologija vendarle bistveno pripomogla, da je perutinarstvo panoga živinoreje, ki je najbolj napredovala in bistveno blažila mesno krizo. Ta še ni in še ne bo premagana, saj v svetovni prehrani vse bolj primanjkuje živilskih beljakovin. Tudi zaradi tega je reja kuncev vredna ustreznih strokovne pozornosti.

Inž. M. L.

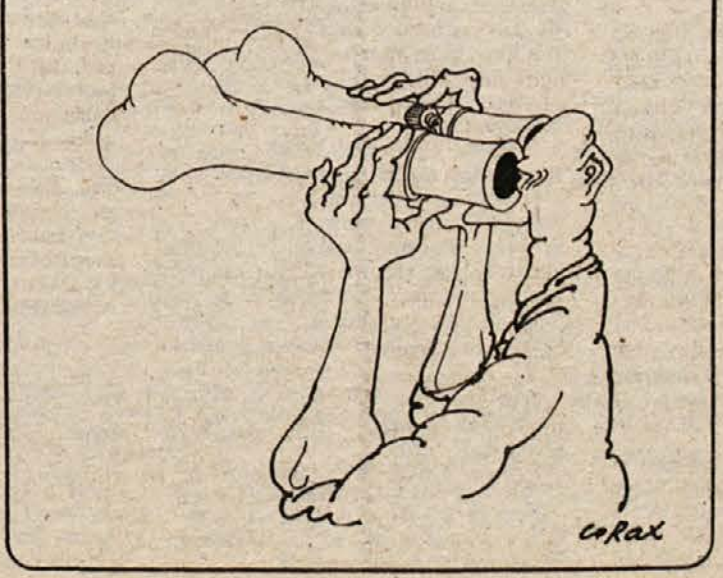

„Težke“ obresti

Tri četrtine gre mimo novomeške Ljubljanske banke

V dolenjski regiji znašajo letne obresti za razne kredite že 520 milijonov dinarjev, kar je zaskrbljujoče visoka številka ob upoštevanju ustvarjene nove vrednosti. Največkrat pa se ob taki informaciji pomisli le na Ljubljansko banko, češ da spravlja v svoj mošnjiček levji delež tovrstnih sredstev iz gospodarstva, vendar ni tako.

VIDIKI

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

V hrvaških kleteh

Klet PPK Kutjevo (uradno „Podrumarstvo Kutjevo“) je bila mesec dni pred našim obiskom obnovljena in povečana, tako da lahko sprejme 1100 vagonov vina, za kar potrebujejo 1100 ha vinogradov, o katerih sem pisal v prejšnjih številkah Dolenjskega lista. Za obnovo so porabili 60 milijonov dinarjev.

Najstarejši del kleti so leta 1232 sezidali takratni lastniki menihi, ki so bili za tiste čase napredni vinogradniki. Poleg tega so sami izdelovali sode in doge za sode iz zelo kakovostnega slavonskega hrasta. Menihi so imeli namreč v svoji lasti 25.000 juter (eno jutro je 5755 m²) hrastovih gozdov in so v njih imeli zadostne zaloge kakovostnega slavonskega hrastovega lesa za sode in doge, ki so jih prevažali do Siska in od tam dalje po prometnih poteh v tedanje kraje avstro-ogrške monarhije.

V poznejših letih so razni cerkveni lastniki s posestvom tako slabo gospodarili, da je prišlo na javno dražbo. Kupil ga je Turković, ki je prišel iz Bakra. Ta je zasadil 65 ha novih vinogradov in 400 ha strnjenih sadovnjakov.

Turkovičeva klet in posestvo sta 1945 postala splošno ljudsko premoženje in osnova današnji PPK Kutjevo, ki ima danes 12.000 ha kmetijskih zemljišč, od tega 9.600 ha obdelovalne zemlje, med katero so vračunani že opisani vinogradi. V celoti zaposluje ta delovna organizacija 1700 delavcev.

Klet daje poleg ustekleničenih vin v promet še grozdno sodo, grozdno brezalkoholno pijačo po patentu avstrijskega vinogradnika in vinskega trgovca Lenza Moserja.

Za menihi je klet razširil novi lastnik Truković leta 1896, najnovejša razširitev pa je bila končana letos. Truković je imel v stari kleti le leseno posodo. Tudi danes so v starem delu kleti le leseni sodi za shranjevanje najbolj kvalitetnih vin. To leseno posodo so v glavnem obnovili leta 1953. V novih, letos končanih kletnih prostorih pa so cementne cisterne in jekleni tanki, v katerih shranjujejo povprečna namizna, pa tudi kakovostna vina.

V veliki jedilnici nad kletjo smo dobili za pokušanje naslednja vina: laški rizling, beli burgundec, traminec, ružico in rdeče vino klikon, ki je po okusu in barvi podobno modri frankinji. Najbolj okusen je bil beli burgundec.

Komünata Belje

Najprej smo si ogledali tako imenovane Kneževačke vinograde, ki se nahajajo na nekoliko valovitem zemljišču. Vseh vinogradov je 550 ha, od tega 480 ha v polni rodnosti. Razdalja vrst in trt v vrsti ter sortiment sta podobna kot v že opisanih vinogradih PPK Kutjevo.

Najstarejši del kleti, v kateri je za 100 vagonov vina lesene posode, je bil zgrajen leta 1560. Leseni sodi so veliki od 1000 do 20.000 litrov. V njih hranijo najbolj kvalitetna vina. Klet so razširili leta 1960 in v zadnjih dveh letih. V novem delu kleti je za 300 vagonov vina betoniranih cistern in za 220 vagonov vina jeklenih tankov. Tako znaša zmogljivost kleti 620 vagonov. Poleg lastnega pridelka odkupijo od kooperantov še okrog 200 vagonov grozdja. Tudi ta družbena organizacija daje kredite za obnovo vinogradov kooperantom, podobno kot PPK Kutjevo.

Pri pokušnji smo ugotovili, da je vino te delovne organizacije kvalitetnejše kot pri PPK Kutjevo.

Ko smo zapuščali ti dve veliki delovni organizaciji z obširnimi vinogradi in za naše razmere ogromnimi kletmi, smo se zavedali, kako skromne so naše zmogljivosti in da se v resnici nimamo s čim hvaliti. Tudi ogromna polja koruze ter asfaltne ceste med vasmi kažejo bogatstvo in razsežnost tega dela naše domovine, proti kateri je naša ožja domovina pravzaprav zaostala pokrajina.

Jaska vino Jastrebarsko

Nazadnje smo si ogledali klet Jaska vino Jastrebarsko - podrum Gorica, ki zajema vinogorje Sv. Jana na vzhodni strani Gorjancev. Ta zadržana klet je bila zgrajena leta 1935. V kleti je plošča s 25 imeni združnikov, ustanoviteljev združne kleti. Zmogljivost kleti znaša 140 vagonov vina. Zajema okrog 600 ha vinogradov kooperantov. Prevladujejo bela vina, kot laški rizling, krajčevina in žlahtnina. Rdečih vin je ena osmina, od tega je največ portugalka. Vinograde obdelujejo še po starem, vrste so v smeri strmice, opora je kolje, vzgoja nizka do srednje visoka.

S prijetnim zaključkom v gostinskih prostorih te kleti so dolenjski vinogradniki končali dvodnevno poučno potovanje k našim sosedom z mnogimi prijetnimi vtisi in spodbudami za bodoče delo.

(Nadaljevanje s 1. str.)

gospodariti in upravljati. Eden od glavnih krivcev za tako stanje je inflacija. Boj zoper to je naloga vseh, zavezati je treba rast cen, naše gospodarstvo pa bomo okreplili zlasti s povečano zunanjetrgovinsko menjavo. Stabilizacije ne bomo dosegli brez strukturnih sprememb gospodarstva, zato moramo biti pri planiranju odločni, a hkrati stvarni, ne kaže presegati možnosti, te pa so za naslednjih pet let dokaj skromne, saj ni računati na tuje kredite, zmanjšati moramo delež investicij v družbenem proizvodu.

● Boljše gospodarjenje bo moč doseči s pravičnim nagrajevanjem po delu, težnje k uravnilovki pa ne gre enačiti s socialistično solidarnostjo; odločno se je treba postaviti po robu nedelu; bolj je imeti brezposelnega, kot pa v službi človeka, ki se le dela, da dela. Preveč je tako rekoč umetnih delovnih mest, zato je gospodarsko obnašanje nujno tudi pri zaposlovanju.

Tov. Hafner, ki je odgovarjal na vprašanja, se je zavzel za večjo izkoriščenost delovnega časa. Po njegovem bi morali imeti sindikati večji vpliv na sistem izobraževanja za potrebe združenega dela, v slednjem ne sme biti zapostavljeno obveščanje, ki je zdaj premalo kritično, več pa je treba storiti tudi za nagrajevanje minulega dela. Z dogovori o tem nismo prišli daleč, prav od tega, koliko vrednotimo minulo delo, pa je odvisna delavčeva odgovornost za ustvarjalno delo.

Zbranim sindikalnim delavcem je Vinko Hafner na kratko prikazal tudi priprave na 3. kongres jugoslovanskih samoupravljancev ter podčrtal vlogo, ki jo bo imela za prodornost sindikalne dejavnosti 2. konferenca ZSS, ki bo sredi prihodnjega tedna.

D. RUSTJA

„REŠETO“ DOBRO OBVEŠČA

Letos sem bil večkrat v Matevju, prijaznem zaselku Loškega potočka, in mi je prišlo v roke več števil „Rešeta“, glasila OK SZDL Ribnica, ki na zelo prijeten način obvešča svoje občane o življenju in dogodkih v krajevnih skupnostih na tem območju, odloki pa so le dodatke drugi vsebini Rešeta. Moja pozornost sta vzbudili predvsem dve številki tega glasila – iz julija in oktobra – ki jih je uredništvo lista skoraj v celoti posvetilo krajevnim praznikom KS Loški potok in KS Dolenja vas. Obe številki sta v prijateljski obliki seznanili občane z gospodarsko, politično, kulturno rastjo krajevnih skupnosti, z delom društev in organizacij, z njihovimi uspehi in težavami itd. Zdi se mi, da je primer ribniške občine in njenega Rešeta vreden posnemanja in da bi tudi v drugih občinah lahko na tak način obveščali občane.

MARJAN TRATAR

ZDENKA NAJBOLJŠA STRELKA

V počastitev bližnjega praznika Dneva JLA je bilo v soboto, 6. decembra, v Podzemlju v občini Metlika 4. tradicionalno pokrajinsko tekmovanje najboljših ekip Trebnjega, Metlike, Crnomlja in Novega mesta.

Po dve štiričlanski ekipi, ki so jih sestavljali mladinka, mladinec, starešina in vojak sta se pomerili na 3 km dolgi progi s časovno kontrolo, orientacijskih sposobnosti ter streljanju in metu b ombe v cilj. Med osmimi ekipami se je najbolj odrezala prva ekipa Metlike, druga je bila prva četvorka Trebnjega, tretja pa druga ekipa Novega mesta. V težkih pogojih, saj je bilo potrebno gaziti sneg skoraj do pasu, so mladi pokazali obilico znanja vojaških spretnosti in sposobnosti. Med vsemi tekmovalci velja pohvaliti najboljšo strelko, ki je v streljanju v tarčo ugnala tudi moški spol, Zdenko Hutar iz druge ekipe Crnomlja.

J. PAVLIN

Denarne težave dedka Mraza

Prireditve ob noveletni obdaritvi otrok v Novem mestu negotovo, ker manjka sredstev

Pretekli četrtek je bila skupna seja občinske Zveze prijateljev mladine in koordinacijskega odbora za noveletno praznovanje v novomeški občini, ker skuša odbor v priprave noveletnega praznovanja vključiti čimveč ljudi v krajevnih skupnostih, ki jih zanima delo z mladimi.

Ugotovili so, da so bile naloge, ki si jih je odbor zastavil na prvi seji, uresničene. Svoje delo je tudi že opravila komisija za izbor daril, ki jih bodo naši najmlajši dobili ob noveletni obdaritvi. Precej skrbi pa povzročajo sredstva, je poročala finančna komisija, saj mnoge delovne organizacije niso nakazale – v celoti ali delno – dogovorjenih sredstev, 70 dinarjev na vsakega

zaposlenega. Trenutno neporavnane obveznosti znašajo kar 40 milijonov dinarjev, za kar imata „zasluge“ predvsem IMV in šentjernejska Iskra. Zaradi takega finančnega primanjkljaja je tudi negotova skupna noveletna prireditve v novomeški športni dvorani, za katero je celotni program tako rekoč že pripravljen. Ali prireditve, s katero naj bi razveselili naše najmlajše ob novem

letu, bo ali ne bo, bo znano že v naslednjih dneh, saj je odbor opozoril vse, ki sredstev za noveletno obdaritev še niso nakazali, naj to store čimprej. Prevladalo je tudi mnenje, da bi morala v tej akciji aktivno sodelovati mestna konferenca SZDL – to naj bi izpeljali vsaj v prihodnje.

Spregovorili so tudi o delu Zveze prijateljev mladine, ki naj bi čimbolj zaživel, predvsem pa si bodo prizadevali za razširitev dela v osnovnih organizacijah, v društvih v krajevnih skupnostih.

Z. L. – D.

Jože Vidic

Po sledovih vojnega zločinca Franca Frakeljna

Marija je bila tri dni zaprtja v bunkerju pod stopnicami v barjanski domobranski postojanki. Kljub hudemu januarskemu mrazu ji niso dali niti odeje. Zadnji dan pred usmrčitvijo so njenemu možu dovolili, da jo je obiskal v zaporu. Ko je mož odprl vrata Frakeljnovih pisarne, je slišal, kako nekdo pisarju narekuje smrtno obsodbo za njegovo ženo, ker ima „tri brate v partizanih, četrti pa je že padel kot partizan.“

Keršmanc mi je povedal, da je njegova žena vedela za smrtno obsodbo. Frakeljnova tolpa je njo in Francko Tancek iz Zgornjega Iga ponoči odpeljala v gozd blizu vasi Zalog pri Škofljici in ubila.

Ko je Keršmanc prosil Frakeljna za dovoljenje, da bi lahko prekopal ženinino truplo na pokopališče na Igu, mu je Frakelj zagrozil: „Samo dotakni se groba, pa boš prav tam pokopan.“

Za novo leto 1944 je Skalar utrjene klavce poslal za nekaj dni na dopust. Nenehno je skrbel, da so njegovi izvoljenci dobivali boljše hrano kot drugi vojaki in razne priboljške. Apostoli so lahko večkrat šli domov, pri raznih ropih so dobili več plena, občasno pa še razne nagrade.

10. februarja 1944 so Skalar, kaplan Štefan Kraljič, Martin Oblak in Tone Pristavec vodili domobrance v Iško vas in jo obkolili. Rogovili so po vasi in strahovali vaščane. Skalar je rjovel, da je treba vse pobiti, ker sodelujejo s partizani. Iz žepa je potegnili spisek enajstih vaščanov, ki so jih takoj nato aretirali. Skalar je sklenil, da se bodo vračali v postojanko na Barje.

Tokrat je Skalarjeve morilske naklepe prekrizal nepričakovan in silovit partizanski napad. Nihče ni pričakoval napada, najmanj pa Skalar. Domobranci so urno zasuli pete in zbežali proti Igu. Na čelu bežeče vojske je bil strahopetni Skalar, ki se je ustavljal le na Igu. Razen dveh so partizani rešili vse aretirane. Med begom so domobranci ubili samo staro ženo, ki jim ni mogla uteči.

Šele po vrnitvi na Ig je Martin Oblak opazil, da se iz boja ni vrnil njegov brat, ki je bil tudi pri domobrancih. Partizani so ga ujeli, zasliali in obsodili na smrt. „Maščevali ga bomo,“ je Skalar potolažil svojega najzvestejšega služabnika. Tiste dni so Skalarjevi domobranci v Vrbljenah aretirali učiteljico Heleno Modic, staro 29 let, in Janeza Grebenca, očeta Marije in Lojzke Grebenc, ki sta bili ubiti januarja na Lisičjem. Na Ižanski cesti so aretirali Alojzijo Benetovo in vse tri ustrelili v Kozlarjevi gošči. Marijo Alič z Ižanske ceste so poslali s „priporočilnim“ pismom v internacijo v Nemčijo, kjer je umrla. Naj se ve, da Skalar ne pobija vse po vrsti, ampak da včasih tudi koga blagohotno pošlje na delo v Nemčijo ali v taborišče. Če kdo tam umrje, on tega ni kriv. Vojna je in v vojni ljudje umirajo nasilne smrti. Ni on sprožil vojne in ni izumitelj topov, mitraljezov, pušk in bomb.

Sicer pa Skalar ni bil vojaški dogmatik in je znal ljudi pobijati tudi drugod, in ne samo v tisti gošči. Nekoč je ponudil kmetu Tonetu Rupertu z Iga puško, rekoč: „Primi jo in priključi se nam.“ Rupert je odkimal

in odklonil orožje. Skalar mu tega ni mogel pozabiti in oprostiti. Nekega dne so tega kmeta, kar naj dovolj zalotili pri delu na njivi in ga kar un ubili.

Poleti 1941 je italijanska patrulja na Ižanski cesti zalotila mladega fanta, ki je razmetaval letake Osvobodilne fronte. Zaprli so ga in obsodili na pet let zopora. To je bil Alojz Skalar iz Črne vasi, ki je do začetka vojne študiral na trgovski fakulteti v Beogradu. Januarja 1944 se je Alojz vrnil iz zopora v Italijo. Špotoma je zvedel, da so prav v njihovem delu gozda ubili dve Melikovi družini in še več drugih. Ko je prišel domov, je staršem sporočil svoj sklep, da gre nemudoma v partizane. Domači so ga prosili, naj ostane nekaj dni doma, ker je slaboten in izčrpan.

„Pa še kako rad bi ostal,“ je pritrdil, „a je od naše hiše samo petnajst minut do Skalarjeve postojanke in deset minut do Kozlarjeve gošče. Če mi usoda ni naklonjena, naj padem kot partizan kakor pa pod udarci Skalarjeve tolpe.“ Za prošil je brata Feliksa, naj ga s kolesom spremlja do Podpeči. Še isto popoldne, ko je Alojz prišel iz zopora, sta se obe, vsak na svojem kolesu, odpeljala proti Tomišlju in Podpeči.

Zaupniki tajne domobranske obveščevalne službe so Skalarja takoj obvestili, da se je Skalarjev Alojz vrnil iz zopora. V Črni vasi ni življenjskega prostora za fanta, ki je že 1941. leta trosil letake OF, je menil Skalar. Patrulja njegovih apostolov je pohitela za bratom. Hkrati je Skalar po telefonu zaprosil domobransko postojanko v Podpeči, naj postavijo zasede in ju aretirajo.

Alojz in Feliks, ki nista vedela, da ju že zasledujejo, nista bila dovolj previdna. Zafelji so ju in odpeljali v zapor. Naslednjega dne so Feliksa izpustili, obenem pa so v Ljubljani aretirali njegovega brata Albina, starega 19 let. Albin je kmetoval doma v Črni v si, a se je med vojno zaradi Skalarjevega terorja umaknil v mesto.

Odtistihmal za bratoma Alojzjem in Albinom ni sledu. Ljudje so ju videli v domobranskem avtomobilu, ki ga je vozil Skalarjev apostol številka štiri Franc Švigelj iz Bresta. Njunega groba niso nikoli odkrili. So ju ubili na Golovcu, na Lisičjem, v Kozlarjevi gošči ali pa so ju ustrelili in pahnili v Savo? Na to vprašanje bi lahko odgovorila le Skalar in Franc Švigelj, ki živi v Argentini.

Na Hitlerjev rojstni dan, 20. aprila 1944, je bila v Ljubljani velika domobranska slovesnost. V mesto so prišli domobranci iz vseh krajev Slovenije, da so pred generalom Leonom Rupnikom, generalom SS Erwinom Roesenerjem in škofom dr. Gregorjem Rožmanom prisegli Hitlerju zvestobo v boju proti NOV Jugoslavije in zaveznikom Angliji, ZDA in ZSSR. Po slovesni prisegi in kosilu so domobranci napolnili ljubljanske gostilne in se šele v poznih popoldanskih urah vračali v svoje postojanke. Partizanski veščevalci so zvedeli, da so zaradi odhoda-PO da v Ljubljano nekatere domobranske postojanke skoraj prazne. Partizani so vdrli na Ig in ga zavzeli, nato pa so v zasedi pričakali posadko, ki se je po Ižanski cesti peš vračala na Ig. V boju je padlo več domobrancev, med njimi Jože Mavec, po domače Gričarjev iz Tomišlja.

Franc Frakelj – Peter Skalar se je petil od jeze. Zahteval je pomoč iz Ljubljane in nato z veliko vojaško silo udaril po vseh med Igom in Iškim Vintgarjem. Partizani so se pravočasno umaknili, kar je bilo Skalarju kaj malo mar, ker je bil edini njegov cilj dobiti ljudi za maščevanje.

Prvega maja 1944 ob desetih zvečer je Frakelj s svojimi morilci v Kozlarjevi gošči s. koli pobil naslednje žrtve: 44-letnega Jožeta Šušteršiča, kmeta, mlinarja in žagarja iz Iške, očeta petih otrok; 44-letnega delavca iz Iške vasi Janeza Ruperta, očeta treh otrok; 49-letno šiviljo Urško Japelj, mamo partizanskega komisarja VDV divizije Janeza Japlja; 40-letnega kmečkega moža Lojzeta Ponikvarja in njegovo sestro Marijo;

kmeta Martina Pirca iz Matene, očeta 6 otrok, in kmeta Ivana Furlana iz iste vasi, očeta 2 otrok; 70-letno vdovo Franciško Cebular z Iga in 16-letnega Ivana Pucharja z Iga.

V Iški (vas je 7 km od Iga) mi je Franciška Šušteršič med drugim povedala: „Po umoru so domobranci lagali, da so jih poslali na delo v Nemčijo. 17 dni po zločinu so jih našle ženske v majhnem kanalu, po katerem je tekla voda. Ženske so trebile travnik in nenadoma zagledale, kako iz zemlje štrli roka. Bila je to roka mojega moža, na kateri je bil še vedno poročni prstan. Neke ženska mu ga je snela in mi ga vrnila...“

Človek danes težko razume, zakaj je Frakelj umoril 70-letno vdovo, ki ni imela nikogar v partizanih, in 16-letnega fanta.

V tem zapisu želim razčleniti poseben umor devetih barjanskih žena blizu Lisičjevega grada. O tem nam bo pripovedovala Angela Kumše, ki kot upokojena socialna delavka živi v Ljubljani. Prisluhnimo:

Dve leti sva bili z 62-letno mamo sami na kmetiji. Brata Karlo in Anton sta bila v partizanih. V hlevu so bili trije žgosi konji z rodovnikom in štiri krave. Sama sem orala, kosila travo, mlátila žito, sekala drva in jih vozila domov. Pogledajte moje roke, ki so otrdele od garanja in s katerimi nikoli ne bom zbrisala žiljev!

Smrtni domobranski vihar je zajel našo vas v mraku 27. januarja 1944. Z mamo sva bili sami doma. Po kosilu sva sedeli ob peči in kramljali. „Bojim se, sem zaupala mami, ker mi domobranci nenehno grozijo, da me bodo ustrelili.“ Mati ni odgovorila, le globoko se je zamislila. Ob treh popoldnih sem šla pod kozolec po seno za krave. Če o volku govoriš, volk pride, sem si mislila, ko sem zagledala domobrance, kako se z vseh strani čez vrtove in njive potuhnjeno bližajo vasi. Dobro uro so švigali sem ter tja po vasi, z mrakom pa so izginiti, kot bi se v zemljo vdrli.

(Nadaljevanje prihodnjije)

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“, KRŠKO, objavlja naslednja prosta dela oz. naloge:

1. DS SS

SALDAKONTNA DELA I. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – srednja ekonomska šola – 2 leti delovnih izkušenj

STROŠKOVNO-KNJIGOVODSKA DELA III. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – srednja ekonomska šola – 2 leti delovnih izkušenj

ADMINISTRATIVNO-DAKTILOGRAFSKA DELA – za enega delavca

Pogoji: – administrativna šola – eno leto delovnih izkušenj

MATERIALNO KNJIGOVODSKA DELA II. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – administrativna šola – 2 leti delovnih izkušenj

OBRAČUNAVANJE OSEBNIH DOHODKOV I. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – administrativna šola – 2 leti delovnih izkušenj

FINANČNO-KNJIGOVODSKA DELA II. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – srednja ekonomska šola – tri leta delovnih izkušenj
Vsa navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

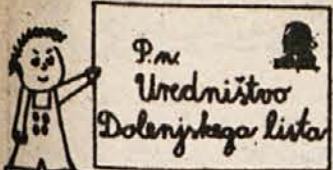
FINANČNO OPERATIVNA DELA V. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – srednja izobrazba – 6 mesecev delovnih izkušenj
– delo za nedoločen čas, nadomeščanje delavke za čas porodniškega dopusta

SALDOKONTNA DELA IV. STOPNJE – za enega delavca

Pogoji: – poklicna administrativna šola – 6 mesecev oz. 1 leto delovnih izkušenj
– delo za določen čas, in sicer za 8 mesecev
Prijava sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi oglasa.
Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire v roku 30 dni po izteku roka za sprejemanje prijavi.

894/50-80

Zakaj je bil kmečki otrok zapostavljen?

Zakaj niso bili na javnem nastopu omenjeni?

V petek, 5. decembra, smo na televiziji gledali oddajo „Kar bo, pa bo“ in videli nastopiti tudi otroke iz osnovnih šol iz Sentjanža in Krmelja. Predstavljeni, oziroma napovedani so bili le otroci iz Krmelja, čeravno je pel združeni pevski zbor obeh šol.

Starši se sprašujemo, zakaj je kmečki otrok zapostavljen. Ali ni k uspehu prinesel prav toliko kot učenec sosednje šole? Morda še več, saj je večkrat moral z vaj ali po nastopih peščiti domov daleč v hribe. Marsikdo bo dejal, da je naša prizadetost malenkostna, vendar ne nam ne otrokom ni vseno, če javno nastopijo, pa niso vredni omembe.

Starši otrok OŠ Sentjanž

MARTIN KRPAN IZ LJUBLJANE

V sredo, 3. decembra, sem si ogledala igrice Martina Krpana v našem prosvetnem domu. Nastopili so igralci iz Ljubljane. Dvorana je bila polna. Igralci nas niso razočarali. Zelim, si še takih predstav.

JANJA MATKOVIC OŠ Črnomelj

RAZSTAVA VA OB OBLETNICI ROJSTVA

3. decembra smo člani literarno-novinarskega krožka na naši šoli pripravili razstavo ob 180-letnici rojstva Franceta Prešerna. Razstavljene so fotografije iz pesnikove rojstne vasi, njene okolice, krajev, kjer se je šolal, in njegovih dobrih prijateljev. Pod steklom pa so knjige v različnih izdajah. Sami smo ilustrirali nekaj njegovih pesmi. Učenci si razstavo z zanimanjem ogledujejo, saj tako bolje spoznavajo življenje in delo našega velikega pesnika.

TANJA KASTELIC, 8.b OŠ Žužemberk

NAŠ GEOGRAFSKI KROŽEK

Geografski krožek na naši šoli obiskuje 25 učencev. Dobivamo se enkrat na teden. Delamo pod vodstvom mentorja tovariša Gasperšiča. Pri krožku največkrat gledamo diafilme, beremo referate in urejamo oglasno desko. Učenci z veseljem obiskujemo krožek, saj iz tedna v teden zveemo nove zanimivosti in si pridobivamo novo znanje.

VALČKA JORDAN OŠ Baza 20 Dolenjsk Toplice

PREGLEDALI DELO

V ponedeljek, 24. novembra, smo imeli na naši šoli drugo odredno konferenco, na kateri so nas komisijski seznanili s svojim delom, uspehi in težavami. Podelili smo tudi pokale za najboljši doseženi uspeh in disciplino v letošnjem šolskem letu do tega časa. Za dobro voljo pa so s programom poskrbeli harmonikaši, recitatorji in pevski zbor.

VALČKA JORDAN Dolenjske Toplice

FOTOKLUB V DOLENJI VASI

21. novembra so v Dolenji vasi ustanovili foto-kino klub v okviru Kulturnega društva bratov Godler. Klub šteje 18 članov - priključujejo pa se še novi - iz Dolenje vasi, Krškega, Brestanice in iz sosednje brežiške občine. Na ustanovnem sestanku so sprejeli delovni program in se dogovorili za medsebojno izmenjavo izkušenj. Že v kratkem bodo priredili seminar o tehniki amaterskega snemanja na super 8 film. Društvo je zasnovano tako, da bo širilo svojo dejavnost še na druga kulturno-umetniška področja. Za predsednika društva je bil izvoljen Ivan Kastelic, novinar in vodja kraškega Indok centra, za mentorja fotokluba pa Martin Zupančič. Ob koncu so si člani ogledali nekaj amaterskih filmov.

JOŽICA VOGRINC

KRAJEVNE TABLE V MOZLJU UNICENE

V Mozlju so neznanci ponoči uničili krajevni tabli, ki označujejo začetek in konec naše lege vasice. Vaščani se sprašujemo, ali je to pomenjanje moči malopridnežev? Vsekakor pa je to dokaz, da vandali še niso izumrli.

M. KUZMA

RAZSTAVA V LABODU - V tej novomeški delovni organizaciji so ob dnevu republike odprli spominsko razstavo o Titu v sodelovanju s Študijsko knjižnico. Ob otvoritvi so delavci Laboda pripravili kulturni program, Bogo Komelj pa je podal razlago o razstavljenem gradivu. (L. J.)

Kmetu zagotoviti odkup

S programske konference KK SZDL Dolenja vas pri Krškem

Na programski konferenci KK SZDL Dolenja vas pri Krškem prejšnji mesec - udeležili so se tudi predstavniki OK SZDL, OK ZKS in občinskega sindikalnega sveta - smo razpravljali o uveljavljanju programskih izhodišč delovanja krajevne konference in imenovali komisijo za pripravo predlogov letnega in srednjeročnega programa delovanja SZDL pri ureditvi samoupravnega in delegatskega sistema v duhu stabilizacije. Komisija je tudi nakazala več konkretnih nalog. V krajevi konferenci bodo posamezni člani prevzeli odgovornost za povezavo z delegacijami in bodo morali občasno poročati o delovanju posameznih delegacij, njihovi povezavi z bazo in o težavah. V sodelovanju z osnovno organizacijo ZK bo krajevna konferenca SZDL pomagala mladinski organizaciji, da bi bolj zaživela in si z mladinskim prostovoljnim delom uredila igrišče, pomagala pri gradnji drugih objektov, se udeleževala na športnem, kulturnem področju itd.

Največ pozornosti pa je komisija posvetila bitki za hrano, saj primeri osamljenih in opušenih kmetij z najrodovitnejšo zemljo kar preveč bodejo v oči, da bi mogli mirno mimo tega problema. Zavzemati se moramo za odpravo neskladja med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov. Se pravi, kmetijskemu proizvajalcu omogočiti, da bo reprodukcijski material - umetna gnojila, kakovostna semena - in kmetijsko mehanizacijo kupoval po ustreznih in njemu dostopnih cenah, ter izenačenje njegovega položaja s položajem delavca v združenem delu. Kmetu je treba zagotoviti odkup njegovih pridelkov - da ne bi bilo več takih primerov kot npr. z nekimi kmetom kooperantom, ki je moral peljati domov 5 ton grozdja, ker mu ga niso odkupili - pa vnaprej zagotovljene odkupne cene. Le tako bomo dosegli, da se bodo tudi mladi ljudje odločali za intenzivnejšo obdelavo kmetijskih površin.

JOŽICA VOGRINC

Malomaren odnos do opreme

Oglasna deska in mreže na golih pričajo, da pri Partizanu v Leskovcu niso najbolj gospodarni

Od letošnjega marca, ko se je neki voznik z avtomobilom zaletel v oglasno desko Partizana Leskovec ter jo prislonil na hišo, je minilo že veliko mesecev, pa pri Partizanu ni še nobeden od odgovornih opazil tega. Oglasno desko so naredili 1973 z namenom, da bi preko nje vaščane in ostale obveščali o dogodkih v društvu, o načrtih, o delu. Vsega tega ni. V oglasni omarici samejajo listi z lestvico lanskoletnih najuspešnejših rokometnih ekip.

Drugi primer. Na rokometna gola je nekdo obesil mreži; sončili sta se, namakali v dežju in sušili v vetru. Ko sem še sam igral rokomet, smo mrežo po tehnav vestno spravljali, odpisane mreže pa uporabljali za pometanje listja z igrišča. Na starem igrišču, kjer ne igrajo več tekem, listja ni potrebno pometati, čudmo pa je, da so na novem igrišču prav tako razobešene nove mreže. Je to stabilizacijsko? Kje je gospodarstvenik? Kakšen odnos do opreme je to?

LOJZE SRIBAR Leskovec

Uspehi in težave

S konference podgrajske socialistične zveze

Zadnje nedeljo je imela programsko konferenco tudi krajevna organizacija SZDL Podgrad. Iz poročil predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in razprave je bilo razbrati, da je frontno zastavljeno delo Socialistične zveze in organov krajevne skupnosti rodilo lepe sadove.

Pohvalivo se lahko z novogradnjo kulturnega doma, ki bo kmalu nared in bo nudil streho za raznovrstne dejavnosti. Podgrajčani se zavzemajo tudi za večjo izkoriščenost naravnih možnosti, pri razvoju živinoreje in pridelavi hrane nasploh. Prizadejajo jih nizke, tako rekoč smešne cene in odkodnince za škodo, ki jo kmetom dela divjad. Zavzeli so se za to, da naj škodo ocenjuje kmetijski strokovnjak in ne predstavnik lovcev, ki ta posel opravlja enostransko.

Na konferenci so izrazili potrebo po vodovodu, posodobitvi ceste, telefonskemu priključku. Za to so pripravljali združevati denar, pomoč pa pričakujejo tudi od tozdogov, v katerih so zaposleni krajan. Tudi o drugih težavah so govorili, te pa niso take, da bi jih hromile pri obrambnih pripravah, v okvir katerih vključujejo tudi ustrezno izobraževanje.

Podgrajčani so na konferenci sprejeli obširen program dela za naprej in z vsemi močmi si bodo prizadevali, da bi ga uresničili.

M. P.

Spomini na prvo vožnjo z „dolenjcem“

Pred 66 leti je vlak prvič peljal v Belo krajino

Ob prebiranju zanimivih spominov dveh graditeljev belokranjske železnice, ki jih je zapisal Tone Jakše v Prilogi Dolenjskega lista 27. novembra, sem se spomnil na 27. maj 1914, ko je prvič zapuhal hlapon iz Novega mesta preko Gorjancev v Belo krajino. S starši in sestro sem se namreč udeležil te prve vožnje „Dolenjca“ v Belo krajino, namenjeni pa smo bili k našim prijateljem Malerčevim v Črnomelj. Takrat mi je bilo osem let in se marsičesa le medlo spominjam, vendar je spomin na to vožnjo pred 66 leti še vedno lep in prijeten. Spominjam se vožnje najprej skozi predor in naprej v Belo krajino, ki se nam je razgrnila v vsej lepoti, ko je vlak prisopilal iz dolgega predora pod Gorjanci nad Semičem, tako da je hitro minil strah, ki smo ga doživljali zlasti mladi potniki.

MARJAN TRATAR Novo mesto

POZABLJEN

Vsem znancem in prijateljem, ki so na slovesnosti ob 80-letnici telesne kulture v ribniški občini med podeljevanjem priznanj zamajali čaka moje ime in morda še koga, dajem naslednje pojasnilo:

Ob slovesnosti je bilo podeljenih lepo število priznanj za deset- in večletno delo zaslužnim delavcem na področju telesne kulture. Mene je komisija za podeljevanje priznanj „po pomoti“ izpustila, kar se mi ni zgodilo prvotno, ali pa je bilo mojih več kot 25 let dela na telesnokulturnem področju za eno izmed priznanj premalom. Starejša in tudi mlajša generacija dobro ve, koliko let sem bil vadnik, član u pravnega odbora načelnik in praporščak TVD Partizan. Da ne omenjam še dela z NK Ribnica, kjer sem bil vrsto let nogometaš in kasneje predsednik, tajnik, blagajnik in trener v eni osebi. Vse to sem delal v času, ko telesna kultura ni bila samoupravna interesna skupnost in je bil denar več en problem, moje delo pa neplačano.

Hvala vsem, ki ste se me ob podeljevanju priznanj spomnili, čeprav na tej slovesnosti nisem bil vreden omembe.

JANEZ PETELIN

pisma in odmevi

TONČKI LUZARJEVI V SPOMIN

25. novembra je prenehalo biti plemenito srce naše TONI. Prelepi so spomini in boleče je spoznanje, da ne boš nikoli več prišla med nas s svojo dobroto in lepimi besedami. Še takrat, ko si obležala neozdravljivo bolna, si vedno znala pričarati smehljaj na naša usta. Šele nekaj dni je, kar te ni več med nami, pa krepko čutimo to izgubo. Korak nas velikokrat nehotno zanese tja, kjer si preživela zadnje tedne svojega življenja. Res, imeli smo te radi in vedno boš ostala naša TONI.

PRIJATELJI

Stanko Simonič

5. decembra smo se mladinci iz Stranske vasi v Beli krajini še zadnjič poslovili od Stanka Simoniča. Bil je delaven član naše organizacije, poštvovalen, in nikoli ni izustil: besed ne bom, ne morem, nočem. Vsega dela se je lotil z veseljem, med nami pa je splel vez prijateljstva in tovarštva. Ob šolskih obveznostih je vselej našel čas za skupno delo, s svojo gasilsko desetino se je udeleževal tekmovanj. Ko smo ga hoteli spet pridobiti za vodenje naše organizacije, smo obnemeli ob vesti, da je umrl. Ohranili ga bomo v spominu kot mladina, po katerem se je vredno zgledovati.

OO ZSMS Stranska vas

Ali „užaljenost“ popušča?

Komentar o „sporu IMV - DL“ iz sobotne številke mariborskega Večera

4. decembra se je v Novem mestu sestala komisija za informativno dejavnost in politično propagando pri medobčinskem svetu ZKS za Dolenjsko in obravnavala polemična stališča („Kaj hočejo?“, DL, 44. št., 30 okt.), ki so nastala ob kritičnem pisanju Dolenjskega lista o industriji motornih vozil. Na razširjeni seji je sodeloval tudi izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Alojz Gojčič, prisotni pa sta bili tudi obe „sprti“ strani.

Ker je težko objektivno pisati o sebi, dobesedno, z naslovom vred ponatiskujemo sobotni komentar v mariborskem Večeru izpod peresa novinarja M. Predana, ki je bil na seji prisoten, že v eni prejšnjih številkih pa je v daljšem prispevku izčrpnje poročal o „sporu“, kot imenuje globoko razhajanje, ki je nastalo v pogledih na vlogo javne, novinarske besede.

Vse kaže, da se bo spor med novomeško Industrijo motornih vozil in tukajšnjim regionalnim tednikom Dolenjski list - o katerem smo pred kratkim obširno poročali - le razpletel mirneje, kot je bilo še pred desetimi dnevi pričakovati. Vzroka za sicer še dokaj neznanjavo, a vendarle opazno pomirjanje napetosti ne velja iskati samo v četrtkovem obisku izvršnega sekretarja CK

ZKS' Alojza Gojčiča v Novem mestu, ki je na tukajšnjem posvetu informativno-propagandni dejavnosti v dolenjski regiji ostro obsodil ravnanje vodstva IMV v tem sporu. Očitno so se namreč tudi v sami IMV začeli zavedati, da so v svojem odgovoru na kritično (in z neizpodbitnimi dokazi podkrepljeno) pisanje Dolenjskega lista o nekaterih nepravilnostih v poslovanju te velike delovne organizacije šli občutno predaleč.

Kot je znano, so zahtevali nič manj in nič več kot „preveritev ustreznosti kadrovske zasedbe“ Dolenjskega lista, njegovim časnikiarjem so povsem zaprli vrata informacij, povzru vsega pa tudi materialno pritisnili na list, s tem ko so odpovedali vse oglase v njem. No, dejstvo, da so pred dnevi - prvič po začetku spora - spet sprejeli enega od časnikarjev tega tednika in da so ponovno naročili večji oglas v listu, vendar priča, da njihova „užaljenost“ popušča.

Seveda pa vse to še zdaleč ne more odtehati nekega drugega dejstva: da so si v IMV privoščili obnašanje, ki ni samo „zunaj pravi lepega vedenja“ (kot je na četrtkovem posvetu priznal predstavnik IMV), temveč je tudi v popolnem nasprotju z nekaterimi - splošno sprejetimi in s številnimi dokumenti potrjenimi - idejnimi usmeritvami v naši družbi. Na to jih je opozoril tudi

Alojz Gojčič: da je vsak monopol nad sredstvi obveščanja nesprejemljiv, pa naj ga ima IMV ali kdorkoli drug da sredstva obveščanja niso „trobenta“ nikogar in je torej družbeno povsem nesprejemljivo mnenje da mora kako lokalno glasilo stoodstotno slediti mnenju lokalnega okolja, v katerem deluje; da ima sicer novinar dolžnost obveščati o delu kakega foruma, toda tudi vsa pravico, da to delo pokomentira; da ne potrebujemo novinarjev, ki bodo zgolj sporočali misli drugih, temveč bodo predvsem razmišljali s svojo glavjo in da nihče pri nas nima pravice zapirati vrata informaciji!

Čeravno so se na posvetu dogovorili, da bodo zadevo dokončno razčistili na ravni partijskih organizacij v obeh kolektivih, izdajateljskega sveta in občinskega komiteja ZK, pa so vsa ta načelna stališča toliko nedvoumna, da velikih in presenetljivih sklepov ni mogoče pričakovati. Navsezadnje niti ni bistveno, ali se bodo v IMV posopali s pepelom ali ne, temveč je najpomembnejše, da se odnosi med največji delovno organizacijo v dolenjski regiji in osrednjim glasilom te regije čimprej normalizirajo. Kot mora biti v interesu IMV, da se s svojimi uspehi (in napakami) pojavlja v tem glasilu, tako si gotovo tudi tukaj želijo, da bi z IMV imeli vez, ki ne bo vzdržala samo dobrih časov, ampak tudi slabe.

In če iščemo pozitivno plat celotne polemike, jo moramo iskati predvsem v tistih načelnih vprašanjih. Kajti narej večšini ne pozabljajo samo v Novem mestu.

M. PREDAN

OB 29. NOVEMBRU

Turistično društvo Globoko je letos že petič pripravilo zelo zanimivo razstavo kruha, potic, domačega peciva, kmečkih jedi in vin. V razredih, kjer so še prejšnji dan sedeli učenci, je bilo na mizah polno vabljivih dobrot. Prvič so bile prikazane tudi pestre prostovoljne dejavnosti učencev. Učenci so pripravili tudi proslavo, na kateri so recitirali, peli, igrali in plesali. Ob napisu „Ponosni smo na Titovo zastavo“ sem čutila bolečino, saj smo letos prvič praznovali praznik svoje domovine brez nje, vendar z njim v srcih.

SABINA KUKOVICA, 5.r OŠ Artiče

Z GLOBTOUROM NA BELE SMUČINE
 od 3. januarja do sredine februarja 1981

APARTMAJI
Avstrija:

Gerlitz, Innerkrams, Klippitzthoerl, Koralpe, Weissbriach, Nassfeld (Mokrine), Lienz, Sillian, Bad Hofgastein, Eben im Pongau, Kleinarl, Mauterndorf, St. Gilgen, Ramsau.

Italija:

Kronplatz, Stefansdorf, San Martino di Castrozza, Sella Nevea.

HOTELI
Avstrija:

Bad Kleinkirchheim, Innerkrams, Klippitzthoerl, Nassfeld, (Mokrine), Peče, Reichenfels, Lienz, St. Jakob, Sillian, Mauterndorf, Weissbriach.

Italija:

Meransen, Andalo, Rasen, San Giorgio, Veneto - Falcade, Ravascletto.

Kam za Novo leto?

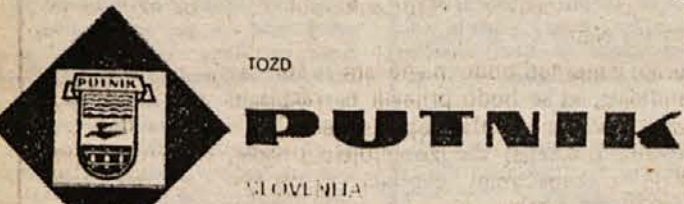
Z avtobusom v PRAGO IN BRATISLAVO in v HOTELE PO DOMOVINI:

Portorož, Koper, Poreč, Opatija, Pula, Rab, Hvar, Čateške in Dolenjske Toplice, Gozd Martuljek, Jezersko.

Za silvestrovanje na Češkoslovaškem je pripravljen poseben program, cene za silvestrovanje v domačih hotelih za 4 polne penziona in silvestrska večerja. Cene pa se gibljejo od 1.700 do 3.320 din.

INFORMACIJE IN PRIJAVE:

GLOBTOUR NOVO MESTO, Cesta komandanta Staneta 19, telefon: 068/25-125, 25-789.

TOZD
PUTNIK
 SLOVENIJA

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 17

Delovski svet TOZD PUTNIK SLOVENIJA razpisuje prosta dela in naloge:

1. VODJA PE PANSIONA TREBNJE za neuoločen čas
2. FINANČNI REFERENT - BLAGAJNIK za določen čas

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati za opravljanje objavljenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. - višja strokovna izobrazba (VKV gostinski delavec) ali popolna srednja šola s triletno prakso v gostinstvu
 - znanje tujega jezika
 - strokovno in organizacijsko sposobnost za vodenje gostinskega obrata
 - družbenopolitično in moralnoetično neoporečnost
 - poizkusno delo 3 mesece
2. - srednja strokovna izobrazba z najmanj 3-letno prakso v finančnem poslovanju
 - poizkusno delo 3 mesece

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v roku 15 dni po objavi na naslov: TOZD PUTNIK SLOVENIJA, LJUBLJANA, Miklošičeva 17.

Kandidate bomo pisмено obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem sprejemanju ponudb.

Nepopolne vloge ali vloge brez dokazil o izpolnjevanju pogojev ne bomo upoštevali.

906/50-80

Z BELIM VLAKOM
DO KOBLE VSAKO SOBOTO
IZ NOVEGA MESTA

(med počitnicami VSAK DAN):

ODHOD:		POVRATEK:
5.10	KANDIJA	18.57
5.12	NOVO MESTO-CENTER	18.56
5.15	NOVO MESTO	18.54
5.35	TREBNJE NA DOLENJSKEM	18.31
5.59	IVANČNA GORICA	18.07
6.18	GROSUPLJE	17.51
6.50	LJUBLJANA	17.19
8.26	JESENICE	16.13
9.08	BOHINJSKA BISTRICA	15.45

CENE:	Odrasli:	Otroci:	Skupina:
Novo mesto:	325 din	240 din	315 din
Trenje:	310 din	230 din	305 din
Grosuplje:	285 din	220 din	275 din

Prijave, rezervacije in informacije v Novem mestu: **MLADINSKA TURISTIČNA POSLOVALNICA NOVO MESTO**, Novi trg 4, telefon (068) 22-555, **DELOVNI ČAS** od 7. do 15.30 ure in ob sobotah od 8. do 12. ure, ter na železniških postajah **Novo mesto (22-255), Trebnje (83-060), Ivančna Gorica (783-038) in Grosuplje (771-180).**
 901/50-80

TURISTIČNE
ZANIMIVOSTI

BISTRA PRI VRHNIKI - Zbirke Tehniškega muzeja v gradu Bistra bodo zaradi neogrevanih prostorov zaprte predvidoma do 1. aprila 1981.

BREŽICE - Do 14. decembra 1980 je odprta slikarska razstava Zorana Didka.

JAVORNIK - Planinsko društvo Idrinja bo 21. decembra organiziralo spominski pohod na Javornik nad Črnim vrhom, ki je posvečen padlim borcem 3. bataljona Gradnikove brigade.

KOČEVJE - V Likovnem salonu bo do 14. decembra odprta razstava pod pokroviteljstvom Gozdnega gospodarstva Kočevje. Razstavljajo akademski kipar Stane Jarm in slikarja Janez Černač in Boštjan Košir.

LJUBLJANA - V hali Tivoli bo 12. decembra ob 20. uri Veseli večer narodne glasbe.

KOLENDAR PRIREDITEV V JANUARJU 1981

3. 1. PREDMEJA - Smučarski tek „Po poteh partizanske Predmeje“
3. 1. KRVAVEC - Smučarsko tekmovanje za POKAL COCA COLA (veleslalom za starejše pionirje)
3. 1. TRŽIČ - Smučarsko tekmovanje za POKAL COCA COLA (veleslalom za mlajše pionirje)
4. 1. CERKLJE - 2. cerkljanski tek na smučeh
4. 1. JELOVICA - Taboriško zimsko orientacijsko tekmovanje „Glas svobodne Jelovice“
4. 1. KRVAVEC - Smučarsko tekmovanje v slalomu za „Slovenski pokal“
4. 1. KRANJSKA GORA - Smučarsko tekmovanje - 6. 1. BOHINJ - Mednarodno FIS tekmovanje v smučarskih tehnikah nje za Pokal COCA COLA (slalom za starejše pionirje)
4. 1. ZATRNJAK - Smučarsko tekmovanje za Pokal COCA COLA (slalom za mlajše pionirje)
5. - 6. 1. BOHINJ - Mednarodno FIS tekmovanje v smučarskih tehnikah
6. - 8. 1. RADENCI - Glasbena parada RADENCI 81 (Srečanje velikih plesnih orkestror jugoslovan-skih postaj RTV)

8. 1. PEKRSKA GORCA - 14. smučarska FIS skakalna turneja TREH DEŽEL

10. 1. STARI VRH - Smučarsko tekmovanje v veleslalomu za Slovenski pokal.

10. 1. DRAŽGOŠE - Po poe-teh partizanske Jelovice

10. 1. LJUBLJANA - Lokostrelsko tekmovanje INDOOR 25 m za pokal Jugobanke.

11. 1. KOBLA - Veleslalom za cibane v okviru prireditve „Po poteh partizanske Jelovice“.

11. 1. STARI VRH - Smučarsko tekmovanje za pokal COCA COLA (slalom za mlajše pionirje)

12. 1. MARIBOR - Koncert Opernega orkestra SNG Maribor

12. - 16. 1. LJUBLJANA - 26. jugoslovanski sejem MODA 81

17. 1. CERKNO - Srečanje smučarjev borcev NOB

18. 1. KRVAVEC - Smučarsko tekmovanje v slalomu za SLOVENSKI POKAL

18. 1. TRŽIČ - Smučarsko tekmovanje za pokal COCA COLA (slalom za starejše pionirje)

24. 1. KRVAVEC - Smučarsko tekmovanje za pokal COCA COLA (veleslalom za starejše pionirje)

25. 1. RAVNE NA KOROŠKEM - Smučarski tek po poteh XIV. divizije

25. 1. LOKVE - 1. lokvarski smučarski tek

25. 1. JEZERSKO - Smučarsko tekmovanje v slalomu za Slovenski pokal

Svet delovne skupnosti osnovne šole narodnega heroja MARTINA KOTARJA, ŠENTJERNEJ

razpisuje prosta dela in naloge:

1 snažilca

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj vložijo pis-mene prijave z življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa. Poskusno delo 3 mesece.

896/50-80

Objavlja naslednje prosto delo oz. naloge:

REFERENTA ZA POSLOVANJE S STRANKAMI - 1 DELAVEC

- Pogoji:**
- srednješolska izobrazba in tri leta delovnih izkušenj
 - aktivno znanje enega tujega jezika (prednost imajo kandidati z znanjem nemščine)
 - sposobnost komuniciranja z ljudmi
 - odslužen vojaški rok
 - moralno-politična neoporečnost

Navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas, s pol. del. časom - v izmeni.

Prijave sprejema: poslovalnica Novo mesto, c. Komandanta Staneta 19, 15 dni po objavi oglasa.

Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire v roku 30 dni po isteku roka za sprejem prijav.

908/50-80

OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem „GORJANCI“
 Novo mesto - Straža

vabi k sodelovanju

VEČJE ŠTEVILO AVTOMEHANIŠKOV za vzdrževanje avtobusov in tovornih vozil v parku v Straži.

VEČJE ŠTEVILO VOZNIKOV v tovornem prometu.

Za vzdrževanje voznega parka potrebuje delovna organizacija avtomehanike, ki imajo izkušnje na vozilih s pogonom na nafto.

Za opravljanje špedicijskih prevoznikov potrebuje delovna organizacija voznike z večletnimi izkušnjami, najmanj pa enim letom delovnih izkušenj.

Pogoji so naslednji:

- delavec avtomehaničar mora imeti lkončano poklicno šolo za naziv avtomehaničar
- delavec voznik mora imeti opravljen vozniški izpit C in E kategorije in najmanj eno leto delovnih izkušenj na težkih tovornih vozilih in odslužen vojaški rok.

Osební dohodek je zagotovljen po določilih pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

Ponudbe z dokazili o strokovnosti dostavite kadrovski službi podjetja v Straži.

Objava prostih del in nalog velja do popolnitve.

907/50-80

NOVA HENČKOVA PLOŠČA - V produkciji beograjske RTV je izšla nova velika gramofonska plošča z dvanajstimi skladbami, ki jih izvaja ansambel „Henček in njegovi fantje“. To so valčki in polke, ki jih je uglasbil Henček Burkat, li armonikar v ansamblu, z izjemo ene, katere avtor je Bogdan Čater. Zanimivo je, da nastopa tokrat v ansamblu tudi Henčkov sin Tomaž, klarinetist. Kot pevec so na snemanju te plošče nastopili: Tomaž Brank, Vasja Matjan, Marjetka Kostrevc in Rado Kokalj. Eno od besedil (Na Dobravi) je napisal Vladimir Bajc.

inex adria aviopromet

DELAVCI, ZAPOSLENI V ZR NEMČIJI, IN SORODNIKI V DOMOVINI!

50% CENEJE DO REDNIH LINIJ
 DODATNI LETI ZA NOVOLETNE PRAZNIKE

PRODAJA KART IN INFORMACIJE: IAA Ljubljana, Titova 48, telefon: 061/313-366, KOMPAS, GLOBTOUR, INEX
 Novo mesto in vse turistične poslovalnice v Sloveniji

Kako vse to utemeljujete v IMV?

Kako komentirajo v IMV nekatere nepopularne ukrepe in kaj se ta hip dogaja za vrati novomeške avtomobilске tovarne, sta nam v intervjuju govorila inž. Pavle Valentič, namestnik generalnega direktorja in v. d. direktorja tovarne avtomobilov, ter Tone Šepec, direktor prodajno-servisne organizacije

Daljši uvod najbrž ni potreben. Industrija motornih vozil iz Novega mesta je v minulih tednih prišla na strani skorajda vseh časnikov, večkrat pa tudi v radijske in televizijske oddaje. Večina novinarskih prispevkov in pisem bralecem je bila kritičnih. Prizadet je ugled tovarne, ob čemer vodstvo in vsi delavci ne morejo in ne smejo biti ravnodušni. Kaj pravijo o tem, kako v IMV utemeljujejo in opravičujejo ukrepe, ki so izzvali nejevoljo, to smo hoteli poiskovati bralecem, ko smo odgovorne ljudi zaprosili za odgovore.

— Kako komentirate nejevoljo javnosti, ki se kaže v tisku in na televiziji. Gnev se izliva na vas ...

„Do spleta vseh težav je prišlo zato, ker so bile cene avtomobilov zadnjih pet let sistematično zadrževane od zveznih organov in določene ne na osnovi porasta

• Poudarjeno v intervjuju: Povod po svetu je „katra dražja od stoenke“, zato nova cena novomeškega vozila ne bi smela biti presenečenje. V IMV se ne bojijo, da bo kupcev zmanjkalo, in pospešeno dokončujejo investicijo, ki bo omogočila proizvodnjo 250.000 vozil na leto. V nekaj dneh bodo kupcem za že pred novo ceno vplačana vozila ponudili možnost obročne odplačevanja razlike.

stroškov, marveč ocene zvezne administracije. V okviru vnaprej določenega odstotka možnih povečanih cen smo se nato proizvajalci avtomobilov „samoupravno“ sporazumevali o novih cenah. Maja 1976 smo na ta način podražili vozila za 10 odstotkov, junija 1977 za 9 odst., julija 1978 za 7 odstotkov in šele konec maja 1980 za nadaljnjih 10 odstotkov. Na zadnje dovoljeno povečanje cen smo čakali celih 22 mesecev in pol, samo v tem času pa so se razni materiali in deli za naša vozila, kjer pa so bile cene sproščene, podražili tudi za 150 odstotkov. Tudi za nazaj smo morali dobaviteljem plačati višje cene. Vse to je privedlo našo proizvodnjo junija letos do tega, da je bil zgolj material za našo „katro“ za 25.000 din dražji od prodajne cene vozila.

Administrativno reguliranje cen na področju avtomobilске industrije je privedlo tudi do različnega vrednotenja posameznih znamk in modelov avtomobilov. Zaradi tega je na tržišču ustvarjeno mnenje, da je

Renault 4 manjvreden avto in slabši od Zastave 101, čeprav se Zastava 101 na zahodnoevropskem in svetovnem trgu prodaja po ceni, ki je za 10 do 15 odstotkov nižja od cene našega avtomobila.

Prosto formiranje cen pa je v zadnjem času omogočilo določiti objektivno vrednost vozila glede na evropske razmere. Nova dovoljena cena za „katro“ znaša 159.000 dinarjev, mi pa jo dajemo kupcem za malo manj kot 135.000 din. To je največ, kar smo mogli narediti, da lahko še donosno poslujemo in ne izgubljamo trga.

Marsikaj, kar pa je o naši tovarni predstavljeno javnosti, ne drž. Očitajo, da z denarjem kupcev gradimo tovarno. To je laž in tudi ni možno, kar lahko ve vsak, ki se na investicije le malo spozna. Pač pa denar kupcev res obračamo kot obratna sredstva, vendar zato plačujemo obresti. V taki situaciji je prišlo do nelikvidnosti, in sicer iz treh vzrokov: 1. zaradi zamrznjenih cen, 2. zavoljo omejevanja kreditov za financiranje izvoza in 3. izvoznih premij nam država ni izplačevala redno, tako smo imeli iz tega naslova v dobrem po 200 in več milijonov dinarjev. Te težave so bile v javnosti največkrat enostransko predstavljene, kar je znala spretno izkoristiti konkurenca, obenem pa je to razburjalo kupce.“

— Koliko kupcev je po podražitvi razdrlo pogodbo in kdaj dobijo svoj denar vrnjen?

„V IMV se zavedamo, da pomeni podražitev za večino kupcev velik finančni problem, in razumemo njih nejevoljo, vendar poudarjamo, da smo več kot leto dni odgovorne v republiki in federaciji opozarjali na te stvari. Prav zato, ker razumemo težave kupcev, posebno tistih, ki so vplačali vozilo že lani, iščemo možnosti, da bi nudili plačilo razlike v ceni z obročnim odplačilom. Pri tem pa naj bi se obresti, ki jih tovarna dolguje kupcem, že upoštevale kot del razlike. Decembra bomo vsem kupcem predstavili to možnost, tudi tistim 2.500, ki so doslej pogodbeno odpovedali. Kdor se bo potem dokončno odločil, da hoče denar nazaj, ne pa naš avto, mu bomo vplačilo takoj vrnili z obrestni vred. Doslej je v pičlih 13 dneh po podražitvi že čez 1000 kupcev doplačalo razliko ali pa vplačalo vozilo na novo. Izdali smo še preko 400 predračunov, od tega polovico za plačilo v devizah.“

— Od kod zdaj naenkrat manjkajoči deli za „katro“, namenjene domačemu trgu, čim je nastopila odtalitev cen?

„Prej in zdaj dobivamo manjkajoče dele za kompletiranje vozil iz nedovršene proizvodnje z zamudo. Do pomanjkanja repromaterialov je prišlo pri raznih kooperantih zaradi omejenega uvoza. Večkratno spreminjanje uvoznega režima med letom pa je tudi v IMV kljub povečanemu izvozu onemogočalo redno oskrbo z uvoznim repromaterialom. Ko pa je konec oktobra naša tovarna prevzela dodatno izvozno obvezo od izvršnega sveta SRS, po kateri bomo do konca leta izvozili skupno za 120 milijonov dolarjev vozil na zahodno tržišče, smo dobili novo možnost za potreben uvoz materialov. To pa nam je omogočilo, da del sredstev odstopimo domačim kooperantom. V novembru smo si na ta način zagotovili večji del manjkajočih

materialov in pospešeno delali na kompletiranju vozil. Delamo v dveh izmenah po 12 ur na dan, tako v proizvodnji avtomobilov in prikolice, med prazniki za Dan republike pa so vse tri dni delale nekatere službe in pripravile za odhod iz tovarne 640 vozil ali 40 vagonov. Še vedno pa kak dan odhajajo s tekočega traku vozila z nekompletno opremo. Trenutno nam največ težav povzročajo manjkajoče gume. Tudi Sava Kranj toliko izvažna, da nam ne more zagotoviti tolikšne količine gum, kolikor je potrebujemo.

Glede očitka o prej manjkajočih delih pa še tole: ker je proizvodnja za domači trg odvisna od izvoza, smo v prvi polovici leta kompletirali vozila predvsem za izvoz zaradi velikih obveznosti do francoskih partnerjev. Tudi danes ima izvoz še vedno prednost. Da pa v naši proizvodnji resnično manjkajo deli in surovine in da ne gre za namerno zadrževanje vozil na parkiriščih, sta se že nekajkrat prepričali tudi republiška in zvezna tržna inšpekcija.

— Koliko avtomobilov zdaj kompletirate in vsak dan pošiljate na trg?

„Te dni odhaja iz tovarne približno 180 vozil v izvoz in 150, namenjenih domačemu trgu. Novembra nam je ob močno povečanih naporih raznih služb in proizvodnje uspelo kompletirati za domači trg približno 1000 vozil, računamo pa, da jih bo decembra še več.“

— Kakšni so osebni dohodki vaših zaposlenih in ali vplivajo navedene težave na zasluške delavcev?

„Osebnih dohodki v IMV so že od nekdaj med najnižjimi v občini. V tovarni avtomobilov je na primer v prvih devetih mesecih letos znašal povprečni zaslužek 6.792 dinarjev. Naši delavci so vsa leta nosili breme izgradnje na svojih plečih in niso več pripravljani v nedogled dosegati lepe rezultate za nizko plačilo. Ne moremo pričakovati ne od njihovih zahtevati, da bodo ob takih dohodkih in zdajšnji draginji zadovoljno delali in s potrebno kvaliteto.“

— Po vsem svetu avtomobilске proizvodnje krči obseg predvsem zaradi nafte krize, vi pa dograjujete velike zmogljivosti. Se ne bojite, da bodo vaša vozila ostala brez kupcev?

„Renault je ena redkih tovarn v Evropi, ki ne zmanjšuje proizvodnje, ker ji je uspelo razviti tak program, da je tudi v današnjem času za kupce interesanten glede na porabo goriva in udobje vozila. Ne bojimo se, da ne bi kot partner Renaulta

Anton Šepec

inž. Pavle Valentič

svojih vozil prodali. Končujemo pa le že začeto investicijo.

Za osvetlitev razmer na evropskem avtomobilskem trgu naj povemo, da je Renault letos dosegel največjo prodajo v vsem času obstoja. Dosegel je prodajo na 42,5 odstotka vsega francoskega tržišča z avtomobili, medtem ko si razliko delijo vsi ostali svetovni proizvajalci vozil s popularnimi Japonci vred.

Glede kupcev na domačem trgu pa tole: brez avtomobila danes ni mogoče živeti, ker ga ima večina družin zaradi potrebe in ne za luksuz. Prav tako vozilo pa je naš Renault 4. Terja majhne vzdrževalne stroške, in kar je najvažnejše, majhno porabo goriva.“

RIA BAČER

LJUBLJANSKA BANKA TEMELJNA POSAVSKA BANKA n. sub. o., KRŠKO

razpisuje

na podlagi določil 84. člena Statuta delovne skupnosti ter po sklepu delavskega sveta delovne skupnosti in zbora članic banke dela in naloge s posebnimi pooblastili:

— VODJE POSLOVNE ENOTE ZA STANOVANJSKO IN KOMUNALNO KREDITIRANJE

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonskimi predpisi, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visoka ali višja šola ekonomske smeri,
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- moralno-politične kvalitete in sposobnosti razvijanja socialističnih samoupravnih odnosov kot jih predpisuje družbeni dogovor o kadrovske politiki v občini, kjer je sedež banke

ter

na podlagi določil 84. člena Statuta delovne skupnosti banke in po sklepu delavskega sveta delovne skupnosti LB Temeljne posavske banke naslednja dela in naloge s posebnimi pooblastili:

1. VODENJE SEKTORJA ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV 2. VODENJE SEKTORJA RAČUNOVODSTVA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonskimi predpisi, izpolnjevati še naslednje pogoje: pod 1.:

- da imajo znanje, ki ga daje visoka ali višja šola ekonomske ali druge ustrežne smeri,
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- moralno-politične kvalitete in sposobnosti za razširjanje socialističnih samoupravnih odnosov kot jih predpisuje družbeni dogovor o kadrovske politiki v občini, kjer je sedež banke,

pod 2.:

- da imajo znanje, ki ga daje visoka ali višja šola ekonomske ali druge ustrežne smeri, oziroma z zakonom o knjigovodstvu predpisana izobrazba,
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
- moralno-politične kvalitete in sposobnosti za razširjanje socialističnih samoupravnih odnosov kot jih predpisuje družbeni dogovor o kadrovske politiki v občini, kjer je sedež banke.

Izbrani kandidati bodo imenovani za štiri leta.

Kandidati, ki se bodo prijavili na razpisna dela in naloge, morajo prijaviti priložiti opis doseženih del in nalog ter ustrezna dokazila, da izpolnjujejo pogoje, v 15 dneh po objavi v zapečateni ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“ na naslov:

LJUBLJANSKA BANKA
Temeljna posavska banka
Trg Matije Gubca 3
68270 Krško

Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

902/50-80

70 let telesne kulture v Kočevju

Svečana seja bo v četrtek, 18. decembra, ob 18. uri v Domu Jožeta Šeška — Podelitev Bloudkovih značk in drugih priznanj bo dopolnil kulturni spored

Težko je v kratkem zapisu sniti plodno in uspešno telesno kulturno delo od ustanovitve prvega telesnokulturnega društva „Sokol“ Kočevje pa do današnjih dni. V Kočevju so bile že v nekdanji Avstriji razmere precej drugačne kakor v drugih krajih slovenskega ozemlja. Tam so živeli germansko zagriženi Kočevarji. Tudi po razpadu Avstro-ogrške monarhije ni bilo dosti drugače. Na telesno vzgojno društvo so takratni menjajoči se politični režimi gledali vedno le s stališča stranskih potreb.

Pa se povrnimo k sedemdesetletnici. V Kočevju so se pripravili za ustanovitev telovadnega društva pričeli že 1908, čemur pa takratne oblasti, ustanove in Kočevarji niso bili naklonjeni. Kljub težavam je bil 23. oktobra 1910 le sklican ustanovni občni zbor v čevljarški delavnici sedanje gostilne Beljan. V društvo je vstopila večina naprednih Slovencev. Po poklicu so bili to „mal“ ljudje: delavci, trgovski pomočniki, mali obrtniki in nižji uradniki, torej tisti, ki so bili odvisni od svojih delodajalcev, vrha tedanje kočevske politične, narodnostne in gospodarske oblasti. Zanimivo je, da

so bili v društvu kar trije žagarji, pa tudi načelnik društva je bil žagar — gaterist. Vsi trije so bili dobri vodniki društva — ob vsestranski podpori takrat že močno utrjenega ribniškega Sokola.

Med prvo svetovno vojno je kočevski Sokol začasno prenehal

KAKOVOST — Nastop s prireditve pred 20 leti

delovati, leta 1919, pa je zopet zaživel. Tedaj je imel kar 142 članov in članic ter prav tako množičen

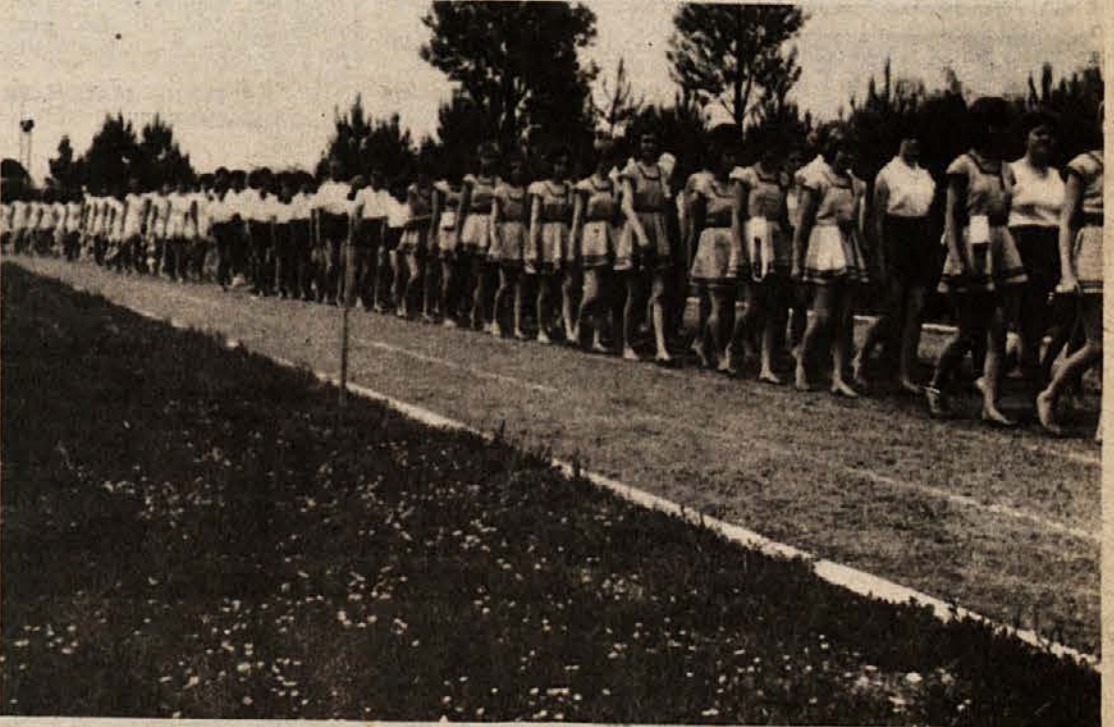
narasčaj. Za razvoj telesne kulture so bile v Kočevju tedaj kaj skromne možnosti, saj v mestu ni bilo nobene telovadnice, z izjemo male kletne telovadnice v osnovni šoli. Bilo je celo obdobje, ko so morali uporabljati v sožitju kasneje zgrajeno malo dvorano v novem gasilskem domu slovenski in nemški športniki.

Člani slovenskih telovadnih društev iz Kočevja so dosegli vidne uspehe v različnih športnih panogah. Kakovost in množičnost se je stopnjevala zlasti potem, ko je bil dograjen Sokolski dom, sedanji Dom heroja Jožeta Šeška, in ko so ustanovili še društva v okolici mesta.

Z bliskovito naglico se je bližal drugi svetovni obračun. Da so bili telesnovzgojni delavci v Kočevju pripravljani na vojni čas, se je pokazalo takoj po razsuhu stare Jugoslavije, ko so začeli množično sodelovati z Osvobodilno fronto in so mnogi od njih stopili v borbene odrede partizanov.

Po osvoboditvi se je Kočevje zagnano lotilo obnove gospodarstva, poskrbeti pa je bilo treba tudi za obnovo telesnokulturne aktivnosti. Prebivalstva je bilo malo in manjkalo je ljudi, ki bi znali poprijeti za telesnovzgojno delo. Bilo je več poizkusov, kako bi našli ustrezno organizacijsko obliko. Cilj je bil končno doseženo leta 1951, ko so se združili Telovadno društvo Kočevje, Smučarski klub Kočevje in

Športno društvo Triglav v enotno društvo, ki se je imenovalo Telesnovzgojno društvo Partizan Kočevje. Da je društvo napredovalo, je pripomogla tudi pomoč okrajne zveze „Partizana“ in kasneje občinske zveze. Lotili smo se

MNOŽIČNOST — S počastitve 50-letnice telesne kulture v Kočevju

nekatero težavo, vendar je treba poudariti, da ima telesnovzgojna dejavnost vse možnosti za nadaljnji razcvet. V Kočevju deluje 16 društev in klubov, 7 šolskih športnih društev, občinska strelska zveza z 12 strelskimi družinami, planinsko društvo, kar vse usmerja delovna, temeljna telesnovzgojna zveza občine. Ob jubileju je mogoče zapisati, da ima telesna vzgoja v Kočevju večje možnosti, kot jih je imela v svoji dolgoletni zgodovini kdaj poprej.

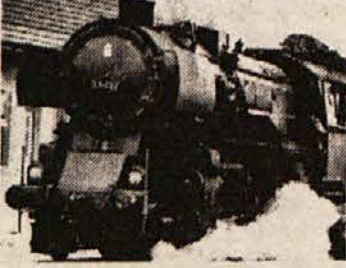
ANDREJ ARKO

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 12. XII.

labod

1
8.45 TV V SOLI: Koledar, Pravljica, Rusčina, Energija iz odpadkov
10.00 TV V SOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Zgodba, Izobraževalna reportaža, Zadnje minute
14.55 TV V SOLI, ponovitev
16.55 POROČILA
17.00 PRAVLJICE IZ LUTKARJEVEGA VOZIČKA: O SIROMAKU IN KAZIJU
17.25 PAN TAU
17.55 ROCK KONCERT: BLON-DIE
18.40 ZGODOVINA ŽELEZNIC
Izobraževalno uredništvo Ljubljanske televizije je pripravilo dve oddaji o razvoju parne lokomotive ter eno krajšo oddajo o razvoju gozdne železnice. Pri sestavljanju

oddaj niso imeli težav z besedilom, ki ga je prispeval strokovnjak Tadej Brate, zatikalo pa se je pri zbiranju slikovnega gradiva, saj Jugoslavija premore le en skromen železničarski muzej v Beogradu, lokomotive pa pred desetletji niso privlačevale fotografov, in ko so odslužile, so končale v železarnah.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 HVALA ZA POZORNOST, zabavnoglasbena oddaja
21.00 V ZNAMENJU
21.15 WASHINGTON ZA ZAPRTI MI VRATI

22.45 NOČNI KINO: V TEMI

35 let po koncu zadnje svetovne vojne, ki je uničila življenja milijonov ljudi, se nekateri še zmeraj sprašujejo, kako se je kaj takega sploh lahko zgodilo, kdo je bil odgovoren za tako strašen pokol in podobno. Ameriški dokumentarni film, ki ga je zrezirala Gina Blumentfeld, skuša na svojski način odgovoriti na vprašanja o vojni moriji. Govorili b odo ljudje, ki so preživeli geto ali koncentracijska taborišča, iz svojega zornega kota pa bodo o dogodkih, ki jih niso doživeli, razmišljali njihovi otroci. Tako je film dokument o zdajšnjosti.

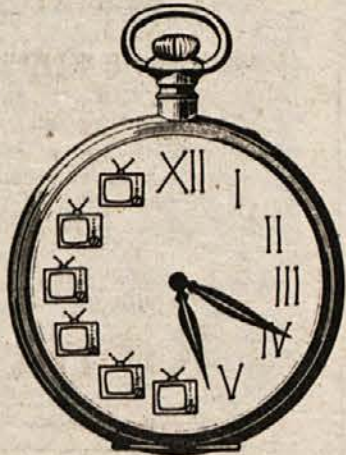
2
16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Koraki - 18.45 Zabavna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gibljive slike - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.15 Svet na razpotju: ZR Nemčija - 21.50 Poljub pred smrtjo (ameriški igrani film)

SOBOTA, 13. XII.

labod

1
8.00 POROČILA
8.05 MALI GODCI V GLASBENI DEŽELI
8.15 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
8.25 V. Curk: LISJAK NA BOČU
8.45 GRDI RAČEK
9.15 POLETA VČEK
9.45 L. Norgaard: VZPON MADSA ANDERSENA
10.40 DELAJ Z GLAVO: BESEDA
11.05 POZDRAV IZ TOLMINA, dokumentarna oddaja
11.50 in 16.00 POROČILA
16.05 PRELEPA VASILJICA, sovjetski mladinski film
Dedek živi s tremi brati. Najmlajši Ivan je zvit, druga dva pa sta bolj trde glave. Če ne bi bilo Ivana, bi bili vsi skupaj bolj lačni kot siti.

Ded jim pove, da bi imeli manj težav, ako bi se poženili. Tako je dogajanje te sovjetske pravljice, ki jo je pred štirimi desetletji posnel Aleksander Ron.
17.15 PRENOS KOŠARKARSKA TEKME
18.45 NAŠ KRAJ
19.00 ZLATA PTICA
19.05 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 J. Dietl: BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA
21.00 SOBOTNA TELEVIZIJSKA KRIZANKA
22.30 POROČILA
22.35 JUGGERNAUT, ameriški film
Posadki luksuzne ladje zagrozijo, da bodo plovilo pognali v zrak, če takoj ne dobijo milijon dolarjev. Kdo grozi? Film, ki ga je pred šestimi leti zreziral Richard Lester, si bo treba ogledati do konca, da bi izvedeli vse o umazanijah poslih. Igrajo Omar Sharif, Richard Harris, David Hemmings, Shirley Knight, Ian Holm in drugi.

2
17.45 Znanost - 18.30 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Večer z Živojinom Zdravkovićem - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Športna sobota - 21.30 Vidiki (dokumentarna oddaja)

NEDELJA, 14. XII.

labod

1
8.50 POROČILA
8.55 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: PRIMORSKA POJE
9.25 ČEBELICA MAJA
19.50 BELI KAMEN
10.20 WASHINGTON ZA ZAPRTI MI VRATI
11.55 TV KA ŽIPOT
12.15 SMUK ZA MOŠKE, prenos iz Val Gardene
POST, dokumentarna oddaja
OPIJSKA VOJNA, kitajski film
Film, ki sta ga 1950 posnela Cheng Chung-Li in Chen Fan, govori o t. i. opijski vojni izpred sto štiridesetih let. Tedaj so Angleži iz Kitajske uvozili v Indijo toliko opija, da je prišlo do resnih ekonomskih in zdravstvenih težav. Nemočni kitajski cesar Tao Kuang je bil prisiljen ukrepati, naročil je Lin Tse-Hsuju, naj prepove izpluti

angleškim ladjam. Zato je Anglija celo napadla Kitajsko. To delo kitajske kinematografije je akcijsko dokaj zanimivo, sicer pa nima večjih kakovosti. Igrajo Chao Tan, Kao Cheng, Hsia Tien, Han Fei in drugi.
POROČILA
17.35 KOLINSKA SLOVAN: STEAUA, prenos rokometne tekme
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

13.30 KMETIJSKA ODDAJA

20.00 M. Smoje: VELIKO MESTO

21.15 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.45 V ZNAMENJU
22.05 ŠPORTNI PREGLED

2
15.50 Nedeljsko popoldne - 19.30 Dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.00 Kratek film - 21.15 Upočasnjeno gibanje (jugoslovanski igrani film)

PONEDELJEK, 15. XIII.

labod

1
8.45 TV V SOLI: Koledar, Glasbena vzgoja, Etnografski muzej, Avgust Senoa
10.00 TV V SOLI: Materinščina, Risanka, Zemljepis, Zgodba, Iz arhiva šolske televizije, Zadnje minute
14.55 TV V SOLI: Glasbena vzgoja, Etnografski muzej, Avgust Senoa
17.15 POROČILA
17.20 VRTEC NA OBISKU: MALI ČAROVNIK IN SNEŽINKA
17.35 ČLOVEKOVI PRIJATELJI, poljudno znanstvena oddaja
18.00 DELEGATSKI SISTEM V OBČINI
Tokratna oddaja iz nanizanke Delegatski vodnik bo govorila o posebnostih občine kot družbenopolitične skupnosti, prikazala bo sestavljenost občinske skupščine, delovanje njenih organov, govor pa

bo tudi o delovanju delegatskega sistema na ravni občine.
18.20 JEZIK V JAVNI RABI: IZBIRA MED OBLIKAMA
Posamezne besede imajo za isto stvar dve ali več oblik, razlikujejo se z naglasi. Izbira med več oblikami je pri pisanju pomembno vprašanje. Jezikoslovje se je s tem začelo ukvarjati šele v zadnjem času.
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 A. Dhoulilly: FOTOGRAFIJA NI POTREBNA
Robert je kmet srednjih let, z ostarelo materjo dela na majhni kmetiji. Pred leti mu je mati branila poročiti se in ubogljivi in plašni fant je opustil vsakršno misel na poroko. Nenadoma pa bi mati rada videla, da bi se sin oženil. Ne da bi ga obvestila, pošlje v časopis ženitno ponudbo, fotografija ni potrebna. Ogled povzroči v materinem in sinovem življenju dokajšnje spremembe. Francosko televizijsko drama z navedeno vsebino je po lastnem scenariju zreziral Alain

Dhoulilly, igrajo pa Paul le Person, Helene Dieudonne, Bernard Lajarriège, Remy Carpentier, Jalues Mussier in drugi.
21.40 KULTURNE DIAGONALE
22.20 V ZNAMENJU

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Medvedek Uhec - 18.00 Otroška oddaja - 18.15 Neznana Jugoslavija: Orjen - 18.45 Glasbena medigra - 18.50 Športna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 N. Ibršimović: Preproga (televizijska drama) - 21.05 Glasbeni trenutek - 21.10 Panorama - 21.55 Dnevnik - 22.10 L. van Beethoven: Egmont

TOREK, 16. XII.

labod

1
9.00 TV V SOLI: Koledar, Prva slovanska naselja, Pravljica, Dnevnik 10
10.00 TV V SOLI: Prirodopis, Risanka, Književnost in jezik, Zgodba, Glasbena vzgoja

SREDA, 17. XII.

labod

1
9.20 TV V SOLI: Koledar, Za učitelje, Razvoj življenja
10.00 TV V SOLI: Boj za obstanek, Risanka, Predšolska vzgoja, Zgodba
17.10 POROČILA
17.15 S. Makarovič: PEKARNA MIS-MAŠ
17.35 UKROČENO OKO, francoska dokumentarna oddaja

16.15 ŠOLSKA TV: Tehnika in upodabljanje, Zaloge energije
17.15 POROČILA
17.20 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
17.30 PISANA SVET: ZALENA BRATOVŠČINA
18.00 GLASBA NARODOV: KONDORJEV LET
18.30 OBZORNIK
18.40 ČAS, KI ŽIVI: CELJSKI STARI PISKER
Ob mariborskih sodnih zaporih je veljal za najstarejšo gestapovsko mučilnico na Štajerskem tudi celjski zapor, imenovan Stari pisiker. Prav iz tega gestapovskega brloga je skupina šestih aktivistov osvobodila precej jetnikov. O tem dogodku bodo v oddaji pripovedovali preživeli zaporniki.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

20.00 AKTUALNA ODDAJA
20.55 B. Clavel: TUJA HIŠA
Scenarij za francosko nadaljevanje je po lastnem romanu spisal pisatelj Bernard Clavel. V štirih delih se bomo seznanili z mladim pekovski vajencem ter z navadnim in razvadami podeželskega mesteca pred zadnjo vojno. Igrajo Philippe Marland, Jacques Rispol, Genevieve Fontanel, Michele Amiel in drugi.
21.40 V ZNAMENJU
21.55 IZ KONCERTNIH DVDORAN: HAYDN, ŠIVIC

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Pustolovski na - 18.15 Knjige in misli - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Parada hitov - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Dokumentarna oddaja - 21.55 Pozzija

ČETRTEK, 18. XII.

labod

1
9.00 TV V SOLI: Koledar, Načrt rojstnega kraja, Živčni sistem, Klub mladih tehnikov
10.00 TV V SOLI: Kemija, Risanka, Biologija, Predšolska vzgoja, Zadnje minute
16.15 ŠOLSKA TV: Tehnika in upodabljanje, Zaloge energije
17.15 POROČILA

18.05 OD VSAKEGA JUTRA
RASTE DAN: MARIBOR
18.40 OBZORNIK
18.55 NE PREZRITE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: NACIONALNI RAZRED (po filmu PORTRET REŽISERJA GORANA MARKOVIČA)
Junak komedije, ki jo je posnel Goran Markovič, je Floyd, strastni dirkač z avtomobilom, ki se skuša povzpeti med svetovne ase. Zato mora zmagati na sobotni dirki. Toda najprej mora priti do denarja za

nakup novih gum, tudi v vojsko ga kličejo. Po raznih pripetljivih junak dirko izgubi, čaka ga odhod k vojakom. Igrajo Dragan Nikolić, Bogdan Diklić, Gorica Popović.
22.15 V ZNAMENJU
22.30 625

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Mali Bager - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Prijatelji glasbe - 19.30 Dnevnik - 20.00 Televizijska drama - 21.15 Včeraj, danes, jutri - 21.35 Izviri - 22.05 Glasbeni atele

Lastniki počitniških prikolic,

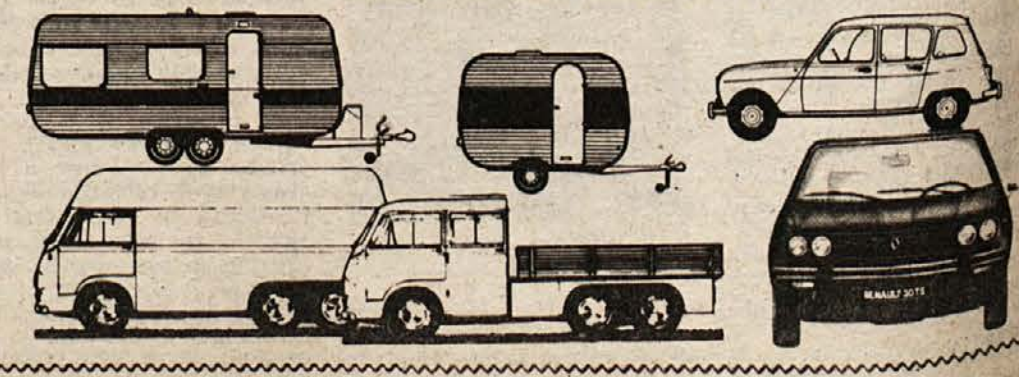

zdaj je pravi čas!

- Morda je vaša potujoča počitniška hišica potrebna popravila.
- Za vaše brezskrbno letovanje v prihodnji sezoni bomo strokovno poskrbeli v našem servisu!
- Priporočamo vam tudi servisiranje in popravila motornih vozil iz proizvodnih programov Industrije motornih vozil - IMV Novo mesto in Crvene zastave v našem pooblaščenem servisu.
- Pokličite nas po telefonu (068) 21-243 ali (068) 22-613, sprejeli vas bomo najkasneje v treh dneh po vašem pozivu!
- Zahvaljujemo se vam za vaše zaupanje in vam želimo srečno vožnjo v letu 1981!

PIONIR

PIONIR NOVO MESTO, TOZD MEHANSKO KOVINSKI OBRAT, AVTOSERVIS LOČNA, LOČNA 48, 68000 NOVO MESTO

Malo novega za knjižnico

SK Mirana Jarca lahko v novi petletki računa le na preselitev ljudske knjižnice in povečanje pionirske knjižnice

Iztekajoče se srednje-ročno obdobje novomeški študijski knjižnici ni omogočilo, da bi se izklopala iz prostorske stiske. Edino pridobitev pomeni knjižni depozit, urejen na podstrešju ene po knjižničnih stavb. Tam so uskladiščili 840 naslovov tekočih periodik, nekaj starejših letnikov drugih periodik in sprotno knjižno gradivo. Tudi želja, da bi preselili ljudsko knjižnico v staro gimnazijo oziroma prejšnji zdravstveni dom, se ni izpolnila. „Selitev prenašamo v novo obdobje,“ pravi namestnica upravnika Nataša Petrov. „Računamo, da bomo to opravili leta 1981. Izpraznjene sobe bo zasedla pionirska knjižnica. Slednja bo lahko razvila vrsto novih dejavnosti, na kakršne do zdaj ni mogla niti misliti.“

Temni oblaki pa so se zgrnili nad predvideno novogradnjo, ki naj bi se začela v prvih letih nove petletke. Čeprav samoupravni sporazum o temeljnih plana novomeške kulturne skupnosti za obdobje 1981 - 1985 še ni sprejet, je že moč reči, da novih naložb v kulturo zagotovo ne bo, tudi za knjižnico ne. „S tem se ni lahko spriznati, akoravno so dejstva, podatki o razpoložljivem denarju in drugo, sama po sebi dovolj zgovorna in prepričljiva. Proti številkam, ki kažejo, da bo denarja primanjkovalo celo za redno delo, pa nič ne moremo,“ ugotavlja Nataša Petrov. Vsi v študijski knjižnici hkrati vedo, da tudi na temeljito preureditev, s katero bi knjižnica pridobila nekaj najnujnejših prostorov za sodobnejše poslovanje, v novi petletki ne morejo računati. Preprosto zato ne, ker tu di za taka dela, ki bi bila sicer v stabilizacijskem času še najbolj upravičena (bolj kot nova gradnja), ne bo denarja.

Delavci knjižnice se zavajo, da bo moralo po vodi nemalo koristnih načrtov, ki naj bi to v stanovo napravili še sodobnejšo, dostop-

nejšo in odprto kulturno in izobraževalno ustanovo. Kajti nepreklicno res je, da bo prav ta knjižnica v obdobju usmerjenega izobraževanja postala nekakšna dislocirana učilnica za učence vseh novomeških „usmerjenih“ šol. Zato bi moral biti za usodo študijske

Nataša Petrov: „Vemo, da na naložbo ne moremo računati.“

knjižnice zaskrbljen še kdo, predvsem kulturna in vzgojno-izobraževalna javnost.

Študijska knjižnica Mirana Jarca je vsaj v nekem smislu najbolj odprta kulturna ustanova širše Dolenjske. Predvidevajo, da bo imela prihodnje leto kakih 41.400, ob koncu novega srednjeročnega obdobja pa že 51.000 obiskovalcev. Tudi število izposojenih knjig skokovito narašča. V letu 1981 naj bi knjižnica izposodila nekaj manj kot 78.000 knjig, štiri leta kasneje pa že več kot 95.500. Teže bo z nakupom novih knjig. Računajo, da bo prihodnje leto, ko bi moral biti po normativu dotok 20.000 knjig, denarja le za četrtno te količine. „Glede na splošne razmere, ki se obetajo na področju kulture, bi bili tudi s takim dotokom zadovoljni,“ pravi Nataša Petrov.

I. ZORAN

ETNOLOŠKA 40-LETNICA

Z vrsto prireditev, ki so na sporedu ta teden, slavi Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani 40-letnico študija etnologije. Poleg zanimivih predavanj in razstave o delu etnološkega oddelka pri filozofski fakulteti so na sporedu tudi etnološki filmi (o vinogradništvu, prometu, lanu, mlinarstvu, pravljicarijih itd.).

Z grenkobo sprejet plan

Črnomaljska kultura poslej v „klubu razvitih“ – Do 1985 v vsej občini nobene naložbe v kulturni prostor

Samoupravni sporazum o temeljnih plana črnomaljske kulturne skupnosti za obdobje 1981-1985 je pod streho. Takoj pa je treba povedati, da se sprejeti dokument bistveno razlikuje od predloga, ki je bil dan v obravnavo in na glasovanje na seji skupščine kulturne skupnosti 28. novembra. Iz plana so namreč črtali vse naložbe, ki so jih predvidevali v novem obdobju, poleg tega pa naredili še nekaj popravkov pri drugih načrtovanih delih.

Črtanja in popravkov v Črnomlju niso delali z lahkim srcem, zlasti pa ne povsem prostovoljno. Pokrili so se splošnim usmeritvam, da je nujno za stabilizacijo žrtvovati vse, kar je moč brez usodne škode preložiti na kasnejši čas. To pa vendarle ni najgorenje, kar so morali okusiti. Zdi se, da je dosti težje spoznanje, da kultura črnomaljske občine poslej ne more več računati na pomoč solidarnostnih skladov v republiki. Po zadnjih podatkih črnomaljska občina tudi na kulturnem področju ne šteje več za manj razvito.

Izpad iz „kluba nerazvitih“ prinaša predvsem denarne posledice v breme belokranjskega združenega dela. Črnomaljši so

„Hlapci“ v Novem mestu

Abonmajski predstavi bosta v športni dvorani

„Razburljivo, šokantno“ in sploh „do skrajnosti posodobljeno“ priredbo Cankarjevih „Hlapcev“ za „Oder 80“, kakor smo lahko prebrali v odmevih na ljubljansko premiero tega dela pred tedni, bomo v ponedeljek, 15. decembra, videli tudi v Novem mestu.

Posodobitev znamenitega Cankarjevega dela, ki ga uprižarja Mestno gledališče ljubljansko, je v celoti delo Dušana Jovanoviča, ki je „Hlapce“, razumljivo, tudi režiral. Čeprav so mnenja o taki „predelavi“ Cankarja, kot je nastala temu dramatik in režiserju, hudo nesoglasna, pa je prav, da prihajajo „novi“ „Hlapci“ tudi na Dolenjsko.

Zavoljo obsežne in zahtevne scene „Hlapcev“ bo nastop ljubljanskih gledališčnikov tokrat v športni dvorani. Popoldne ob 15.30 bo predstava za mladinski abonma in za izven, zvečer ob 19.30 pa bo skupna predstava za red A in B abonmaja za odrasle.

TRUBARJEVA PRIZNANJA

Ob koncu letošnjega meseca knjige so podelili tradicionalna priznanja. Dvajset osnovnošolcev in deset srednješolcev je bilo nagrajenih za najboljše spise o knjigi. Trubarjevo plaketo kot posebno priznanje za populariziranje knjige pa je dobilo več ustanov in posameznikov, med njimi nekateri posmrtno. Med dobitniki je tudi prof. Stanko Kotnik, ki je s pisateljem Leopoldom Suhodolčanom začel na Slovenskem gibanje bralnih značk.

MED IZSELJENCI V ŠVICI

29. novembra zvečer so v prostorih slovenskega društva „Planika“ v švicarskem mestu Wintertours nastopili basist Ladko Korosec, tenorist Rajko Koritnik, sopranistka Sonja Hočvar in solist na elektronski harmoniki Silvester Mihelčič (iz Črnomlja). Potovanje slovenskih umetnikov k našim zdolcem v Švico je organizirala občinska konferenca SZDL Ljubljana - Center.

kultura in izobraževanje

Ob srečanju z umetnostjo

Nekaj poudarkov iz govora, ki ga je imel Franc Šali na otvoritvi razstave Grupe 69 v Novem mestu

SOCIALIZEM IN KULTURA – Rojstvo socializma pomeni rojstvo nove kulture. To kulturo človeške dediščine bogatimo z novimi mišljenjskimi, teoretskimi, moralnimi in umetniškimi izkušnjami. Kulturna dediščina je minulo delo človeštva, in socializem omogoča, da bi jo človeštvo uživalo in bogatilo. Socializem ni v sporu s kulturo, marveč je izziv kulturi.

KDO SE BOJI ZNANJA?

Znanja ne spoštujemo dovolj. Bolj cenimo tiste, ki znajo znanje kupiti, češ za denar se vse dobi. Nespoštovanje domačega znanja ne pripelje daleč. Samo vrtičkarji, zaplotniki, oblastniki, komolčarji in stolčkarji se boje resnice in znanja, duhovno in družbeno zrelci ljudje nikoli, četudi plačujejo to z osebno bolečino.

SREČANJE Z UMETNOSTJO

Ob srečanju z umetnostjo se sprošča v nas duhovna napetost, doživljamo radost in tragiko. V svetu tehnike, sistemske organiziranosti, kibernetika, računalništva, v življenju, nabitem z dolžnostmi, prihajamo vedno bolj do spoznanja, kako nam je umetnost potrebna, kako smo željni njenih barv, tonov, gibov, sunkov, čutno estetskega sevanja.

PLEMENITENJE Z UMETNOSTJO

Ne more biti kulturno bogatejše družbe brez kulturno zrelejših in kulturno bogatih osebnosti. Zato bi lahko rekli, da je umetnostno plemenitenje eno od temeljnih vprašanj socializacije človeka v socialistični samoupravni družbi. Zato plodov umetnosti ne moremo imeti za nekakšen okras ali statusni simbol, ampak za duhovno potrebo in vsebino našega življenja. Naša kultura se namreč ne razkriva samo z umetniškimi in drugimi storitvami, ampak tudi s kulturnostjo naših dejanj.

JUBILEJNE PRIREDITVE SO SE IZTEKLE

S sobotnim slavnostnim koncertom moškega pevskega zbora brestaniške Svobode in moškega zbora Toneta Okrogarja iz Zgorja so se v Brestanici končale prireditve v počastitev 35-letnice tamkajšnjega delavskega kulturnega društva. Kot smo že poročali, se je praznovanje jubileja začelo 8. novembra, ko so v Brestanici odprli knjižnico; 15. in 16. novembra so uprizorili Camolettijevo komedijo „Strogo zaupno“, 19. novembra je bil na sporedu domači film „Splav meduze“, 22. novembra so ponovili v odlokih nekatero uspešnice preteklega obdobja, 23. novembra pa so v knjižnici odprli razstavo slikarskih del Staneta Fabjančiča.

RUSINSKA SKUPINA VRNILA OBISK

V soboto, 6. decembra, je v kulturni dvorani v Sentjerneju nastopila skupina rusinskega kulturnega društva „Maksim Gorki“ iz Novega Sada ter tako vrnila obisk kulturnemu društvu „Krka“ iz predenega leta oziroma novomeški kulturni skupnosti, ki jo je društvo novomeške tovarne zdravil nazadnje zastopalo. Srečanja, ki je bilo zate na Otočcu, so se med drugim udeležili pevci „Krke“ in Sentjernejskega okteta ter člani folklornega društva Kres.

Razstavljajo v Ribnici

V domu JLA na ogled dela trinajstih ustvarjalcev

Minuli petek, 5. decembra, so v domu JLA v Ribnici odprli razstavo del „Bežigrjskih likovnih ljubiteljev“ iz Ljubljane. Skupno razstavlja 13 likovnikov po dve ali tri svoja dela, med njimi pa sta tudi Ribničana Milan Čirovič-Čira in Dušan Matoh, ki sta člana tega združenja likovnikov, Dušan Matoh pa je celo njegov predsednik.

Bežigrjski likovni ljubitelji, ki delajo pod strokovnim vodstvom mentorja profesorja in akademskega slikarja Izidorja Urbančiča, se bodo z isto razstavo predstavili konec decembra in v januarju še na Črnučah v Galeriji Ceneta Štuparja, v februarju pa v družbenem centru za Bežigradom.

Razstavo v Ribnici sta organizirali Zvezi kulturnih organizacij občin Ribnica in Ljubljana-Bežigrad. Trajala bo še do 17. decembra.

J. P.

OTROŠKE GRAFIKE NA OGLED – 149 grafičnih listov, razstavljenih v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici in Galeriji Krško v okviru 6. grafičnega bienala jugoslovanskih otrok, vabi na ogled posameznike in skupine. Neposrednost otroškega izpovednega sveta je tudi tokrat, ko so grafike nastale na temo „Družina“, največja vrlina bienalne prireditve. Razstavi v Kostanjevici in Krškem bosta odprti še ves ta mesec.

RAZSTAVA „BRATSKE VEZI“

Muzej ljudske revolucije iz Ljubljane je v Sevnici priredil v okviru občinskega praznika zanimivo razstavo „Bratske vezi“. Po izrednem sprejemu razstave v sevniki galeriji je razstava gostovala v sevniki Lisci in Jutranjki. Prikazuje kronološko izseljevanje Slovencev v Srbijo v letu 1941 in se končuje z vlakom bratstva in enotnosti. Trenutno gostuje v Lisci Krmelj. Izredno zanimanje za razstavo ilustrirajo takile vtisi, napisani v knjigah obiskovalcev: „Bratske vezi naj ostanejo naša trajna vez.“

A. F.

Umetnost izrazne izjemnosti

Ob razstavi Grupe 69 (del slovenskih članov) v Dolenjski galeriji

Letošnji dan republike so v Novem mestu počastili z otvoritvijo slikarske razstave slovenskih članov Grupe 69, ki neprekinjeno deluje že deset let. Gre za nekakšno skraćeno reprizo ljubljanske ljubljanske razstave, ki pa je, kakor je zapisal Marjan Tršar, kljub temu dovolj celovita in prepričljiva. Pomeni tisti nepogrešljivi del naše umetniške panorame, brez katerega bi ta izgubila svojo izrazno izjemnost. Kajti smotri v Grupi 69 združenih in metnikov so že od vsega začetka izjemno visoki, od članov grupe zahtevajo nadpovprečno umetniško kvaliteto, neutrudno delovnost in osveščenost, avtentično umetnost.

Nič manj pomembna ni zahteva po odprtosti v umetniških iskanjih, po spoštovanju in

PEVSKI TABOR NA ČAST 40-LETNICE VSTAJE

Letošnji, 12. tabor slovenskih pevskih zborov, ki bo 20. in 21. junija, bo posvečen 40-letnici ustanovitve OF in vstaje slovenskega naroda. Pred kratkim je bil v Sentvidu pri Stični prvi seminar slovenskih zborovodij, ki se ga je udeležilo kakih sto dirigentov, zastopnikov okoli 150 zborov. Na seminarju so čestitali basistu Ladku Koroscu za njegovo 60-letnico ter mu izročili portretni kip, delo Janeza Pirnata.

priznavanju vsakršnih kvalitativnih dosežkov ne glede na njihov slog ali smer. Šele to pa pogojuje tudi tisto človeško kvaliteto, ki omogoča plodno skupno sožitje. „Izhodišča, ki smo jih zapisali ob našem prvem nastopu, ostajajo slej ko prej ista,“ pravi član Grupe 69 Jože Ciuh. „Se vedno nas, kljub različnim govoricam, družni potreba po medsebojnem dialogu, ki nam ga omogoča razstavljanje, želja po preseganju miselnosti in navad, ki so jim v preteklosti botrovali pomankanje in kruhoborska nuja, zlagana bohemska romantika in v imenu avtentičnosti in čuvarja nacionalne samobitnosti deklarirane vrednosti, za katerimi je ostajal bolj ali manj prikrit naš provincializem, naše vrtičkarstvo.“

Da človek ni otok, ampak del celine, kakor je svojčas dejal Hemingway, se zavedajo vsi, ki so prostovoljno prišli v Grupo 69 in se podredili njenim zahtevam, zavedajoč se, da lahko le kot „celina“ kaj dosežejo. To pa so – med slovenskimi umetniki – poleg Ciuhe še: slikarji in kiparji Janez Bernik, Andrej Jemc, Gabrijel Stupica, Adriana Maraž, Riko Debeljak, Drago Tršar, Slavko Tihec, France Rotar in Štefan Planinc, katerih dela (ne jubilejni eksponati!) so še

vedno na ogled v obeh dvoranah Dolenjske galerije. I. Z.

Kaj je jezikovno razsodišče

Jezikovno razsodišče je posebna delovna skupina Sekcije za slovenščino v javnosti pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Njen namen je obravnavati najhujše kršitve dobrega jezikovnega in slogovnega vedenja. Jezik nam vsem kaže našo samobitnost, omogoča vseh vrst sporazumevanja in izražanja, s tem pa je tudi pomembna pravica medsebojnih družbenih razmerij. Dobra in razumljiva slovenščina je torej vprašanje naše družbene kulture v najširšem pomenu; to velja še posebej za socialistično samoupravno družbo, ki po zamisli in ustavi temelji na neprestanem sporazumevanju in dogovarjanju.

Rzsodišče vabi vse posameznike, društva, ustanove in organizacije, ki jim skrb za slovenski jezik ni tuja, naj predlože in pobude za boljše jezikovno izražanje pošiljajo na naslov: Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZDL Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenskega 7.

V obravnavo je mogoče predlagati vse, kar se zdi bodisi slabo ali pa posebno dobro zapisano ali govorjeno, npr.: poimenovanja poslovnih prostorov, imena izdelkov, navodila za njihovo uporabo, propekte, plakate, napise, članke v dnevnem in drugem tistu, poslovne dopise, govorjenje na televiziji in po radiu, v gledališču ali filmu, javne govore, poročanje in razpravljanje s sej in podobno. Pobudam naj bo, prosimo, po možnosti priloženo tudi dokazno gradivo.

Rzsodišče bo izmed prijav sproti izbiralo najizrazitejše primere, jih razčlenilo in ocenilo. Sporočilo o razsodbi bo objavljeno v množičnih občilih, s posebnim dopisom pa bodo o tem obveščeni tudi grajani ali hvaljeni.

Dober slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

§
dežurni poročajo

POKA MED TOVORNJAKI – Nekolikanj snega in ledu na cesti pa le kanček nepazljivosti – vse to je dovolj, da se lahko tudi letošnjo sezono srečujemo s takšnimi prizori na naših cestah. Sploh pa je značilno, da v času, ko nekateri osebnih avtomobile raje puščajo doma, prihaja do trčenj med tovornjaki. Utrujenost, zima in neprimerna oprema, so temu poglavitni vzroki.

Poštar si je sam lajšal torbo

Franc Bukovec ponarejal podpise naslovnikov na denarnih nakaznicah – Enotna kazen 9 mesecev – Del denarja, ki ga je večidel zapil, povrnen

Enotna kazen, ki jo je senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto izrekel 24-letnemu Francu Bukovcu, delavcu GG iz Novega mesta za več goljufij z denarnimi nakaznicami, je 9 mesecev zapora. Sodišče je to kazen izreкло ob upoštevanju vseh olajševalnih pa seveda obtežilnih okoliščin in seveda ob upoštevanju obtožnice, v kateri je bilo napisano nekako takole:

Franc Bukovec se je junija predlani zaposlil pri PTT podjetju Novo mesto in pričel delati kot pismonoša na pošti v Stopičah, že prej pa je 2 leti delal na novomeški pošti. Zategadelj mu tudi poslovanje z denarjem in denarnimi nakaznicami ni bilo tuje. Tako je že slaba dva meseca po tem, ko je sprejel delovno mesto pismonoše, pričel na nakaznicah ponarejati podpise naslovnikov, denar pa si je pridržal. Obdolženec je od 11. avgusta predlani pa do 23. marca lani v nakaznicah Novotehne, zavarovalne skupnosti Triglav, Občinska zdravstvene skupnosti, Sob

Novo mesto, TOK Gozdarstvo Novo mesto podpisal več oseb in si s tem prilastil 9 denarnih zneskov, od katerih je najvišji znašal 3.617,90 din, najnižji pa vsega 99,20 din. Ta denar je Bukovec sproti porabil, večidel za pijačo.

Toliko o obtožnici; od uvodoma omenjenih olajševalnih okoliščin, ki jih je sodišče upoštevalo pri izreku kazni, pa naštejmo Bukovčeve nezakonitosti, težko mladost, priznanje, delno povrnitev škode, dejstvo, da je slo večidel za nizke zneske, ne nazadnje pa je sodišče upoštevalo še psihično

stanje obdolženca, ki je bil v času storitve omenjenih dejanj v razveznem postopku z ženo, kot obtežilno pa, da je denar zapravil za pijačo, da ni jemal denarja iz socialne ogroženosti ter nenazadnje pogostost tistih kaznivih dejanj.

Sodba še ni pravomočna.

PO VLOMU SE VEČERJA

Prejšnji teden je bilo ob številnih vlomih v koksnojnake vlomljeno še v barako na Lukenski gori pri Prečni, last Petra Bučarja z Muhabera. Vlomilec je s sekuro vdrl v prostor, ga dodobra premetel in si privoščil večerjo. Po ostankih na mizi se da z gotovostjo sklepati, da sta bila na delu dva storilca, ki sta odnesla le 20 metrov vžigalne vrvice in 30 kopic za miniranje. Ogled dejanja pa je ugotovil še eno zanimivost: v baraki so našli tudi sekuro, ki je izginila iz kurnika Uršičevih v Prečni. Ali se je držalo kaj perja, v poročilu ni zapisano.

39 mesecev za tatinsko trojko

Trojka, ki je letošnjega februarja kradla v Henčkovem domu, obsojena – Za krajo v Novem mestu premalo dokazov – Obtoženci zanikali dejanje

Senat novomeške enote Temeljnega sodišča Novo mesto je prejšnji teden obsodil 29-letnega Hajrulah Koco s Kosova na 1 leto in 3 mesece zapora, 23-letnega Seada Softiča iz BiH na 9 mesecev in 25-letnega Dragana Joksimovića iz Srbije (vsi začasno stanujoči v Ljubljani) na 1 leto in 3 mesece zapora. Omenjena trojka je na zatožno klopi sedla zaradi tatvine, ki so jo družno izvedli letošnjega februarja.

Sicer pa je obtožnica trojko bremenila dveh kaznivih dejanj. Po nekaterih dokazilih naj bi namreč Koca, Softič in Joksimović 23. februarja letos okradli gosta v novomeški restavraciji Pri vodnjaku in mu vzeli denarnico z dokumenti in 2.400 din gotovine, zraven pa še naročilnico za žarnice v vrednosti 2.500 din. Navzlic dejstva, da je bila denarnica (seveda brez denarja) najdena ob cesti v Kamencih, po kateri se je trojka odpravila v gostišče Henčkov dom na Dobravi, sodišču ni uspelo potrditi navzočno-

sti omenjene trojice v restavraciji Pri vodnjaku, in je tako Koco, Softiča in Joksimovića oprostilo obtožbe, ne pa tudi za dru go kaznivo dejanje.

Trojica je namreč istega večera v Henčkovem domu na Dobravi okradla gosta Antona Škufco in mu iz letalskega suknjica odnesla denarnico z voznikiškimi in prometnim dovoljenjem ter 3.000 din gotovine. Čeprav so vsi obtoženi vneto zanikali dejanje in zatrjevali, da so bili v tem času v Zagrebu z nekimi dekletki iz Trebnjega in da sploh niso bili v

Novem mestu, je sodišče verjelo izjavam prič in tako vse tri obsodilo na že uvodoma omenjene kazni. Kot obtežilno okoliščino je sodišče upoštevalo vztrajno zanikanje obdolženih in lažno pričevanje, hkrati pa tudi dejstvo, da je bilo dejanje storjeno neklepno.

Sodba še ni pravomočna.

V potoku našli truplo mladega dekleta

V potoku pri Brezju 3. decembra odkrili truplo

Krajani Brezja in okolice so 3. decembra zjutraj našli v potoku pri Brezju v bližini Jesenic na Dolenjskem truplo mlajše ženske, za katero niso uspeli ugotoviti identitete.

Ogled kraja nezgode in trupa pa poizvedbe so dale podatek, da gre za 22-letno Jasmino Cvetkovič iz Smedereva. Jasmina je iz še neznanega vzroka odpotovala od doma in nekaj dni pohajkovala po nekaterih krajih Jugoslavije. Zaenkrat tudi še ni znano, kako in zakaj je Cvetkovičeva ponoči zašla v Brezje in v noči na 3. december taval po kraju in okolici. Tako je preiskava ugotovila, da je dekletko med tavanjem po vsej verjetnosti izgubilo orientacijo in zšlo v gozd, tam pa je Jasmina verjetno omagala in padla v potok, kjer je zaradi podhladitve umrla.

Na Cvetkovičevi ni nikakršnih znakov nasilja, pa tudi sledovi v okolici so zgolj njeni, tako da je vsakršna tuja krivda izključena. Vse pa ob tem tudi kaže, da je šlo za dekletko z občasnimi duševnimi motnjami.

NEVARNOST NA STREHAH – Manjša odjuga koncem minulega tedna pa hud mraz, ki je te dni ponovno pritisnil, sta na žlebovih streh ponovno napravila grozeče ledene sveče, ki za pešce pomenijo veliko nevarnost. O tem nas učijo tudi nekateri izkušnje iz prejšnjih let, zato ne bi bilo odveč, ko bi posamezni lastniki stavb poskrbeli za odstranitev ledene nevarnosti. (Foto: Pavlin)

Najprej nad steklenice, nato nad občane

Razbijaški četrtkov večer vinjene četverice

Minuli četrtrek zvečer so v Bučarjevi gostilni v Novem mestu pričeli razgrajati 21-letni Ahmed Ajradini ter 20-letni Branislav Janičijević, Nijaz Čačković in Branko Džudević. Omenjeni četvorci zaradi vinjenosti v lokalu niso več hoteli postreči, zato so pričeli razgrajati in razbijati steklenice.

S tem pa četrtkovi dogodki niso bili končani. Pogumna četverka se je v gostilni polotila Vinka D., nato pa so pri odhodu iz gostilne razbili steklo na vhodnih vratih. Mirno so se zatem odpravili proti mestu, med potjo pa so na Kristanovi srečali tri Novomeščane in vsakega posebej pretepli. Med preteplom sta se laže ranila Ajradini in Janičijević, obema pa so morali nuditi pomoč v novomeški bolnišnici.

Za zaključek bo poskrbel sodnik za prekrške.

Konec starih „voznikišk“

Rok za zamenjavo starih trodelnih voznikiških dovoljenj se z 31. decembrom izteka – Izjeme bodo sila redke

Naj ne bo presenečenje, če vas bo miličnik po 1. januarju povprašal ne le po tem, ali imate voznikiško dovoljenje, pač pa tudi, kakšno je. Zakaj? Z 31. decembrom letos namreč poteče veljavnost vsem stari trodelnim voznikiškim dovoljenjem, ne glede na datum izdaje.

Po statističnih podatkih je doslej v Sloveniji še kakšnih 10 odstotkov nezamenjenih trodelnih voznikiških dovoljenj, kot pa je znano, poteka zamenjava že vse od pričetka leta 1977. Hkrati tudi predpis, ki pravi, da se zamenjava tridelnih voznikiških dovoljenj izteče z 31. decembrom 1980, jasno določa, da bo po tem

datumu mogoče takšno dovoljenje zamenjati le v izjemnih primerih, pa še takrat bo moral voznik dokazati, da zamenjava iz res objektivnih vzrokov ni uspel opraviti v predpisanem času štiri let. Dolžina časa pove, da bodo vzroki morali biti še kaj več kot zgolj objektivni.

Vsem lastnikom starih voznikiških dovoljenj zato priporočamo, da z vlogo, dvema slikama, ne starejšima od 6 mesecev, osebno izkaznico in nekaj gotovine stopijo čimprej k ustreznemu okencu odgovornega urada. Voznikom, starejšim od 60 let, pa še dodatno pojasnilo, da morajo v tem primeru s seboj prinesiti zdravniško spričevalo, ne starejše od 60 dni.

PREVRNIL SE JE V POTOK

V nedeljo ob 16.30 je prišlo na cesti med nuklearko in Krškim do hude prometne nesreče. 33-letni Radoša Ognjenović, začasno stanujoč v Krškem je med vožnjo zaradi prevelike hitrosti zavozil na ravnem delu ceste preveč v desno, kjer se je prevrnil v potok. Ob nesreči se je voznik hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

Krško: z avtomobilom s ceste v potok

Ko na drugem mestu poročamo o mimem vikendu na dolenjskih cestah, je v ponedeljek, ob 9.15 na magistralni pri Biču ponovno močno pičilo. Cesta je ob veliki materialni škodi ponovno težnja življenje, tokrat 30-letnega Miodraga Rastovskega iz Vukovara.

Do nesreče je prišlo nekaj 25 metrov od parkiranega prostora, kjer sta voznik in sopotnik v tovornjaku, 29-letni Mato Matijević in Miodrag Rastovski z vozilom osižeške Panonije hotela pipeti prikolico, ki sta jo predmet z jekleno vrvo potegnili iz bližnjega parkirišča. Tik pred nesrečo sta voznik in spremljevalec počivala na parkirnem prostoru ob glavni cesti in ko sta z vozilom hotela speljati, se je prikolica zagazila v snegu. In v trenutku, ko je Rastovski pod zadnja kolesa prikolice podlagal zagozdi, je v gosti megli za tovornjakom pripeljal 26-letni Črnmaljčan Jože Matešič.

S katro se je zaletel v stoječo prikolico, za katero je stal Rastovski. Ob nezgodi je bil slednji takoj mrtev, medtem ko so hudo poškodovanega voznika katrice prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Debela snežna odeja varuje še nespravljene poljske pridelke pred radovednimi rokami zmikavtov, to pa očitno ne velja tudi za kurnike. Tako je bilo prejšnji teden vlomljeno v koksnojnake domovanje Uršičevih v Prečni. Tatič si je sposodil 8 kur in za nameček še štiri rače. Kaj namerava z njimi, je zgovorno povedalo izginotje sekire iz Uršičevega kurnika.

● Radiyojevičevi iz Kristanove ulice v Novem mestu so prejšnji teden opazili spremembe v svoji kleti. Poleg vlomljenih vrat ni bilo nikjer več najti plinske jeklenke in pony kolesa v skupni vrednosti 3.300 din.

● O tem, v kakšni nevarnosti so v tem času koksnojnaki, pričča tudi vlom v Murgjev kurnik na Gorenjih Kamencih. Zmikavt je iz nezaklenjenega koksnojnaka odnesel 13 kur in 2 petelina. Kot kaže, ima tatič s to koksnojnako družino tudi razplodne namene.

Zaradi „plavih“ ob delo

Sodišče ni nasedlo lažnim trditvam Rajka Brajdiča – 46 uni neopravičenih izostankov – Odločba že pravomočna

Senat novomeškega sodišča združenega dela je pred dnevi razsodil o vlogi Rajka Brajdiča iz Žabjeka, ki se je pritožil na izrečni disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja lskre, tozđ Tovarna napajalnih naprav Novo mesto.

Kot pravi Brajdič, mu je komisija zrekla omenjeni disciplinski ukrep zaradi nekaj neopravičenega izostanka z dela, do česar pa po njegovem ni prišlo po njegovi krivdi. Brajdič je namreč trdil, da si je od nadrejenega delavca izprosil štiri dni dopusta, da bi si dokončal barako, ki mu je pogorela, in ker tega zaradi bolniškega staleža ni mogel storiti poprej.

Povsem drugače pa kažejo podatki lskre, ki govore, da je imel Brajdič do disciplinske obravnave kar 46 dni neopravičenih izostankov

in mu je bil izrečen pogojni ukrep prenehanja delovnega razmerja, v času poizkusne dobe pa je ponovno štirikrat manjkal, kar je bilo dovolj za najstrožjo kazen.

Do podobnih sklepov je prišlo po zaslišanju in pregledu dokumentacije tudi sodišče. Tako je senat ugotovil, da Brajdič ni imel nikakršnega odobrenega dopusta, enako ni točna trditev, da je pred tem izostal zaradi bolezni, saj mu bolniškega staleža ni nihče potrdil. Sodišču potemtakem ni preostalo drugega, kot da potrdi izrečni disciplinski ukrep, kateremu v nasprotju z Brajdičevimi trditvami ni bilo moč očitati nikakršne nepravilnosti ali nezakonitosti.

Odločba je pravomočna, saj je po Brajdičevi pritožbi na sodišče združenega dela SRS, le-to prvostopenjsko odločitev v celoti podprlo.

KRONIKA NESREČ

ZARADI PREHITRE VOZNE V TOVORNJAK – V četrtrek dopoldne je pri Mokrem polju prišlo do prometne nesreče. 50-letni Rajer z Vrha pri Sentjerneju se je tega dne peljal s fičkom od Novega mesta proti domu, vendar ga je pri Mokrem polju pričelo zaradi prevelike hitrosti zaranati, tako da je trčil v nasproti vozečji tovornjak, ki ga je upravljal 33-letni Ivan Florjančič iz Loke pri Šentjerneju. Pri nezgodi se je Rajer poškodoval in so ga prepeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 15.000 din.

KAZALEC POTISNIL POD ŽAGO

V soboto je med delom v popoldnari izmenil prišlo do delovne nezgode v Podgorju pri Sentjerneju. Tega dne se je med delom na krožni žagi poškodoval Janez Zargorč iz Šmarja. Zagorč je med rezanjem letev zaradi nepazljivosti zašel pod žago kazalec na levi roki, tako da so ga morali odpeljati po zdravniško pomoč v novomeško bolnišnico.

Je ura telovadbe nadloga?

Cemu pripisati klavno podobo o pomenu telesne kulture na nekaterih dolenjskih osnovnih in srednjih šolah?

Ob vseh mogočih decembrskih inventurah tudi ta o stanju pedagoškega telesno-vzgojnega dela na nekaterih novomeških in okoliških šolah ne bo odveč. Se zlasti, ker so pred dnevi na sestanku predsedstva pedagogov telesne kulture Slovenije dolenjski učitelji telesne vzgoje razkrili zares klavno podobo. Kot kažejo nekateri pokazatelji, je telesna vzgoja na nekaj osnovnih šolah prepuščena popolnoma stihiskemu razvoju, ki ga nekateri zagnani posamezniki le stežka obvladajo.

Se pred letom dni so bili, vzemimo, na bršljski osnovni šoli trije učitelji telesne vzgoje, danes dela le še en sam, na OŠ Katje Rupena so pred kratkim le s težavo zaposlili še enega učitelja telovadbe. Nič bolje ni na drugih osnovnih, da ne govorimo srednjih šolah. Svoje prispeva k porazni podobi še nekaj: z zakonom je določeno, da mora biti pouk telesne vzgoje od

petega razreda naprej ločen po spolu, da ne pišemo o tem, kako velike naj bi bile te skupine, da bi bil pouk pedagoško sploh še utemeljen. Sicer pa pogledimo novomeške razmere, kjer je na srednjih šolah kar 54 oddelkov pouka telesne vzgoje združenih po spolu, vsega 27 pa je ločenih. Enako, če ne slabše, je razmerje po osnovnih šolah. In če k temu še dodamo, da je vse manj tistih, ki so v takšnih razmerah voljni delati, in da na Dolenjskem ni kaj prevelikega zanimanja za študij na visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani, potem smo tudi za naslednjih nekaj let vse povedali. Pa da ne bi mistili, da je kaj bolje v Beli krajini, kjer je, denimo, v Metliki en sam učitelj telesne vzgoje na OŠ s 600 učenci, oziroma dva na šoli s 1.500 učenci! Zato ni čudno, če najdemo tudi profesorje s 40 ali več pedagoškimi urami tedenske obveznosti. B. BUDJA

Spoznanje pomembnejše od točk

Tretja zmaga Novomeščanov v drugoligaški konkurenci — Mladi uspešno prestali ligaški krst — V soboto priložnost za novi točki — Zaprudje v gosteh

Le malokdo je pred pričetkom II. zvezne košarkarske lige pričakoval takšno izenačenost ekip, saj favorita v nobenem srečanju praktično ni in se po sedmih kolid poteže za vrh kar 7 ekip, 5 pa za obstanek. Res pa, da so razlike v točkah takšne, da lahko že naslednje kolo prinese povsem drugačno podobo. To velja tudi za Novomeščane, ki bi lahko bili z eno samo zmago več tudi četrti. Sicer pa je sobotna igra proti Ježici v novomeški športni dvorani dokaz več, da so Novomeščani ekipa, ki lahko s sedanjim igriškim kadrom in ob sedanji formi presenetijo slehernega nasprotnika, kar pa si je pred startom upal le malokdo napovedati.

Sobotni rezultat 91:76 (52:34) proti Ježici govori o prepričljivi zmagi, ki so jo domači dosegli z rutinsko igro in z ne preveč napreženja. Do manjšega zapleta je prišlo na začetku srečanja, ker sta mariborska sodnika Inkret in Rutar zamudila, tako da sta tekmo po dogovoru obeh ekip vodila delegat srečanja Zule iz Slovenskih Konjic in Novomeščan Zveznik. Domačini so že od vsega začetka vzeli igro popolnoma v svoje roke, kar jim ob povsem pomrečni igri nasprotnika ni

bilo težko. Prednost 18 košev v prvem polčasu so v drugem delu le še povečali, vendar so po stari navadi v nadaljevanju zaigrali lagodmeje in tako omogočili gostom, da so se rešili katastrofe. Sicer pa je skoraj pomembnejše od same zmage novo spoznanje, da na novomeški klopi sedijo mlade moči, na katere lahko trener Pucelj računa tudi v težjih srečanjih. Poleg Skubeta mislimo tukaj predvsem na mladega Bajca, ki v soboto ni presenetil le s svojimi 13 koši, pač

pa tudi z igro, ki je pokazala, da ima ekipa Novega mesta v kadetskimi republiških prvalih dostojne zamernjave.

Ze v naslednjem kolu Novomeščani ponovno igrajo doma, tokrat z ekipo Zaprudja, ki se je v soboto proslavila z zmagavo nad prvouvrščenim Jugom. Košarkarji Zaprudja imajo 8 točk, z morebitnim uspehom pa bi se jim Novomeščani priključili. Ob igri, kakršno smo od domačinov navajeni, ter nekaj manj lagodnosti in nihanj bi lahko Novomeščani vpisali novi točki.

V drugih republiških ligah teče vse po predvidevanjih. Košarkarji Podbočja nizajo zmago za zmago in so še brez poraza na čelu lestvice. Tokrat so tesno premagali ekipo Pomurja. V zahodni skupini pa Kočevci po nesrečnem startu nadaljujejo z dobrimi igri. Postojncani so v soboto odpravili kar s stotico in so z dvema točkama manj od Gostola sedaj drugi.

Šport

REKREACIJSKI DELEGATI

Nismo povsem naključno v zadnji številki namesto poročila o delu 9. skupne seje obeh zborov skupščine telesnokulturne skupnosti Novo mesto pisali o organizaciji majskega balkanskega prvenstva v odbojki. Skupščina je bila namreč nesklepčna, kar pa pravzaprav nikogar več ne preseneča, saj je splošno znano, da je zadnje čase za sklepčnost seje potrebnih nekaj sklicev. Preseneča pa nekaj drugega: da je med manjkajočimi delegati največ tistih iz krajevnih skupnosti. In to prav zdaj, ko telesni vzgoji in rekreaciji občanov v krajevnih skupnostih posvečamo največ skrbi. Zdi pa se, da tisto o rekreaciji nekateri delegati jemljejo preveč dobesedno.

METLIKA: NOVOMEŠKI KEGLJAČI PRVI

Tudi v zadnjem nastopu v počastitev metliškega občinskega praznika so po pričakovanju slavili Novomeščani, ki imajo tako skupaj 2.410 podrtnih kegljev, sledijo Črnomelj 2.240, Metlika 2.201, Trebnje 934. Novomeščani so tako povsem zasluženo osvojili prvenstvo Dolenjske.

JUTRI PRVENSTVO METLIKE

Na Badovinčevem kegljišču se bo jutri pričelo 3. odprto prvenstvo Metlike, na katerem bodo sodelovali najboljši kegljači iz cele regije. Po dosedanjih rezultatih imajo največ možnosti za zmago domačini, saj so stez najbolj navajeni. Seveda se tudi Novomeščani in Trebanjci ne bodo že vnaprej vdali.

N. G.

MLADE ROKOMETAŠICE SESTE

V finalnem delu republiškega mladinskega rokometnega prvenstva, ki je bilo te dni v Kranju so slavile igralke Preddvora, medtem ko so bile mlade Novomeščanke zadnje. Igralke Novega mesta so v prvem srečanju igrale s kasnejšim zmagovalcem, ekipo Preddvora, neodločno (!) 8:8 in izgubile v izlo 10:8. V srečanju za peto mesto je Itas premagal Novomeščanke s 16:14.

B. BUDJA

Tokrat zadoščalo 46 minut

Pionirjevci tudi po 6. kolu brez izgubljenega niza — Derbi le na papirju — Dekleta še nimajo seta, kaj šele točke

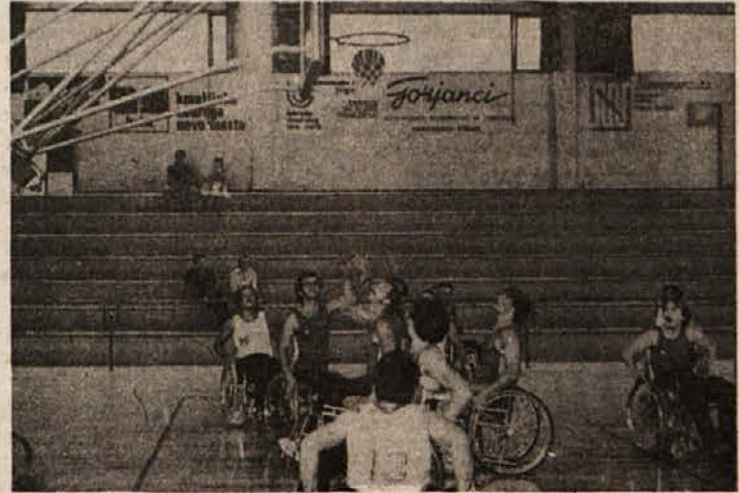
Tudi po tako imenovanem derbiju prvega dela prvenstva v slovenski odbojkarški ligi — zahod med Pionirjem in Savo ostajajo Novomeščani še zmeraj brez izgubljenega niza. Tokrat so v pičlih 46 minutah opravili z enim, vsaj na papirju,

od najresnejših kandidatov za naslov republiškega prvaka. Nasprotno od fantov pa za dekleta še vnaprej ostaja pri starem: odbojkarice Krke tudi po 6. kolu z igro niso upravičile udeležbe v ligi in so tako brez osvojenega niza še naprej krepko zadnje.

Sicer pa sobotno srečanje ni prineslo najbolj kvalitetne odbojke, konec koncev sta za to potrebni dve dovolj kakovostni ekipi. Novomeščani so namreč po dosedanjih igrah najmanj za korak pred ostalimi moštv v ligi, to pa so v sobotno pokazali tudi okoli 100 gledalcem v novomeški športni dvorani. Nekolikanj na »tesno« je šlo le v drugem nizu, vendar je bila to očitno le slabost ali podcenjevanje nasprotnika, saj so v zadnjem dovolili gostom vsega 4 točke. Pionirjevci se tako še vnaprej držijo nenapisane norme, da z nasprotniki opravijo v največ 50 minutah, kar pomeni pravzaprav le nekoliko resnejši trening.

Dekleta so tokrat gostovala v Ljubljani, in kot pravijo poročila, je bila tekma nezanemljiva, zmaga domačink pa lahka in prepričljiva, kar pove tudi rezultat po setih. Sicer pa bo za kaj več potrebno trenirati bolj zavzeto, predvsem pa med novomeškimi osnovnimi in srednjimi šolami narediti selekcijo, s katero bi prišli do podmladka, na katerem naj bi potem slovela ženska odbojka v Novem mestu.

B. B.

KOŠARKARSKA SOBOTA — Sobotni večer v novomeški športni dvorani je minil večidel v znamenju košarke. V predtekmi prvenstvene tekme med Novim mestom in Ježico sta se namreč na tradicionalnem srečanju pomerili vrsti paraplegikov Novega mesta in Zagreba. (Foto: Budja)

Obakrat slavili Dolenjci

Tradicionalno srečanje paraplegikov — košarkarjev Dolenjske in Zagreba — V obeh primerih prepričljivi zmagi

Minuli vikend so novomeški in zagrebški paraplegiki — košarkarji izkoristili za tradicionalno srečanje in medsebojno poskušanje moči, v katerem so v obeh primerih prepričljivo slavili Dolenjci.

Na prvi petkovi tekmi v Zagrebu so bili Novomeščani boljši in so zmagali z rezultatom 60:38 (32:14). Srečanje je potekalo pod pokrovit-

telstvom športne revije SN, najbolj v zmagoviti ekipi pa so bili: Okoren 28, Zgajnar 16, Gorenc 12.

Dan zatem sta se vrsti na povratnem srečanju pomerili v novomeški športni dvorani. Rezultat: 49:19 (24:10) za domačine. Za najboljšega igralca so razglasili Zagrebčana Kladašuna, najboljši strelci v novomeški vrsti pa so bili: Zgajnar 20, Okoren 14, Golobčič 11. Obe tekmi je vodil novomeški sodnik Andrej Zveznik.

V FINALU ŠESTI

Po lepem uspehu z uvrstitvijo v finalni del mladinskega rokometnega prvenstva na področju SRS so mladinci novomeške Krke v Škofji Loki zasedli zadnje, 6. mesto, vendar z igrami niso razočarali. Krkaši so igrali z Jelovico 16:16, izgubili s Partizanom TUS 18:12 in nato še v tekmi za 5. mesto s Šoštanjem tesno z 18:19. Slavili so mladinci Slovana.

RIBNICA:

HITROPOTEZNI TURNIR

Hitropoteznega šahovskega turnirja, ki ga je domu JLA priredil ribniški šahovski klub, se je udeležilo 16 igralcev iz Kočevja, Ponikve in Ribnice. Najboljša sta bila Ivčič in Podkoritnik (Ponikve) s 13,5 točkami, sledijo Mestek 12,5, Malnar in Čuk 11,5. M. G.—c.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

Kočevje je 2. s 6 točkami. V 5. kolu igrajo: Straža — Sentjur, Kovinar — Podbočje, Brežice — Litija in Radovljica — Kočevje.

II. ZVEZNA LIGA, ZAHOD — MOŠKI, 7. kolo: NOVO MESTO — JEŽICA 91:76 (52:34).
Novo mesto: Munič 29, S. Seničar 20, Zupevec 9, Ivančič 10, Plantan 10, Bajc 13.
LESTVICA: 1. Jug, Novi Zagreb in Domžale po 10 točk, 8. Novo mesto 6.
V naslednjem kolu igrajo Novomeščani z ekipo Zaprudja.
II. SKL — vzhod, 4. kolo: ZLATOROG — BREŽICE 76:67 (44:28), PODBOČJE — POMURJE 68:66 (37:36) in DRAVA — STRAŽA 61:81 (41:48).
Vodi Pobočje z 8 točkami.
II. SKL — zahod, 4. kolo: KOČEVJE — POSTOJNA 101:74 (61:42).

SOL — zahod, moški — 6. kolo: PIONIR — SAVA 3:0 (6, 12, 4).
LESTVICA: 1. PIONIR 12 točk.
V naslednjem kolu gostuje Pionir pri Zvezarju.
SOL, ženske — 6. kolo: TABOR — KRKA 3:0 (3, 10, 8).
LESTVICA: 1. Branik in Tabor 10, 10. Krka 0.
V naslednjem kolu bodo imele krkašice v gosteh ekipo F. Malgaja.

Tudi naslednjo sezono v modrih dresih

Darko Cujnik in Boris Okleščen o nastopih, dosežkih in nevrščenosti v letošnji sezoni — Naslednje leto izkoristiti vse rezerve — Kopje preko 80 metrov, v mnogoboju do 8.000 točk — Okleščenov disk naj bi pristal pri 57 metrih — Reprezentančni dres prvi cilj

Letošnja atletska sezona je novomeški klub znova postavila ob bok najuspešnejšim jugoslovanskim atletskim sredinam. Ne gre zastega za to zgolj 36. državnemu prvenstvu avgusta v Splitu, pač pa navzlic že tolikokrat omenjenim nemogočim pogojem za delo odličnim dosežkom skozi vse leto. Za to sta v največji meri skrbela Darko Cujnik in Boris Okleščen. In njima je posvečenih nekaj naslednjih vrstic.

Za Darko Cujnika je bilo letos večkrat slišati, da ne dosega tistega, kar bi lahko, zlobneži so mu odrekli celo majico z državnim grbom, skratka, najbolj obetavnemu dolenjskemu atletu so pripisovali konec kariere, pri tem pa pozabljali na vse njegove dosedanje rezultate in uspehe. In to navzlic temu, da je bil letos med potencialnimi kandidati za nastop na Ol v Moskvi, da je bil blizu magične meje 8.000 točk v desetorboju, da je na balkanskih igrah osvojil bronasto medaljo, in se bi lahko naštevati. In kako Darko sam ocenjuje minulo sezono?

„POŠKODBE SO ME SPREMLJALE POVSOD“
„Ob spletu vseh okoliščin je bila zame minula sezona povsem

nastopi celo blizu meje 8.000 točk, vendar mi je pot do najboljšega rezultata ponovno preprečila poškodba. Sicer pa sva od slovenskega zastopstva edini medalji takrat prinesla Kopitar in jaz.“

O pripravi in pomembnejših nastopih v naslednji sezoni pa tole. Cujnika in Okleščen čaka v prihodnjem letu evropski atletski pokal v Zagrebu pa balkanske igre v Sarajevu, kvalifikacije za EP, več meddržavnih dvobojev in še kaj. O pripravah na te nastope pravi Cujnik takole:

DOSEGLJIVIH 8.000 TOČK?

„Priprave bodo seveda posvečene vadbi v mnogoboju, poseben trening pa bo tudi v metu kopja. Sicer pa je ob vsem tem treba reči, da sva z Borisom letos v neprimerno boljšem položaju kot lani, saj imava na voljo nekaj metrov športne dvorane, tako da lahko resnično delava s polno močjo. Seveda me pozimi še čakajo reprezentančne priprave na Ulcinju pa v Gorici, zraven še nekaj t. i. „vikend priprav“ in še kaj. Sicer

pa kot študent 4. letnika visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani nimam večjih problemov z urnikom vadbe in treningov, saj si ga odrejam sam.“

In ko govori Cujnik o tekmovalnih ciljih v naslednji sezoni, omeni, da bi pač rad dosegel vse, česar doslej še ni. Da bi kopje preletelo 80 metrov in da bi se čimbolj približal meji 8.000 točk v mnogoboju. Ter seveda z rezultati zavrniti takšne ali drugačne govornice in namige.

FICAČ POMAGAL K NASLOVU

In kaj reči o minuli sezoni za Borisa? Dovolj je že vest, ki je prišla 24. avgusta letos iz Splita. Okleščen je z novim osebnim in dolenjskim rekordom v metu diska 53,66 za mnoge povsem nepričakovano osvojil naslov državnega prvaka v tej disciplini. „Povsem jasno je, da je bila letošnja sezona zame daleč najuspešnejša doslej,“ pravi Okleščen. Vrsta rezultatov v metu diska preko 50 metrov so dokaz, da sem bil res dobro pripravljen in

Darko Cujnik: „V prihodnji sezoni bi rad pokazal vse, kar zmorem.“

Boris Okleščen: „Želim si ponoviti lansko uspešno sezono.“

„OBRŽATI MODRI DRES“

Se o željenih dosežkih v novi tekmovalni sezoni? Največja Okleščenova želja je seveda, da bi odbržal mesto v državni reprezentanci, kar mu bo ob resnosti, s katero se je lotil priprav za naslednjo sezono, skoraj gotovo uspelo.

„Imam še nekaj rezerv, predvsem zategadelj, ker letos lahko delam vežbe, kjih lani nisem smel. Zato nič čudnega, če sem si za prihodnjo tekmovalno sezono zastavil cilj, da disk zalučam tj. do 56 ali 57 metrov.“

B. BUDJA

Potrebni še dodatna pomoč

Pred novim letom bodo ostareli spet deležni pozornosti: obiskov na domu z voščilnico in darilcem

Med organizacijami, ki imajo vselej pred novim letom dodatno in v javnosti zelo opaženo delo, je Rdeči križ. Kakšnih akcij se loteva jo letos, je povedala Jelka Može, sekretarka občinskega odbora Rdečega križa v Novem mestu.

Glavna akcija, ki poteka v decembru, je usmerjena v letoletno obdaritev ostarelih starih nad 70 let. V

Jelka Može: „Vsakemu skromno pozornost, potrebni pa še dodatni paket in sosesko pomoč“

sodelovanju s centrom za socialno delo, krajevnimi skupnostmi in s pomočjo družtev upokojencev pripravljamo po ustaljeni praksi obiske na domu pri okrog 4200 občanov. Te bodo delegacije obiskale, jim prinesle voščilnico in skromno darilce kot pozornost družbe in v zahvalo za njihovo delo. Zavedamo se, da so taka splošna darilca v vrednosti okrog 50 dinarjev le simbolična, vseeno pa so dobro in hvaležno sprejeta. Ni malo ostarelih, ki jim je prav naša skupna pozornost edino novoletno voščilo.”

Ali je dogovorjeno, da bodo ostareli dobivali v občini enake, čeprav skromne pakete?

„Dogovorjeno je, da se pozornost izkaže v enakem znesku za vse ostarele, kaj pa bodo dali za določeno vsoto v paketič, je ponekod tudi stvar organizacije in

iznajdljivosti v krajevni skupnosti.”

Na kakšen način boste pomagali socialno šibkim in pomoči bolj potrebnim občanom?

„V vsaki krajevni skupnosti bodo z družbenopolitičnimi organizacijami in Rdečim križem pripravljali spiske in kot poznavalci razmer ugotavljali, kdo med ostarelimi je potreben dodatne pomoči. Ti bodo dobili dodatni paket, v katerem bo največkrat kakšna rjuha, odeja, morda sladkor itd. Kar pač smatrajo za posebnika kot najbolj potrebno. Take pomoči bodo po potrebi deležni ne le občani, stari nad 70 let, ampak tudi mlajši, če so bolni in gmotno ne preveč dobro preskrbljeni.”

Ali bo tudi soseska pomoč pred novim letom okrepljena, saj ponekod ostareli v hudi zimi sploh ne morejo iz hiš?

„Soseska pomoč je posebno skrbno zaživelja že od začetku zime in bo trajala več mesecev v tem letnem času. Posebej smo opozorili krajevne skupnosti in naše organizacije na terenu, naj pazijo zlasti na ostarele v bolj oddaljenih krajih, kjer so hiše razkropljene. Za člane soseske pomoči smo že imeli seminarje, tako v Dol. Toplicah, v Sentiemeju in Šmarjeti, v kratkem pa bomo s to obliko izobraževanja nadaljevali še po ostalih krajevnih skupnostih, s tem da bomo vključevali še podmladkarje Rdečega križa.

Pa je ta oblika pomoči krajanom v resnici zaživelja ali pa je le bolj na papirju?

„Na podeželju je soseska pomoč skoro povsod dobro razvita, v mestu pa manj, z izjemo blokov, kjer bivajo upokojenci.”

R. B.

ORGANIZIRANO PO BELIH SMUČINAH – Kar precej osnovnih šol v novomeški občini se je odločilo za organizirane smučarske tečaje, ki so po šolskem učnem programu obvezni. Tako smo v soboto zjutraj na kandijskem križišču ujeli skupino petih razredov os. šole z Grma, ko so čakali svojega učitelja, da jih odpelje po smučarsko znanje na bližnji grič „Bolniška“. In tako bo še nekaj naslednjih sobot in nedelj. (Foto: Janez Pavlin)

Čimprej razrešiti neznanke

Kmetijstvo v novem srednjeročnem obdobju ne sme biti več pastorka – Izkušnje iz preteklosti so morda krive, da plani niso preveč drzno zastavljeni

Novomeška kmetijska zadruga je pri načrtovanju novega srednjeročnega obdobja še sredi nekaterih neznank. V glavnem ne mislijo širiti obdelovalnih površin, pač pa na zdajšnjih več pridelati. Znatno naj bi napredovalo sadjarstvo, čelno vinogradništvo, predvsem pa kooperacija s kmetovalci.

Živina, ki je, denimo, ta čas med najbolj iskanim blagom, po načrtih novomeške zadruge tudi v naslednjem petletnem obdobju v lastni reži ne bo zabeležila zpona. V Zalogu zadruga celo hleve spreminja v pitališča perutnine, kjer se redi že 77.000 jarkic. Obržati pa nameravajo vsaj en poln hlev, če drugega ne, za vzorec, da bi lahko uvajali sodobno tehnologijo.

V kooperaciji pa naj bi reja živine in prašičev v novi petletki zelo napredovala. V vseh petih tozidih je leta 1985 predviden odkup 12 milijonov litrov mleka, reja pitalnih govedi bo narasla za 30 odstotkov, reja prašičev pa kar za 500 odst. plemenskih krav za 66 odst. Močno računajo tudi na razvoj zasebnih perutninskih obratov po kmetijah, najbolj važno pa je, da izraženi kažejo na vzrejo 5.000 prašičev že v prihodnjem letu. To bi precej omililo mesno krizo.

Krompirjevih njiv tudi v bodoče po planih ne bo več,

ampak bodo skušali doseči večjo proizvodnjo na dosedanjih površinah. Namesto 150 centov na hektar računajo v srednjeročnem obdobju pridelati 220 centov krompirja.

Slabo razvito sadjarstvo naj bi do konca leta 1985 spet pridobilo nekaj nekdanjega slovesa. Danes na kmetijah skorajda ni kvalitetnih jabolok in drugega sadja, ki bi šlo dobro v denar. Pridelujejo v glavnem le sadje za industrijsko predelavo, čeprav so naravni pogoji za tovrstno proizvodnjo dokaj ugodni. Prav zato v zadrugi planirajo za 1,5-krat izboljšano sadjerejo. Kar zadeva vinogradništvo, so naravni pogoji prav tako ugodni, veliko vinogradniških površin pa je zanemarjenih ali slabo obdelanih. Doslej je vinogradniška obnova zajela 2000 hektarov površin, s tem pa bodo nadaljevali in leta 1985 je predviden pridelek 2000 ton tržnih prežekov grozdja. Vprašanje je le, kako poceni pridelek shranjevati, ker ni zagotovil, da bi lahko v nekaj letih zgradili predelovalno vinsko klet.

V veliki zagati je planiranje porabe umetnih gnojil. Pospeševalci predvidevajo, da bo poraba gnojil leta 1985 znašala 100 kg na hektar, vendar so to

lahko računati brez krčmarja, če gnojil ne bo.

Največja neznanka pri združnem planu za novo obdobje pa je še vedno tovarna močnih krmil, ki posluje za izgubo, pa gradnja hladilnice in predelovalnice mesa. V obeh primerih gre za nujne in resne odločitve, katerih pa doslej navzlic mnogim sestankom še ni.

R. B.

LETOS 1,7 MILIJARDE ZA INVESTICIJE

Po nedavno zbranih podatkih je bilo za investicije v novomeški občini v obdobju od januarja do konca avgusta porabljenih 1,718 milijarde dinarjev, od tega za naložbe v gospodarstvu približno 1,5 milijarde, za investicije v negospodarstvu pa 225 milijonov dinarjev. Ugotovitve kažejo tudi, da so bila sredstva za investicije letos porabljena samo za naložbe v teku in za kritje podražitev.

salon noveles pohištva komandanta staneta 38 tel.: (068) 25-091

Priznanje za izredne zasluge

Ob 70-letnici je generalni direktor novomeške tovarne Krka mr. ph. Boris Andrijačić prejel visoko državno odlikovanje: red republike z zlatim vencem

Prav na jubilejni 70. rojstni dan – 8. decembra – so v Novem mestu slovesno izročili visoko odlikovanje magistru farmacije Borisu Andrijačiću, generalnemu direktorju tovarne Krka. Skromna, toda prigršna slovesnost v prostorih občinske skupščine je bila ob tej priložnosti tudi iskrena zahvala za vse, kar je jubilat narenil za Novo mesto, za Krko in tudi za razvoj turizma na Dolenjskem.

Magister Andrijačić, po rodu Novomešan, je leta 1935 diplomiral v Zagrebu, vse do odhoda v partizane 1943 pa je delal v domači lekarni. Z NOB je začel sodelovati že leta 1941, kot izkušen in sposoben farmacevt pa je v partizanih opravljal pomembne dolžnosti, med drugim je bil tudi šef apotekarske sekcije pri Glavnem štabu NOV in POS. V tem času je uredil tri lekarnne na osvobojenem ozemlju v Sloveniji in dvoje skladišč sanitetnega materiala v Dalmaciji. Po osvoboditvi je delal v sanitetnem oddelku Glavnega štaba v Trstu in Ljubljani, na ministrstvu za narodno zdravje, nato pa ga najdemo spet v Novem mestu.

Nedvomno ima on največ zaslug, da je bil leta 1954 osnovana tovarna Krka, ki je skromno začela z delom v laboratoriju lekarnne. Danes šteje ta kolektiv čez 3000 zaposlenih, je ena vodilnih farmacevtskih tovarn v Jugoslaviji, znana tudi po svetu. Ves čas od ustanovitve je

ostal direktor tovarne, kar tudi priča, da je v kolektivu cenjen in priljubljen.

Izredno ceni znanje in sposobnost, glede delavnosti pa imajo člani Krke najboljši zgled prav v svojem direktorju.

V Novem mestu je magister Andrijačić vsa leta opravljal tudi vrsto družbenopolitičnih dolžnosti: med drugim je bil predsednik občinske skupščine, aktiven pa je ostal vselej tudi v turistični dejavnosti in pri Zvezi borcev.

Za požrtvovalno in uspešno delo je bil doslej odlikovan z Redom za hrabrost, Redom zaslug za narod III. stopnje in Redom dela z rdečo zastavo, lani pa je kot eden najuspešnejših gospodarst-

venikov Slovenije prejel Kraigherjevo nagrado.

Ko je magistru Andrijačiću izročal Red republike z zlatim vencem predsednik novomeške občinske skupščine, je med drugim dejal: „Njegove zasluge za razvoj delovne organizacije Krka, Novega mesta in občine so izredno velike. Zanj je bilo vedno edino merilo le delo. Pri vseh željah in naporih za napredek tovarne pa je bil vedno tudi vpjet v problematiko Novega mesta in občine.”

Jubilant se je nato zahvalil za pozornost in poudaril, da jemlje visoko priznanje kot priznanje vseh Krk in da ga kljub letom priznanje obvezuje, da bo vestno izpolnjeval naloge, ki jih bo predenj še postavila družba.

URŠNA SELA: KUPCI ŽELIJO DRUGAČE

Na Uršnih selih je ena sama, in to zadržna trgovina, katere delovni čas pa potrošnikom ne ustreza. Veliko k rajanov se vsak dan vozi v Novo mesto na delo, ko pa pridejo popoldne domov, je trgovina zaprta. Že nekajkrat so na vaških sestankih obravnavali neprimeren obratovni čas trgovine in ga kritizirali, ampak vse je bilo bob ob steno. Prav pred kratkim pa je zahteval krajanov prišla do ušes vodilnih v novomeški zadrugi in ti so obljubili zadevo urediti v najkrajšem času.

ZANIMIVO PREDAVANJE

Hortikulturno društvo Novo mesto vabi na predavanje prof. Cirila Hubada „Po Madžarski in Karpatih na Poljsko“, ki bo v torek, 16. decembra, ob 17. uri v Sindikalnem domu. Ob 300 diaprojektivnih bo predavatelj govoril o zgodovinskih, kulturnih in naravnih zanimivostih dežel.

KRAVAL OKROG SPOMENIKA

Na Otočcu se domačini večkrat zgražajo nad tem, da Romi nakupijo v trgovini jedačo in pijačo, potem pa uprizarjajo „gostije“ s kričanjem in posedanjem prav pred spomenikom NOB. Marsikdo samo pogodnja, ne upa pa si jim nič reči, kajti že marsikdo jo je izkupil, če je hotel z njimi češnje zobati.

Novomeška kronika

NI PO VOZNEM REDU – Odkar je sneg in obvoz za avtobuse, se dogaja, in to že od novembrskih praznikov dalje, da na avtobusni postaji potniki večkrat zamenjajo čakajo na prevoz po voznom redu. Večkrat se zgodi, da avtobusa, ki iz zagrebške smeri vozi proti Ljubljani, sploh ni na novomeško postajo ali pa pride tako poln, da novih potnikov ne more vzeti.

SPET PADAJO – Vsako leto se ob nastopu snega in zmrzali pojavi sredi mesta javna „drsalnica“, in to na prehodu za pešce pri odcepu od Vrata na Vrhovčevu. Več občanov je tam že padlo in se tudi poškodovalo, vendar spolzka zebra kljubuje še kar naprej, ne da bi kdo poskrbel za posip ali drugovrstno podlago.

PRAŠEK NA IZBIRO – Minuli teden je bilo skoro v vseh novomeških trgovinah dobiti pralni prašek na policah v poljubni količini. Pač pa so potrošniki zamenjali surovo maslo. Nikjer ga ni bilo in tudi margarine je ponekod zmanjkalo.

Ena gospa je rekla, da že ve, zakaj Novo mesto nikoli ne premore za pokrito avtobusno postajo. Ker se tisti, ki o tem odločajo, ne vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi...“

Zavod za higieno in socialno medicino dela v zdajšnjih pogojih dela ne more vseh nalog opravljati zadovoljivo — Začasno preurediti stavbo, misliti pa na gradnjo

Za stanje na področju higijene in tovrstnega standarda je v občini Novo mesto značilno, da ima domala vsaka hiša kopalnico z lepimi ploščicami, če ni vodovoda, imajo hidrofor, pač pa mnogi javni vodovodi ne premorejo naprave za kloriranje vode. Zavod za higieno in socialno medicino dela ima tako slabe prostore in opremo ter prepričlo kadrovske zasedbe, da ne more jamčiti za zdravstveno varnost, zlasti ne v izrednih razmerah.

Mnoge stvari, ki so jih včasih reševali higieniki, so danes predmet dejavnosti komunalnih organizacij, zato je prešlo obdobje malih sanacij vasi, čuti pa se potreba po novi dejavnosti sanacije sodobnih bivalnih okolij, kot so stanovanjski bloki in njih okolica, onesnaževanje narave, sodobna prehrana, oskrba z vodo, rekreacija itd. Bistvena razlika je v tem, da sedanja neresena vprašanja zadevajo večja naselja in večje število prebivalcev, zato en izvor slabe vode ali en obrok pokvarjene hrane lahko ogrozi več življenj. Prav zato je tembolj potrebna stalna kontrola higijenske oskrbe z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

Prostori, delovni pogoji, oprema in zasedenost s kadri v dejavnostih, ki se s tem bavijo, pa niso taki, da bi lahko jamčili za zdravstveno varnost prebival-

stva. Tako so komaj zadovoljivi ukrepi za oskrbo z vodo v več naseljih, ista pa velja za področje šolske higijene, nekatere obrate družbene prehrane in gostišča, za ukrepe v komunalnih podjetjih itd. Potrebno bi bilo zajeti pod strokovni nadzor vse naprave za oskrbo z vodo in vse obrate družbene prehrane ter razširiti dejavnost na širšem področju varstva okolja, od zraka do površinske vode, odpadkov, ropota in sevanja.

Danes higijensko-epidemiološka služba nima več toliko opravka s klasičnimi črevesnimi nalezljivimi boleznimi, kot je trebušni tifus, zato pa toliko več z grizo in zastrupitvami s hrano. Močno se je zmanjšala smrtnost in obolevnost zaradi davice, škrlatinke in TBC; mnogo več je virusnih infekcij, pojavljajo pa se tudi epidemije garij in ušivost. Premalo je uspela pri omejevanju bolezni, ki prav tako nastopajo množično in imajo iste lastnosti kot infekcije: poškodbe, srčne bolezni, novotvorbe, alkoholizem in ostale razvade kot posledice nepravilne prehrane. Vseh teh pojavov nimamo v oblasti.

V novomeški občini je zdaj še kar zadostno varstvo pred nalezljivimi boleznimi, pod kontrolo je osebe v živilski stroki, imamo dobro precepilnost, razpolagamo z zadovoljivimi možnostmi bakteriološke diagnostike, ni pa dovolj opreme in ni omogočen razvoj služb za preprečevanje večjih epidemij, reševanje v izrednih razmerah in ni kontrole nad ostalimi socialno-medicinskimi boleznimi in ne dovolj možnosti, da bi preprečevali vzroke za nastanek le-teh.

Eden vidnih znakov nezadostne razvitosti ustreznih služb je kadrovska zasedba. Od 65 planiranih (po minimalnih normativih zdravstvene skupno-

sti) ima novomeški zavod zasedenih le 42 delovnih mest. Nimajo higienika, epidemiologa, ekologja in še vrste drugih važnih strokovnjakov. Največja ovira za celoten razvoj pa je prostor. Odkar se je zobozdravstvo preselilo v nove prostore (še leto dni), ima zavod na voljo okrog 700 m² površine, po normativih pa bi morali imeti trikrat več prostora.

Ko je o celotni navedeni problematiki nedavno tega tekla beseda na zboru združenega dela občinske skupščine, so podprli predlog, da je v zdajšnjem položaju čimprej treba preurediti stare prostore in dobiti ustreznost strokovnjake, v srednjeročnih planih dolenskih občin, zdravstvenih skupnosti in Zdravstvenega centra pa zagotoviti gradnjo prostorov za Zavod za socialno medicino in higieno dela.

R. B.

Negotove obljube

Le če snega ne bo preveč, lahko zagotovijo normalne vozne razmere

Zima naj jo je krepko zagodila že pred svojim uradnim koledarskim začetkom in že v tretje — kaže, da tokrat „zares“ — nameda kar precej snega, ki je povzročil veliko škodo in nevarnosti predvsem kmetovalcem, saj niso mogli pravočasno pospraviti pridelkov in posejati pšenice, težave pa povzroča tudi šoferjem in tistim, ki imajo na skrbi usposabljanje cest za vožnjo. Tokrat smo povprašali Mira Kebra, direktorja TOZD vzdrževanje in rekonstrukcije v novomeškem Cestnem podjetju, ki ima „na skrbi“ 252 kilometrov cest na našem območju, od tega 45 kilometrov makadamskih, kako so pripravljani na zimo.

Zimske službe, organizirane v Novem mestu, Trebnjem in na Dvoru, so zaenkrat usposobljene za redno vzdrževanje kolikor toliko normalnih vozniških razmer na cestah. Se pravi: lahko zagotovijo pluzene in posipane ceste v normalnih razmerah, oz. ne naletuje dlje časa skupaj, recimo teden dni.

„Soli za posipavanje imamo zaenkrat dovolj, pa tudi vozil za pluzenje in posipavanje. Vozil je v Novem mestu 8, v Trebnjem 4 in 1 na Dvoru, na voljo pa imamo še 5 dodatnih plugov za pluzenje makadamskih cest. Sicer pa s pluzenjem navadno ni problemov, težave imamo s posipavanjem cest. Toda, če se nam kak stroj pokvari, nadomestila zanj nimamo (vozila dobijo po planu iz republiške skupnosti za ceste), pa tudi z rezervnimi deli so težave,“ je povedal Miro Keber.

Nobenega trdnega zagotovitorej nimamo, da bodo ceste res usposobljene za normalno vožnjo, še posebno če bi zapadlo malo več snega ali če bi kak stroj odpovedal pokorščino.

VSİ ZBOPI SKUPAJ

Vsi trije zbori novomeške občinske skupščine bodo v ponedeljek, 15. decembra, na skupni seji obravnavali predlog dogovora o temeljnih plana občine za novo srednjeročno obdobje, samoupravne sporazume interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in interesnih skupnosti s področja gospodarstva za leta 1981 — 1985 ter še vrsto zelo važnih zadev. Upati je, da zaradi pomembnosti dnevnega reda ne bo dosežena samo pičla sklepčnost.

Letos precej izboljšav

V mirnopskem koncu je letos 45 gospodinjstev dobilo pitno vodo, razen tega je bilo asfaltiranih nekaj cest

Gradnje vodovoda v krajevni skupnosti Mirna peč več let napreduje, čeprav po mnenju krajanov preveč počasi. Pred letošnjo jesenjo je bil vodovod napeljan od Črpališča do Malega vrha, vasi Jablan in Ivanje vasi, tako da je 45 gospodinjstev dobilo pitno vodo in jim ni potrebno več uporabljati

vodnjakov. Imajo jih še, ampak samo za rezervo.

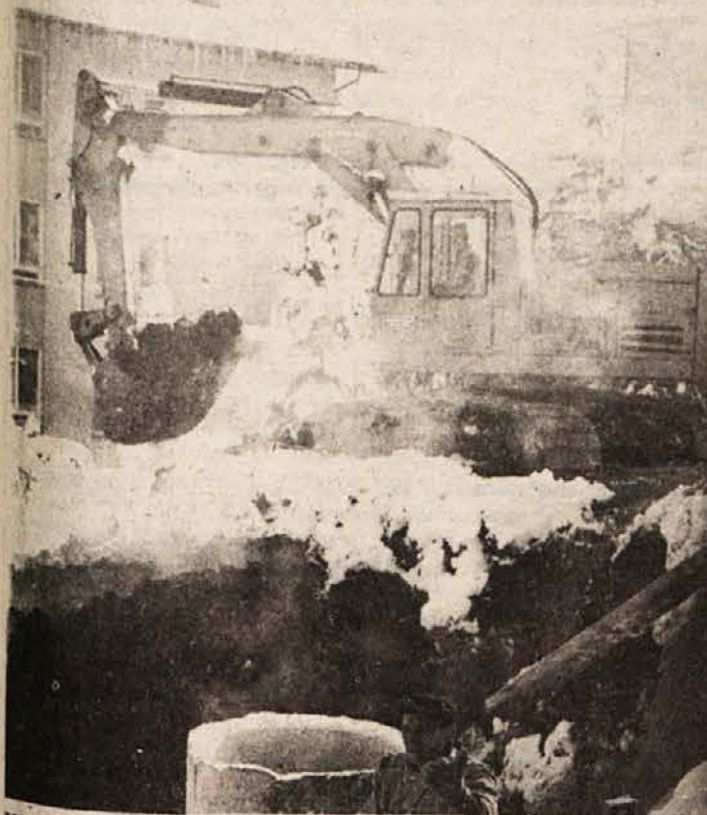
Brez vode pa je še vedno precej naselij, tako pri postaji v Gor. Podborštu okrog Golobinjka in Češnjic se vedno pijejo karnična in v sušnih obdobjih dovažajo vodo s cisternami. V splošnem pa se je oskrba z vodo v zadnjih letih močno izboljšala.

V letošnjem letu so asfaltirali tudi prvih 700 metrov krajevnih poti, na tudi vas Gor. Globodol je dobila asfalt. Trenutno je v obnovi in tik pred zaključkom del celotno električno omrežje Globodolske doline. Postavljajo nove drogeve, napeljujejo nove žice in tudi novi transformator bo kmalu končan. Vse to je zgrajeno z velikim prispevkom in deležem krajanov. Plačujejo samoprisepek, razen tega krepko pomagajo s prostovoljnimi delom.

PREVEČ ALI PREMALO?

Ko so nedavno tega v novomeški kmetijski zadrugi s skupino medobčinskih funkcionarjev obravnavali dosedanje rezultate in usmeritev zadruge v bodočem petletnem obdobju, je inž. Herman Mlakar med drugim opozarjal tudi na to, da je pomanjkanju živine botrovalo dejstvo, da je v občini premalo bikov. Ob tem pa se jih je nekaj zahihotalo in iz stranskih klopi je bilo slišati pripombo: „Ne bo držalo. Bikov je preveč, zato pa imamo tako kmetijstvo“.

R. B.

KLJUB MRAZU NE ODNEHAJO — Te dni, ko je živo srebro zdrknilo na minus 10 stopinj sredi dopoldneva, so na gradbišču prizidka pri administrativni soli vseeno delali. Betonirali se v takem mrazu ne da, pač pa lahko potekajo zemeljska dela, čeprav se iz zemlje kadi. (Foto: R. Bačer)

41 hiš še vedno brez samouprave

Pri oblikovanju samouprave letos precejšen napredek

Stanovanjska skupnost v občini Novo mesto je s pomočjo družbeno-političnih organizacij in krajevnih skupnosti v letošnjem letu le dosegla precejšen napredek pri oblikovanju hišnih samouprav. Tako je samouprava zaživela v 274 stanovanjskih hišah od skupno 315 poslopij, kolikor jih je v upravljanju stanovanjske skupnosti. Na območju novomeške občine dela trenutno 140 hišnih svetov, 86 skupnih hišnih svetov za dvo- in večstanovanjske hiše, pa še 48 zborov stanovalcev, ki opravljajo funkcijo hišnega sveta.

Organi hišne samouprave kljub vsem prizadevanjem doslej še niso organizirani v Bršljinu št. 18 in v Straži 29, kjer je po pet stanovanj, pa zaradi sporov med strankami ali nezanimanja za samoupravo na sploh, ni možno nič doseči. Ostalih 39 stanovanjskih hiš je eno ali dvostanovanjskih, pa je težko tudi zaradi oddaljenosti oblikovati hišne svete za več takih hiš skupaj.

Izostanki z dela in šole

Zaradi izredno slabe ceste Kandija — Laze pogosto avtobus ne more voziti, krajani pa zaman čakajo

Krajevna skupnost Uršna sela je na zboru krajevnih skupnosti konec novembra letos preko svojega delegata predstavila največji krajevni problem, ki povzroča hude kritike med ljudmi.

Gre za cesto Kandija—Laze, ki je z dneva v dan slabša in povzroča vrsto težav ne le Uršnim selom in okolici, marveč tudi Birčni vasi in tamkajšnjim krajanom, odvisnim od avtobusa, ki vozi na tej progi. Zaradi tako slabe ceste se dogaja, da redni, pa tudi delavski in šolski avtobus, ki po voznem redu sicer opravlja 10 voženj na dan, večkrat ne voziijo ali zaradi okvar običijo kje na sredi proge. Tako čakajoči ne morejo pravočasno na delo in otroci ne v šolo, ljudje pa kritizirajo krajevno

skupnost, čeprav pri tem ni nič kriva.

Prvo pluzenje na tej cesti je bilo opravljeno šele na ostre kritike krajanov, vzdrževanje makadamskega cestišča pa je bolj simbolično, zato sodijo, da je odnos ustreznih služb v Novogradu nekorekten in malomaren.

Komunalna skupnost novomeške občine je krajevni skupnosti Uršna sela sicer poslala poročilo, koliko porabljenih za vzdrževanje te ceste (Novogradu so nakazali 445.000 din, kjer pa ni všteto zimsko vzdrževanje ceste), ampak s poročilom ljudi ni mogoče pomiriti. Krajevna skupnost Uršna sela je prosila za posredovanje občinske skupščine.

Največkrat samo lepo zapisano

Kako je s samoupravo tam, kjer je sedež delovne organizacije daleč — Analiza občinskega sindikalnega sveta osvetljuje razmere in nakazuje nadaljnjo pot

V novomeški občini je 625 zaposlenih v dislociranih enotah, domače delovne organizacije pa imajo drugod 46 takih enot s 752 zaposlenimi. V obeh primerih gre za samoupravo, ki je v aktih lepo zapisana, v praksi pa dosti slabe izvedena. Širšo analizo tovrstne problematike te dni obravnava občinski sindikalni svet.

Med 53 dislociranimi enotami s sedežem zunaj novomeške občine je največ takih s podro-

z drugimi enotami po teritorialnem načelu.

Med 46 delovnimi organizacijami, ki imajo sedež v novomeški občini, dislocirane enote pa drugod po državi, je najbolj zastopana IMV. Dislocirane enote drugod pa imajo še Novotehna, Dolenjka, KZ Krka, Labod, tovarna zdravil iz Krka in Ljubljanska banka.

Možnosti za ustanovitev tozdov pa so v treh krajih, kjer o tem razmišljajo, in sicer: Labod za enoto v Ljubljani; IMV za obrat Suhor in tovarna Krka za enoto v Svrlljigu. Pravice delavcev v vseh dislociranih enotah glede na zakonska določila niso najboljše uresničevane. Povsod planirajo na primer promet in stroške, nikjer pa v dislociranih enotah delavci sami ne odločajo o delitvi sredstev za osebne dohodke, ki so jih ustvarili s svojim delom, in nikjer tudi ne ugotavljajo dohodek enote.

Delavci v dislociranih enotah so razen v nekaj izjemnih primerih organizirani v sindikate, glede na število zaposlenih pa je na tem področju še precej možnosti za ustanovitev novih sindikalnih organizacij.

R. B.

KUPCI SO BILJ ZADOVOLJNI

Letos je Mercator v Mirni peči adaptiral staro trgovino, v kateri je bila oprema še iz predvojnih časov. Dva meseca so sicer trajala obnovitvena dela, trgovina pa je zdaj v veselje krajanov in trgovcev. Imajo tudi boljše izbiro in odnos do strank se je popravil, tako da vse to vpliva na promet, ki je občino večji.

„Kdaj bo občanom vasi Hudo, Potočna vas in Muhaber zagotovljena varnost premoženja? Romi krajevo poljske pridelke, kokoši, zajce in drugo. Kraje se vrstijo, dolgo let in so vse pogostejše. Romi celo strahujejo prebivalstvo, tako da se krajani ne čutijo varne. Večkrat so nasilni v Potočni vasi (je bilo v eni sami noči tudi več vlomov), prišlo je celo že do napada na cesti. Predvsem bi bilo treba prepovedati rejo konj, ker gre velika večina tatvin prav na račun preživljanja konj.“

Nič ni varno

Okrog Muhabera in Bučne vasi se ljude čutijo ogrožene pred Romi

Občani zahtevajo, naj se v navedene vasi napelje vsaj telefon, da bi lahko hitro poklicali pomoč. Vas Hudo pa zahteva tudi javno razsvetljavo.

Približno tako glasi delegatsko vprašanje, ki ga je krajevna skupnost Bučna vas naslovila zboru krajevnih skupnosti s prispevkom, da so v preteklih letih še neštete vaške delegacije obšle razne odgovorne funkcionarje v novomeški občini s prošnjo za pomoč, pa doslej ni bilo nič urejenega.

Odrezani od cest

Del Žabje vasi že dolgo zaman zahteva ureditev cest

Z gradnjo oziroma rekonstrukcijo magistralne ceste Novo mesto — Metlika je v Zabji vasi nastalo močno prometno semaforско križišče, promet je bil drugače urejen, obnem pa je bil zaprt priključek krajevne skupnosti na cesti Novo mesto—Sentjerne. Občanov nihče ni nič vprašal ne obvestil, naenkrat so se znašli pred zaporo. Ljudje so nato predlagali, naj bi uredili vsaj peš pot kot pristop na omenjeno cesto, pa tudi niso nič dosegli.

Na severni strani ceste Novo mesto—Sentjerne so stanovanjske hiše odrezane od dostopa na cesto, kajti staro pot so zaprli z nasipom. O vsem tem so krajani že nič kolikokrat razpravljali, po svojih delegatih v skupščini zahtevali rešitev, po doslej ni bilo niti ustreznega odgovora!

Nazadnje so konec novembra žabjevaščani spet nastopili z delegatskim vprašanjem v zboru krajevnih skupnosti in prošili vsaj za stopnice, ki bi bile za velika stanovalcev vsaj peš pot na novo križišče.

DANES SPET OKROGLA MIZA

Klub samoupravljalcev občine Novo mesto organizira danes, 11. decembra, ob 17. uri v mali sejni sobi Doma JLA pogovor za okroglo mizo „Samoupravno sporazumevanje v združenem delu.“ Pogovor bo teknel na osnovi ocene že dosežene stopnje sporazumevanja v občini, nakazal pa naj bi tudi možnosti za boljše sodelovanje v prihodnje, posebno glede razvoja družbenoekonomskega in dohodkovnih odnosov ter planiranja.

NA MESTNIH NIJVAH celotno delo Rdečega križa sloni na nekaj upokojenkah in redkih mladincih, vsak dan pa organizacija dobiva zahtevnejše naloge. V naselju je čez 1000 krajanov, veliko komunistov in funkcionarjev, pa to dopuščajo. Tudi za SZDL članarina še ni pobrana ...

LISTEK JIH IZDAJA — Ob cesti proti Trski gori je vsak teden na novo za gnojne koše odpadkov: od polivinilastih vrečk do konzervnih skatel in olupkov. Nekdo domačin je začel brskati po teh smeteh, ugotovil pa je, kdo so tisti, ki so odpadke metali v jarek. Listki z imeni so bili na mnogih časopisih, v katerih je bilo zavito odpadno blago. Gre pa za znana imena ...

PIONIR
NOVO MESTO

TOZD Mehansko kovinski obrat SGP „PIONIR“, NOVO MESTO

objavlja prosta dela in opravila za:

1. VODJA PRIPRAVE DELA
2. ADMINISTRATOR – BLAGAJNIK

Pogoji za sprejem:

pod 1. višja ali visoka izobrazba strojne smeri ter 5 oz. 7 let delovnih izkušenj,
pod 2. dokončana ali nedokončana srednja šola ustrezne smeri ter 1 oz. 3 leta delovnih izkušenj, obvezno znanje strojepisa

Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem trimesečnega poskusnega dela.
Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi:
SGP „Pionir“ TOZD, Mehansko kovinski obrat, Novo mesto, Ločna 48.
Kandidate bomo o rezultatih razpisa obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

895/50-80

Tovarna celuloze in papirja
„Diuro Salaj“, Krško
TOZD TES Brestanica

Objavlja
prosta dela in naloge za nedoločen čas:

- OPRAVLJANJE TRANSPORTNIH DEL Z VILIČARJEM
- 5 delavcev, dvozmensko delo

Pogoji:

- osnovna šola
- izpit za voznika viličarja

Kandidati naj pošljejo pismene prijave v 15 dneh po objavi na naslov:

TOVARNA EMBALAŽE SENOVO
68280 Brestanica

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 30 dni po preteku roka za sprejemanje prijav.

893/50-80

„LABOD“, tovarna oblačil, Novo mesto
TOZD „LIBNA“, KRŠKO
proda

na javni licitaciji

naslednja osnovna sredstva:

1. več vrst šivalnih strojev,
2. Kombi IMV 1600 super B, leto proizvodnje 1974
3. Rabljeno telefonsko centralo

Licitacija bo 20. 12. 1980; pričetek ob 10. uri v skladiščnih prostorih TOZD, Cesta 4. julija 28, Krško. Ogled strojev in kombija je možen eno uro pred začetkom licitacije.
Pri licitiranju je treba položiti 10,00 % polog.
Prometni davek plača TOZD „LIBNA“.

897/50-80

Razpisna komisija Dijaškega doma

MILKE KERIN, KRŠKO,

razpisuje po 147. členu zakona o usmerjenem izobraževanju in 109. členu statuta doma prosta dela in naloge

ravnatelja doma

(reelekcija)

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- višja ali visoka izobrazba pedagoške smeri
 - pet let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu
 - moralno-politična neoporečnost
- Kandidat bo imenovan za štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po preteku prijavnega roka.

898/50-80

OBVESTILO O DERATIZACIJI zastupljenju podgan in miši V OBČINI TREBNJE

Po odloku o obvezni splošni deratizaciji v občini Trebnje (Skupščinski Dolenjski list št. 24/76 z dne 18. 11. 1976) in odločbe oddelka za skupne in družbene službe Skupščine občine Trebnje št. 50-04/70-2 od 6. 10. 1980 bo Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto vršil splošno deratizacijo v naseljih Trebnje, Mirna, Šentrupert, Mokronog v dneh od 15. 12. 1980 do 19. 12. 1980.

Točna navodila in opozorila bodo izpostavljena na vidnih mestih v naseljih, kjer bomo vršili deratizacijo.

Zavod za socialno medicino
in higieno, Novo mesto
Mej vrti 5, tel. 21-253
892/50-80

SLOVENIJALES LIK KOČEVJE
TOZD TOVARNA ŠOLSKEGA POHISTVA
KOČEVJE

po sklepu 12. redne seje delavskega sveta TOZD
TSP

razpisuje

javno licitacijo
za odprodajo naslednjih repromaterialov

1. vijaki lesni in kniping
2. žičniki razni
3. odmične spona
4. ključavnice cilindrične, pribitne
5. robna folija
6. PVC korita in profili
7. kolo roxal
8. posteljni vložki

Licitacija bo v sredo, 17. 12. 1980, ob 10. uri v prostorih skladišča repromateriala Slovenijales Lik Kočevje, Novo-meška cesta 5. Predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastilo svoje delovne organizacije. Vse potrebne informacije dobite na TOZD TSP, telefon (061) 851-113, kjer se lahko dogovorite tudi za predhodni ogled.

900/50-80

„NOVOTEHNA“, trg. podjetje na debelo in
drobno, p. o. Novo mesto,
Glavni trg 11
Komisija za delovna razmerja

objavlja
v Avtomobilskem servisu Novo mesto, proste naloge
in opravila:

1. VODJA SERVISA I.
2. AVTOELEKTRIČAR

POGOJI:

pod 1) srednja izobrazba strojne smeri in 3 leta delovnih izkušenj ali;
VKV izobrazba ustrezne smeri in 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece
pod 2) KV avtoelektričar in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge na naslov delovne organizacije v 30 dneh po objavi.

891/50-80

IZREDNA PRILOŽNOST!

PIONIR
NOVO MESTO

GARAŽE V KRŠKEM

V Krškem bomo v bližini hotela Sremič zgradili garažno hišo.

Občane in delovne organizacije, ki so zainteresirani za nakup garaž v tem objektu, vabimo, da obišejo naš komercialni oddelek v Krškem.

POSLOVNI PROSTORI V BREŽICAH

V pritličju stanovanjske stolpnice (objekt P + 10) v ulici Veljka Vlahovića v Brežicah prodajamo poslovne prostore, primerne za lokale, skladišča in podobno.

Podrobnejše informacije dobite v SGP PIONIR, komercialni oddelek, Krško, telefon: (068) 71-826.

Za stanovanje je potrebno varčevati

Skoraj ni družine, ki bi lahko z lastnimi sredstvi kupila stanovanje ali zgradila hišo, zato bi vas želeli seznaniti z možnostmi namenskega varčevanja za stanovanje pri temeljnih bankah združenih v Ljubljansko banko. Varčujete lahko z rednimi mesečnimi pologi ali z enkratnim pologom. Varčevati je potrebno vsaj dve leti. Pravico do posojila za stanovanje si lahko pridobite tudi s prodajo

prihranjenih deviznih sredstev in vezavo njihove dinarske protivrednosti ali z vezavo dinarjev.

Če se odločite varčevati za stanovanje ali hišo z rednimi mesečnimi pologi, dobite npr. po štirih letih na privarčevani znesek kar 200 % posojila in še 40 % za ohranjanje realne vrednosti hranilne vloge.

Na vsa vprašanja o varčevanju vam bodo odgovorili v vaši banki.

Ljubljanska banka

Poglabljeno o delu komunistov

Trebanjski komunisti se zavzemajo za večjo prisotnost Zveze komunistov na terenu

Iz poglobljene in prizadete razprave trebanjskih komunistov na zadnji seji občinske konference je bilo moč razbrati, da kljub doseženim rezultatom še niso zadovoljni ne z organiziranostjo ne s številom komunistov.

Kot je rekel eden izmed razpravljalcev, so do takih in podobnih ugotovitev že večkrat prišli, zapisali so jih tudi v sklepe vsake seje, vendar je pogosto ostalo le pri njih. Zato so se na seji zavzeli, da se poslej sklepi uresničujejo, zlasti pa bo treba doseči še večjo povezanost med osnovnimi organizacijami in konferenco ter komitejem. Tu bi bilo treba doseči

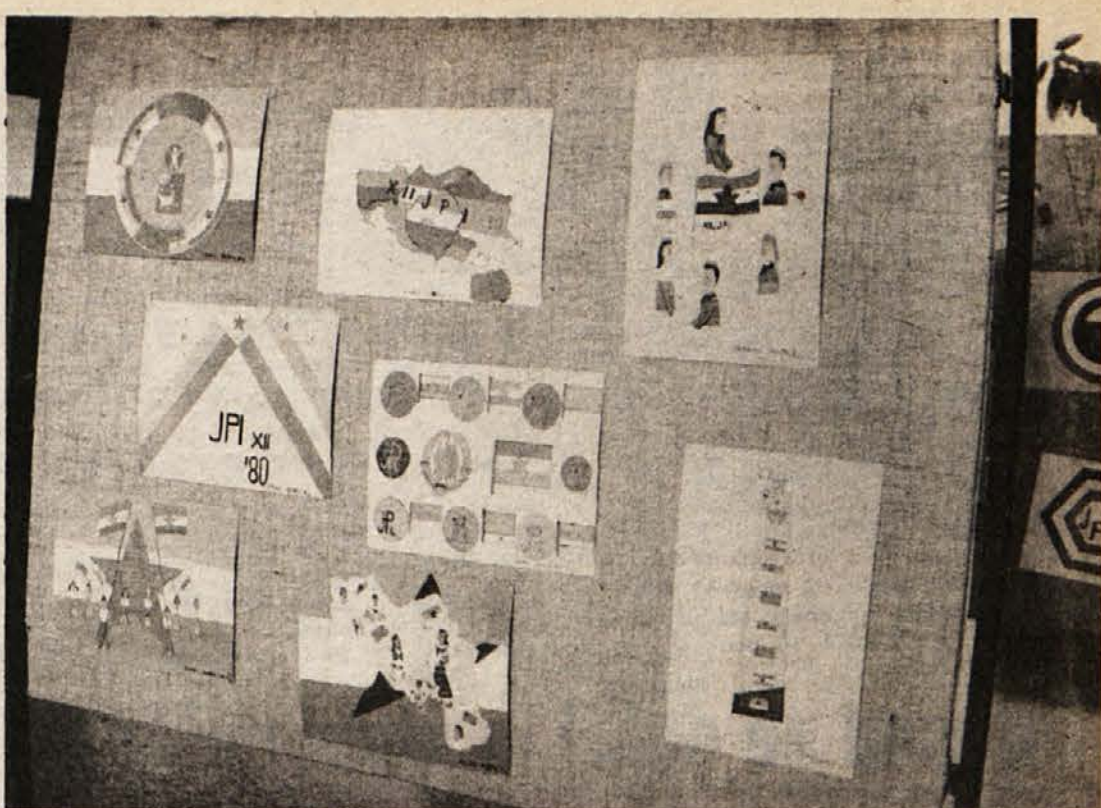
predvsem večjo angažiranost članov komiteja in konference na terenu, saj se ne dogaja tako redko, da so osnovne organizacije prepuščene same sebi. To je videti po tem, da se osnovne organizacije vse preveč ukvarjajo same s sabo, malokrat pa posežejo v dogajanje na terenu.

Na seji so kritično spregovorili tudi o povečanju števila komunistov, katerih je za zdaj v

trebanjski občini le nekaj čez 700. Kar nekaj delovnih kolektivov je, ki še nimajo osnovne organizacije, s kaj dosti večjo številnostjo pa se ne morejo pohvaliti niti v krajevnih skupnostih. Prav tu so problemi delovanja komunistov največji, saj je članstvo večidel starejše, v delovanje osnovne organizacije pa se vse premalo vključujejo tudi komunisti, ki tam žive, a so organizirani po delovnih organizacijah. Seveda vse to ne sme pomeniti, da bodo število komunistov povečevali kampanjsko kot večkrat doslej, ko se je dogajalo, da posamezniki niso končali niti ene oblike idejno - političnega izobraževanja.

Seje se je udeležil tudi sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko Boris Gabrič, ki je na željo članov konference podal kratko informacijo o dogodkih na Poljskem.

J. S.

NATEČAJ ZA ZNAK PIONIRSKIH IGER - Glavni odbor Jugoslovanskih pionirskih iger je nedavno razpisal natečaj za znak teh iger, v okviru katerih se jugoslovanski pionirji vsako leto pomerijo v vrsti veččin. Tega natečaja se je udeležila tudi trebanjska osemletka. Najboljši izdelki trebanjskih učencev so zdaj razstavljeni v avli šole, kjer si jih lahko ogledajo vsi učenci.

Skrbi za varno starost

Ob dnevu republike je Ana Hribar iz Kamnja došla oblikovanje za delovanje na socialnem področju

Srečen je, kdor preživlja svojo starost v krajevni skupnosti Sentrupert, še srečnejši, kdor pride v roke Ane Hribar. Prav ta krajevna skupnost slovi kot ena izmed najbolj organiziranih na področju socialne dejavnosti, natančneje rečeno, ima dobro razvito sosedsko pomoč. Med vsemi, ki se v tej krajevni skupnosti ukvarjajo s pomočjo sosedom, pa je najbolj znana Ana Hribar. Za to svojo dejavnost je letos ob dnevu republike dobila red dela s srebrnim vencem, s katerim jo je odlikovalo predsedstvo SFRJ.

Ana Hribar, ki je zrasla v revni dninarski družini, iz katere je izmed sedmih otrok več kot polovica aktivno sodelovala v NOB, je svoje povojno delo v glavnem vgradila v izboljšanje življenja. Zato je delovala v društvu invalidov, pri Rdečem križu, civilni zaščiti, skratka povsod tam, kjer je skrb za sočloveka, za njegovo počutje in varnost v ospredju. Danes, ko se bliža sedemdeset letom, je že nekoliko utrujena, zato kani nekoliko zmanjšati število organizacij, v katerih sodeluje, nikakor pa ne misli odnehati s tem, kar pravzaprav terjaja največ njenih moči: to je nega bolnih ali ostarelih na domu. Doslej je tako negovala že šest ali sedem žensk, jih oskrbovala s hrano, preoblačila, umivala.

Kako je vse to zmogla? „Imela sem nekakšen čut za to, morda je tudi sočutje v njem. Poleg tega sem se zavedala, da nekdo pač mora opraviti tudi to delo.“ In potem, ko jo vprašam, ali obstaja v tem delu tudi zadovoljstvo, za doščenje, mi pove: „Veste, to delo je lahko tudi nehvaležno. Stari ljudje so muhasti, večkrat je treba z njimi kar energično

postopati. Med mojimi varovankami so bile tudi take, ki so rade pile. Da so prišle do pijače, so se posluževale vseh zvijač. Neka ženska je hotela čevlje, potem pa jih je zamenjala za vino.“

Vendar njej sami življenje ni bilo poslano z rožicami. Zadnje leto vojne ji je padel

Ana Hribar

mož in ostala je sama z otroki. Kljub pokojnini in invalidnini, ki jo dobiva, je poleg dela v številnih organizacijah pogosto poprijela za delo tudi druge, hodila je v tako imenovani „tabrh“.

„Da, veliko se je naredilo po vojni. Zlasti veliko pa na področju socialne dejavnosti,“ kjer je svoj delež prispevala tudi Ana Hribar. „Zato danes po cestah ni beračev, za vsakega človeka je poskrbljeno. Pred vojno pa so se stari ljudje potikali od vasi do vasi in prosjačili, da so se preživeli.“ In ko Ana Hribar govori o tem, da vsi zelo dobro živimo, da tudi ona sama dobro živi in da ni za kaj tarnati, skoraj ne more sama od sebe dodati, da je za to tudi precej njenih zaslug. Pač pa vedo o tej njeni dejavnosti veliko povedati drugi ljudje. Žal pa se zdi, da je zdaj vse premalo posnemovalk in posnemovalcev, kar v toliko lepši luči kaže delo Ane Hribar.

J. S.

Vsega ni mogoče doseči čez noč

V trebanjski občini so se končale programske konference SZDL v krajevnih skupnostih - Vlogo SZDL bo treba še poglobiti in razširiti na vsa področja

Tako imenovano politično razpoloženje je ta čas v trebanjski občini kar dobro. K temu prav gotovo ne prispeva samo to, da nikjer ni izrazitega problema, razen otroškega varstva v Trebnjem, marveč tudi spoznanje ljudi, da vsega ni mogoče doseči čez noč, zlasti pa ne brez lastnega prizadevanja.

Tako bi bilo mogoče na kratko povzeti oceno, ki jo bo po končanih programskih konferencah SZDL po krajevnih skupnostih sprejelo predsedstvo občinske konference SZDL iz Trebnjega, ki je v skladu z navodili republiške konference tudi letos na ta način spremljalo aktivnost Socialistične zveze na terenu. Kot je povedal predsednik občinske konference SZDL Tomaž Plazar, je na neki način razumljivo, da se po krajevnih skupnostih najbolj ukvarjajo s komunalno problematiko, saj jih ta navadno najbolj prizadeva. Vendar pa to še ne pomeni, da se SZDL in ostale družbenopolitične organizacije ne bi „smele“ ukvarjati tudi z drugimi vprašanji, kot so ljudska obramba, uresničevanje delegatskega sistema, s spodbujanjem dela potrošniških svetov itd. Doseči bo namreč treba, da se bodo ljudje po krajevnih skupnostih kar najbolj množično vključevali v delo Socialistične zveze, da bo ta frontna organizacija vključena v vse dogajanje v krajevni skupnosti.

Tako delovanje društev naj ne bi bilo odvisno samo od njih samih, ampak tudi od najbolj množične družbenopolitične organizacije. To sodelovanje naj bi se pokazalo tako v kulturnih društvih, kjer se je v večjih krajih že pokazala učinkovitost sodelovanja, medtem ko bodo morali v manjših krajih še poprijeti za delo.

Kot je povedal Tomaž Plazar, so konference v glavnem uspele in so bile v večini krajev tudi dobro pripravljene. Težave pa so večkrat nastopile v manjših krajevnih skupnostih, kjer imajo šibkejšo kadrovsko zasedbo. Učinkovitost konferenc pa se je pokazala tudi po tem, da so na njih postavljali vrsto vprašanj, za katerih reševanje bi bilo treba sklicati posebne konference. V okviru Socialistične zveze bodo zato ustanovili posebne skupine, ki bodo pomagale mi anj razviti krajevnim skupnostim.

Čprav je delovanje SZDL v glavnem učinkovalo, pa je opaziti nekoliko počasnejše reševanje planskih vprašanj, zlasti

pa veliko večje želje od resničnih možnosti. Glede na to, da bo treba ob koncu naslednjega srednjeročnega obdobje po-

Tomaž Plazar

dati oceno, kaj je bilo v resnici doseženo, bo treba zdaj planske želje precej oklestiti, če krajani nočejo po petih letih ugotoviti, da je ostalo precej načrtov neuresničenih.

J. S.

SINDIKATI BODO OBRAVNAVALI

Na seji občinskega sveta Zveze sindikatov trebanjske občine, ki je sklicana za 10. december, je bila predvidena obravnava gradiva za drugo konferenco Zveze sindikatov Slovenije. Hkrati naj bi na seji imenovali še člani odbora, ki bodo sodelovali na 3. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije. Sprejeli naj bi tudi oceno o delovanju kluba samoupravljalcev v trebanjski občini.

Smučarija se je začela

Za zimsko šolo v naravi, ki bo spet v Bohinjski Bistrici, se je prijavilo že 130 učencev

Sneg je pobellil poljane precej zgodaj, tako da je mladež letos zgodaj prišla na svoj račun. Ker pa se na stalnost snežne odeje ni zanesti, vsaj na Dolenjskem ne, so se v trebanjski občini že začele pripravne na zimsko šolo v naravi, ki jo bodo za učence petih razredov organizirali v Bohinjski Bistrici.

Vodja šole v naravi, ki jo skupaj organizirajo trebanjske osnovne šole in občinska izobraževalna skupnost iz Trebnjega, Nace Sila, je povedal, da se je doslej prijavilo že k akšnih 130 učencev. To je za zdaj približno polovica učencev, ki obiskujejo peti razred v trebanjski občini. Žal je med njimi večina takih, ki že znajo smučati, medtem ko se novinci skoraj ne prijavljajo. Razlogi seveda ne morejo biti samo v ceni, saj morajo starši za 10-dnevno bivanje na Gorenjskem vključno z vožnjo in smučarskim tečajem prispevati le 700 dinarjev, tisti med njimi, ki nimajo opreme in oblačil, pa to lahko dobe na posodo. Zato si trebanjski prosvetni delavci žele, da bi se do 10. januarja prijavilo še več učencev, kot jih je zdaj na spisku.

Nace Sila je še povedal, da nameravajo v sodelovanju s tovarno Elan razširiti poučevanje tudi na tek na smučeh, smučanje pa nameravajo razširiti tudi med otroke v otroških vrtcih, zato bomo s seboj na tečaj vzeli tudi šest vzgojiteljic.

Pa tudi sicer je smučanje v trebanjski občini v polnem razma-

hu. Za motelom že deluje vlečnica, ob delavnikih od 14. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 9. do 20. ure. Zanj je treba odšteti 70 dinarjev na dan, kar velja za člane

Nace Sila

smučarskih klubov, za nečlane pa 80 dinarjev, medtem ko imajo člani domačega smučarskega kluba Trimo precejšen popust. Zdjaj na pobočjih trebanjskega smučišča že poteka tečaj za najmlajše, v teku zime pa se bo vrstilo še več tečajev za mladince in odrasle. Če pa snežne razmere ne bodo ugodne, bodo tečaje prirejali na Krvavcu.

KLUB BRIGADIRJEV V TREBNJEM

Trebanjska občinska konferenca ZSMS se pripravlja, da ustanovi klub brigadirjev. Volje in pripravljenosti za delo v novem klubu je med brigadirji že zdaj veliko. Žal se za delovanje v njem prijavljajo samo mlajši. Na občinski konferenci pa si žele, da bi v klubu delovale vse generacije brigadirjev. Zato vabijo vse, ki so se udeležili katerekoli delovne akcije, čeprav že leta 1946, da se prijavijo za članstvo v novem klubu. Seveda naj ob prijavi dostavijo še svoje osnovne podatke.

"GORJANCI" SE NE MUDI

Avtobusno podjetje Gorjanci je verjetno tako dobro založeno z denarjem, da lahko sproti zanemarja svojo osnovno dolžnost, to je prevoz potnikov. Vsaj tako se dogaja na progah med Mokronogom in Trebnjem, kjer avtobus vozi skoraj prazen, ker odpelje iz Mokronoga prepozno, da bi delavci lahko pravočasno prišli v službe. Čeprav na voznem redu piše, da bi moral avtobus odpeljati že ob 6.25, se ne dogaja tako redko, da odpelje šele deset minut pred sedmo. Kdor bi se zanašal nanj, bi zamudil službo, zato mnogi raje štopajo ali pa jo mahnejo do občinskega središča kako drugače.

USPEŠEN LOV POD ZALOKO

Član lovske družine Sentrupert, Stane Smolč iz Zabukovja, je pred kratkim pod Zaloko pri Sentrupertu ustrelil kar tri divje svinje, tako da so morali po plen z vozom. Uspešen ulov ni presenetil samo članov lovske družine, ampak tudi zaloške in okoliške kmete.

TREBANJSKE IVERI

MASLO JE, MASLA NI - Take igrice se namreč dogajajo v Trgovskem centru Kmetijske zadruge Trebnje, kadar slučajno dobe surovo maslo. Seveda maslo je, ko se pojavi splošno znana (in priznana?) nakupovalka, izgine pa takoj, ko se za pulpot pojavi nakupovalka, ki ni tako znana. Ker je to v nasprotju z našimi določili, po katerih so vsi kupci enaki, je seveda med gospodinjami, ki nakupujejo v tej trgovini, razburjenje popolnoma u pravičeno.

KJE DOBITI SMUČARSKO ČEVLJE? - V Trebnjem imajo dve trgovini za čevlje. Človek bi pričakoval, da bosta dobro založeni, da bo v njih dobili tudi škornje od Jugoplastike ali Alpine čevlje za smučanje. Dogaja pa se, da ni dobiti ne enega ne drugega. Kdaj se bodo trgovine toliko razmigale, da bodo

naročile čevlje tudi pri konkurenčnih firmah, še ni znano, po vsej verjetnosti pa že potem, ko bo zima minila.

PRALNI PRAŠEK SE JE POJAVIL V IZLOŽBAH - Zdjaj v trebanjski občini ni več velikega povpraševanja po pralnih praških, tako so ga trgovci že postavili v izlozbe trgovin. Kot pravijo poznavalci, so tega krive velike domače zaloge, ki so si jih posamezni kupci nabavili, ko je bilo „pomanjkanje“ največje.

PODZEMNI KATASTER - Menda v trebanjski občini samo en človek natanko ve, kje potekajo vodovodne cevi, telefonski kabli, kanalizacija ipd. Ker pa je zelo pomembno vedeti, kje potekajo te cevi, je skrajni čas, da trebanjska občina dobi podzemni kataster.

SMUČARSKI RAJ - Letošnje obilne snežne padavine in razmeroma nizke temperature so veliko prispevale k dobri smučariji v Trebnjem. Veliko pa k vablivosti smučanja v tem kraju prispeva tudi vlečnica, ki vsak dan od 15.30 do 20. ure vleče smučanja željne domačine in goste, ki pa morajo plačati nekaj več kot ostali. Je pa zanesljivo ceneje kot kje na Gorenjskem.

TREBANJSKE NOVICE

NI DOVOLJ OTROK - Z začetkom letošnjega šolskega leta se niso odprla vrata v šolsko stavbo v Črnomlju. Zaradi premajhnega števila otrok so pouk uklinili, otroke pa vozijo v matično šolo v Semiču.

Povsod so dobri in slabi delavci

S seje OK ZKS: dosledno nagrajevanje po delu bi odpravilo marsikatero zagato in zajezilo beg delavcev v pisarne - Vrednotiti količino in kakovost opravljenega dela

V razpravi o svobodni menjavi dela in delitvi po delu na zadnji seji občinske konference Zveze komunistov v Črnomlju so pogosto omenjali in kritizirali razraščanje administracije, beg delavcev iz neposredne proizvodnje v pisarne, kjer je delo lažje in pogosto tudi bolj plačano. Eden od razpravljalcev se je obregnil tudi ob polne črnomaljske bifeje v dopoldanskem času in namignil, da v njih ne skrivajo kavice delavci iz neposredne proizvodnje, ampak „vsi vemo, kateri“.

V zvezi s tem so večkrat omenjali ali se celo sklicevali na televizijsko oddajo, ki je o teh vprašanih govorila s primeri iz Murske Sobotice. Vendar je na seji občinske konference prevladovalo mnenje, da ne gre deliti delavcev na tiste, ki delajo za pisarnah, ter da so prvi samo dobri in delavni, drugi pa da le bogu kradejo čas in delavcem denar.

Seveda so proti nebrzdanemu širjenju administracije, prav tako se strinjajo, da je nujno potrebno zajeziti beg delavcev

J. DRAGOŠ PREDSEDNIK OK ZKS ČRNOMELJ

Ker je prejšnji predsednik občinske konference ZK v Črnomlju Jure Perko dobil dolžnost predsednika medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Dolenjsko, so na zadnji seji občinske konference izvolili za novega predsednika OK ZKS Janeza Dragoša, dolgoletnega aktivnega črnomaljskega družbenopolitičnega delavca, ki je sedaj komandant občinskega štaba teritorialne obrambe.

O EKONOMSKIH IN POLITIČNIH RAZMERAH

V četrtek so se v Črnomlju sestali člani predsedstva ZZB NOV občine, nosilci partizanske spomenice, predstavniki vodstev krajevnih organizacij Zveze borcev in družbenopolitičnih organizacij. Beseda na posvetu je tekla o ekonomskem stanju v državi, republiki in črnomaljski občini ter o mednarodnih političnih razmerah, o čemer je govoril predsednik republiškega odbora ZZB NOV Janez Vipotnik.

ČRNOMALJSKI DROBIR

MLADI IGRALCI - Pod vodstvom mentorice Mire Kure so dijaki črnomaljske gimnazije za to sezono pripravili tri Mollerove enodejanske, ki so jih uprizorili ne samo v Črnomlju in drugih belokranjskih krajih, marveč so že ali pa še nameravajo gostovati z njimi po drugih gimnazijah.

SEST PREMIER - Kaže, da je ljubiteljska dejavnost spet bolj razprta krila. Zadnje čase so bile na tem področju dejavne v glavnem folklorne skupine, zadnje leto ali dve pa oživlja vedno več dramskih skupin. Tako vse kaže, da bodo v prihodnjem letu pripravile premiere in seveda tudi več ponovitev dramske skupine iz Črnomlja, Semiča, Dragutusa, Adlešičev, Preloke in dramska skupina Centra srednjih šol, medtem ko bodo Butorajci ponovili že letos izvedeno igro.

Črnomaljski poročevalec

IZOBRAŽEVANJE KOMUNISTOV

Pred kratkim so v Črnomlju končali seminar za kandidate za sprejem v Zvezo komunistov, ki se ga je udeležilo 34 kandidatov za sprejem. Prejšnji ponedeljek se je začel 35-urni seminar za novospregate člane, ki ga obiskuje 38 novih članov ZK. Te dni bo stekla tudi 120-urna občinska politična šola, za katero je prijavljenih 25 slušateljev.

Med stalnimi oblikami usposabljanja v občini 23 slušateljev te šole se dvakrat na mesec zbere na študijskih srečanjih z mentorji, ki usmerjajo njihov študij doma. Pri vseh oblikah usposabljanja je osip v primerjavi s prejšnjimi leti precej upadel, kar kaže na dobro kadrovanje in večjo odgovornost komunistov do idejno-političnega izobraževanja.

družbenih dejavnostih. Pri tem je eden od razpravljalcev opozoril na Kidričevo misel, da takega dela, ki ga ni moč konkretno vrednotiti, pri nas ne potrebujemo.

A. BARTELJ

Do konca leta brez izgube

Glavni „proizvajalec“ izgube v kanižarskem Rudniku je IGM

V devetih mesecih letošnjega leta je v črnomaljski občini poslovala iz gube le ena delovna organizacija, kanižarski rudnik, ki se že ves čas, odkar je tamkajšnje rudarje prizadela huda nesreča, ko je voda zalila jamo, otepajo z izgubo. Po devetih mesecih je izguba znašala 6,9 milijona dinarjev. Čeprav je vsem jasno, da letos ne bo moč odpraviti vseh vzrokov za večletno poslovanje z izgubo, obstaja možnost, da bodo letošnja izguba do konca leta pokrili.

Pri proizvodnji premoga so bili v devetih mesecih celo nekaj nad planom in so ga nakopali 88.800 ton, medtem ko so ga v enakem lanskem obdobju nakopali le dobrih 86.000 ton. Vendar so ta premož letos nakopali tudi zunaj rednega delovnega časa, tako da je storilnost za 21 ton na dan pod načrtovano. Tudi finančni rezultat pri proizvodnji premoga je ugoden, vendar gre skoraj 5 milijonov dinarjev ostanka čiste dohodka za sklade v precejšnji meri na račun višjih prodajnih cen premoga. Ker je povpraševanje po premogu večje od proizvodnje, seveda nimajo težav s prodajo, obratno: če že pride do neprijetnosti, pride zato, ker ne morejo ustreči vsem svojim kupcem. Primanjkuje pa jim jamskih delavcev, pri katerih so izostanki z dela precejšnji, mladih to težko delo tudi zaradi neustreznih osebnih dohodkov ne privlači.

Tako rekoč vsa letošnja izguba delovne organizacije gre na račun obrata IGM, katerega delavci pa so se na referendumu pred časom izrekli za izločitev iz delovne organizacije in bodo prihodnje leto samostojna delovna organizacija. Glavni vzroki za izredno slab poslovni uspeh IGM so nedoseganje plana količinske proizvodnje, nedokončane investicije, pomanjkanje reprodukcijskega materiala, prenizke cene betonov, izdelkov, pogoste okvare proizvodnih naprav, veliki zagonski stroški pri izkoriščanju peskokopov in še nekateri. Tako so v devetih mesecih v IGM „pridelali“ kar 11.692.000 dinarjev izgube.

Pa vendar je celotna izguba Rudnika po devetih mesecih manjša od polletne. Če bi hoteli do konca leta izgubo pokriti, bi morali v zadnjem četrtletju ustvariti 18,4 milijona dinarjev ostanka čistega dohodka. Nove prodajne cene v vseh enotah Rudnika dajejo upanje na rentabilno poslovanje do konca leta, za celotno sanacijo pa so izdelali program ukrepov, ki ga bo, čeprav bo včasih gotovo težko in boleče, pač treba strogo izvajati.

A. B.

Zadruga mora razvijati obrt

Čeprav so člani metliške obrtne zadruge le avtoprevozniki, je njena naloga tudi skrbeti za pospeševanje vsega malega gospodarstva, zlasti pa deficitarne obrti

Čeprav so med 420 člani metliške obrtne zadruge tako rekoč sami avtoprevozniki in lastniki graubne mehanizacije, se zadruga po trditvah vodstva zaveda tudi drugih obveznosti; v prvi vrsti je pospeševanje v metliški občini hudo pomanjkljive storitvene obrti in malega gospodarstva. Od 15 uslužbencev zadruge so za to zauzeleni trije.

„V našo zadrugo so se že lansko jesen vključili tudi avtoprevozniki iz Novega mesta, vključujejo pa se tudi člani iz drugih občin, precej celo iz sosednjega karlovskega območja.“ je povedal direktor Obrtne zadruge inž. Otmar Šturm. Zadruga in njeni člani delajo tako rekoč po vsej Jugoslaviji; od večjih del velja omeniti zemeljska dela za spomenik na Petrovi gori, 8 kilometrov ceste čez močvirje pri Požarevcu, nasipe pri Djerđapu, 40 kilometrov nasipa ob Savi v Srbiji, delajo pa tudi na drugih večjih gradbiščih, zlasti v Bosni in Sloveniji. „Pomembno je, da smo si zaupanje pridobili tudi v domači občini, kjer gredo vsa večja dela preko zadruge,“ pravi Šturm. Tako so prevzeli dela pri posodobitvi ceste Grabrovce-Metlika in Božakovo-Bakovec.

V zadrugi se zavedajo, da bodo imeli delo, če bodo solidna in močna firma; če bodo imeli dovolj dela, bo tudi dovolj članov. Ze sedaj ima

zadruga enote v Novem mestu, Ljubljani, Poreču in Beogradu. Kot prednost v zadrugi poudarjajo, da njihovi člani takoj dobijo plačilo, poleg tega pa jih

Otmar Šturm: „Vsa večja dela v občini gredo preko naše zadruge.“

tudi kreditira. Tako so jim pri večjem delu letos kreditirali nakup goriva in gum v vrednosti 7 milijonov dinarjev, preden so od naročnika del dobili plačilo v menicah; ta čas kreditiranja se zavleče tudi na pol leta.

Do konca leta računajo, da bo promet zadruga znašal 150 milijonov dinarjev. Od 18 uslužbencev se jih 12 ukvarja zgolj z operativnim delom, v zadrugi pa poudarjajo tudi, da mora vsak njihov uslužbenec za svoj osebni dohodek ustvariti vrednost petih bruto osebnih dohodkov.

Še enkrat pa je treba reči, da bodo občani videli koristnost in potrebnost zadruge le, če bo ta res v čim večji meri pripomogla k razvoju deficitarne storitvene obrti in malega gospodarstva v metliški občini.

A. BARTELJ

„BETI“ SKRBI ZA REKREACIJO

V današnjem času ima rekreacija še poseben pomen, saj strokovnjaki vedno znova opozarjajo, da se ljudje danes premalo gibljejo, da pozabljajo na blagodejne učinke sprostitve, na prijetno utrujenost po lahkotnem teku, smučanju, gimnastici. V največji metliški delovni organizaciji Beti si tudi prizadevajo, da bi se čim več njihovih zaposlenih redno ukvarjalo z rekreacijo. Tako imajo ženske rekreacije vsak ponedeljek ob 19.30 v telovadnici osnovne šole, moški pa ob torkih in četrtek ob 19.00, ure. Predvidevali so več možnosti rekreativnih panog: streljanje, odbojka, košarka, namizni tenis, rokomet, telovadba, tako da je izbira res velika.

PRIPRAVE NA KONFERENCO REPUBLIŠKIH SINDIKATOV

Na včerajšnji seji občinskega sindikalnega sveta v Metliki so najprej ocenili dejavnost sindikata v pripravah na drugo konferenco Zveze sindikatov Slovenije in sprejeli dokumente za to konferenco. Govor je bil še o pripravah na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije ter o pripravah na letne članske sestanke sindikalnih organizacij ter letne seje konferenc.

OGLAŠUJTE V DL!

Kolpa - san tudi za izvoz

Zaradi velikega povpraševanja proizvodnja nad planirano - Brez skladišča ne gre

Glede na dokaj ugodne rezultate po poslovanju v devetih mesecih v Tovarni kopalniške opreme, metliškem tozdu Novolesa, računajo, da bodo do konca leta ustvarili okoli 110 milijonov dinarjev celotnega prihodka in tako za kakih 20 odstotkov presegli zastavljeni plan. Dohodek bo tako v primerjavi s planom večji za 35, čisti dohodek pa kar za 40 odstotkov.

To povečanje gre v prvi vrsti na račun večje proizvodnje, kot je bila načrtovana, del pa tudi na račun višjih cen njihovih izdelkov. Proizvodnja po so povečali zaradi vedno večjega povpraševanja po proizvodih njihovega programa Kolpa-san.

Za prihodnje leto načrtujejo za dobrih 20 odst. večjo proizvodnjo, kar naj bi dosegli z istim številom zaposlenih, se pravi z 90 delavci. Prav tako ne nameravajo bistveno povečevati cen svojih izdelkov, le toliko, da bodo lahko k rili povečane cene reprodukcijskih materialov.

Kljub temu da so proizvodni stroški za njihove izdelke precejšnji, se nameravajo bolj usmeriti tudi v izvoz. Za program Kolpa-san se zanimajo predvsem kupci iz Libije in Saudske Arabije, zadnje čase pa tudi iz Libanona.

A. B.

PRIZNANJE BORCEM ZA SEVERNO MEJO - Na slavnostni seji v počastitev praznika občine Metlika so borcem za severno mejo iz te belokranjske občine podelili spominski znak. Dobili so ga: Anton Agnič iz Krasinca, Jože Govednik iz Čuril, Jože Južna iz Dragomlje vasi, Niko Jurajevčič iz Zemlja, Franc Slobodnik iz Slamne vasi, Janez Štravs iz Prilozja, Anton Škof iz Šel pri Jugorju, Anton Težak iz Dol, Anton Vajda iz Metlike in Anton Žugej iz Gor. Dobravc.

SPREHOD PO METLIKI

NA NEDAVNEM SESTANKU JE delavski svet metliške osnovne šole odločil, da bo odšel na razpolago telovadnica tudi za večje estradne in druge javne prireditve, seveda ob strogem čuvanju objekta. Tako se bo moral najti kdo, ki bo kupil iton za po tleh, da se parket ne bi poškodoval, dvorana pa, razumljivo, nima tudi stolov. Petsto bi jih bilo treba nabaviti, a kaj, ko ni cvenka. Morda bi priskočil zdaj bo novem letu na pomoč dedek Mraz, ki bi namesto minljivih slaščic postavil v telovadnico stole.

NE BOMO ODKRILI SMODNIKA V TUBAH, če zapišemo, da je metliški otroški vrtec premajhen, otrok brez varstva pa ne primanjkuje. Nič čudnega ni torej, če vodstvo vrta in skupnost otroškega varstva zbirata prijave za varstvo otrok v družinah. Seveda je treba izpolnjevati za to določene pogoje, katere, pa lahko interesi zvedo pri omenjenih nosilcih akcije. Poslušite se lahko tudi telefona. Otroški vrtec ima številko 77-198, skupnost otroškega varstva Metlika pa 77-325.

NAVADNO SMO NA ZAČETKU ZIME NA TEM KOŠČKU Dolenjske lista negodovali nad vzdrževalci cest in pločnikov. Letos moramo držati jezik za zobmi, kajti odgovorne službe so se potrudile, da ni pretiranih padcev, preklinjanja in nejevolje. Kljub ostremu začetku letošnje zime so ceste lepo vzdrževane, a tudi po pločnikih se da hoditi brez pretirane muke. Deset točk odgovorimo!

METLIŠKI TAMBURAŠI, njih sorodstvo, prijatelji in za kulturo vneti krajanji so lahko nedolgo tega gledali metliški tamburaški orkester po ljubljanski televiziji. Posnetek je bil narejen v Cirkovcah pri Ptuj, kjer je bilo letošnje srečanje tamburaških orkestror Slovenije. Metliški „stunarji“ so v oddaji odbrneli poskočno vižo, domačini pa so bili nanje ponosni vsaj tri minute, kolikor približno skladba traja. Nato so se spet posvetili zimskemu obrekovanju.

SEKSTET VITIS PA KUJE narče za prihajajoče 1981. leto, in kolikor je pisec teh vrstic znano, fantje ne bodo stali križemrok. Omenimo naj samo njihov samostojni koncert, ki bo v prvi polovici leta, sodelovanje v akciji štirih dolenjskih občin „Spoznajmo se“, skupni nastop s tamburaši na večeru z naslovom „V vinu so resnica, ljubezen in ženske“, koncert v eni od novomeških bolnišnic, petje na gribeljski „Noči na Kolpi“, pa je že dovolj razvidno, da fantje ne bodo spali na že doseženih uspehih.

NAD JUGORJEM, KJER SO primerni tereni za smučanje, še posebno ob sobotah in nedeljah ne manjka ljubiteljev belih poljan. Škoda, da v Beli krajini ni urejenih smučišč, pa se morajo „dilecti“ zadovoljiti z divjimi smučišči. Posamezne skupine si izberejo ustrezne travnike in že je veselje tu. Neveščim smučk pa sedejo na sanke, so pa tudi takšni, ki se zadovoljujejo le z gledanjem, s kepanjem ali s postavljanjem sneženih mož. Vsakdo po svoje preživlja zimski prosti čas.

metliški tednik

Nerezine so mnogim za zgled

Počitniška skupnost Poreč – Lošinj ima za seboj uspešno delovno sezono – Naselje v Nerezinah bo imelo do poletja že 1200 ležišč – Zgradili bodo več skupnih objektov

V teh dneh se bo v Krškem sestala skupščina počitniške skupnosti Poreč – Lošinj, ocenila uspehe minule sezone, dosedanja izgradnja naselja v Nerezinah in določila program za prihodnje leto.

Letošnje poletje je privabilo na oddih ob morju veliko delavcev in njihovih družin, saj so lahko letovali še po lanskim cenah, za 25 dinarjev na dan. V Nerezinah so našli 10.406 gostov in 87.118 nočitev, v počitniškem domu v Materadi pa 3.766 gostov in 28.884 nočitev. Sezona je bila uspešna in v Nerezinah se nadejajo v letu 1981 še večjega dotoka dopustnikov, saj bodo z izgradnjo novih garsonjer imeli na voljo že 1200 ležišč.

Za odkupljeno ležišče mora delovna organizacija odšteti 15 tisoč dinarjev. Skupnost vklju-

čuje delovne kolektive iz vse Slovenije, največ pa jih je iz Krškega. Sezona v lošinskem naselju traja dobrih pet mesecev, penzion Materada pa je bil letos odprt od 10. junija do 15. septembra. Pritisk gostov je vedno največji v juliju in avgustu, zato menijo v Krškem, da bi morale članice počitniške skupnosti načrtneje razporejati oddajanje prostih zmogljivosti.

V Nerezinah so letos že marsikaj izboljšali, ozelenili in polepsali okolje, uredili obalo in poti ob njej ter se bolje zalogili s športnimi pripomočki, dobro pa so poskrbeli tudi za oskrbovanje naselja z najnujnejšimi živili. Organizirali so zdravstveno službo in splošnemu zdravniku se bo prihodnje leto trikrat na teden pridružil še zobozdravnik. Tudi stiki s kra-

jevno skupnostjo Nerezine in občinsko skupščino Mali Lošinj obetajo dobro medsebojno sodelovanje. Gostje sedaj najbolj pogrešajo kuhinjo. Poskušali bodo najprej ustreči željam po enolončnih, medtem ko penzionoske oskrbe ob zamišljenih zmogljivostih ne bi mogli nuditi celotnemu naselju.

Razen kuhinje bodo zgradili v naselju še samopostrežno trgovino ter uredili bife in tako postopoma zaokrožili njegovo podobo. Do prihodnje sezone bodo dokončali tudi 74 garsonjer, katere imajo večino oddane različnim delovnim kolektivom.

Počitniška skupnost bo za predvideni razvoj delavskega turizma verjetno že prihodnje leto dokupila še nekaj zemljišča na Cresu. Med Krškimi in Nerezinami bo uvedla sezonsko avtobusno progo, če bodo to zahtevale njene članice.

J. TEPPEY

Odpadne gume kot vir energije

Elektrika iz Brestanice bi bila potem lahko cenejša

Kolektiv Elektrarne v Brestanici še vedno išče možnosti za večje število obratovanih ur s plinskimi turbinami. To bi zaposlene navdajalo z večjim zadovoljstvom, saj se delavci le težko sprijaznijo samo s kratkim občasnim obratovanjem ob izpadu drugih energetskih virov.

Za zdaj še upajo, da se jim bo posrečilo pridobivati gorivo za pogon plinskih turbin iz odpadnih gum in plastike. Če bi osvojili to tehnologijo, bi pocenili svojo elektriko in si zagotovili vsaj tisoč ur obratovanja s plinskimi turbinami.

Vzporedno razpravljajo tudi o modernizaciji elektrarne. Pri tem mislijo na daljinsko upravljanje pomožnih pogonov parnih turbin in posodobitev centralnega upravljanja s terminalom. Nova razvojna usmeritev predvideva tudi ukinitve premogovne tehnologije. Parni kotel bi kljub vsemu radi ohranili in ga pozneje uporabili za ogrevanje okolice elektrarne, kjer računajo ne le na sedanje, ampak tudi na bodoče interese za njeno toploto. Kar pa zadeva varnost, prav tako načrtujejo izboljšave pri ravnanju z gorivom, saj trenutno ni še poskrbljeno za popolno zaščito obratovanja in okolice.

J. T.

DOMAČE JEDI PRIVABLJAJO – V hotelu Sremič v Krškem pripravljajo gostom prijetna presenečenja. Vabijo jih na kolone, na sirove štruklje in ajdovo potico ter na številne druge kmečke dobrote, kakršnih ni na vsakdanjem jedilniku sodobne družine. Kadar v Sremiču pripravijo te nadvse dobre domače jedi, tedaj jih natakariče in natakariji servirajo v narodnih nošah. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

SNEG VABI – Zgodnji sneg krškega smučarskega kluba ni presenetil. Dve vlečnici, v Krškem in na Polomu v Gorjancih, že obratujeta. Ker so v Krškem teren tudi osvetlili, se zimsko veselje lahko nadaljuje tudi pozno v noč.

JUBILEJNO LETO – V Krški Galeriji, ki jo vodi Valvasorjeva knjižnica in čitalnica, bodo prihodnje leto počastili 15-letnico razstavne dejavnosti. Osrednje mesto v programu bo imela pregledna razstava del akademskega kiparja in medaljerja Vladimira Stovička, s katero bodo počastili 85-letnico umetniškega rojstva. Sicer pa bodo pripravili še tri razstave.

POTRJENA SOLIDARNOST – Tudi v krški občini se bodo trudili čim bolj pomagati s potrosom prizadetim prebivalcem in predelom v južni Italiji. Koordinacijski odbor

za solidarnostne akcije pri OK SZDL se zavzema za zbiranje denarne pomoči akcijo pa naj bi vodili po vseh šolah, v okviru krajevnih društev Rdečega križa, v delovnih organizacijah in ustanovah. Posebne zbiralne akcije naj bi organizirali hišni sveti, ki jih je v krški občini 220.

ZAJETNA VSEBINA – Kar na 20 straneh so natisnili novo številko glasila občinske konference Zveze socialistične mladine. Novemu uredniškemu odboru je tokrat uspelo zagotoviti tudi vrsto prispevkov iz osnovnih organizacij. Dodajajo jih vestem o delu občinske organizacije in o pomembnejših akcijah v neposredni preteklosti. Če bo uspelo krog sodelavcev še razširiti, bo glasilo lahko vsakokrat prineslo dokaj celovit prikaz dogajanj v mladinskih vrstah.

LISTINA JE PODPISANA – Predsednik krajevne konference SZDL Krško Peter Zorko med podpisovanjem listine o poime-novanju Delavskega doma po Edvardu Kardelju. En izvod so poklonili vdovi pokojnega državnika in revolucionarja Pepci Kardelj. Predsednik občinske skupščine Silvo Gorenc ji je izročil tudi plaketo, na kateri je Kardelja upodobil Vladimir Stoviček. (Foto: J. T.)

PRIPRAVLJENI NA DOLGO ZIMO – Zaloge soli pod mostom avtomobilske ceste na Čatežu so sicer velike, vendar že kopnijo. Mraz in sneg sta letos zgodaj pritisnila. Ceste vztrajno požirajo sol, vendar pristojna služba računa, da je ne bo zmanjkalo. (Foto: Jožica Teppey)

PREMALO SO POVEZANI

Mladina v krajevnih skupnostih še nima tiste besede in tistega vpliva, ki ga ZSMS od nje pričakuje. Vzroke za to vidijo v brežiški občini v premajhni povezanosti z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Mladi se za zdaj uveljavljajo zlasti s krajevnimi delovnimi akcijami, za kar so doživeli precej priznanj in pohval. Sodeluje tudi pri organizaciji proslav, kvizov, športnih srečanj in drugih prireditev, ni jih pa zraven pri odločanju v krajevni skupnosti. Večkrat je to posledica tega, da se ne znajdejo, da nimajo mentorjev, ki bi jim nudili ustrezno pomoč in jih pomagali vključiti tudi tja, kjer se odloča in kjer se rešujejo pereči problemi kraja.

Topla beseda in stisk roke pred Novim letom

V brežiški občini se vrstijo prednovoletna srečanja z najstarejšimi krajanji – Bolne obiskujejo na domovih

Za zadnja dva meseca v letu je v brežiški občini značilna velika aktivnost Rdečega križa. Uspešna je bila krvodajalska akcija, v kateri se je prvi dan odzvalo 159, drugi dan pa 188 prostovoljcev. Število krvodajalcev pri spomladanskem in jesenskem odvzemu krvi je preseglo tisoč. Vseli skupaj je bilo 1049. Razveseljivo je, da je med njimi vedno več mladih do 27. leta starosti.

Pred dnevi je v Cerkljah steklo usposabljanje krajanov za laično nego bolnika in poškodovanca na domu. Za Cerkljami bo enak tečaj priredil RK krajevnih skupnosti Krška vas. Izobraževanje obsega 18 ur predavanj in praktičnih vaj. V tistih krajevnih skupnostih, kjer so imeli take tečaje v prejšnjih sezonah, bodo izkoristili zimske mesece za obnove znanja. Za podoželje je to izrednega pomena, saj živijo tam pretežno starejši ljudje, ki se kako potrebujejo nego.

Na ostarele občane ta čas mislijo organizacije Rdečega križa po vseh krajevnih skupnostih. Skupaj z dru-

gimi družbenopolitičnimi organizacijami se pripravljajo na novoletna srečanja najstarejših krajanov s skromno pogostitvijo. Prvo tako srečanje so imeli letos v Cerkljah. Drugod se bodo zvrstila do novega leta. Bolehne in socialno ogrožene starostnike, ki se ne bodo mogli sniti s svojimi vrstniki in si voščiti zdrave in zadovoljstvo v novem letu 1981, bodo delavci Rdečega križa in predstavniki družbenopolitičnega življenja v krajevnih skupnostih obiskali na domu in se jih spomnili s priložnostnimi darili.

Povsod tam, kjer Rdeči križ dobro dela in kjer je utečeno tudi delovanje krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij, z družbenimi močmi veliko prispevajo za zadovoljstvo starejših krajanov. S finančno podporo se vključujejo ponekod vsa društva, od gasilcev do pevcev. Srečanja so zlasti prisrčna tam, kjer sodelujejo šolarji.

Za mlade družine naj solidarnost velja še naprej

Predlog zakona o stanovanjskem gospodarstvu in osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu sta v javni razpravi doživela veliko pozornosti, minuli teden pa ju je obravnavalo tudi predsedstvo občinske konference SZDL v Brežicah.

Sprejelo je dva amandmaja. Podprlo je zahteve Zveze socialistične mladine, da mladim družinam ne bi izzvzeli iz solidarnosti in da bi poslej vključili vanjo tudi oskrbovance iz upokojen-skih domov. Zdaj so v neenakovrednem položaju z upokojenci, ki stanujejo v blokih, saj jim nihče ne priznava nadomestila za stanarine. Iz oskrbnine bi morali torej izločiti del za stanarino, ki ga ni težko izračunati. V tem primeru bi starejše ljudi celo spodbudili, da bi se odločili za bivanje v domu.

Razpravljalci so vsi po vrsti pozdravili možnost za reševanje stanovanjskih problemov zasebnih kipetov kooperantov. Zakon jih zdaj vendarle postavlja v enak položaj z delavci.

Pri ocenjevanju dosedanje solidarnosti pri dodeljevanju stanovanj so v predsedstvu izrekli precej kritični misli na račun tistih delovnih organizacij, ki od nosilcev stanovanjske pravice niso zahtevale lastne udeležbe pri reševanju njihovih stanovanjskih problemov. V bodoče si take malomarnosti oziroma nerazumne solidarnosti najbrž ne bodo mogli več privoščiti.

J. T.

V PROMETU PIKO NA I – S preselitvijo avtobusne postaje naj bi na predlog krajevnih skupnosti in delovnih kolektivov izboljšali tudi avtobusni promet v mestu in občini. TozdBrebus bo do sredine decembra pripravil predlog za nov vozni red, zato mu bo občinska skupščina posredovala delegatska vprašanja in pripombe, s katerimi se delavci in občani obračajo na njen naslov. Zahtevajo nove linije, nova postajališča in tudi nekatero spremembo voznega reda.

LETOŠNJI PRIDELEK NA POSKUŠNJI – Posnetek je iz Globokega, kjer vsako leto počastijo praznik republike z razstavo močnatih jedi in vina iz domačih vinogradov. Zlahtno kapljico je tokrat razstavilo 40 vinogradnikov. Zelo dobro so se izkazale gospodinje pa tudi šola je je tokrat dopolnila razstavo s prikazom svojega dela. (Foto: Zupančič)

NOVO V BREŽICAH

VSI NISO ENAKO DELAVNI – Za vzdrževanje stanovanjskih hiš najbolj skrbijo hišni sveti v novejših blokih. Ti imajo na voljo tudi več denarja za tekoča popravila in obnavljanje. Urejeno imajo blagajniško službo za redno pobiranje stanarine, denarja za kurjavo, za čiščenje, odvoz smeti, vodarino, razsvetljavo stopnišč, kleti in drugih skupnih prostorov. Od 84 hišnih svetov in zborov stanovalcev v občini jih le 31 uspešno opravlja svoje delo. Hišna samouprava se najteže uveljavlja v starem delu mesta, kjer ostareli stanovalci niso kos družbenih zahtevam, in pa na podeželju.

MANJ V PISARNE – Zaposlovanje v občini ne poteka tako, kot je bilo zamišljeno. V gospodarstvu niso

izpolnili napovedi ob začetku leta, v družbenih dejavnostih pa so zaposlovali bolj širokogrudno, kot bi smeli v stabilizacijskih razmerah. Najnižje osebne dohodke so ob tridesetletju imeli v Gostišču pri gradu, kjer je že predviden ukrep družbenega varstva.

KNJIGARNA PONUJA – Letos se je že dva meseca prej založila s čestitkami, okraski, rokoverniki, kole-darji, knjižnimi in drugimi darili za novo leto. Odkar je odprta neprekinjeno do 18. ure zvečer, ima tudi več prometa. Nov delovni čas je dobrodošel zlasti šolarjem, saj se zdaj lahko oskrbijo s šolskimi potrebščinami pred poukom in po njem in jim ni treba zaradi tega posebej v mesto.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Denar je še preveč razdrobljen

Eni imajo denar, nimajo pa programov razvoja, drugi imajo programe, denarja pa ne

Kočevsko gospodarstvo kot celota si premalo prizadeva za hitrejši napredek, saj ne izkorišča vseh možnosti, ki so dane. Predvsem gospodarstvo ne združuje razdrobljenega denarja, pač pa vsak toza ali OZD „prav po otročje tišči roko na svojih milijončkih“. Če bi ta denar združili za skupne pametne naložbe, bi občina napredovala mnogo hitreje, kot je doslej.

To je bila osnovna ugotovitev razprave zbora združenega dela občinske skupščine Kočevje na seji minuli teden, ko so razpravljali o srednjeročnih planskih dokumentih.

V razpravi so sodelovali delegati ZKGP, Itasa, Tekstilane, Zdravstva in šolstva, o njihovih pripombah, predlogih in vprašanjih pa je nato spregovoril še predsednik občinskega izvršnega sveta Alojz Petek. Poudaril je, da so nekatere negospodarske investicije res bolj ali manj negotove. Tako kaže, da v Fari skoraj gotovo ne bo zgrajena nova osnovna šola, saj število učenecv hitro pada. Letos so se v prvi razred vpisali le trije

učenci (skupaj z Osilnico), pa tudi v naslednjih letih vpis ne bo veliko večji. Dograditev zdravstvenega doma (lekarna, reševalna postaja, zaklonske, specialistične službe) bo veljala 120 milijonov, za ta namen pa je doslej zagotovljenih le 80 milijonov. Kaže, da bo zato odpadla prenova sedanjega zdravstvenega doma, ki je tudi zajeta v teh 120 milijonih. Še

Iz KS Osilnica

STAVBA DOKONČANA – Stanovanjska poslovna stavba v Osilnici je dokončana in vsi uporabniki so se vanjo že vselili, razen osnovne šole. Dokončana je idejna zasnova za novo poslovno – stanovanjsko upravno-stavbov Osilnici, ki bo stala na temeljih sedanje stavbe KS.

DOKONČUJEJO PRETVORNIK RTV – Montaža je že opravljena, razen delov, ki jih je treba uvoziti. KS in RTV sta izpolnili tudi vse obveznosti do lastnika zemljišča, na katerem stoji pretvornik.

VZDRŽEVANJE VODOVODOV – Za gradnjo vodovodov je bilo v zadnjih letih na območju KS vložena veliko denarja in dela, zato je treba te objekte tudi primerno vzdrževati. Denar za vzdrževanje in odplačilo posojil bi Hydrovod zbral z vodarino, ki pa je doslej se ni pobral.

NA VRSTI SO MOSTOVI – Tehnična dokumentacija za posodobitve mostov preko Belice za Bezgarje in preko Čabranke za Hrib je izdelana, delajo pa jo še za most preko Čabranke za Štrojčice.

POSODOBITI CESTO – Tehnična dokumentacija za posodobitev ceste Mirtoviči–Zamost je izdelana, posodobitev pa je v načrtu za prihodnjih pet let.

LOVSKA KOČA – V lovski koči, katere gradnjo načrtuje Lovska družina Osilnica za naslednje petletno obdobje, je predvideno tudi eno stanovanje. KS je predlagala LD, naj se kmalu odloči za dokončno lokacijo.

ZDRUŽITEV VAŠKIH ODBOROV? – Izvršni svet KS predlaga, naj bi se združili vaški odbori Podvrh in Padovo ter Ribjek in Bosiljva Loka.

slabše je doslej pokrita gradnja doma za starejše občane, ki bo veljala 90 milijonov, manjka pa kar 60 milijonov dinarjev. Tudi z lokalno radijsko postajo in kulturnim domom skoraj gotovo ne bo nič v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

V razpravi je bilo ponovno poudarjeno, da bi za stabilizacijo gospodarstva naredili zelo veliko že, če bi bolniški stalež znižali na razumno mero, se pravi vsaj na republiško povprečje. Zdaj je na bolniški vsak dan toliko ljudi, kot jih zaposlujejo vsi tozdi LIK.

J. PRIMC

VIŠJE CENE ZA GEODETSKE STORITVE

Odlok o cenah za geodetske storitve je sprejela občinska skupščina Kočevje na zadnji seji. Nove cene so naslednje: za terensko uro geodetskega strokovnjaka 170 din, za pisarniško uro geodetskega strokovnjaka 150 din, za uro figuranta 85 din in za uro geodetskega risarja 115 din.

Ali že več...

da so dali v občini Kočevje doslej na Dogovor o skupnih temeljih planov udeležencev ljubljanskega območja za obdobje 1980–85 naslednje pripombe:

– da je treba v dogovoru določiti, kaj bo z železnico Kočevje – Grosuplje in kdaj bo na njej spet uveden potniški promet,

– da je treba v dogovor vnesti tudi ceste v občini Kočevje, in sicer vsaj ceste Kočevje – Dvor, Kopevje – Črnomelj in ceste ob Kolpi proti Osilnici,

– da je treba vnesti v dogovor tudi ureditve razdelitnih transformatorskih postaj na območju občin Kočevje in Ribnica,

– da je treba za finansiranje manj razvitenih območij vnesti milejša merila za pridobivanje posojil.

Ker pa so na vsem ljubljanskem območju manj razvita območja le v občini Kočevje, bi morala zelo verjetno prav občina Kočevje tudi predlagati ta merila (ne le ugotovljati, da so potrebna), če ne bodo tega naredili Kočevci sami, je malo verjetno, da bo to storil kdo drug.

J. P.

Želje večje kot možnosti

Več ne zahteva le ljudska obramba, ampak tudi sodišče in notranje zadeve – Če bi vsem ustregli, bi morali zmanjšati izdatke za občinsko upravo in družbeno-politične organizacije za polovico

Za ljudsko obrambo in družbeno samozščito naj ne bi v naslednjih petih letih porabili le 35.773.325 din (kot je bilo

prvotno predlagano), ampak preko 49 milijonov, je pojasnil predstavnik ljudske obrambe delegatom zbora združenega dela občinske skupščine Kočevje na zadnji seji, ko so razpravljali o osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih obrambnega razvojnega načrta za obdobje 1981 – 1985 v občini Kočevje.

Predsednik izvršnega sveta Alojz Petek je ob tem poudaril, da je novi zahtevek precej višji, kot so doslej združevali denarja za te potrebe, in da predstavlja kar osmimo občinskega proračuna (približno polovico zahtevanega denarja naj bi namreč po predlogu združevali iz dohodka delovnih organizacij, ostalo polovico pa iz občinskega proračuna). Tak zahtevek torej pomeni (če mu bo ugodeno), da bo v občinskem proračunu manj denarja za ostale, ki se financirajo iz proračuna (sodišče, občinska uprava, notranje zadeve, družbenopolitične organizacije, priznavalnine, krajevne skupnosti itd.), oziroma da bo ostalo v gospodarstvu manj denarja za gradnjo stanovanj, za finansiranje SIS itd. in seveda tudi za lastni razvoj.

Delegat Tekstilane je menil, da bi bila nekatera predavanja s področja civilne zaštite lahko krajša, za nekatera pa menijo v njihovem kolektivu, da so celo odveč. Tudi tako bi lahko prihranili nekaj denarja. Opozoril je, da taka predavanja niso draga le sama po sebi, ampak tudi zato, ker morajo nekatere delavci na predavanja, namesto da bi delali v tovarni. Tako so pri njih ugotovili, da je v obdobju, ko je potekal 80-urni tečaj za obveznike civilne zaštite, v njihovi delovni organizaciji proizvodnja upadla za 5 do 6 odstotkov.

J. P.

Jez iz gume

Gradnja zamuja

Ob eni izmed poplav v Ribnici pred leti so ugotovili, da je za izliv Bistrice iz struge, zaradi česar je poplavilo precejšen del naselja Ribnica, kriv tudi tedanji betonski jez, ki je preprečeval hitrejši odtok vode. Jez so nato podrl, namesto tega pa naj bi zgradili tako imenovani „gumijasti jez“. Novi samodejni gumijasti jez bo narejen tako, da se bo sam odpiral z ozirom na količino vode v strugi Bistrice oziroma na pritisk vode na jez. Če bo pritisk večji, se bo odprl bolj, če bo manjši, manj, ko pa pritiska ne bo, bo zaprt in bo preprečeval odtok vode. To bo zagotavljalo tudi primerno stanje vode v Bistrici. Zdaj, odkar je jez podrt, je voda tu zelo nizka, kar kazni viden Ribnice in škoduje ribam.

Novi jez je bil v raznih načrtih že vrsto let, vendar je vedno prišlo kaj vmes, da se dela niso začela. Letos so se dela končno le začela, žal pa prepozno in so jih morali zaradi narasle Bistrice prekiniti. Tudi češko podjetje, ki bo jez dobavilo in montiralo, je že sporočilo, da letos z montažo ne bo nič, ker so se dela začela prepozno. Struga bi namreč morala biti suha, razen tega bi morala biti zagotovljena primerna temperatura, saj sicer montaža ni mogoča. Tako bodo dela spet odložena na prihodnje leto.

Izvajalec del pri gradnji jezu je Hidrotehnik Ljubljana, finansira pa jih Območna vodna skupnost Ljubljana–Sava.

JOŽE PRIMC

JUTRI PODPIS

Po temeljiti javni razpravi bodo v Ribnici jutri, 12. decembra, podpisali samoupravni sporazum o gradnji, vzdrževanju, u pravljanju in uporabi kulturnih in telesokulturnih objektov. Prvotno je bilo predvideno, da bi podpisali tak sporazum le za telesokulturne objekte, občani pa so se v javni razpravi odločili nekoliko drugače. V sporazum so vnesli tudi vse pripombe in predloge, ki so dobili podporo v javni razpravi.

NI KRŠITELJEV

Na področju osebnih dohodkov in drugih izplačil v prvem polletju letos v ribniški občini ni bilo kršiteljev dogovorjenih meril. To so ugotovili na zadnji seji izvršnega sveta, ko so razpravljali o ugotovitvah SDK.

JEZ GRADIJO – V Ribnici so na potoku Bistrica začeli graditi jez. Njegova gradnja je bila načrtovana že več let, a je vedno prišlo kaj vmes, da se ni začela. Zdaj, ko so se dela začela, pa jih ovirata sneg in narasla voda. (Foto: Primc)

Občutno več za razvoj

Ribniško gospodarstvo je doslej upoštevalo stabilizacijske ukrepe – Več za razvoj, manj pa za vse ostalo

V prvih devetih mesecih letos je gospodarstvo ribniške občine poslovalo ugodno, saj so vse delovne organizacije poslovale donosno, medtem ko so v istem obdobju lani imele za 296.000 din izgube.

Ekonomičnost poslovanja se je letos sicer nekoliko poslabšala, saj so naraščali materialni stroški oz. porabljena sredstva nekoliko hitreje kot celotni prihodek, vendar je kljub temu dohodek porasel kar za 37,5 odstotka. Stroške reklame jim je uspelo znižati za 10 odst., reprezentance pa celo za 15, medtem ko so stroški za dnev-

nice, terenske dodatke, kilometrino in podobno porasli za 19,5 odst.

Ugodno je, da je del dohodka, ki ostaja tozdom, porasel od 57,4 na 59,9 odst., kar pomeni, da so ostali porabniki udeleženi pri delitvi dohodka z nižjim odstotkom, kot so bili lani. Dohodek in čisti dohodek na zaposlenega sta letos za okoli tretjino višja kot lani. Akumulacija je porasla celo za 77,3 odst. Akumulacija se vse bolj kkepi na račun drugih porabnikov, predvsem na račun osebne porabe.

Povprečni osebni dohodek v občini je namreč porasel le za 18,9 odst., kar je glede na visoko rast življenjskih stroškov malo, in je znašal 7.871 din. Ker je zaposlenost hkrati porasla za preko 4 odst., so sredstva za osebne dohodeke in skupno porab od porasla v celoti za 27,1 odst.

Iz vseh teh podatkov se med drugim vidi, da je letos ostalo gospodarstvu veliko več denarja za njegov razvoj, pa tudi, da se je ribniško gospodarstvo obnašalo stabilizacijsko.

J. PRIMC

Priznanja ob jubileju

V Ribnici slavili 80 let telesne kulture

Ob jubileju telesne kulture v ribniški občini in praznovanju dneva republike so podelili vrsto priznanj in odlikovanj zaslužnim telesnovzgojnim in drugim delavcem.

Zlate Bloudkove značke so prejeli: Franc Levstek, Ela Keržan, Dragan Golija, Viktor Drobnič, Franjo Zupančič, Franc Češarek in Franc Škrabec. Podeljenih je bilo še 15 srebrnih in 16 bronastih Bloudkovih značk.

Zlate značke telesokulturne skupnosti Ribnica so prejeli: Andrej Arko, Ivan Petrič, Fran Fajdiga, Mirko Anželj, Franc Češarek, Viktor Drobnič, Tone Debeljak, Ela Keržan, Franc Škrabec, Stanislav Škrabec, Franc Tanko st., Dragan Golija in Franc Levstek. Podeljenih je bilo še 30 srebrnih in 60 bronastih značk TTKS.

Razen tega sta bili podeljeni dve delovni odlikovanji predsedstva SFRJ, in sicer red republike s srebrnim vencem, ki sta ju prejela Stane Nosan in Vinko Drobnič.

DELOVNO ODLIKOVANJE – Na svečanosti ob dnevu republike je predsednik občinske skupščine Ribnica Stane Kromar podelil odlikovanji predsedstva SFRJ, ki sta ju prejela Stane Nosan (na fotografiji levi) in Vinko Drobnič. (Foto: Prime)

RIBNIŠKI ZOBOTREBECI

SMRTI ZARADI SNEGA? – V Prigorici se je na magistralni cesti zgodila huda prometna nesreča, ki je terjala življenje 65-letne Marije Kozine iz Dolenje vasi 29. Kozinovo je trčil reševalni avto, ki ga je vozil 31-letni Rudolf Veber iz Ljubljane. Kako je prišlo do nesreče, še ni povsem pojasnjeno. Po eni inačici je Kozinova prečkala cesto, po drugi pa je bila ob robu ceste, a ji je zaradi snega spodrsnilo in je padla pod avtomobil. Ponesrečenka je umrla med prevozom v ribniški zdravstveni dom.

PRIDNO ČISTITO RIBNICO – Sneg, ki je zapadel pred prazniki in med njimi, je Komunala po Ribnici očistila. Povsem čisti niso bili le ceste in ulice, ampak tu di pločniki. Komaj pa so se komunalni delavci po dobro opravljenem delu oddahnili, že je začelo spet močno snežiti.

KDO SE VOZI Z UKRADENEM AVTOM? – Lastnik fiata PZ LJ 173 – 134 pešaci, ker mu je nekdo izmaknil z dvorišča stanovanjskega bloka v Sodražici avtomobil. Neprivedneč je namreč pustil ključke kar v avtu, zato zmikavti ni imel težkega dela.

medved odgovarja

– Pričakujete, da bo vaš Meles kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja posloval uspešno?

– Seveda! Če ne bo lupil, bo pa gulil.

Voda bo dražja

Ceno bo določil izvršni svet – Dražje za industrijo

Z dvema glasovoma proti in petim vzdržanim (ostali so glasovali za) je bil sprejet predlog, naj bi podražili vodo, ker ima Hydrovod izgubo. Novo ceno naj določijo občinski izvršni svet. Tako so sklenili na seji zbora združenega dela občinske skupščine Kočevje 3. decembra.

Delegati pa so menili, naj izvršni svet ne sprejme predloga, da bi bila nova cena enaka za gospodinjstva in industrijo, in sicer 5,50 din za kubik. Zahtevali so, naj bo cena za industrijo občutno višja. Pitne vode namreč vedno manj primanjkuje, zato je treba industrijo preusmeriti, da za tehnološko vodo ne bo uporabljala vode iz vodovoda, ampak iz Rinže, novega rudniškega jezera ali pa močvirij.

Nadalje so delegati menili, naj Hydrovod poskrbi, da bodo imeli vsi porabniki vode vgrajene vodomere, pa tudi inkasantsko službo je treba izboljšati. Več pozornosti je treba posvetiti vzdrževanju vodovodnega omrežja, saj cevi marsikje puščajo, zaradi česar so izgube vode kar precejšnje.

DROBNE IZ KOČEVJA

BREZPLAČNI SERVIS – Avto-moto društvo je v sodelovanju z zavarovalno skupnostjo Triglav in servisno službo Avta Kočevje organiziralo za svoje člane brezplačen pregled vozil. Ta akcija je trajala od 17. do 21. novembra. Pregledanih je bilo 179 vozil, od katerih so bila 103 vozila brezhibna, 59 jih je imelo manjše pomanjkljivosti, 17 vozil pa je imelo take okvare, da so jih začasno izločili iz prometa. Ob tej koristni akciji ugotavljamo, da je bilo pripeljanih na pregled razmeroma malo vozil. Vzroka za to sta v glavnem dva: pregled je bil le

dopolndne, ko je večina občanov v službi, večina občanov oz. članov AMD pa za te preglede niti vedela ni.

SNEG SPET POKRIL NESNAGO – Ko je v novembru, mesecu čistoče, sneg za nekaj dni skopnel, se je povsod prikazala nesnaga. Občani po stari navadi niso poprijeli za delo in je počistili, ampak so počakali na sneg, ki je spet vse grehe proti naravi in okolju začasno zakril.

SPET MLADI KOČEVEC – Pred kratkim je spet izšel Mladi Kočevec, glasilo občinske konference ZSM. V njem je veliko koristnega in prijetnega branja za mlade, pa tudi odrasle. Starejši ne smemo mladih ocenjevati le po onih mladincih in mladinkah, ki postopajo na „ozel eku“ na ploščadi Name, in tistih, ki se opijajo, razgrajajo in delajo škodo, ampak tudi po tistih, ki si prizadevajo, da bi pritegnili in pravilno vzgojili tudi ostalo mladino.

SPET TEŽAVE ZARADI SNEGA – Kadar je mesto zasneženo, pešci skoraj nimamo kje hoditi. Nekateri parkirajo vozila kar po pločnikih ali na poteh. Nekdo je vse tri praznične dni parkirali tovornjak na poti v Gaj, da plug komunalnega podjetja poti ni mogel splužiti. Tak avto bi morali na stroške lastnika predstaviti.

občan vprašuje medved odgovarja

– Zakaj se Kočevci ne jezite, če imajo Ribničanje večji plavalni bazen?

– Ker smo na lastnih izkušnjah spoznali: večji bazen, večja izguba.

KOČEVJSKE NOVICE

Najlepše praznično darilo

Dolgo pričakovani asfalt od Impoljce do Studenca sad velike prizadevnosti

Lepšega darila, kot je bila prav otvoritev asfaltirane ceste od Impoljce do Studenca, si skoraj nihče izmed zbrane množice na Impoljci ob nedavnem prazniku verjetno ni mogel želeli. Zanesljivo pa niti največji optimisti konec avgusta letos, ko so marljivi Studenci pričeli z deli pri posodobitvi štirih kilometrov ceste, niso verjeli v „čudež“.

Pa se je vendar zgodilo! Strokovnjaki so ocenili, da skoraj ni primera, da bi tako cesto posodobili v pičlih treh mesecih. Marjan Gabrič, ki so ga vaščani KS Studenec zaradi številnih zaslug za pomoč pri razvoju proglasili za prvega častnega krajana, skromno pripomni, da velja vse priznanje pridnim vaščanom. Ti so s samopriskom in prostovolj-

nim delom (ocenjujejo, da gre za okoli 6.000 ur) dokazali, kako se lahko naložba od 18 milijonov zniža na 11 milijonov. Sicer bodo potrebovali še kakšen dinar za bankine in ograje, toda ostaja kot pribito, da so predračunsko vrednost novomeškega Cestnega podjetja, ki je „potegnilo“ asfalt, bistveno znižali. Pri gradnji se je izkazal tudi izvajalec IGM „Sa-

va“ iz Krškega. Studenci so hvaležni za pomoč številnim kolektivom. Predsednik KK SZDL Lojze Pavkovič poudarja zlasti zasluge predsednika sveta KS Kristijana Janca: Kot vedno je tudi tokrat nosil največje breme. Kakšni so načrti? „Z zemljo od ceste smo razširili vaško pokopališče. Prihodnje leto bomo zgradili še betonski zid. Do dolgo si želimo boljših telefonskih zvez. Obetamo si novo avtomatsko telefonsko centralo za 120 priključkov. To bo ena pglavitnih akcij v letu, ki je pred nami.“

PAVEL PERC

SLOVESEN TRENUTEK — Marjan Gabrič je prerezal vrstico ob otvoritvi na Impoljci. (Foto: P. Perc)

Sanacijski program je nared

Aprila 1980 naj bi Industrija graubene keramike že delovala v okrilju Gorenja

Razgovori, ki jih je pripravila Gospodarska zbornica Slovenije med predstavniki SCT, Gorenja in banke, so končno že nakazali rešitev za Industrijo graubene keramike z Račjega sela. Kot kaže, se bo za sanacijo tega tozda zavzelo Gorenje iz Velenja, vendar bo treba za take posege izpolniti nekatere pogoje.

Direktor Industrije graubene keramike v Račjem selu Marjan Umek je povedal, da so se priprave na sanacijo že začele. Strokovna skupina iz Gorenja je doslej pripravila tehnološki del

Marjan Umek

sanacijskega programa, ekonomski pa naj bi bil končan do konca decembra.

Gorenje terja za uspešno izvedbo sanacije, da sedanji tozid postane obrat tozda Keramika, ki deluje v okviru Tovarne gospodinske opreme, zraven tega pa bosta morala prevzeti svoj delež bremen še Slovenija ceste-Tehnika in Združena

BOSA KOVAČEVA KOBILA

Kot da bi ne bilo že dovolj zapletov z gradnjo osnovnih šol v trebanjski občini! Že znanim težavam na Mirni, ki pa so bile nekako premagane, se je zdaj pridružila še nova trebanjska osemletka. To pot je ni zagodel izvajalec del, saj velja SGP Grosuplje za zelo solidno gradbeno podjetje, zataknilo se je le pri domačem kooperantu tega podjetja, to je pri Trimu. Ker na novi šoli ni pravočasno postavil snegobranov, so zaradi tega padli dol žlebovi, ker pa ni žlebov, je začelo v stavbo zacejati. Zato gradbinci ne morejo vgraditi oken. Ker ne morejo vgraditi oken, bo... Skratka, takaj zgodba bi se lahko nadaljevala v nedogled, še posebej, ker so domači naročniki nekako bolj trpežne sorte, ali pa menijo v nekaterih delovnih organizacijah, da kovačeva kobila res mora biti bosa.

ljubljska banka. Tako naj bi SCT odpisala vse sanacijske kredite v vrednosti 120 milijonov dinarjev, Gorenje prevzame 100 milijonov z dobo odplačevanja 15 let in po 6-odstotni obrestni meri, Gorenje pa terja še, da banka odpiše trideset milijonov in podaljša vračanje ostalih kreditov z od 11 na 15 let po 6-odstotni obrestni meri. Hkrati bi moralo Gorenje dobiti 10 milijonov kreditov za dograditev tovarne na Račjem selu. Seveda tovarne ne bo mogoče dograditi brez uvoza ustreznih opreme, za kar naj bi poskrbela Gospodarska zbornica in SISEOT. V okviru sanacije naj bi v IGK dobili še eno avtomatsko linijo, stiskalnico in

prostore za skladiščenje gline.

Vse kaže, da je trebanjskim gospodarstvenikom in družbenopolitičnim delavcem s pomočjo Gorenja uspelo rešiti IGK, kar je za občino, ki nima veliko delovnih mest, precej vredno. Prav tako pa bi bila škoda velika, če tam ne bi izkoriščali velikih ležišč gline, katere je še za 100 let. Dokončno odločitev bodo seveda sprejeli delavci IGK in Gorenja na referendumih, ki bodo po n ovm letu, tovarna pa naj bi začela obratovati kot sestavni del Gorenja že 1. aprila prihodnje leto. Že zdaj pa se pripravljajo na skupen nastop na trgu, v kar je vključeno tudi oblikovanje izdelkov za naslednje leto; pri tem že sodelujejo strokovnjaki Gorenja. Seveda je odveč govoriti, da delavci IGK veliko pričakujejo od sodelovanja z Gorenjem.

J. SIMČIČ

Kdo bo negoval bolne?

Na Mirni in v Sentrupertu imajo dobro razvito sosesko pomoč — Za pomoč se ogrevajo predvsem mlajši

V trebanjski občini se v glavnem lahko pohvalijo z dobro razvito socialno dejavnostjo, ki poteka pod okriljem občinske organizacije Rdečega križa. Vendar je slika nekoliko drugačna, če pogledamo nekatere krajevne organizacije, ki delujejo v bolj oddaljenih krajih, kjer se ta oblika socialne pomoči še ni razvila do ustreznih mere.

Pavlina Hrovat, ki pri Rdečem križu skrbi za to dejavnost,

Pavlina Hrovat

je povedala, da so vanjo vključene sosedstva pomoč, organizirana nega bolnikov na domu, novoletno obdarovanje ipd. Medtem ko je v večjih krajih, kot so Mokronog, Sentrupert, Velika Loka, ta pomoč dobro organizirana, pa je v manjših krajih, ki bi take oblike še bolj

potrebovali, manj razvita. Menja je za zdaj najslabše na Čatežu, kjer sploh še ni prišlo do sodelovanja z Rdečim križem. Žal pa je tudi res, da se s sosedsko pomočjo v glavnem ukvarjajo mlajši, predvsem mlajšinci in pionirji, medtem ko pri starejših za to dejavnost ni pretiranega posluha.

Medtem ko je s pridobivanjem ljudi, ki so pripravljani nuditi sosedsko pomoč, še dokaj lahko, pa jih je skoraj nemogoče dobiti za nego bolnih in onemoglih. Vendar to ne velja za vsa občino, saj je v Sentrupertu dobro poskrbljeno za oskrbo na domu.

Tako kot vsako leto se tudi letos v trebanjski občini mnoge krajevne organizacije pripravljajo na novoletno obdaritev starejših krajanov, žal pa akcija ni koordinirana na občinski ravni. Več ali manj je vse odvisno od iznajdljivosti posameznih krajevnih organizacij, med katerimi je najbolj prizadevna mirenska, kjer Pavlina Hrovat tudi živi.

Kot kaže, pa bo letos veliko težje dobiti denar od delovnih organizacij, ker pač varčujejo v skladu z zahtevami stabilizacije. Zato tudi na Mirni z nekakšno nelagodnostjo pričakujejo začetek akcije za zbiranje sredstev za novoletno obdarovanje.

J. S.

Skaljena voda

Kaj se zgodi, če...

Ko so pred dvema letoma vaščani blišnje krajevske skupnosti svečano predali namenu 11 km vodovodnega omrežja, so jim od zadovoljstva kar žareli obrazi. Kako tudi ne bi, če pa so dobili zdravo pitno vodo na Priklancah, Canju, Ravnah, delno na Pokleku in Selcah, delovna zmagaja pa je najbolj odmevala na Blanci, saj je bila za večino hiš sad prostovoljnega dela. Pred časom pa je „počilo“. Dovesedno so petkrat počile cevi pri Derendovih na Pokleku. Razpoloženje večine uporabnikov velikega vodovoda pa se je poslabšalo, ko so presenečeni opazili, da iz pip teče kalna, kavi podobna brozga. „Ko bi le bila kava!“ pravijo zlobni hudomušneži.

Sekretarju krajevne konference SZDL Francu Zorku ni do smeha, vendar brez dramatiziranja pojasnjuje: „Strokovnjak celjskega zavoda za zdravstveno varstvo Peterka nam je dal tipski načrt za zajetje in raztežilnik. Kompletno projektno dokumentacijo pa je naredil inž. Kolar. Peterka bo skušal ugotoviti domnevne napake komunalcev. Sicer pa je voda umazana le ob nalivih, ko se pojavlja hudourniška voda. Preglavice nam dela vodovod oz. zajetje pod Koštomajem, ki se je priključilo na nov vodovod. Na zgornjem delu skoraj ne poznajo teh problemov.“ Sekretarja KK SZDL pobaramo, kako ocenjuje pomanjkanje vode, o čemer so nam potofžili nekateri vaščani. „Dve leti je šlo še kar v redu. Lani, ob trgatvi jabolk, smo občutili pomanjkanje tudi na Blanci. Gre zlasti za staro šolo in tri gospodinjstva. Mešček, Kralj in Jazbinšek imajo po Peterkinem mnenju nestrokovno priključek. V gozdičku pod Španom pa se je na črno priključil kmetijski kombinat z rezervoarjem za škropljenje.“ Angela Mirt je povedala: „Če je naliv, je voda 3 do 4 dni kalna, Pritisk je zelo neenak. Imamo 16 glav živine in parkrat smo morali vodo pripeljati kar na vozičkah.“ Vodovod je še vedno last gradbenega odbora, ki bo skušal preko krajevne skupnosti izterjati dolg nekaterih vaščanov, kar zneso čez 6 starih milijonov. Namestiti bo potrebno števe in pobirati vodarino, predvsem pa nekoga zadolžiti, ki bo znal vzdrževati vodovod, katerega glavni vod so zgradili že oktobra 1976.

P. PERC

Vztrajnost je poplačana

Uspešne sevniške delavnice pod posebnimi pogoji

Glede na število prebivalcev je med slovenskimi občinami Sevnica po 910 članih Društva za pomoč duševno prizadetim na prvem mestu. Resda gre v večini za pasivne člane, ki pa, če že drugače ne, vsaj s članarino pomagajo srednje prizadetim. Jutranjka (345) in Lisca (285) sta kolektiva, ki pomenita dve tretjini vsega članstva. Najpomembnejše pri vsej malce suhoparni statistiki pa je, da je sevniškemu društvu uspelo razmeroma dobro osvestiti starše.

Vztrajno in načrtno delo pri društvu pa se zrcali, povezuje z uspešnimi Delavnicami pod posebnimi pogoji, za katere so preuredili kletne prostore novega sevniškega doma upokojevcov. Takih delavnic je v Sloveniji 13. Podatek, da vključujejo le 300 od 6000 v naši

oži domovini srednje in težje duševno prizadetih oseb, nam ne bi smel vzeti poguma, da ne bi storili še več. „Možgani in srce“ društva in delavnic — Nataša Petančič pojasnjuje: „Zaenkrat je v delavnice 10 redno vključenih, za dva varovanca še ni prevoza. Republiška zveza društev za pomoč duševno prizadetim nam je namenila petdeset tisočakov za nakup posebnega avtomobila za prevoz predvsem invalidnih duševno prizadetih oseb. Takih je samo v bližnji okolici 5. Delno krijemo malice in nagrade varovanec ter material za izdelke. Drugo krije občinska skupnost socialnega skrbstva. Nagrade so od 400 do 1.200 dinarjev. Obešanko za rože smo prodali celo v Italijo, v Švico pa dve tapiseriji. Pripravljamo pa se za prehod na statve.“

P. P.

PRIDNE IN SPRETNE ROKE — V delavnicah pod posebnimi pogoji delajo za obrtnika

SEVNIŠKI PABERKI

SPORTNA SREČANJA VOJAKOV IN OBČANOV — Pred Dnevom oboroženih sil se bodo v sevniški občini zvrstile številne prireditve. Ekipe Brežice, Krškega, letališča Cerklje in Sevnice se bodo že jutri pomerile v keglanju v Hotelu Ajdovec. V petek bodo na sporedu vsa druga športska tekmovanja, in sicer streljanje z zračno puško v gasilskem domu, odbojka v OS Savo Kladnik, namizni tenis v sevniškem Partizanu, šahisti pa bodo igrali v sindikalni dvorani. Pokrovitelj tekmovanj, ki jih bo organizirala občinska zveza telesokulturnih organizacij, je občinski svet ZSS. 19. decembra pa bodo vse osnovne šole v sevniški občini obiskali

starešine JLA in teritorialne obrambe. Učence bodo seznanili s poklici in delovanjem oboroženih sil. O drugih prireditvah pa prihodnjič!

NESPREJEMLJIVI ODGOVORI — Na zadnji seji občinskega izvršnega sveta je kritična pripomba glede preskrbe Sevnice s tehničnim materialom našla plodna tla. V sevniških trgovinah ni moč dobiti žebeljev in stekla, zato je potrebno „skakati“ po Krškem in Laškem. Sevniške trgovce je potrebno poklicati na zagovor, saj odgovori prodajalcev, češ da se to in ono ne spleča prodajati, niso upravičena. Zakaj se pa sosedom spleča?

TREBANJSKE NOVICE

Berite »Dolenjski list«

SEVNIŠKI VESTNIK

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 11. decembra - Danijel Petek, 12. decembra - Ivana Sobota, 13. decembra - Lucija Nedelja, 14. decembra - Dušan Ponedeljek, 15. decembra - Kristina Torek, 16. decembra - Albina Sreda, 17. decembra - Lazar Cetrtek, 18. decembra - Radoslav

LUNINE MENE

15. decembra ob 2,47 - prvi krajec

KINIO

BREŽICE: 12. in 13. 12. angleški barvni film Qadrofrenija. 14. in 15. 12. francoski barvni film Emanuela. 16. in 17. 12. ameriški barvni film Dva filma za groš. **CRNOMELJ:** 12. in 14. 12. danski film Zakaj ne prideš v mojo posteljo? 13. in 14. 12. hongkonški film Kitajski zmaj. 15. in 16. 12. ameriški film Ne ukradi mi otroka. 18. 12. ameriški film Paul Kresi se poslavlja.

maliglas

SLUŽBO DOBI

SLUŽBO TAKOJ DOBI SNAŽILKA za določene čase od 30. 6. 1981 na Osnovni šoli Grm v Novem mestu. Delo je v polnem delovnem času od 14. do 22. ure.

SLUŽBO IŠČE

SOFER C in E KATEGORIJE nujno išče zaposlitev v podjetju. Naslov v uravi lista (4465/80).

STANOVANJA

NUJNO potrebujem enosobno stanovanje v Novem mestu (začasno). Ponudbe pošljite pod šifro „PLACAM V NAPREJ“.

IŠCEM stanovanje v bližini Novega mesta. Ponudbe pošljite pod šifro „TAKOJ“.

SOBO V CENTRU MESTA OD DAM (delno opremljeno) dvema študentoma. Naslov v uravi lista (4469/80).

Motorna vozila

PRODAM TAM 5 t, kasonar, letnik 1971, registriran do 4. 81, lahko na posojilo ali zamenjava za kaj drugega. Anton Turk pri Rupar, Vel. Mraševo 12, 68312 Podbočje.

PO UGODNI CENI PRODAM Z 750 in bobne Amati, Stefan Erjavec, Gabrje 62, 68321 Brusnice.

PRODAM R 4, star dva meseca, za 150.000 din. Naslov v uravi lista (4461/80).

UGODNO PRODAM VW 1200, starejši letnik, registriran do junija. Dušan Gorenc, Dol. Toplice 52.

UGODNO PRODAM Z 101 L, letnik 1979. Tel. 23-122 popoldne.

TOVORNI AVTO TAM 4500, registriran do aprila 1981, prodam. Naslov v uravi lista (4462/80).

UGODNO PRODAM FIAT 750, letnik 1971, registriran do oktobra 1981. Ul. Cankarjeve brigade, novi blok B2, Trebnje, stanovanje 13.

AMI 8 L BREAK, letnik 1976, v zelo dobrem stanju, prodam po ugodni ceni. Danijel Žučak, Kostialova 42, Novo mesto, tel. 21-539.

PRODAM Z 750 SC, staro eno leto, Janez Plavec, Vrhovo 16, Mirna peč.

UGODNO PRODAM Z 101, letnik 1975, Anton Hrastar, Smolenja vas 15.

PRODAM Z 101, letnik 1973, registriran do oktobra 1981. Božo Radkovič, Dol. Brezovica 2, Sentjerna.

PRODAM ZASTAVO 750 de-lux, letnik 1973, v zelo dobrem stanju. Ogled vsak dan po 14. uri. Mihaela Dornik, Podbočje 1 a.

PRODAM novega GOLFA - JGL. Potok 32, Straža.

PRODAM ZASTAVO 435 K, letnik 1980, Prešeren, Dol. Krnovo 4, tel. 84-925.

PRODAM R4, letnik 1978, Stane Pire, Dol. Straža 112.

PRODAM 126 P/80 in lado ST/78. Silvo Šavšek, Mokronog 186.

PRODAM OPEL REKORD 1700, letnik 1969, dobro ohranjen. Informacije na tel. 25-707, Segova 89, od 15. ure dalje.

KOSTANJEVICA: 13. 12. italijanski film Sandokan - I. del. 14. 12. italijanski film Sandokan - II. del. 17. 12. ameriški film Mesto nevarnosti.

KRSKO: 13. in 14. 12. ameriški film Lovca na jelene. 17. 12. italijanski film Crni gusar. 18. 12. ameriški film Sorodnica Nene.

MIRNA: 13. 12. ameriški film Ptiči.

MOKRONOG: 12. in 14. 12. ameriški film Hvala bogu, danes je petek.

NOVO MESTO - KINO KRKA: 11. in 12. 12. italijanski barvni film Zena devica. 13. in 14. 12. ameriški barvni film Varuh divjine. 15. in 16. 12. italijanski barvni film Skofova spalnica. 17. in 18. 12. italijanski barvni film Rock'n Roll.

NOVO MESTO - KINO JLA: Od 12. do 14. 12. ameriški film Manitu zli duhovi. 13. 12. film za otroke Zaklad Matakumbe. Od 15. do 17. 12. francoski film Skrivnost zapuščene hiše.

RIBNICA: 13. in 14. 12. ameriški barvni film Madame Clode.

SEVNICA: od 12. do 14. 12. ameriški barvni film Hišni obisk. 17. in 18. 12. italijanski film Tiger se živi.

Cankarjeve brigade, novi blok B 2/II, stanovanje 13, 68210 Trebnje.

PRODAM prašiča, 180 kg težkega. Alojz Červan, Goriška vas 5, Mirna peč.

POCENI PRODAM 1000 l vinskega žlahtnega mošta. Naslov v uravi lista (4468/80).

PRODAM diatonično trivrstno harmoniko, Prosterjevo. Darko Štojs, Sela 14, Raka.

PRODAM 20 m suhih bukovih drv. Naslov v uravi lista (4463/80).

PRODAM 10 m gumi kkb3 3 x 2,5 mm. Jože Blažič, Ul. Stare pravde 15, Novo mesto. Tel. 25-630 popoldne.

POCENI PRODAM dve leti staro psico (šarplaninec). Naslov v uravi lista (4464/80).

PRODAM dva prašiča in več vrst jabolk. Alojz Murgelj, Jablan 30, Mirna peč.

PRODAM električne bobne, harmoniki Melodija (120 basov) in Veltmaister (4x glašeno, 120 basov). Turk, Podgrad 1, Novo mesto.

PRODAM nerabljen motor z menjalnikom in pogonom za avto R 4. Bajec, Jurčičeva 2, Novo mesto, tel. 21-921.

PRODAM dva prašiča za zakol in kravo. Jože Grlica, Jelše 5, Mima peč.

PRODAM prašiča. Goriška vas 7, Mirna peč.

KUPIM

KUPIM motor znamke Mercedes 1113 ali 322. Darko Štojs, Sela 14, Raka.

KUPIM vse vrste srebra (kovance, posodo itd.) Leon Skrelji, Boršt 7, Cerklje ob Krki.

POSEST

NA BOJNIKU blizu Malkovca prodam 20 arov zemljišča za vikend. Iz Sevnice oddaljeno 15 km, iz Tržišča pa 8 km. Prodajam 5 arov zemljišča, prerogolana. Dostop z vsakim vozilom. Poleg parcele je elektrika in studenčni izvir. Navenka Zebič, Zavod za kulturo in prosveto, Kvedrova 28 a, 68290 Sevnica.

V SEVNICI PRODAM trisobno stanovanje s centralno kurjavo, telefonom, kletjo in garažo v oddaljenosti 8 km ter 11 arov zemljišča z lokacijskim dovoljenjem. Jože Novinec, Heroja Maroka 10, 68290 Sevnica.

BLIZU POLJAN v Kalcah pri Mirni peči prodam vinograd (16 arov) z novo zidnico. Dostop z vsakim vozilom, elektrika je nad parcelo. Naslov v uravi lista (4466/80).

PRODAM lep bukov gozd v izmeri 1 ha in 61 arov, oddaljen 1 km od vasi. C. Štravs, Vinkov vrh 8, Dvor.

PRODAM hišo z vinogradom, gozdom in travnikom. Voda in elektrika v hiši, vselejva takoj. Posedstvo v Jablanci pri Boštanju 21. Olga Martinčič, Dom upokojencev Sevnica, Trg Svobode 17.

V NOVEM MESTU PRODAM novo Marles hišo S-411 po ugodni ceni. Informacije po tel. (068) 25-935 ali 25-132.

OBVESTILA

OBVEŠČAM cenjene stranke, da izdelujem slike za potne liste, vozniška dovoljenja in osebne izkaznice. Slike dobite takoj. Delovni čas v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Priporoča se fotograf CVETKO TRAMTE, Breška vas 3, Bela cerkev.

OBVEŠČAM cenjene stranke, da smo že pričeli zbirati naročila za enodnevnice piščance. VALILNICA PETELINKAR, Cegelnica 20, Novo mesto, tel. (068) 23-384.

VALILNICA NA SENOVEM OBVEŠČA STRANKE, da bodo prvi piščanci od 19. decembra dalje vsak petek, pozneje tudi vsak torek popoldne od 15. do 17. ure. Valimo bele težke „Ross“ in rjave nesnice „Hisex“. Vljudno prosimo stranke, da se pravočasno naročijo. Naročila sprejemamo pisмено, osebno ali po tel. (068) 75-375 od 8. do 20. ure. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO CENJENE STRANKE, da bo 15. 12. 1980 ponovno odprt brivski lokal na Glavnem trgu 18 (pri mostu). Priporoča se FRANC OBERC.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

OBVEŠČAMO cenjene stranke, da se pripravljamo na letošnji zimski sezoni. Vse potrebne stvari imamo v dobri izbiri. Priporoča se MIJO GUNJILAC, Valilnica, 68281 Sevnica.

TOMODI

- TOPLJ
- MONTAŽNI DIMNIK
- Z GIBLJIVO
- KISLOODPORNO
- OGNJESTALNO
- SAMOTNO CEVJO

Uporablja se za peči in kotle od 4 000 do 100 000 kcal/h

Proizvajala:
MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarna 13
Tel.: 22-113 20-641
Telex: 31420 TU KIP

Prodaja
in strokovni nasveti:
OPEKARNA ZALOG
Tel.: 21-403, 22-291

do 57 let, zdravo in čedne zunanosti. Ponudbe pošljite pod šifro „PRIDI, NE BO TI ŽAL“. V NOVEM MESTU IŠCEM varstvo za 8 mesecev starega otroka od aprila 1981 dalje. Juršič, Prešerenov trg 7, Novo mesto.

IZGUBIL SE JE PES (nemški ovčar) Bobi, star 10 mesecev. Najditelja prosim, da ga vrne proti nagradi. Branko Zega, Vinji vrh pri Beli cerkvi.

PREKLICI

OPOZARJAM vse občane KS Brestanica, posebno vasi Armeško, naj ne širijo neresnične govore o meni in o moji zadevi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. Franc Lah, mlajši, Armeško 49, 68280 Brestanica.

OBVESTILA

9. DECEMBRA je praznoval 50. let svojega življenja DRAGI MOŽ, OČKA, DEDEK, STRIC in BRAT IVAN CESAR iz Brezovega loga. Želim mu še veliko zdravja in uspešnih let. Vsi njegovi!

DRAGI MAMI MARIJI GAČNIK iz Črešnjic čestitamo za 82. rojstni dan. Želim ji vse najboljše in veliko zdravih let - otroci z družinami!

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in teta

ANGELA BELE iz Dol. Lakovnic

Iskreno se zahvaljujem vaščanom, prijateljem in sorodnikom za pomoč v najtežjih trenutkih, za darovano cvetje in vence ter izrečeno sožalje. Posebno smo dolžni zahvaliti se župančičevim in Možetovim za pomoč. Hvala podjetju IMV in župniku za opravljene obrede.

Žalu joči: sinova France in Jože z družinama, hčerke Štefka, Milka in Ana z družinami ter ostalo sorodstvo

PAVLIHOVA PRATIKA 1981

cena 40 din

VESELA • DEBELA • BRANA • ISKANA VSAKO LETO RAZPRODANA!

„SOP“ KRŠKO, specializirano podjetje za industrijsko opremo, Delavski svet TOZD STORITVE, Gasilska 3
objavlja prosta dela in naloge

tehničnega vodje tozd Storitve

Pogoji:
- delavec s končano šolo tehniške ali organizacijske smeri ali delavec s končano tehniško srednjo šolo gradbene smeri,
- 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 3 leta pri vodenju proizvodnje ali v gradbeništvu,
- 3-mesečno poskusno delo,
- odslužen vojaški rok,
- kandidati ne smejo biti v kazenskem postopku.

Pismene prijave s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: „SOP“ Krško, kadrovska služba, 68270 Krško, v 15 dneh po objavi oglasa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi oglasa.
905/50-80

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVIATELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Tabinje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rižar.
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Majan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zelenič. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 dn, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 600 din - Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustreznega drugega valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenskiška banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 do 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 do 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvoda.
TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: Glavni trg 7 p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročenih rokovpisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je tiho in nenadoma zapustila naša dobra mama in stara mama

MARIJA BOBIČ

iz Čadraž

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi, ji kakorkoli pomagali v življenju, ji podarili cvetje in vence ter jo spremili k zadnjemu in zasluženemu počitku. Hvala delovnim organizacijam za podarjene vence in denarno pomoč, kolektivu IMV Novo mesto, Krka Novo mesto, Iskra Sentjerne, Emona – mesna industrija Zalog, kolektivu ŠCG in njeni OO ZSMS in l. e. natakarski. Hvala duhovniku za lepo opravljeni obred. Iz srca hvala našim zlatim vaščanom, ki so nam bili ob strani v težkih trenutkih.

V žalosti vsi njeni

Mama, boleznimi nisi prebrodila, ob 71. rojstnem dnevu si nas zapustila

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, tašče in tete

FRANČIŠKE KASTELIC

iz Šentjošta 10

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno Kozoglavovim, Silvi Plantan, prijateljem in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh dneh, izrekli so žalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se Tovarni zdravil Krka – tozd Zdravila za podarjena venca. Posebna zahvala zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka Splošne bolnice za pomoč in skrb pri zdravljenju in za lajšanje bolečin. Hvala duhovniku za opravljeni obred, posebno dekanu za ganljive besede ter pevskega zboru iz Stopič. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre in drage mame, stare mame, sestre in tete

TEREZIJE SIMONIČ

iz Drašč 37

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti do groba. Posebno se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma v Metliki za nego in obiske na domu, za lajšanje bolečin, predsedniku ZZB Drašči Marku Bajuku za poslovilne besede pred domačo hišo, prijatelju Milanu Megušarju za lepi govor ob grobu, kaplanu pa za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoci: sinovi Ivan, Jože, Martin z družinami, liči Mima z družino in šest vnukov

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, brata, strica in svaka

TONČKA REPOVŽA

iz Kija

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste se poslovlili od njega, mu poklonili vence in cvetje ali darovali za mašo ter izrazili sožalje. Posebna hvala družini Krznar za nesebično pomoč in požrtvovalnost v času bolezni, župniku za lepo opravljeni poslovni obred ter govorniku za poslovilne besede.

Žalujoci: žena Micka ter sestre in brata z družinami

Šentjanž, 15. 11. 1980

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je nenadoma zapustila draga mama, babica, prababica in sestra

ANA SLOBODNIK

iz Radovice 35 pri Metliki

Najtopleje se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili k zadnjemu počitku in nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo tov. Vidi Stankovič za govor ob odprtem grobu, Jožetu Janžekoviču za govor pred domačo hišo in metliški godbi na pihala.

Žalujoci: hčerke in sinovi z družinami ter sestra Pepca

ZAHVALA

V 50. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

ALBIN PRIJANOVIČ

iz Malega Nerajca 9

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali in pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se kolektivu IMV Novo mesto za podarjene vence, vaščanom in tov. Leopoldu Bečaju za poslovilne besede ob odprtem grobu ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Marija, sin Franc, bratje in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi našega nadvse dragega

JANEZA LUNDRER

iz Šentjerneja 4

ki smo ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Brezovici pri Ljubljani. Iskreno se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja, sorodnikom, znancem, prijateljem, Elektru Novo mesto, Elektru Sentjerne in drugim. Najlepša hvala Društvu upokojencev Sentjerne za spremstvo s praporom, obema govornikoma ter župniku iz Brezovice za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je po krajši bolezni v 82. letu zapustil naš dolgoletni sodelavec

JANEZ LUNDER

UPOKOJENEC

Od dragega pokojnika smo se poslovlili dne 4. 12. 1980 na pokopališču Brezovica pri Ljubljani. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

TOZD ELEKTRO NOVO MESTO IN OO SINDIKATA

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi brat in stric

FRANC GAŠPIR

iz Malih Vodenic pri Kostanjevici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem za podarjeno cvetje in vence ter za izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo pevcom in organizaciji ZZB za spremstvo na zadnji poti in za poslovilne besede ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: sestra, brat in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 46. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi sin, brat in stric

MARTIN ŽURA

iz Trške gore

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom Sevnega za nesebično pomoč, vsem, ki ste pokojnemu darovali cvetje in vence, ga spremili na njegovi zadnji poti. Najlepša hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

V SPOMIN

4. decembra je minilo leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, stric in brat

LEOPOLD GRDIN

iz Cirknika

Hvala vsem, ki se ga še spominjate ter mu prižigate svečke in prinašate cvetje.

Žalujoci: vsi njegovi

V SPOMIN

10. decembra sta minili žalostni dve leti, odkar je kruta usoda pretrgala življenjsko pot našemu dragemu

FRANCIJU PRIMCU

iz Dobruške vasi

Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in se ga še spominjate.

Mama, sestra in brat

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stric

JOŽE ZORKO

s Sel pri Otočcu

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in znancem. Posebej se zahvaljujemo dr. Pompetu ter vsemu strežnemu osebju šok sobe bolnice v Novem mestu.

Žalujoci: žena Marija z otroki

SVET OSNOVNE ŠOLE VINKO PADERŠIČ-BATREJA BRUSNICE

razpisuje dela in naloge

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE Vinko Paderšič-Batreja, Brusnice

Kandidat za ravnatelja mora poleg pogojev v 511. členu zakona o združenem delu izpolnjevati tudi pogoje iz zakona o osnovni šoli in je moralnopolitično neoporečen ter ima vsaj pet let vzgojno-izobraževalne prakse.

Rok za prijavo je petnajst dni po razpisu. Prijave naslovite na OŠ VINKO PADERŠIČ-BATREJA, BRUSNICE, „za razpisno komisijo“.

903/50-80

Svet OŠ Vinko Paderšič-Batreja Brusnice

Le trdo delo rodi sad

Med letošnjimi dobitniki diplom in nagrad, ki jih je za dosežene uspehe na področju inovacij že tretjič podelila novomeška občinska raziskovalna skupnost, je tudi Tomislav Petković, dipl. veterinar in dipl. inženir, sicer pa namestnik direktorja za bazično proizvodnjo v novomeški Krki, ki ji je s svojim znanjem in delom s krajsjo prekinitvijo – 2 leti je delal v Danskem – zvest je 16 let.

Tomislav Petković je po končani gimnaziji v Rumi v Vojvodini uspešno dokončal študij na veterinarski in biotehnološki fakulteti v Zagrebu. Dve leti je bil tudi asistent na splošni mikrobiologiji na zagrebski fakulteti, od koder so ga „potegnili“ v Krko. V Krki so takrat začeli s prvimi investicijami v fermentacijo, kar je pomenilo tudi velike možnosti za razvoj lastne raziskovalne dejavnosti. Petković je v Krki organiziral prvi mikrobiološki laboratorij, ga opremil z vsem i potrebnimi laboratorijskimi instrumenti in seveda izučil ves kader, laborante. „V začetku je bilo težko, saj nismo imeli izkušenj. Začeli smo takorekoč iz nič. Danes je veliko lažje delati, saj imamo izurjen kader, kdor pa pride na novo, se lahko hitro vpelje, ker je vse že dobro utečeno,“ pravi Petković.

Odkar je zaposlen v Krki, je izdelal že precej tehnologij. Ko pa govori o tem, ter o doseženih uspehih, ne pozabi omeniti dobrih sodelavcev, brez katerih marsikaj ne bi bilo možno. Seveda pa je potreben nekdo, ki daje ideje, kaj bodo sploh delali. Tomislav Petković je nosilec tehnologije OTC (oksitetraciklina), ki ga še danes proizvajajo, tetraciklina, pa tehnologija za izdelavo vitamina B 12 in bacitracina – antibiotik, ki se uporablja največ v živinoreji – pa še nekaterih drugih. Prijavil je tudi dva patenta: na področju proizvodnje vitamina B 12 in več tehničnih izboljšav pri proizvodnji bacitracina, ki bodo zmanjšale stroške

proizvodnje za 40 odstotkov. Večino teh proizvodov Krka proizvaja največ za izvoz, saj so domače potrebe glede na njihove kapacitete hitro pokrite. Za proizvodnjo bacitracina pa so kapacitete premajhne, zato jih bodo z novo investicijo razširili za 100 odstotkov. „Naši proizvodi so po kvaliteti in kvantiteti – treba je namreč dobiti neko določeno količino, da smo konkurenčni na tujem trgu – na svetovni ravni, tako da s prodajo na tuja tržišča, ki nam prinaša dragocene devize, ni težav. Poleg tega mikrobiološka panoga s surovinami nima pretiranih težav, saj so domače, pa tudi domača tehnologija je že dobro razvita. Z licenčno tehnologijo pa izkušnje niso najboljše, saj nihče ne bo prodal svojih najnovejših dosežkov.“

Tomislav Petković ima svoje delo rad, predan mu je „duša in telesom“. „Brez tega uspehov ne bi bilo,“ pravi, „saj je za mikrobiološko panogo treba veliko volje, trdega dela, kdor tega nima rad, ne zdrži. Delati je treba stalno, kontinuirano, tu ni vikendov, prostih dni. Iz narave izolirane mikroorganizme na gojiščih je treba stalno kontrolirati, testirati, vzdrževati. Sicer bi bil tisti povprečni čas od treh do petih let, ki je potreben za proizvodnjo (širšo) novega proizvoda, veliko daljši, ali pa rezultatov sploh ne bi bilo. Sicer pa imam jaz še srečo. Marsikdo dela, raziskuje tudi 15 let in več, pa nima „česa pokazati“. Mnogi kolegi so sli na boljše, boljše plačana delovna mesta – iz mikrobiološke panoge, kar bi tu di jaz lahko storil vendar nisem, saj denar ni vse.“

Diploma novomeške občinske raziskovalne skupnosti je Tomislavu Petkoviću prvo tako priznanje za številne uspehe pri raziskovalnem delu. Je pa predlagan za Kidričevo nagrado, ki bi bila lepo priznanje njegovega dela. ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Odličja za kočevske ptiče

Dve medalji na državnem in tri na republiškem prvenstvu – Doslej največji uspeh kočevskih ptičarjev

Nedavnega petega republiškega in 26. državnega prvenstva v ocenjevanju sobnih ptic – oba sta bila med zadnjimi prvenstvi v Ljubljani – se je udeležilo tudi pet članov Društva za varstvo in vzgojo ptic. Trije izmed njih so prejeli skupno kar pet medalj in sicer zlato, srebrno in tri bronaste.

Zlato medaljo na republiškem prvenstvu in srebrno na državnem je prejel Anton Guštin in sicer obe za istega kodrastega severnega kanarčka.

Bronasto medaljo na republiškem in državnem prvenstvu je dobil Silvo Guštin in sicer obe za kolekcijo kanarčkov melanin. Bronasto medaljo na republiškem prvenstvu je prejel še Anton Štimec, prav tako za kanarčka melanin.

Na letošnjem republiškem prvenstvu so prikazali gojitelji 650 ptic, na državnem pa so dali v oceno celo 1500 ptic. Kočevci so letos prvi sodelovali na državnem prvenstvu, medtem ko so doslej le na republiških, in dosegli tudi svoj največji uspeh, ki je plod načrtne večletne vzgoje ptic.

TRIM LIGA ZAKONCEV

Komisija za rekreacijo zakoncev iz Mozlja pri Kočevju že tretjo leto zapored organizira TRIM ligo zakonskih parov v kegljanju. Za letošnje tekmovanje se je prijavilo 12 parov iz vse KS Ivan Omerza. Organizatorji so odločili, da bodo tri kola odigrana letos, tri pa naslednje leto, in sicer v januarju in februarju. TRIM liga zakoncev v kegljanju je edino rekreacijsko tekmovanje v okolici. Za organiziranje tekmovanja pa organizatorjem manjka denarja. Zato so zaprosili za pomoč KS IVAN OMERZA Livold.

Ker je liga zakonskih parov v kegljanju organizirana samo za zakonce iz KS IVAN OMERZA, upamo da prošnje ne bodo odbili. M. K.

RAZDOR: PADLI ŠTIRJE DIVJI PRAŠIČI

Za člana lovske družine iz Loke pri Zidanem mostu je bil prvi četrtletec v decembru dan velike lovske sreče. Na Razbor se je iz bližnje hoste zatekel kar devet divjih prašičev, ki so si iskali hrane pod snegom. Lovci so si po njihovi sledi, opazili so jih prav pod razborsko cerkvijo. V družbi tovarišev je lovec Tone Vresk iz Razbora ustrelil velikega merjasca, težkega 180 kg, in tri manjše prašiče, težke blizu 80 kg. Pet živali se je v strahu razbežalo. Tov. Vresk je za uspešen plen dobil mnogo čestitk, ustreljenega prašiča pa so poslali Lovski zvezi v Ljubljano.

S. SKOČIR

Člani kočevskega društva pa ne goje le sobnih ptic, ampak skrbijo tudi za zunanje. Prosijo tudi vse občane, posebno še tiste, ki imajo radi ptice in naravo, naj jim predvsem pozimi pomagajo in jih krmijo.

Zvedeli pa smo, da člani društva ptice tudi prodajajo občanom, ki jih žele gojiti in sicer predvsem kanarčke in papige. Kanarčki – samci so po 400 din, samice po 200 din, papige pa po enotni ceni 300 din. Podrobnejše podatke o rejcih lahko dobite pri tajniku društva Silvu Guštinu, Grajska pot 8, Kočevje.

J. PRIMC

DAN REPUBLIKE V MOZLJU

Tudi letos je kot vsako leto mladinska organizacija pripravila in uspešno izvedla prireditve v počastitev dneva republike. Razen uspešnih recitacij smo letos prvič pripravili tudi KVIZ tekmovanje in sicer na temo NOB 1941 – 1945. Na kvizu so sodelovale vse štiri mladinske organizacije iz KS Ivan Omerza. Zmagala je ekipa iz Livolda, pred Črnim potokom, Mozljem in Dolgo vasjo.

Kultura nam je potrebna. Zgovoren dokaz je bila nabito polna dvorana prosvetnega doma v Mozlju. Po končani prireditvi je KK SZDL podelila priznanje OF tovarišema Ivanu Lavriču in Koširju Srečku. OO ZSM Mozelj pa je podelila Dragici Lebar in Francu Salamonu lepi knjižni nagradi za požrtvovalno delo v preteklem obdobju.

salon pohištva
novoles
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

Željske jame vse čistejše

Zato bi lahko spet odprli zazidani izviri v Podtumu in tako preprečili nadaljnje poplave na območju Želj

Kljub slabemu vremenu med nedavnimi prazniki k očevski jamarji niso počivali, ampak so pregledali stanje podtalnih voda v nekaterih pomembnejših jamah na Kočevskem.

Ugotovili so, da se je po prenehanju obratovanja kočevskega rudnika znatno izboljšalo stanje v Željskih jamah, in sicer v tistem njihovem delu, kjer je odpadna voda rudniške separacije naredila skoraj nepopravljivo škodo.

Kompleks Željskih jam ima preko 4000 m ugotovljenih rovov. To ni le največja jama na Dolenjskem, ampak je pomembna tudi zaradi arheoloških najdb. Jame so bile mnoga leta znane kot turistična zanimivost, kasneje pa so rudniške odpadke del rovov uničile, nekateri deli jam pa so postali zaradi „živega blata“ za nepoučenega obiskovalca smrtno nevarna past. „Živo blato“ je židka usedlina iz rudniške separacije, ki ga je sem nanesla voda.

Ponekod je to nevarno blato globoko celo nad tri metre.

Med tem b latom si je zdaj čisto voda utrla pot. Samo blato pa še suši in postaja trše, tako da je v nekaterih krajih že možno stopiti nanj.

Ker skozi jamo ne teče več umazana, ampak čista voda, predlagajo kočevski jamarji, naj bi ponovno odprli zazidani izviri v Podtumu pri Dolenjskih Toplicah. Zazidali so ga pred leti, ko je tam skupaj z vodo bruhnilo ven blato kočevskega rudnika. Če bi zdaj izviri odprli, bi tako obogatili Obrih in Krko s čisto vodo, na območju Želj pa ne bi bilo več občasnih poplav, ki so se začele, odkar je izviri v Podtumu zazidani.

DT

KAKO PRITI V DELAVSKO ULICO?

V Repičevi dragi so prometni znaki ter druge table za usmerjanje prometa skromno razporejeni, pa ni nič čudnega, če tujci, ki varčujejo z jezikom, tavajo, išoč posamezne ulice. Enako bi se godilo Leonu Tujčiču, če ne bi odprli šipe na avtomobilu in če ne bi povprašal prvega Repičana: „Oprostite, mi lahko poveste, kje je Delavska ulica? Prišel sem obiskat prijatelja.“ „Malce zapletna pot je do nje, vendar če boste pazljivo poslušali, jo boste kljub temu našli.“ „Spomin imam še kar v redu,“ se je pohvalil Leon Tujčič, Repičan pa je nadaljeval: „Najprej boste krenili po

ulici skupnosti otroškega varstva, pri drugi svetilki boste krenili desno v Ulico izobraževalne skupnosti. Ta ulica je precej ozka, kot tudi Ulica kulturne skupnosti, v katero boste zapeljali pri rdeči hiši na levo. Ulica kulturne skupnosti je najkrajša v Repičevi dragi, nadaljuje pa jo Ulica telesnokulturne skupnosti, ki je edina v našem mestu še neasfaltirana. Ko se ponovno prične asfalt, vedite, da ste že v Ulici skupnosti socialnega skrbstva, ki so jo modernizirali samo zato, da vozniki ne bi prenašali z nje blata na Ulico zdravstvene skupnosti, ki se odcepi od Ulice socialnega skrbstva desno pri debelem

kostanju. Pri zdravstvenem domu boste ponovno krenili na desno in boste vozili dobrih dvesto metrov po Ulici skupnosti za zaposlovanje, le-sena tabla vas bo potem usmerila v Ulico raziskovalne skupnosti in na koncu te zapeljite v levo v Ulico komunalne skupnosti. Da ste v Ulici komunalne skupnosti, ne bo težko ugotoviti: spoznali jo boste po tem, ker je prekopana po dolgem in počez, ker že skoraj leto dni zamenjujejo stare cevi kanalizacije z novimi. Tik pred koncem razdrapanje Ulice komunalne skupnosti zavijte v levo. Po napisih na hišnih številkah boste ugo-

tovali, da ste v Ulici stanovanjske skupnosti, ki pravokotno seka Ulico skupnosti za pospeševanje kmetijstva. Peljite se po tej ulici, a ne do kraja. Pri mesnici, v kateri boste videli štiri mesarje in prazne kavljve, dajte levi smeri kazalec in nadaljujte pot po Ulici skupnosti za varstvo pred požarom. Deset metrov pred napol požgano hišo pa usmerite svoj avtomobil v Delavsko ulico. Se pravi, da boste zapeljali v levo.“

„Zelo zamotano. Moram priznati,“ je globoko zavzdihnil Leon Tujčič.

„A tudi zelo drago,“ je pripomnil Repičan in je pri tem seveda mislil na bencin, ki bo zgorel v Tujčevem motorju.

TONI GAŠPERIČ

Delek mraz
MNOGOŠTEVILNE SO ŽELJE TVOJH MALIH PRIJATELJEV, KI TE ŽE NESTRPNO PRIČAKUJEJO

KO SE BOŠ ODPRAVLJAL NAKUPOVAT NOVOLETNA DARILA, STOPI V VELEBLAGOVNICO

KI SE JE ZA TVOJ PRIHOD DOBRO PRIPRAVILA.

ODDELEK Z IGRAČAMI JE LEPO ZALOŽEN S PESTRO IZBIRO SLIKANIC, ŠESTA VLJENK, IN DRUGIH RAZLIČNIH IGRAL ZA NAJMLAJŠE, PA TUDI ZA SOLARJE DO 15 LETA STAROSTI JE PONUDBA PRIPOMOČKOV ZA IGRO NAJRAZNOVRSTNEJŠA.

ZA PRESENEČENJA POD NOVOLETNO JELKO TI Z OBISKOM VELEBLAGOVNICE

ZATO NE BO ZMANJALO PRIKLADNIH IDEJ

ČEBELA IN ZNANJE STA NAŠA

Madrid, Bratislava, Portorož – to so trije novi mejniki v sicer stari praksi zdravljenja in varstva zdravja s pomočjo izdelkov, ki nastajajo po stotisočletni „tehnologiji“ v čebelnjakih. Danes strokovnjaki govorijo o apipreventivi in apiterapiji, nekaj pa so ljudje samo dejali, da je med dober za to in ono ter da čebelji pik ne škodi vedno. In če so stari Grki rane mazali z medom, naš slovenski zdravnik Filip Terč pa je leta 1878 že poskušal zdraviti revmatizem s čebeljim strupom, potem je jasno, da sta apiterapija in apipreventiva po nazivu sicer res hudo sodobna stvar, po svojem bistvu pa le nadaljevanje stoletnih človekovih izkušenj.

V Madridu so strokovnjaki na 1. mednarodnem simpoziju o apiterapiji leta 1974 začeli čistiti vsakovrstno navlako in delo postavili na znanstvene temelje, tako da so v Bratislavi na 2. simpoziju že zabeležili lep napredek uporabe propolisa v preventivnem zdravljenju ter pri zdravljenju nekaterih vnetij. Okrepljeni s podatki in analitičnimi izkušnjami so govorili tudi o matičnem mlečku in cvetnem prahu. Dve leti kasneje, 1978. leta, pa so na 3. mednarodnem simpoziju v Portorožu imeli v rokah izsledke še številnejših raziskav, ki so dokazovale, da so med, matični mleček, propolis, cvetni prah in čebelji strup pomembna naravna rezerva za ohranitev in čvrstitev človekovega zdravja.

Dejstvo, da je bil 3. mednarodni simpozij o apiterapiji in apipreventivi prav pri nas, dovolj zgovorno govori o mestu, ki ga ima Jugoslavija ta trenutek med svetovnimi raziskovalci in praktiki apiterapije, čeprav je, žal, tudi res, da je pri nas odpor t. i. šolske medicine do naravnih pripravov z zdravilnimi učinki močan.

V času, ko iščemo in se oziramo za mrvicami lastnega znanja, da bi se osvobodili preusodne navezanosti in odvisnosti, so napore Medexa, ki je srce in motor slovenskega čebelarstva ter uveljavljanja apiterapije pri nas, lahko zgled, da se da z lastno pametjo marsikaj doseči, pa tudi, da tradicija nekaj velja, saj Slovenci že od Janševih časov slovimo kot umni čebelarji.

Zadnji poskusi vodijo naše raziskovalce k iskanju takih preparatov, ki združujejo zdravilne učinke čebeljih proizvodov in zdravilnih rastlin. Štirje različni apifiti, kar je strokovni izraz za tak preparat, so že na tržišču. V ljubljanskem Kliničnem centru so dajali srčnim bolnikom apifit 1 ob siceršnji redni običajni medicinski negi. Ugotovili so, da se je pri bolnikih s srčnimi nervozami občutno zmanjšal kup težav, ki spremljajo to bolezen.

Med najbolj zanimive in zelo obetavne spadajo poskusi s preparati, v katerih je naš domači interferon. Slednji je v zadnjih letih dvignil na noge svetovno zdravstveno javnost, saj obeta postati univerzalno zdravilo, ki naj bi zdravilo tako navaden prehlad, kot tudi zločeste rakaste tvorbe. Velika ovira pri širši praktični uporabi interferona je njegova redkost. Za pridobitev grama te snovi je potrebnih na stotine litrov človeške krvi. Letos je strokovnjakom za genetske operacije uspelo pridobiti „predelanih“ bakterij. Računajo, da bo leta 1985 prišel na tržišče sintetični

interferon, ki bo bistveno cenejši in dostopnejši. Naši strokovnjaki so se torej pravočasno lotili poskusov uporabnosti te snovi. Ko bo interferon dostopnejši, bodo imeli z njim že precej izkušenj. Še posebno zanimivo pa je, da so to dragoceno snov preskušali v kombinaciji z naravnimi zdravili, za katera velja, da so med vsemi najbolj dostopna, da pri njih ne poznamo škodljivih stranskih učinkov ter da za njihovo uporabo ni potrebno obsežno in drago preverjanje, na podlagi katerega gredo sintetična zdravila lahko v široko uporabo.

V začetku letošnjega leta so naši strokovnjaki opravili poskus „in vivo“. Izbrali so 90 dijakov šole za miličnike. Razdelili so jih na tri skupine. Prva skupina je dobivala apikompleks, druga apikompleks z interferonom, tretja pa placebo. Izkazalo se je, da je bilo najmanj obolelih z običajnimi zimskimi zdravstvenimi nadlogami v skupini, ki je prejela apikompleks z interferonom, medtem ko je bila obolevnost skupine, ki je dobivala placebo, 55-odstotna. Zgovorno!

Uspešni so bili tudi poskusi z zobno pasto, ki je vsebovala propolis in interferon. Redna

uporaba te paste je učinkovito preprečevala razvoj in nastanek nadležnih vnetij dlesni in krvavenje, vendar pa je zaenkrat praktična uporaba zobne paste z interferonom še precej daleč. Interferon je namreč ostal aktiven v pasti le tri mesece, kar je za prodajo in uporabo vsekakor premalo. Pa tudi po sedanjem načinu pridobivanja je interferon predrag.

Za apident, zobno pasto s propolisom, pa ni nobenih zadržkov več. Pri izdelavi in raziskavi te zdravilne paste so opravili vse poskuse, ki jih zahteva znanstveno raziskovalno delo, zato je mogoče z gotovostjo zapisati, da pasta zavira krvavenje iz dlesni in preprečuje vnetja. Vendar raziskovalci opozarjajo, da ne preprečuje gnitja zob. Njen namen ni preprečevanje zobne gnilobe ali preventiva zob, temveč zdravilni in preventivni učinek na obzobna tkiva.

Ob vsem tem ni odveč pomisliti še na nekaj: uporaba lastnega znanja in iskanje naravnih zdravil in pripravov z zdravilnim učinkom, ki so zasnovani na naravnih proizvodih, večajo našo neodvisnost od mogočnega svetovnega trga z zdravili.

gremo na sneg

Če je prekasno, da bi dedek Mrz prinesel vašemu šolarju topel komplet za na sneg ali pa pisan brezrokavnik za v šolo, boste vaše

Janeze in Mojce s temi stvarmi lahko razveselili z zamudo, morda do zimskih počitnic. Iz debele volne pleten daljši pulover, v katerem je hkrati pletena kapa-kapuca, je imenitno varovalo proti mrazu. Če napletete v enakem vzrocu še nogavice, ki segajo iz škorenjcev celo nad koleno, je

otrok zaščiten proti hladu. Tak modni komplet ima še to dobro lastnost, da preraste in prekratke hlače lahko otrok ponosi.

Tribarvni brezrokavnik za šolarja, ki ima vzorčasto pleten te prednji del, bo vzel mami ali babici res malo časa, ampak sinek bo nanj ponosen.

bukova ostriga

Bukovo ostrigo, poleg zimske štorovke edino zimsko gob , smo omenili že v prejšnjem zapisu, tokrat pa si jo pogledimo nekoliko pobliže. Gre namreč za gobo, ki po svoji kvaliteti sodi v sam vrh, zato nič čudnega, če jo v nekaterih vzhodnih državah že kar umetno vzgajajo.

Bukova ostriga raste sedaj, najprej pa jo bomo našli na listnatem drevju, bukvah, tudi na štorih. Je pa nevarna zajedalka, ki se od drevesa ali štora ne loči, dokler ga ne izčrpa, če za ločitev seveda poprej ne poskrbi človeška roka. Goba raste zmeraj v velikih skupinah, tako da najdišče za došča za gobjo prehrano ene družine domala skozi vso zimo.

Klobuk gobe je školjkast, z zavihanimi robovi: sprva je sivo modro žametast, pozneje pa že vijoličasto moder in celo rjav. Kocan je kratek in debel. Meso bukove ostrige je belo rumeno, sprva mehko, pozneje pa prijetno žilavo. Ima prijeten okus po lešnikih, kulinarčna vrednost pa po mnenju nekaterih daleč presega celo vrednost gobanov.

Bukova ostriga je vsesplošno uporabna. Pripravljamo jo lahko dušeno, v golažu, juhi, za omake, obare, lahko jo tudi sušimo, vlagamo soljeno ali v kis. In še nekaj: nevarnosti za zamenjavo ni, po možnosti pa nabirajmo le mlade gobe.

GOBJI ZAVITEK

Če hočemo nasititi štiri osebe, potrebujemo: listnato testo, pol kilograma skute, pol kilograma gob, 2 dl smetane (sladke), drobtinice, 1 margarino, peteršilj, česen, čebulo, sol.

Testo razvaljamo, posujemo z drobtinicami ter prelijemo z raztopljeno margarino. Del testa (pas po vsej dolžini) namažemo z nadevom in ga zvijemo.

Nadev: Na olju ali masti spravimo na drobno zrezano čebulo, dodamo sesekljane gobe, peteršilj, česen, sol in nekoliko vegete ter pražimo nekaj minut. Ko se vsa zaveva ohladi, primešamo skuto in nadev je pripravljen.

Zavitek pečemo pri temperaturi 200 stopinj le 15 do 20 minut.

ZAČASNO SLOVO OD GOB

Zima je že kpekko pokazala zobe, zato tudi gobomanija počasi jenjuje. Vse do pomladi bomo poslej tole rubriko polnili z domačimi, včasih že pozabljenimi,

naveti in recepti iz domače kuhinje, popostrenimi s tem in onim iz področja kulinarike, strážbe in še česa. Za pomoč smo zaprosili znanega strokovnjaka na tem področju, Novomeščana Petra Bevca, ki že za naslednjo številko pripravila povsem domač silevstrski menu.

GOBJA OMLETA

Omenjeni nadev lahko uporabimo še za drug način priprave. Pripravimo testo za omleto, jih spečemo, napolnimo z nadevom, prepognemo in postrežemo.

PIŠČANČJA OBARA Z GOBAMI

Za štiri osebe potrebujemo: 1 kg piščančjega mesa, 2 kg mešanih gob (lahko tudi zmrazjenih), čebulo, olje, peteršilj, česen, vegeto. V ponev s sprazeno čebulo damo na kocke narezano meso in gobe. Po nekaj minutah praženja dodamo moko in jo sprazimo, nato vse zalijemo z vodo in pustimo eno uro rahlo vret. Zakuhamo še žličnike in porudimo z ajdovimi žganci.

domače kače klopotачe

Ne veste, kam z drobnimi klobčiči volne, ki se nabirajo po predalih, in tudi niste posebno večji ročnih del? Koristno boste porabile ostanke volne tudi začetnice, če se lotite kvačkanih ali pletenih, vsaj meter dolgih okroglih kosov, ki jih potem nagačite ali z ostanke pene ali pa s krpami, in modelirate še kačjo glavo. Ne bo težko, igrača pa bo malčkom v veselje in otroški sobi v okras.

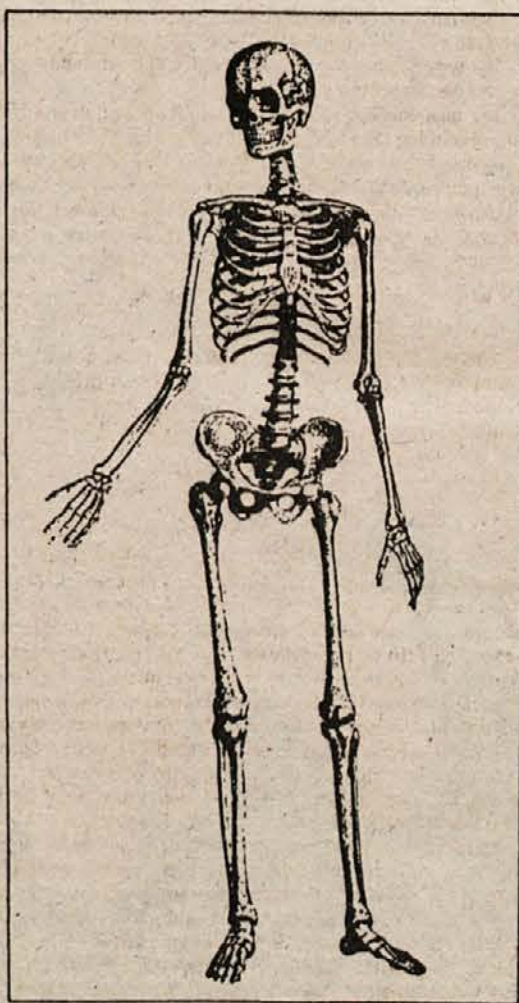

VOJAŠKI KOTIČEK

MEJE ČLOVEKOVE ODPORNOSTI

Kje so meje človekove odpornosti, kaj vse prenese človeški organizem? Kje so tiste meje vročine, mraza, lakote, žeje, višine, globine vode, kiččjihh človeko telo ne more preseči? Odgovor na ta vprašanja je zanimiv tudi z vojaškega vidika.

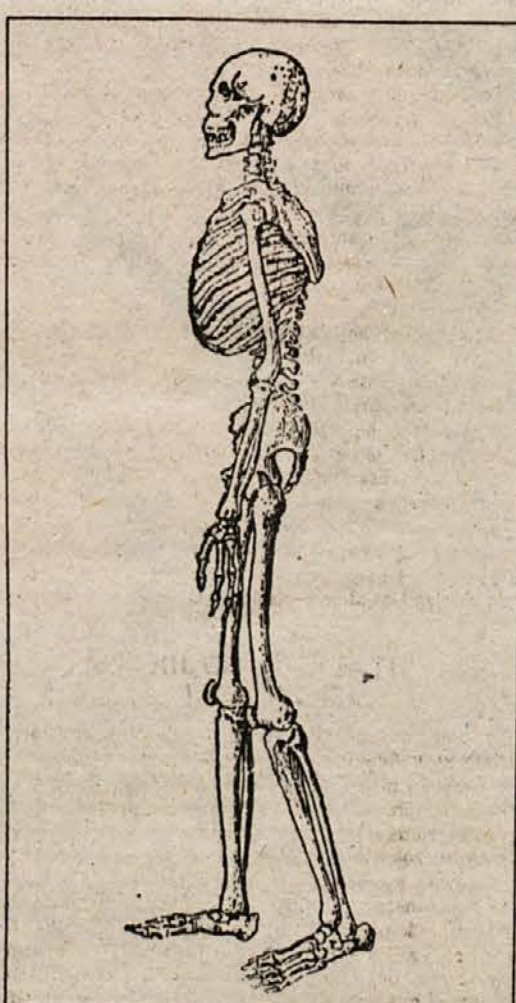
Najvažnejša snov za človeški organizem je kisik. Če je dotok kisika v možgane prekinjen za tri minute, je oživet v 75 odstotkih primerov brez trajnih okvar. Po štirih minutah brez kisika je možnost vrnitve v normalno življenje polovična, pet minut brez kisika povzroči smrt ali pa trajne poškodbe. Kljub temu je nekemu biologu pred dvema letoma uspelo, da je pod vodo brez posledic zdržal več kot 5 minut. Znani so tudi primeri, ko so otroci zdržali pod vodo celo 20 do 40 minut, vendar je

bila voda ohlajena na 0 do plus 7 stopinj Celzija. Da so otroci preživeli, pripisujejo dejstvu, da organizem pri nižjih temperaturah spremeni presnovo, potrebuje manj kisika.

Pomanjkanje kisika zelo ovira tudi alpiniste. Zaradi znižanega zračnega pritiska pade količina kisika v krvi. Na višini med 3 tisoč in 4 tisoč metri zato oslabi moč mišic, kmalu nastopijo tudi motnje v vidu in sluhu. Na višini med 5 tisoč in 7 tisoč metri je pomanjkanje kisika že tako veliko, da je življenje alpinistov ogroženo. Prepona se dvigne in oteži dihanje, človeku se začne vrteti, začne bruhati itd.

Škodljiv pa je tudi zračni pritisk, večji od normalnega. Poskusi so dokazali, da človeški organizem lahko brez škode 15 ur zdrži v prostoru, kjer so zračni pritisk povečali za eno

atmosfera. Po 24 urah pa že pride do okvar na živcih. Če je zračni pritisk povečan za 2,5 atmosfere, naj bi se človek v takšnem prostoru ne zadrževal več kot 20 do 30 minut; pri povečanju pritiska za 3,5 atmosfere pa že po četrte ure nastopijo bolečine v prsnem košu, groze resne okvare na pljučih.

Zelo pomemben za človeški organizem je tudi spanec. Poskusi širom po svetu so dokazali, da postane človek nepriseben že po 48 urah nespečnosti. Enega od poskusov so naredili z ameriški vojak, ki so jih za 98 ur zaprli v prostor, kjer so lahko jedli, pili in si kratili čas z različnimi družabnimi igrami, niso pa smeli zaspati. Že po 30 urah jim je začel slabiti vid, po 90 urah so se začeli histerično jokati in smejeti.

So pa tudi izjeme, saj neki Američan ni spal kar 200 ur. „Že“ po 100 urah je dobil halucinacije, nato je padel v delirij, po 150 urah pa popolnoma izgubil spomin. Zanimivo je, da so tako on kot številni drugi, s katerimi so delali podobne poskuse, okrevali že po desetih do dvajsetih urah globokega spanja.

Se bolj kot na nespečnost reagirajo živci na popolno temo in tišino. Že po nekaj urah so ljudje, ki so jih zaprli v prostor, katerega stene niso prepuščale svetlobe in zvoka, dobili krče, začeli so jokati. Simptomi so bili podobni kot pri nespečnosti.

Dokaj dobro pa človek prenaša toploto, rekli bi vročino, saj ima organizem neverjetno dobro urejen sistem toplotne regulacije in to s potenjem na koži. Liter potu odvzame telesu 2400 kilojoulov. Teža organizma se zmanjša, lahko pride do izsušitve. Če človek izgubi zaradi potenja 2 odst. telesne teže, nastopi le velika žeja; pri 4 odst. se osuši ustna votlina, pri 8 odst. zmanjka sline. Pri 10-odstotni izgubi je že v nevarnosti življenje, zanesljiva smrt pa je, če zaradi potenja izgubimo 15 do 20 odst. telesne teže.

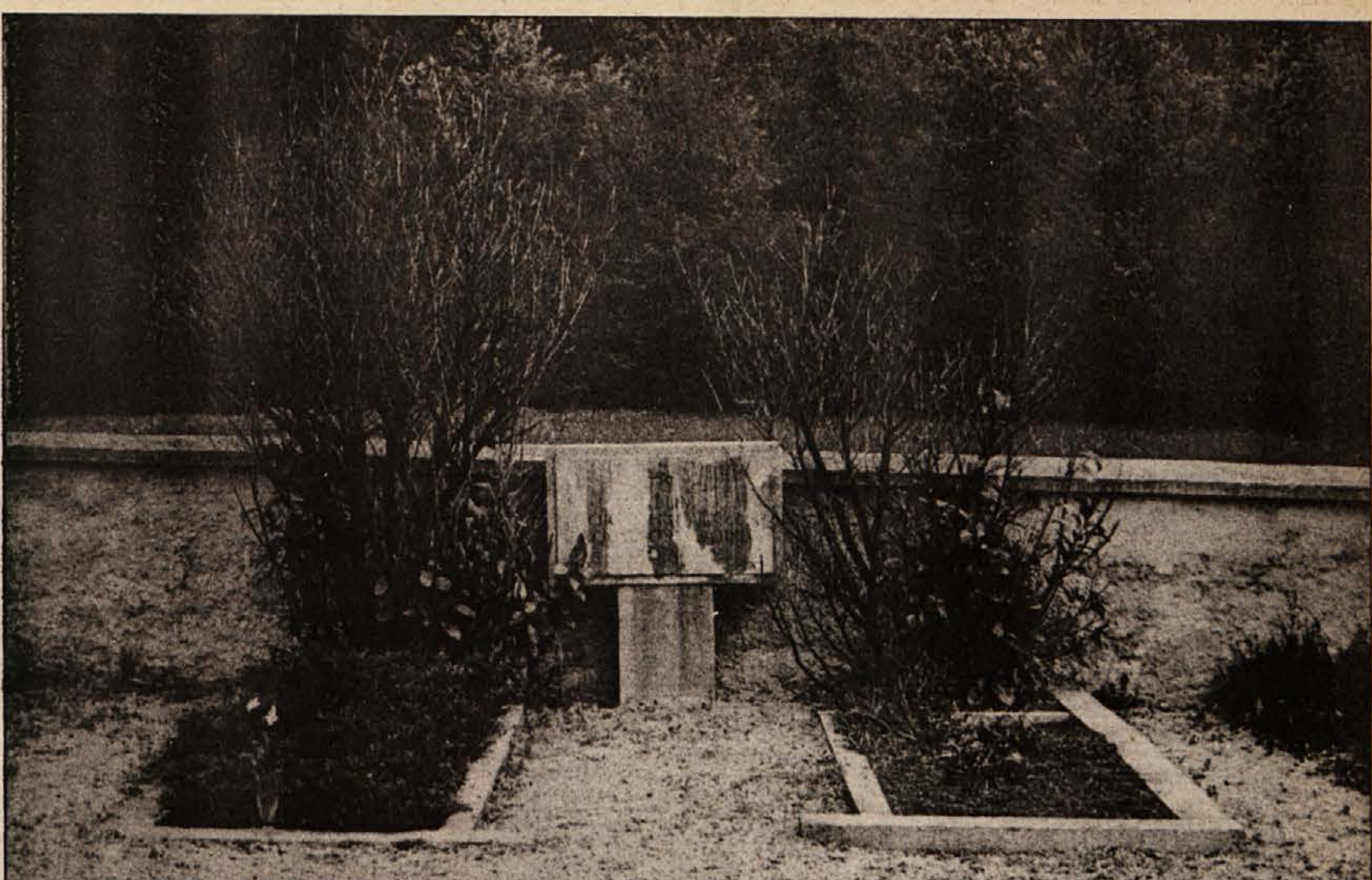
S potenjem v puščavi na primer izgubimo liter in pol tekočine na uro, rudarji pa izgube v enakem času kar 2,5 litra znoja. Pri težkem fizičnem delu se človek ne samo poti, ampak se močno dvigne tudi njegova telesna temperatura, celo do 40,8 stopinje Celzija, kar lahko povzroči okvare možganov ali srčno kap.

Če pade telesna temperatura pod 29,5 stopinje Celzija, odpove temperaturni uravnavni sistem organizma in po medicinskih spoznanjih je človek, katerega telesna temperatura pade pod 22 stopinj, mrtev.

Vendar so tudi tu izjeme. 21-letno Dorothy Stevens so nekega zimskega jutra 1951 našli nezavestno v snegu. Ko so jo pripeljali v bolnišnico, je bila njena telesna temperatura 17,8 stopinje Celzija, srce je udarjalo le še 12-krat na minuto. In vendar se je dekle prebudilo, ušlo smrti. Res so ji morali amputirati obe nogi in devet prstov, vendar je Dorothy umrla naravne smrti 23 let kasneje.

Kar se žeje in lakote tiče, velja, da je pomanjkanje vode veliko hujše kot pomanjkanje hrane. Človek lahko načelno zdrži brez vode le tri do štiri dni, nato nastopijo halucinacije, krči in smrt. Lakoto je lažje prenašati, zabeležili so primer, ko je človek vzdržal brez hrane kar 42 dni. So pa tudi taki, ki morajo naložiti na ravno toliko minut, če ne še pogosteje.

PADLI SO V RANEM JUTRU

25. junija 1942 so bili v Prečni ustreljeni prvi talci na tleh takratnega novomeškega okrožja. S pomladansko partizansko ofenzivo, ki sta jo na orednjem Dolenjskem sprožila z vojaškega staljšča sicer neuspešni napad borcev Dolenjskega bataljona na karabinjersko postajo v Žužemberku in tembolj uspešni boj voda Gorjanske čete s prodirajočimi italijanskimi kolonami pri Miklavžu na Gorjancih v zadnjih dneh marca 1942, je pričelo nastajati prvo osvobodeno ozemlje. Italijanska vojska je bila, tudi v skladu s svojim defenzivnim načrtom „Primavera“, ki je predvidel stopnjevano napadelnost partizanske vojske, prisiljena zapustiti manjše izpostavljene postojanke ter se temeljiteje utrjevati v večjih krajih in ob železniških progah.

Toda niso ostali le pri tem! Vzporedno so se pripravljali na končni obračun z narodnoosvobodilnim gibanjem. Poveljstvo II. italijanske armade na Sušaku je v ta namen pripravilo in 1. marca 1942 izdalo načrt, znan kot „Okrožnica št. 3 C“. V njem so v drugem poglavju pod naslovom „Previdnostni ukrepi proti prebivalstvu“ napovedali interniranje prebivalstva z območja, „kjer vladajo nenormalne razmere“, in streljanje talcev.

Še v istem mesecu je poveljnik divizije „Isanzo“ v Novem mestu, general Emilio Coronati, predpisal podrobnim enotam, da po „očiščevalnih akcijah“ sestavijo sezname oseb, ki pridejo v poštev za talce. Tudi poveljnik XI. Armadnega zbora general Mario Robotti je še pred objavo razgleda o streljanju talcev, sklicujoč se na „Okrožnico št. 3 C“, od divizijskih poveljstev zahteval, da morajo biti na seznamih talcev navedene osebe, „za katere je trdno ugotovljena krivda uporniškega ali komunističnega delovanja“, za njimi pa navadni osumljenci.

Iz tega je razvidno, da so talci, zaprti predvsem v vojašnici na Taboru v Ljubljani in v sodnijskem zaporu v Novem mestu, čakali na svojo usodo že pred 24. aprilom 1942, ko sta Robotti in Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli objavila omenjeni razglas o streljanju talcev. Navajamo njegova določila:

RAZGLAS O STRELJANJU

... Če bi se od danes dalje zgodilo še kak umor ali poskus umora zoper pripadnike oboroženih sil, policijskega zbora ali državnih oblastev, italijanske državljanke ali slovenske civilne osebe, ki kakorkoli zvesto sodelujejo z oblastmi in se pokoravajo njihovim ukazom“ (podčrtal A. Š.), „kakor tudi zoper državljanke drugih, zaveznških ali prijateljskih držav, bodo, če se ugotove glede zgoraj omenjenih zločinov nagibi politične narave ali kakor koli škodljivi ugledi države, in se v 48 urah po zločinskem dejanju ne izsledijo krivci, ustreljene — po možnosti na kraju, kjer se je zločinstvo zgodilo — osebe, o katerih se je ugotovilo, da so pristali komunistični, ali je ugotovljeno, da podpirajo državnim oblastem protivno delovanje...“.

Že čez štiri dni so bili pri Radohovi vasi ustreljeni prvi talci v Ljubljanski pokrajini; štirje so bili pripeljani iz Novega mesta, dva pa iz Ljubljane.

S štirinajst osvobodjenega ozemlja pod Gorjanci se je večalo tudi število borcev Gorjanske čete, ki se je v skladu z naredbo št. III. grupe odredov z dne 9. maja 1942 oblikovale 13. maja na Pragu v Kobilah na Gorjancih v Gorjanski bataljon s tremi četami kot 4. bataljon Dolenjskega odreda. Prva ali Kostanjeviška četa je pod vodstvom Ignaca Kraševca—Marke odšla v Polom nad Kostanjevico in že v naslednjem tednu s položajem na črni Slivovce—Avguštin—Orhovec—Dobe, primernimi za napad in obrambo, blokirala posadko v mestu na Krki. Prebivalstvo je po naročilu partizanov preklopilo četa, ponekod so bili izkopani strelski jarki.

Sovražnikova poročila in tudi domači viri pričajo, da je bila njihova oblast od druge polovice maja za nekaj mesecev omejena skoraj izključno na mesto z najbližjo okolico.

Na primernih krajih so bile stalne partizanske straže, četa in poti v Kostanjevico pa so bile „trajno pod daljnogledom“.

Zupnik Andrej Zupanc iz Sv. Križa, današnjega Podbočja, ki je v svojem vojnem dnevniku vestno beležil in komentiral dogajanje od novembra 1941, je že sredi maja zapisal: „Cetniki pristo hodijo po Sv. Križu in mečejo dol italijanske napise“. In dalje: „Italijani nas

puste popolnoma nezaščitene, le na otoku v Kostanjevici se drže“.

ZIVA PARTIZANSKA AKTIVNOST

Kronologija pomembnejših dogodkov za čas od 20. do 27. maja je naslednja:

20. maj — Partizani so v bližini mesta zajeli poštni avto, v Globočah pa poškodovali in skušali zažgati dva tovorna avtomobila.

21. maj — Zgodaj zjutraj so pričeli partizani s strojnimi obstreljavami Kostanjevico. Postojanko je okrepila četa 2. bataljona 24. pohotnega polka divizije „Isanzo“.

22. maj — Na cesti med Dobravo in Dobami so partizani v popoldanskih urah napeli italijansko—nemško razmejitveno podkomisijo in njeno spremstvo, ki je bila na poti v Kostanjevico. Padli so trije Italijani, trije pa so bili ranjeni. Na cesti je bilo „za en škar krevi“. Nemci so se zbirali na levi strani Krke, vendar v dogajanje niso posegli.

23. maj — Ob 17.30, potem ko je italijanska posadka pod pritiskom v naglici zapustila kostanjeviški grad, kjer so bili tudi zapori, so partizani osvobodili tri jetnike: dr. Stanka Černeliča, Butaro in Kirna. Nato so prišli do mostu pred Kostanjevico in močno obstreljevali vojašnico v Gačevi hiši.

Dr. Černelič je zatem postal partizanski zdravnik v Gorjanskem bataljonu.

Italijani so od prebivalcev Dob zahtevali, da zapustijo svoje domove. Že so se hoteli ukazu ukloniti, pa so posredovali partizani in jim to v njihovo dobro preprečili.

24. maj — Partizani so s proglasom pozvali posadko v Kostanjevici na vdažo. Iz gradu so odnesli živila in nekatere predmete, ponoči pa ponovno obstreljevali postojanko.

26. maj — Italijani so bombardirali Prekopo, Ostrog, Groblje in Šentjernej, naslednjega dne, 27. maja, pa je kostanjeviška posadka izpadla proti partizanskim položajem na Gorjancih. Nad 150 Italijanov je šlo v popoldanskih urah proti Ostrcu, kjer je bilo vkopanih 14 partizanov. Del se jih je prebil na Ostrcu, kjer so zažgali štiri hiše, dva vinska hrama in hlev, kar je bilo po oceni župnika Zupanca vredno 100.000 din. Boj se je končal tako, da so partizani, ki so prišli s borcem na pomoč, z bočnim udarom pognali Italijane, da so „na vsi moč nazaj bežali v Kostanjevico“, partizani so izgubili enega borca, Alojza Matjašiča iz Karlč.

ITALIJANI SO JIH IZNENADILI

Že prej in tega dne so si trije moški, sodelavci partizanov, v Avguštinah pripravljali zaklonske, kamor bi se zatekli v primeru nevarnosti. Pri delu so jih zalotili Italijani in jih, razjereni zaradi neuspešnega boja s Partizani, pretepli in aretirali. To so bili: 42-letni samski Jože Žarn, rojen v Hrastniku, ki se je pred Italijani iz Kostanjevici, kjer je kot dimnikarski pomočnik delal pri Polovici, umaknil v Avguštin h Koracinu; 25-letni samski nameštenec Marjan Jordan, rojen na Dunaju, ki je živel pri svoji teti na Dolčah in 42-letni Jože Koračin iz Avguštin, oče treh otrok. Pri Jordanu so dobili pištolo, ki mu jo je dal Janez Jurčič iz Jablane, zaradi česar so ga še posebej strašno pretepli. Zavezane so odgnali in spotoma pobrali še 45-letnega Janeza Sintiča iz Avguštin. Vse so zaprli v občinski hiši v Kostanjevici, kjer so jih še naprej pretepli. Zaplenjeno pištolo je eden od Italijanov že ob prihodu v mesto preizkusil in pri tem zadela Jordana v ramo. Čez nekaj dni so vse štiri prepeljali v novomeške zapore, kjer so čakali na žalostno usodo talcev.

Ni jim bilo dano še dolgo živeti. Po aretaciji prečenskega župnika in potem, ko so partizani v prvih urah 24. junija v župnišču v Prečni zaplenili dve kolesi, pisalni stroj in živila, so zjutraj pridreli v vas Italijani z zloglasnim ovaduhom Ivanom Moharjem in aretirali devet vaščanov, med njimi štiri brate Jarc, ki jih je domači izdajalec označil kot sodelavce partizanov. V novomeških zaporih so jih pričeli takoj zasliševati, vendar brez uspeha. Od nadaljnjih zasliševanj so si gotovo veliko obetali, sicer je težko razumeti, da niso talcev ustrelili iz njihovih vrst. Verjetna pa je tudi domneva, da je Osvobodilna fronta potrdovala zanje pri generalu Guidu Cerrutiju, komandantu pehote divizije „Isanzo“.

KRVAVO OPRAVILO

Tako je zgodaj naslednjega dne, v četrtek, 25. junija 1942, presegal jutranji mraz v prebujajoči se Prečni hrup avtomobilskih motorjev, menda pa je bil vmes celo tank, ki naj bi zagotavljal varnost številnemu, za krvavo opravilo izbranemu moštvu. Ustavili so se ob pokopališču, ki je bilo tedaj še bolj izven naselja kot danes, tako da od domačinov, razen gostilničarja Cirila Komine, verjetno nihče ni videl dogajanja, ki je sledilo. Jožeta Žarna, Marjana Jordana, Jožeta Koračina in Janeza Sintiča so postavili ob pokopališki zid.

Ob prihodu v Prečno so se Italijani oglasili pri odborniku občine Prečna Francu Dularju. Od njega so zahtevali, naj gre z njimi, da bodo nekaj — niso mu povedali, kaj — uredili. Vendar z njimi zaradi obolenosti ni šel. Tako je moral usmrtni prisostvovati pokojni gostilničar Komina.

Velčan Janez Parkelj se je ob prihodu Italijanov ravno odpravil s pomočniki h košnji. Po hrupu je sklepal, da se pripravljajo nekaj nenavadnega. Ko pa so odjeknili strelji, je vedel, da so padle žrtve. Vas je onemela in življenje se je vrnilo vanjo šele po odhodu Italijanov.

O usmrtni so Italijani še istega dne poročali: „Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in komandant 11. armadnega zbora po vpogledu določb razgleda z dne 24. aprila 1942/XX razgledata:

16. tega meseca so komunisti ugrabili in ubili župnika iz Prečne in kaplana iz Hinj.

17. tega meseca so drugi komunisti odpeljali in ubili župnika in kaplana iz Šentruperta.

Sklicujoč se na določbe razgleda z dne 24. aprila t. l. in ugotavljajoč, da je čas za predvideno aretacijo izvrševalcev zgoraj navedenih zločinov potekal brez uspeha, je bilo odločeno ustreliti štiri osebe, ki so zagotovo krive teroristične in komunistične dejavnosti.

Ustrelitev je bila izvršena danes ob 6.45, Ljubljana, 25. junij 1942/XX“.

Dodati je treba, da je naveden poletni čas, kar pomeni, da so bili talci ustreljeni 15 minut pred 6. uro. Napačni je podatek glede kaplana iz Hinj, ki je bil aretiran že konec maja.

IZDAJALSKO DELOVANJE DUHOVNIKOV

Protinardno in izdajalsko delovanje „gorečega duhovnika“ Janka Komljanca iz Prečne, kaplana Henrika Novaka iz Hinj (ki je, vedoč, „da komunistem uspeva le v versko zanemarjenih krajih... v Hinjah začel z veliko požrtvovalnostjo in potrpežljivostjo zbirati in šolati apostole Katoške akcije“), župnika Franca Natigala (ki je „v svojih vestno pripravljenih govorih... razkrinkaval komunizem in dejal navodila za boj proti njemu“, saj je že v desetletju pred vojno, posebno v Semicu, „spoznal, da komunistem že previdno in skrito sejejo strupeno seme svojih zmot med naše kmečko ljudstvo“) in kaplana Franca Cvara iz Šentruperta (ki se je odločil za študij bogoslovja, da bi kot dušni pastir preprečeval zastrupljanje slovenskega naroda „z brezbožnim komunizmom“; vsi citati so iz knjige „Kri mučencev...“, Ljubljana 1944), je dokumentirano prikazano v „Belogardizmu“ Frančka Sejeta. Ustrelitev talcev potrjuje, da so bili zvesti sodelavci italijanskih okupatorjev.

Pred odhodom iz Prečne so Italijani za domačega kaplana, ki je bil v času ustrelitve odtočen, pustili listič s pomanjkljivimi podatki o ustreljenih in šele takojšnja poizvedovanja so dala točen odgovor na vprašanje, kdo in od kod so.

Učiteljica Marija Dovjak je iz Novega mesta hodila popoldne poučevat v Prečno. Ravno je prihajala v vas, ko so nesti zadnjega talca na pokopališču. Med vaščani je še vedno vladala preplešenost.

Talce je pokopal Franc Hojs, ki je bil s svojo družino iz vasi pri Gor. Radgoni že maja 1941 izgnan na Hrvaško ter se preko Zagreba in Ljubljane še isto leto s svojci naselil v Prečni, kjer je prevzel delo grobarja. Pri tem mu je pomagal sin Friderik, ki je padel kot partizan na pragu svobode na Kočevskem in ga bo treba v spominski avli oddelka NOB v Novem mestu šele vpisati.

NEDOKONČANO PISMO ŽENI

Med prenosom na preprostim nosilih so od razmrvarjenih trupel odpadali koščki možgan. Eden od talcev je imel v žepu nedokončano pismo ženi. V grob so bili položeni brez krst.

Vest o ustrelitvi štirih sojetnikov se je takoj razširila tudi v zaporu, saj so nekateri videli, ko so jih odgnali, ne da bi vedeli, kam. Na dopoldanskem prehodu so bile njihove slutnje potrjene. V kostanjeviški predel jo je prinesel v Novo mesto zaposleni trgovski pomočnik.

Že leta 1955 je bil na skupnem grobišču neznanih padlih partizanov in štirih talcev, katerih imena niso napisana, odkrit res skromen spomenik s posvetilom: Padlim borcem in talcem narodnoosvobodilne vojne. Sledovi moriških krogel, dobro vidni na zunanji strani pokopališkega zidu še leta po vojni, so, ko so ga obnovljali, za vedno izginili pod novim ometom. Na spomeniku na Ostrcu so pod talci napisani Jordan, Sintič in Koračin, na spomeniku na pokopališču v Kostanjevici pa med borci te Jordan in Žarn. V avli oddelka NOB Dolenjskega muzeja so vsi štirje napisani med žrtvami fašističnega nasilja, kakor že pred tem v knjigi „Padli v ognju revolucije“, ki jo je leta 1971 izdala Zveza NOV občine Krško. Po kriterijih, po katerih smo sicer izdelali seznam v avli oddelka NOB, bi morali biti vsi štirje, nedvomno pa Jordan in Žarn, zapisani med padlimi aktivisti Osvobodilne fronte.

In kakšna je bila usoda dne 24. junija aretiranih in v juliju v internacijo odgnanih Prečanov? Ivan Jarc, član Partije, je s svojimi brati organizirano deloval v narodnoosvobodilnem gibanju od samega začetka. V njihov dom se je zatekel prvi novomeški partizan Ivan Bartolj. Izbral je prostor v gozdu med gradom Luknjo in Brezovo rebrijo, kjer so taborili borci snujoče se novomeške partizanske čete, zbiral zanje hrano in orožje. Po kapitulaciji Italije so ga pri Postojni, ko je bil na poti domov, zajeli Nemci, ga zaprli najprej v Trstu, nato pa poslali v taborišče v Nemčijo, od koder se je vrnil po končani vojni. Umrl je marca letos.

USODE DRUGIH

Ludvik Jarc, sekretar partijske celice, se je vrnil iz internacije po kapitulaciji Italije. Vstopil je v partizane, kjer je deloval na gospodarskem področju. Živi v Podgori pri Prečni.

Stane Jarc, član Partije, se je po zanihanju obtožb odločil braniti z molkom, zaradi česar je prišel v samico, kjer je odklanjal tudi hrano. Iz bolnišnice v Novem mestu in Ljubljani je bil poslan v nevropihistični oddelk ljubljanske bolnišnice na Poljanskem nasipu, kjer je, še vedno občasno pogreznen v molk, dočkal kapitulacijo Italije in tudi konec vojne. Živi v Brčjinu, Novo mesto.

Viktor Jarc se je po kapitulaciji Italije prebil v južno Italijo do zaveznikov. Domov se je vrnil po končani vojni. Umrl je leta 1976.

Slavko Zupančič se je po internaciji zaposlil v Ljubljani. Živi v Prečni. Njegova sestra Marica, učiteljica, je bila kot aktivistka Osvobodilne fronte aretirana in zaprta v Italiji. Konec decembra 1943 se je vrnila v Ljubljano, toda že v začetku januarja 1944 so jo umorili domobranci s Sv. Urha pri Ljubljani.

Jože Zupančič je bil ob prihodu z Raba mobiliziran v partizane, od koder je dezertiral in se pridružil domobrancem, med katerimi je dočkal konec vojne. Umrl je leta 1945.

Lojze Colja, sin šolskega upravitelja v Prečni, ki so ga domobranci po prihodu iz internacije umorili konec novembra 1943 v Ljubljani, je bil po prestani internaciji ustreljen v ljubljanskem Tivoliju.

Franči Pečarič je dva dni pred aretacijo dopolnil komaj 16 let. Na poti iz internacije so ga v Ljubljani aretirali domobranci. Po zvezah mu je uspelo priti v partizane. Po vojni se je izločil za pilota. Junija 1951 se je pri opravljanju dolžnosti smrtno ponesrečil. Njegova mati, aretirana decembra 1943, se je vrnila iz taborišča v Nemčiji že po končani vojni.

Lesni manipulant Lovrečič s Primorske, ki se je v juniju nastanil v Pečaričevi gostilni, se je po prihodu iz internacije zaradi oslabiljenosti najprej zdravil v bolnišnici v Ljubljani.

Stane Švigelj se je po ilegalnem delu v Ljubljani vključil v Krimski bataljon in je sodeloval v napadu na Lož oktobra 1941. Po razpustu enote se je vrnil v Ljubljano, nato pa se je umaknil k svoji sestri učiteljici v Prečni. Iz novomeškega zapora je bil interniran v Padovo. Konec oktobra 1942 ga je vojaško vojno sodišče v Ljubljani zaradi ilegalnega dela pred vstopom v partizane v odsotnosti obsodilo na 30 let zapora. Iz taborišča je bil poslan v Parmo. Nemci so ga decembra 1943 odgnali v Nemčijo, od koder se je vrnil po končani vojni. Živi v Ljubljani.

ANTON ŠTAMPOHAR

IZPOD ŠOTORA V HIŠO IN SLUŽBO

Romi, ki žive v 11 naseljih na območju novomeške občine, so nadloga in bolečina hkrati. Občani so v največ primerih jezni nanje in jih ne marajo, ker ženske vsiljivo prosjačijo po mestu, brskajo po kantah in pustijo smeti razmetane, mimogrede pa samo čakajo na priložnost, da bi lahko kaj smuknile v „mažo“. Na poljih Romi še vedno delajo škodo, če pa jim kdo reče žal besedo, postanejo večkrat napadalni. Opiti moški so tudi že vdirali v bolj samotne hiše in s silo jemali, kkr se jim je zdelo.

To pa je ena plat romskega vprašanja, gledana samo površno in po načelu: „Ni moja skrb zanimati se zanje, naj občina kaj naredi...“ Videti in poznati je treba Žabjek — še bolj na dnu življenja je naselje v Žužemberku — odpreti vrata (če so!) barak, pogledati noter, pokukati v lonec, Kogar potem ne stisne pri srcu, ga najbrž nima...

Iz Žabjeka hodi že nekaj Romov in Romk vsak dan na delo v mestne tovarne, otroci pa v šolo ali v vrtec. Ker je naselje brez vode, je razumljivo, da se nimajo kje umivati, zato so očitki o smradu in umazaniji neprimerni. Po mnenju vseh strokovnih služb je osnova za spreminjanje romskih razmer voda, zato so hoteli letos v Žabjek napeljati vodovod z združenimi sredstvi iz različnih občinskih virov. Kopalji so že jarke, pa so štirje lastniki zemljišč v Bučni vasi to preprečili. Akcija se je ustavila, čeprav je bilo z njo že precej stroškov.

Blizu Mokrega polja se je romska družina naselila v železniškem vagonu in je na najboljši poti k civilizaciji. Tudi zaposleni so že, otroci pa v šoli. Pa so mlade Romke čez nekaj dni prijekale na občino: „Domačini so nam premetavali vagon, da si v njem ne upamo bivati. Pustili smo ga, kjer je, pa se naselili v bližini pod šotorom.“ V krajevni skupnosti pa trdijo, da sploh nimajo nič proti tem Romom, da jim niso premetavali bivališča in da so se izselili pod šotor zato, ker pač ne zdržijo med stenami. Ugotoviti, kaj je res in kaj ni, v takem primeru ni lahka stvar, četudi komisije obiskujejo teren.

Dejstvo je, da se domala povsod krajani branijo soseske Romov in morda razen v Šmihelu pri Novem mestu, kjer so zanje postavili prvi zidani

objekt za stanovanja prav na pobudo krajevne skupnosti, drugod zanje ni takega razumevanja. Kaj narediti? Nedvomno se romsko vprašanje v novomeški občini bistri in z velikimi napori je bil zadnja leta dosežen občuten napredek. Po najnovejših podatkih je bilo samo lani in letos za reševanje romske problematike porabljenih v občini Novo mesto 4,7 milijona dinarjev. Za male Romčke v vrtcu, za izplačilo otroških dodatkov, za šolanje, program usposabljanja pred zaposlitvijo, za razne oblike socialnih ukrepov in pomoči in za stanovanjsko gradnjo v Šmihelu. K tem sredstvom je socialno skrbstvo Slovenije prispevalo 430.000 dinarjev, kar je tudi napredek, če upoštevamo, da so bili prej Romi šteti izključno kot občinska zadeva in folklor.

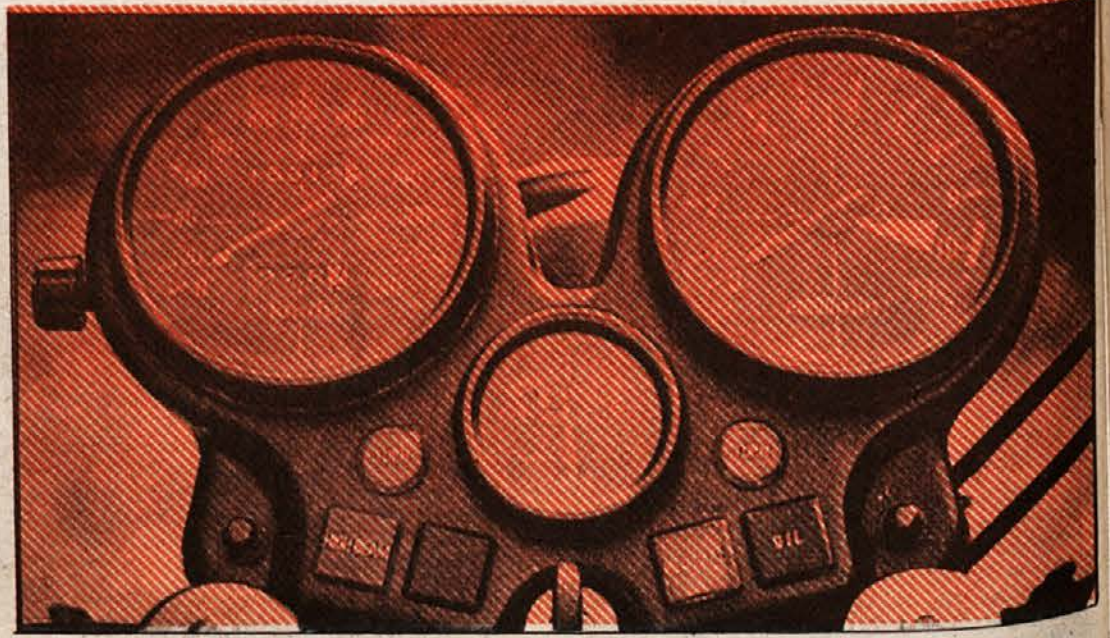
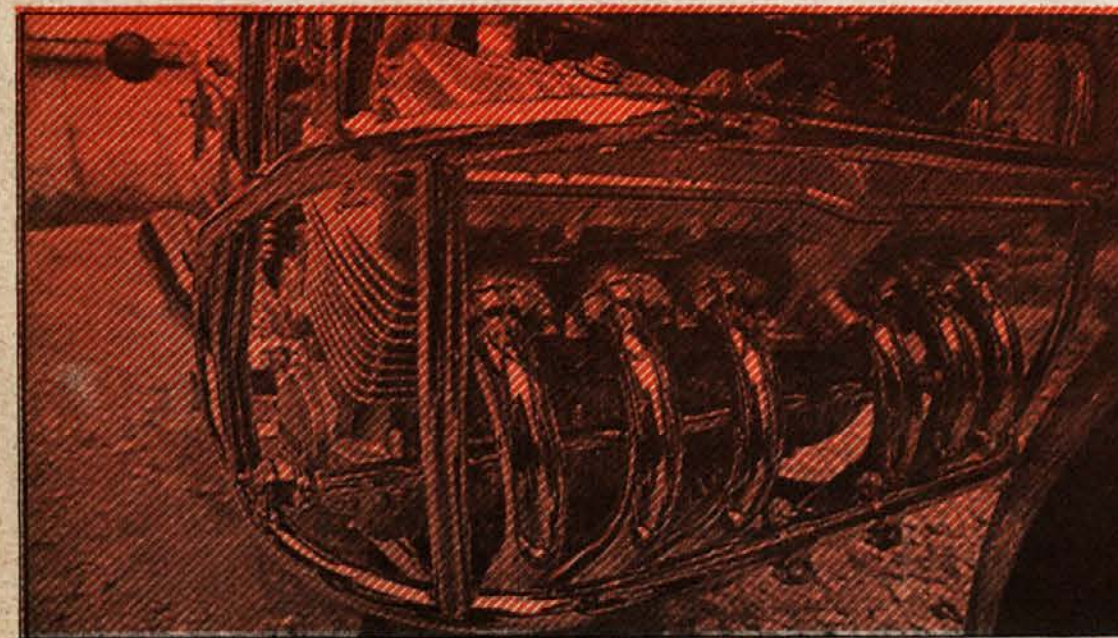
Trenutno 534 Romov, kolikor jih je na območju novomeške občine, živi v 106 družinah. Te imajo 107 predšolskih in 104 šoloobvezne otroke. Zaposlenih je samo 62 Romov, čeravno je za delo sposobnih 146. Medtem ko se Romi, naseljeni v 10 krajevnih skupnostih, postopoma selijo iz šotorov v boljša bivališča in iščejo komunalno opremljena zemljišča, da bi gradili hiše, pa Žabjek, Pogance in Žužemberk ostajajo leglo vsega slabega, kar pripisujemo Romom. In v teh treh naseljih živi 348 ljudi, kar je več kot polovica vseh.

Zanje bo potrebno v novem srednjeročnem načrtu doseči vsaj dva, če ne tri korake napredka. Predvsem bo potrebno doseči večjo usklajenost akcij, za kar bo skrbela strokovna enota za delo z Romi, ki bo začela delati z novim letom. Potrebno bo doseči, da bodo mali Romčki vsaj dve leti pred vstopom v šolo obiskovali organizirano varstvo, in v osnovnih šolah bo potrebno za romske šolarje uvesti dopolnilni pouk ali celodnevno varstvo. S pomočjo skupnosti za zaposlovanje naj delovne organizacije z več razumevanja zaposlujejo Rome ob predhodnem tečaju usposabljanja. Tak način dela se je nedavno tega začel za 40 mladih Romov, ki se učijo osnovnih higienskih in zdravstvenih navad ter teorije in prakse za bodoči poklic delavca.

Nujno pa je hkrati z vsem tem pospešiti izdajo lokacij za gradnjo hiš in postopno razselitev vseh treh zloglasnih romskih naselij. Ne moremo pričakovati, da bo Rom vzdržal na delovnem mestu, v urejenem okolju, če ga bodo kar naprej zbadali zaradi umazanije, zamujanja in neurejenosti. Dokler pa se po službi vrača delavec v barake brez vode, elektrike in možnosti kuhanja, tudi od njih ni mogoče zahtevati, naj prihajajo na delo čisti in umiti.

Če bodo imeli prostor, kamor bodo lahko postavili zasilni štedilnik, posteljo in omaro, tudi ne bo več, včasih celotni, mesečni zaslužek pretopljen v pijačo. V veliko primerih jim namreč preostaja samo ta možnost.

R. BAČER

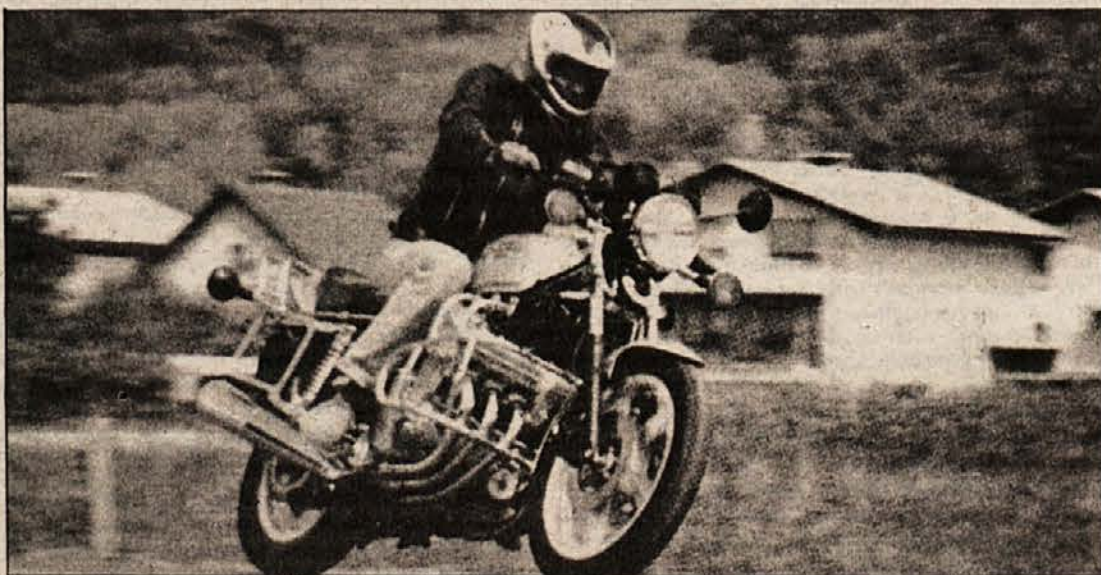

Kriminalisti novomeške UNZ so pred dnevi zasegli enajst skorajda popolnoma novih hond, kavasakijev in suzukijev, motorjev, katerih skupna vrednost presega 200 starih milijonov. Novica o tem je seveda čez noč postajala osrednja tema mestnih in pouličnih razgovorov v Novem mestu, Metliki in še kje. Razumljivo, saj je to po nedavno obravnavanem primeru iznajdljive devizne gospodinje iz Metlike nov primer kršenja in izigravanja uvoznih predpisov, da o nedovoljenem kupovanju deviz pod roko seveda niti ne govorimo.

Enajst 600-, 700- in celo 1000-kubičnih motorjev je pod ključem, prebivalci nekaterih novomeških ulic pa se lahko poslej mirno predajo nočnemu počitku, ki so ga lastniki hond, kavasakijev in suzukijev doslej kalili z nočnimi dirkami. In kaj je z lastniki? Ti za uvoze omenjenih motorjev niso imeli uvoznih pravic, saj je znano, da lahko motorna vozila uvaža tisti, ki je v tujini zaposlen več kot dve leti. Zato verjetno ni potrebno posebej zapisati, da so bili motorji uvoženi na imena naših zdomcev. Kako?

Ljubitelji jeklenih konjičkov z nekaj več kubiki so si pač poiskali zdomce, jih primerno „prepričali“ o namenu in vrednosti kupčije ter nagovorili za pooblastila, s katerimi so se potem podali nakupovat v Avstrijo. Tam so zatem nakupili kolesa, seveda za devize, ki so si jih sami priskrbeli. O tem slednjem bi sicer bilo moč napisati novo zgodbo, vendar tokrat ostanimo pri ugotovitvi, da je šlo v vseh primerih za nezakonite nakupe deviz, za kar bodo kršitelji seveda tudi kaznovani. Naj ob tem omenimo, da je bila cena enega kupljenega motorja vključno z vsemi dajatvami v poprečju preko 150.000 din,

ZASEGLI ZA 200 MILIJONOV HRUPA

kar da, pomnoženo z enajst, lepo vsoto deviz, ki so jih kupci pustili v sosednji Avstriji.

Enajst vrlih Dolenjcev — večidel gre za mlajše občane iz dokaj uglednih družin — je poskrbelo tudi za vse uvozne obveznosti in carinjenje. „Poskrbeli“ pa so še za nekaj: da bodo zdomci, ki so jih pač naselili na sladke besede in napravili seveda s tem veliko uslugo, odgovarjali za storjene prekrške, kazni pa, vemo, niso ravno prav majhne. Če seveda odštejemo že odvzete

motorje, kar pač med drugimi nalaga tudi zakon o deviznem poslovanju. Kajti motorji so bili konec koncev last naših zdomcev, registrirani so bili na njihovo ime. Seveda le za dobo dveh let, ko bi naj lastništvo sporazumno „prešlo“ na za to predvidene ljudi.

In kakšne bodo kazni? To bo odločil devizni inšpektorat, kar bo poleg uvoznih kršitev spregovoril še o nedovoljenem nakupu deviz. Že prej pa smo omenili, da je vrednost zaseženih motorjev

precejšnja, danes dosega vrednost enega samega motorja tudi do 250.000,00 din, zato kazni ne bodo ravno nizke. Tudi na vprašanje, kaj bo z motorji, danes še ne moremo dati odgovora. Skupaj s kupci in zdomci čakajo odločitve deviznega inšpektorata. Ena od možnosti je, da bodo prodani na licitaciji.

Sicer pa za konec ob novem primeru carinskih in deviznih kršitev, v katerih potegnejo krajšo večidel zdomci, ne bo odveč še nekaj besed. Predvsem bi bilo dobro, ki bi tisti, ki z delom na povsem legalen način prihajajo do deviz, poslej dobro premislili, kje jih bodo „vnovčili“. Kajti od delavcev novomeške UNZ smo izvedeli, da tudi tale spisek enajstih motorjev še ni dokončen in da podobna usoda čaka še nekaj jeklenih konjičkov in njihovih lastnikov. Konec koncev tudi imena niso nobena skrivnost in bodo skupaj s kaznimi deviznega inšpektorata kmalu zagledala dan.

Pa še to. Ob uvodoma omenjenih govorcih o novi prekupčevalski aferi so se slišale tudi pripombe, zakaj delavci UNZ (preje UJV) niso ukrepali tudi ob dokaj podobnih (če ne že povsem enakih) primerih uvažanja tujih avtomobilov, predvsem znamke BMW. Razlaga je takšna: UNZ Novo mesto je za te primere vedela in jih tudi spremljala ter izrekala kazni. Le da so bile neprimerno nižje, tako je pač določil takratni zakon, ki tudi ni predvideval zaseženja motornih vozil. Takratni kupci so kazni že vnaprej vrčevali (bile so dokaj nizke od 2.000 do 5.000 din) v končno ceno avtomobila. Še zmeraj je bil račun na njihovi strani.

Z motorji očitno ne bo tako.

B. BUDA

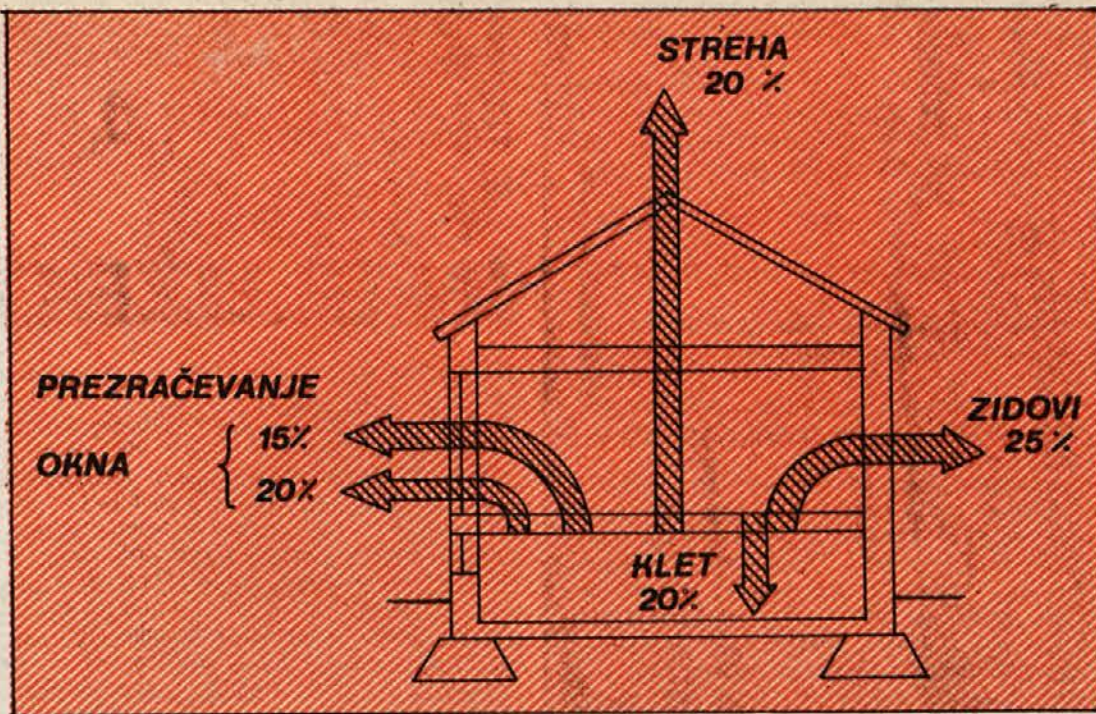
Vsi vemo, da je obdobje, ko je bilo energije dovolj in je bila poceni, mimo ter da se ne bo tako kmalu (če sploh) vrnilo. Nafta se draži iz dneva v dan, ob torkih in četrtkih polovica avtov ne sme na cesto. Domačih premogov ne moremo nakopati dovolj, še zdaj, sredi ostre zime, prenekatero gospodinjstvo ni prepričano, da bo z njim ali z drvmi, katerim je vrto glavo poskočila cena in veljavo, zdržalo do toplih dni. Za ustanove veljajo predpisi o začetku ogrevanja in stopinjah, ki jih lahko doseže živorebrni stolpec v termometru, redukcije elektrike niso izključene itd. To pa so samo nekatere od ujm, s katerimi je energetska kriza osladila vsakdanje življenje.

Slovenska industrija je v preteklih letih veliko vlagala v energetske objekte — kar četrtno vseh naložb. Novi srednjeročni načrt predvideva, da bo treba investicije zmanjšati, naše gospodarstvo namreč ne bi zmoglo naložb, ki so jih načrtovali v elektro in naftno-plinskem gospodarstvu. Elektrogospodarstvu je odobreno le 55 odstotkov načrtovanega, naftno-plinskemu pa 87 odstotkov. Denar bodo porabili predvsem za dograditev že zastavljenih energetskih objektov. Da to ne bi zavrlo gospodarske rasti, bo treba porabo energije racionalizirati.

S tem vraščanjem se ukvarjajo tudi strokovnjaki ljubljanske Termike. Objavljamo nekatere njihove ugotovitve, ki se tičejo predvsem varčevanja energije pri ogrevanju stavb.

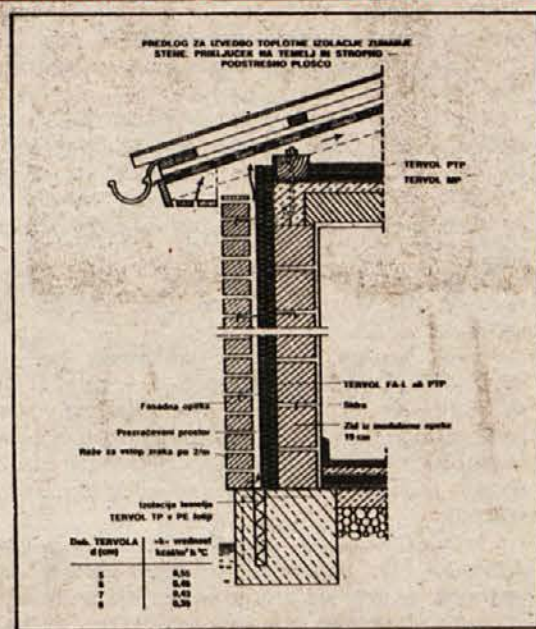
Varčevanje in zataganje pasu v kakršnikoli obliki in na kateremkoli področju nikoli nista preveč priljubljena, zato se naprej vprašamo, kaj je z novimi, nekonvencionalnimi oblikami energije (jedrska, sončna, geotermalna, energija vetra itd.), o katerih je v zadnjem času po svetu in pri nas toliko govora.

Jedrska energija je draga energija. Vsi vemo, kako počasi poteka gradnja krške jedrske elektrarne in kako hitro naraščajo gradbeni stroški. Napovedujejo celo, da bodo naložbe v krško nuklearno presegle vrednost 25.000 din za kilovatno uro električne energije. Tudi toliko v nebo povzdignovana sončna energija danes še ni poceni. Res bo ta energija v prihodnosti zelo zanimiva, ob sedanjih načinih izkoriščanja pa si z njo še nekaj časa ne bomo veliko pomagali. Kvadratni meter sončnega kolektorja in pripadajoče opreme, potrebne za ogrevanje sanitarne vode, stane pri nas okoli 15.000 dinarjev. Kvadratni meter zbera letno za približno 600 kilovatnih ur toplote. Če računamo naprej, stane instaliranje enega kilovata sončne energije kar 22.000 din, kar je samo malo ceneje od sicer dragega, vendar zanesljivega in ob vsakem času navzočega jedrskega kilovata.

IZOLACIJA PRIHRANI 100 LITROV KURILNEGA OLJA

Ker naše gospodarstvo ne zmora niti naložb v klasične energetske objekte, ne moremo pričakovati, da se bo kaj več ubadalo z novimi oblikami energije. V takih razmerah se bomo pač morali sprijazniti, da energije ne bo, kolikor bi je hoteli. Treba bo razumno gospodariti z vrabom v roki in ne golobom na strehi.

Energijo bo treba smiselno izkoriščati in vseh področjih, saj so posamezni varčevalni ukrepi kot kaplja v morje. V industriji, ki porabi največ energije, bo treba preiti na energetske varčnejše tehnologije, začeti bo treba izkoriščati odpadno toploto in preprečevati prehude toplotne izgube. Četrtno vse energije porabimo v prometu,

preostalih 25 odstotkov pa v široki porabi, in sicer največ za ogrevanje stavb. Izračunali so, da porabi povprečna slovenska družina za ogrevanje več denarja kot za avto.

Toplotne izgube poslopij lahko bistveno zmanjšamo z boljšimi toplotnimi zaščitami. Po pravilniku izpred desetih let sme biti toplotni koeficient toplotne prehodnosti zidov največ 1,28 W (m² K). Približno tako toplotno prehodnost ima ometan zid iz opečnega votlak k debeline 30 cm. Če takšen zid na primer dodatno izoliramo s 5 cm debelo ploščo mineralne volne, se toplotna prehodnost zidu zmanjša na 0,50 W (m² K). V naši klimatski coni z ostrimi zimami lahko tako prihranimo na vsak kvadratni meter 48.000 kilokalorij, kar je enako petim litrom kurilnega olja. Strošek za izolacijski material se povrne že v približno treh letih. V naslednjih nekaj letih se izplačajo tudi stroški montaže in zaščite izolacij. Življenjska doba pravilno izvedenih toplotnih zaščit pa je več kot 30 let.

Proizvodnja kamene volne je upravičena tudi enotretsko, saj porabimo pri proizvodnji kilograma kamene volne okoli 3.000 kilokalorij, povprečni enoletni prihranek pri izolaciji poslopij pa je dva do trikrat večji. Kilogram kamene volne, vgrajen v poslopja, prihrani v 30 letih 220 kWh energije. Vrednost naložbe v vsak prihranjeni kilovat znaša ob sedanjih Termikini proizvodnji 17.000 ton mineralne volne samo 710 dinarjev, medtem ko znašajo naložbe za vsak kilovat iz termoelektrarne na mazut 7.500 dinarjev, iz jedrske elektrarne pa, kot že rečeno, 25.000 dinarjev. Če poenostavimo, so družbene naložbe v proizvodnji kamene volne energetske 50-krat bolj učinkovite od naložb v elektrogospodarstvu.

Prepričljiv je tudi devizni učinek vlaganj v proizvodnjo kamene volne. Za Termikino proizvodno linijo kamene volne je potrebno 15 milijonov dolarjev deviznih naložb. Enoletna proizvodnja volne pa prihrani, preračunano v nafto, 0,3 milijona ton nafte ali 87 milijonov dolarjev. Če dela linija samo 10 let, se devize povrnejo vsaj 30-kratno. Surovin za proizvodnjo kamene volne imamo doma več kot dovolj.

Na pobudo Termike je Inštitut za gradbeništvo gradbene fakultete v Zagrebu preučil stroške zidave za dva tipična projekta slovenske srednje velike zasebne hiše glede na toplotne izgube. Primerjali so klasično izolirano hišo in hišo, obloženo s tervolom. Strokovnjaki so izračunali, da se zaradi izboljšane toplotne izolacije zvečajo gradbeni in obrtniški stroški pri zidavi za povprečno do 2,8 odstotka, da pa zaradi tega kasneje v letu dni prihranimo tretjino kurilnega olja. To pa je pri povprečni slovenski hiši 1000 litrov te predragocene tekočine.

SLOVENIJA ČEZ 140 LET BREZ NJIV?

gospodarske rasti. Kajti podcenjujoč, agresiven in nemalokrat celo sovražen odnos do narave iz kakršnikoli razlogov ima dolgoročne, zelo negativne vplive na človeka, na odnose med ljudmi, na družbenoekonomske odnose itd. Po desetih letih aktivnega in organiziranega varstva okolja, za katero se je odločno zavzel tudi Edvard Kardelj, pa ugotavljamo, da procesi onesnaževanja niso zaustavljeni, kar bomo slej ko prej vsi skupaj drago plačali. Priča smo neutemeljenim investicijskim apetitom, čeprav niti ne gre za vprašanje ali graditi ali ne, temveč kje, kako, kaj graditi. Skratka — gre za vprašanje aktivnega varstva naravnega okolja.

Gibanje za varstvo narave v Sloveniji ima sicer kar zavidljivo, več kot 60-letno tradicijo, ki pa ne beleži vidnejših rezultatov zaradi stalno prevelikih želja ljudi po napredku, blaginji. Tako s tehnologijo izpred šestdesetih let niso predvideli čistilnih naprav, saj je bil glavni cilj proizvodnje dobiček, vsi povojni naporji pa so bili usmerjeni v čim hitrejšo obnovo, razvoj in napredek, tako da je za reševanje problemov vse bolj očitnega onesnaževanja okolja zmanjkovalo sapa. Pozabljanje oziroma potiskanje naravovarstvenih problemov in ukrepov na stranski tir pa ima vse bolj očitne, mnogokrat neslutene posledice. Hitri industrijski razvoj, posebno nekaterih panog, ki še posebno uničujejo okolje (npr. proizvodnja stekla, cementa, aluminija, itd.), tehnološka revolucija v kmetijstvu — svoje prinašajo tudi nekateri agroživilski nasadi zaradi uporabe najrazličnejših kemičnih snovi, velikanska zazidava površin — odpirajo vedno nove probleme. Izhodišče za varstvo okolja pa je navadno

zatečeno stanje, kar celo ob nesporno dolgoročnih interesih varstva in širši pripravljenosti, da ohranjamo naravno okolje za človeka in ga varujemo pred njegovimi nepremišljenimi posegi vanj, prinaša preveč enostranske in kratkoročne rešitve. In ohranja stanje, ko imajo nekatere panoge možnost, da se razvijajo na račun drugih. Da povem malo konkretnje: ne bi na primer smeli pozabljati na zdravje ljudi, kljub razumljivim težnjam po napredku, ali se povsem enostransko boriti za varstvo divjadi, ki marsikje naredi veliko škodo na poljih in posevkih, itd. Izrednega pomena je varstvo in ohranjanje rodovitne zemlje v ravnini, saj nepremišljeno usmerjena zazidava pri nas — gradnja stavb, cest, odpiranja kamnolomov itd. — požre vsako leto okrog 1.200 hektarov kmetijskih zemljišč, nadaljnjih 800 hektarov pa gre v izgubo, ker jih zaradi pozidave ni več možno vključiti v intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Če bi tako nadaljevali, v Sloveniji čez 140 let ne bo več niti koščka njiv. Zanimariti pa ne bi smeli tudi visokogorskega sveta, ki se vse bolj prazni, storimo pa zelo malo ali nič, da bi to preprečili, kar je hudo kratkovidno glede na vse večje potrebe po hrani in glede na nujnost ohranjanja ekološkega ravnovesja. V razvitih industrijskih državah so že prišli do tega, da je vse več površin izločenih iz interesov za ekonomsko eksploatacijo, pri nas pa je tak interes veliko manj opazen. Edina prava alternativa za ohranjanje rodovitne zemlje, ki je enkratna naravna danost, je nova prostorska zasnova, prostorski plani, ki ga marsikatera občina pri nas še nima, tudi novomeška ne. Možnosti varstva je treba iskati v načrtovanju, ki pa mora sloneti na ustreznih

spoznanjih in upoštevanju prepletenosti kulturnih in ekoloških vidikov. Varstvo naravne dediščine je torej sestavni del prostorskega planiranja, zato bi bila pri reševanju teh problemov nujna večja povezanost strokovnjakov z različnih področij. Upamo lahko, da bo novi zakon o varstvu narave in kulturne dediščine, ki se je pripravil več let, stvari le obrnil na boljše. Seveda pa varstvo naravne dediščine ni omejeno le na varovanje kmetijskih zemljišč, posebno najboljše rodovitne zemlje, pred nepremišljeno in slabo načrtovano zazidavo, ampak obsega cel kompleks oz. splet področij in vprašanj narave, človekovega življenja v njej, njegovo poseganje v naravne danosti, spreminjanje in preoblikovanje okolja. Tako je eno izredno pomembnih vprašanj urejanje vodnega režima, varstvo povsod že resno ogrožene najdragocenejše podtalne vode, pa tudi površinskih voda, saj ni neznan, s kakšnimi problemi pomanjkanja pitne vode se srečujejo marsikje v svetu, pa tudi že pri nas. Tudi varstvu gozdov bi morali posvetiti več pozornosti, oz. z njim okoljetvorno gospodariti, saj je osnovna funkcija gozda v nekem prostoru varovalna, kar nam očitno še ni jasno. Vse večji pritiski na gozd, ki pomenijo nevarnost, da se nekaj v celotnem ekološkem sistemu poruši, pa tudi kažejo, da nas energetska streznitev še ni dosegla. Še veliko je členov — od varstva Krasa in kraških podtalnih voda, našega obalnega morja, ki je kot neločljivi del severnega Jadrana med najbolj onesnaženimi na svetu, varstva divjadi itd. — v verigi naravne dediščine, ki bo funkcionirala le ob resnih naravovarstvenih ukrepih do vseh njenih tesno povezanih delov.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Ana Praček-Krasna: TKALCI

Mislil, da je bil dr. Rayski, ki mi je dal nekoč v branje delo nemškega pisatelja in dramatika Gerharta Hauptmanna „Tkalci“. Zdaj so mi ti „tkalci“ vedno v mislih in morem jih pozabiti. Prišla mi je namreč v glavo čudna misel, da so tisti Hauptmannovi tkalci vse okrog mene, da z njimi vsak dan občujem — da živim v njih sredini. Tako se mi vsiljuje ta misel, da si včasih želim, da mogla pozabiti na „Tkalce“.

Dobro pa vem, da se mi ta želja ne bo izpolnila. Kako naj bi vendar čutila drugače, ko pa gledam dan na dan, kako se ponovno odigrava ta črna beda polna drama. Samo ljudje so drugi — tragika, trpljenje, nevednost, slepa vdanost in medsebojna nezaupnost, vse to je nespremenjeno ...

Pred dnevi sem se znašla med premogarji, ki so se zbirali na zborovanju, da se posvetujejo. Krivica jih pritiska k tlom, gospodarstva lakomnost izžema njih moč, pije njihovo kri in jim ne daje v povračilo niti toliko, da bi se mogli revno prezivljati. Treba je torej nekaj ukreniti ali poginuti!

Opazujem jih, kako se zbirajo. Strahoma prihajajo, oči povešene ali pa silno nemirne, koraki negotovi. Govore s pritajenim strahom in tisti, ki sedejo, so vsak čas pripravljene, da zbežijo. Mnogi si pa sploh ne upajo sedeti ob prikrite bojzani, ki j očutijo v sebi. Stojijo blizu vhoda in se nervozno ozirajo okoli sebe. Človek bi mislil, da so zločinci ali da se zbirajo, da skujejo podlo zaroto. Pa čakajo samo na govornika, ki jim bo povedal, zakaj bi se morali organizirati in kaj jim je ukreniti, da izboljšajo svoj težki položaj.

Premišlujem, če se mi morda le dozdeva, da je toliko skritega strahu in nezaupnosti, ali jo morda vidijo tudi drugi v očeh sotrpinov? Jo vidijo in se ne zavedajo, da njih lastna nezaupnost podžiga nezaupnost v očeh sotrpina.

Dobra ženska stopi k meni, mi daje desnico: „Pozdravljena, sodružica, veseli me, da ste prišli!“

Ne poznam je, še nikdar je nisem videla. „Zakaj bi ne prišla, saj spadamo skupaj, pravim.“ „Tudi mene veseli, da vidim tukaj ženske. Le premalo jih je, morale bi se veliko bolj zanimati ...“

„Res, sodružica,“ mi seže v besedo, „ženske se premalo brigajo za svoj razred, za delavsko stvar, zato pa imajo bossi bič v rokah in se posmehujejo našim zahtevam in protestom. Me, kar nas je zainteresiranih za našo stvar, delamo, kar moremo, da bi pritegnile v delovanje še druge. Danes nismo mogle priti vse, sodružice imajo otroke, ne morejo biti povsod8 tudi jaz jih imam.“

„Koliko jih imate?“
„Štiri, sodružica, in mož je brez dela, stradamo ... unija skuša malo pomagati, toliko da se rinemo naprej ... Ali želite morda kupiti iztis tega lista? Za ženske je. Rada bi jih razpečala vsaj petdeset na teden. Nekaj jih bom danes, med tednom pojdem pa po hišah. Ženske so nevedne, ne vedo, kaj jih tepe — na moze se jezijo, ker so ostali brez dela. In jih s tem čisto ženejo v obup. O, če bi se hotele vsaj malo več brigati za našo unijsko-delavsko stvar ...“

Vzamem list in ona hiti naprej, ponuja. Tako majhna je videti med pokopniki, in vendar sije iz njenih oči nekaj, kar j o povzdiguje nadnje, jo dela silno, pogumno ... Čevlji so ji preveliki, pošvedrani, najbrž jih je kje dobila v dar. Temna obleka je tako revna, ponošena, staromodna, klobuček na glavi tudi. Njen obraz bi bil čeden, da ni na njem sledi skrbi, kje vzeti za štiri malčke. In kljub vsemu dela z vnemo in si čudovito vztrajnostjo. Za vsakega prišleca posebej se ji zablajest radost v očeh, se ji razžari suhi, drobn obraz.

Na oder stopi govornik. Ona hiti v prvo vrsto,

poslušala kot pobožen vernik božjo besedo. Jaz obrnem pozornost na govornika, na množico v dvorani.

„Ali hočete poginuti od gladi sredi ogromnega bogastva, ki ste ga ustvarili, ali pa se hočete raje skupno in splošno boriti za pravice, ki so vam jih zapravili nepravilni in nepošteni voditelji?“

Molk.
„Poginuti hočete kot ponižni, do konca pokorni sužnji, kaj?“

„Ne, nočemo poginuti,“ se oglasio najpogumnejši.

„Tudaj se strnite, da boste kot en sam mož, ena sama velika in odločna misel, ki se ne bo pustila nikomur begati! Sami si morete priboriti nazaj, kar vam je bilo ukradeno, sami vprašati za večji kos kruha, če veste, da je premajhen ta, ki vam ga režejo sedaj.“

„Tako je!“ pritrjujejo nekateri v množici.

Oziram se, opazujem: skoro nikogar ne poznam in vendar se mi zdi, kot da so mi vsi ti ljudje že stari znanci. Znani so mi ti trepeti, boječji, nezupni obrvi, povsod jih srečujem. Blizu mene sedi suh, izčrpan možiček. Obleka ponošena, lasje dolgi, zmuršeni, roke se mu tresejo kot starčku. Poleg njega sedi mladeček, njegov sin, tako sodim po podobnosti obraza. Tudi njegova obleka je zelo revna in za pokrpara, lasje zanemarjeni, v čudno lesketajočih se očeh je nemir. Njegova lica kažejo sled jetike — stradanje, brez dvoma.

V bližini je skupina žensk in mladih dečkov in deklic. Mlada dekleta gledajo plašno, na obrazih se jim pozna podhranjenost. Oblečene so v obledele, pokrpane obleke: klobukov nimajo in ne skrbno urejenih pričeskk čevlji kažejo znake dolge rabe — luknje.

Dečki so videti še plašnejši, topi. Sama revščina jih je, tudi njihovi mladi obrazi jo kažejo.

Žene, matere strmé v govornika kot v odrešenika. Otroci se pogosto ozro vanje, kot bi se bal, da bi jih zapustile, zbežale. Vse požrtvovalno trpljenje je zapisano v obrazih žena in mater. V očeh je strah pred bodočnostjo in z njim se meša up, ki ga vliiva v njihov srca govornik, voditelj.

„In tudi ve, žene, morate v borbo za boljše razmere,“ pravi govornik. „Ve doprinašate žrtve, ve trpite najbolj, vas prosijo otroci kruha, in ker ga često nimate, so vam njih prošnje nož v srce. Vas, žene in matere, se boje izkoriščevalci, ne marajo, da posežete v boj, da sledite svojim možem, očetom in bratom v njihov borbi za pravico svobodnega organiziranja v unije. Ne, oni hočejo imeti proste roke, da lahko streljajo v vrste vaših mož, kadar stopijo na plan in zahtevajo, kar jim gre, svoj upravičeni delež.“

Ve, žene, ste vztrajnej? e v boju, ker vas sila k temu ljubezen do vaših otrok. Vaši možje so vam morda včasih rekli, da ne spadate v boj, da je vaše mesto doma pri hišnem delu, otrocih. Ali vaše mesto je tudi v naših vrstah, ko se borimo za dostojnejše življenje delovnega človeka. Žalostno je gospodinjiti v domu, kjer se je nastanila beda. Ve morate zahtevati pravico, ki vam jo daje narava sama — pravico prehranjevanja in v človeka vrednem domovanju odgajati svoje otroke. Naša dežela je bogata, bogata kruha in drugih dobrin, zato vaši otroci ne smejo stradati. Ako stradajo, ste tega tudi same krive, če nič ne zahtevate, temveč trpite in jokate.“

Vse je tiho, vsi verno poslušajo govornika. Včasih odobravajo, mu pritrjujejo s kimanjem, z govorečimi pogledi, z mimiko obraza. Govori jim dolgo, prepričljivo, jih roti, spodbuja in prosi, naj se vsi zbudijo iz brezbriznega malodušja, naj imajo vero vase, naj se ne boje nikogar.

Zdaj delijo listke. Voditelj z odra pojasnjuje. Podpisati se morajo, da se bo vedelo, koliko je resničnega zanimanja za organiziranje unije. Gledam okrog po dvorani in vrinja se mi misel na „tkalce“. Zdi se mi, da jih vidim, kako se skrivajo za črnimi, pol podrtimi stenami svojih koč, za statvami — v strahu so za revni zaslužek, ki jim ne da živeti ne umreti. Oh, kaj, če zve gospodar, boss, da se nameravajo organizirati, postaviti se za svoje ukradene jim pravice? Ob delo bodo, in potem? Saj ne morejo vedeti vnaprej, če bo unijski poskus uspel. Marsikje so se že premogarji in drugi delavci hoteli organizirati, a so bili poraženi.

Uporni duh se razblinja, v očeh se nemirno leskeče hlapčevska ponižnost, bojazen. Roke trepetejo, počasi, s strahom gredo svinčniki po belih listkih8mnogi ne podpišejo. Nekateri glasno povedo, da so bili že bridko prevarani, da so jih ničvredni voditelji pustili na cedilu in potem jih je premogovna družba spokorila z maščevalnostjo, z odpadum z dela.

Govornik — voditelj razume, ve.

„Ne bojte se za tisti borni košček kruha, ob ka nrem ne morete s svojimi družinami poginuti ne živeti. Niste sami. Tisoče in tisoče drugih je z v ni. Tudi dobre voditelje in boritelje za unijsko stvar imamo. Zbirajo brezposelne in delno brezposelne, slabo plačane delavce ter gredo v mesta protestirat in prosit za pomoč. Ne boje se oblasti, hočejo živeti, zmagati. In zmagali bodo, ker imajo vero vase.“

Zdaj jih ved podpisuje listke. V očeh se vžiga pogum, upor, up. Toda strah, strah pred gospodarjem — delodajalcem, ki je globoko ukoreninjen v dušah teh ljudi, noče popustiti. Tiho se kaže na grobih obrazih in zmaguje tu in tam. Zadenjski se pomičejo nekateri proti izhodu, izginevajo na prosto. Pogledi so jim polni nezaupanja, zadrege, neodločnosti.

„Včeraj so navalili deputiji na nekaj sto mož — stavkarjev, in kaj mislite, kdo je zmagal? Pobrali so tiste, ki so padli zbiti po tleh, in so našli pet deputijev in enega stavkarja — stavkarji so bili brez orožja!“

„Bravo, tako je prav!“
Govornikove besede so vžgale. V dvorani postane bolj živahno, oči plamte. Gorje, če bi prišli v tem trenutku deputiji ali policaji — tudi ti tu bi jih strli v prah. Maščevanje, to je sladko, to vleče. Čemu se truditi s počasnim pripravljanjem, z agitiranjem, s shodi, s stavkanjem? Revolucionirati, pobiti vrage, ki nam sesajo kri, nas hladnokrvno pobijajo v imenu postave, če zastavkamo! Vsa dvorana je polna odobravanja.

Govornik vabi na razpravljanje. Kdor želi izraziti svoje mnenje, nasvete ali karkoli, naj stopi naprej, deset minut sme govoriti. Minute bežijo mimo, mučen molk vlada v dvorani. Končno se nekateri opogumijo. Govorijo zmedenó, nejasno, vse drugače, kot so nameravali.

„Bratje delavci,“ pravi eden izmed pogumnih „strimo jih, te brezsrčne izkoriščevalce, in zaupajmo v boga nad nami, pa se bo vse dobro izteklo za nas. Nič strahu, tovariši, jaz sem bil že davno obsojen na pogin pri teh krivičnihih. Že dolgo me mučijo, ker sem deloval za unije, staval. Povsod sem zapisan na črni listi, ne dajo mi dela nikjer — a jaz vseeno živim! Vidite, kako pravičen je bog!“

Mož obstoji pred molčečo množico, kot bi se hotel še nekaj domisliti. Vodite ji na odru gledajo predse. Medtem se priglasil k besedi rdečelas možakar srednjih let. „Tovariši delavci,“ pravi, „mi smo prisiljeni zaradi neznosnih razmer, da se obračamo do vas za sodelovanje. Moramo se združiti v akciji za izboljšanje našega položaja, sicer ne bo dolgo, ko bodo noč in dan kopali grobove za naše od gladi in pomanjkwjnja poginjajoče tovariše in njihov družine. To nam je prinesel lakomni kapitalizem, to nam je rodila naša lastna nebriznost, to so nam priborili voditelji, ki so nas le zavajali in — izdajali!“

Mnogo tovarišev je želelo priti danes z menoj, pa nimajo primerne obleke ne obuvala, tako ne njihove žene in otroci. Že dolgo nas tare delna in popolna brezposelnost, med nami se širijo bolezn, ki jih povzročča podhranjenost, glad. Naši malčki trpijo z nami vred, postajajo slabotni, bolehn. Strah nas je, kadar nam pogledajo v obraz in nas prosijo kruha ... Tudi na nas pade ta zločin. Mi smo jim dali življenje in zdaj se ne postavimo v bran, ko naskakuje glad naše tisočglave množice in mori naše male — mori jih glad sredi neprimerne bogastva živil in vseh življenjskih potrebščin. Ali ni to sramota tudi za nas, bratje delavci?“

„Je ...“
„Morate se nam pridružiti, saj ste na isti poti, čaka vas enaka usoda. Ne, ne čaka, je že med vami, na obrazih se vam bere ... Tudi vi imate žene, otroke, matere in vsem preti pogin v bedi. Zato: pridružite se nam!“

Silno mol ploskajo. Ravnel jim je zavest, željo po maščevanju. Skrivna vez iste usode, ki lebdí nad vsemi, vzbuja sočutje in hkrati strah pred lastnim poginom. Vedo, verjamejo, da je vse res in prav, da se bo treba skupno boriti in si vzeti kruha, ki ga je dežela polna, ali pa zares poginuti.

Toda ... vel navdušenja, ki so ga izzvale govornikove besede, se kmalu poleže. Nekaj mrmrajo med seboj, se pogledujejo, čakajo zaključka zborovanja. Na obrazih se jim bere, kaj mislijo. Bi že bilo, če bi bili pri volji vsi do zadnjega, potem bi se dalo kaj napraviti, a tako ... Gospodarji so tako silni, oblastni. Če jim pride na uho, da se mislijo organizirati, bodo odslovljeni, zapisani na črno listo ... In končno, saj je možno, da se bodo stvari tudi same od sebe zasukale na boljše, so se že včasih. Amerika je prebredla že mnogo kriz, brezposelnosti, bo tudi to.

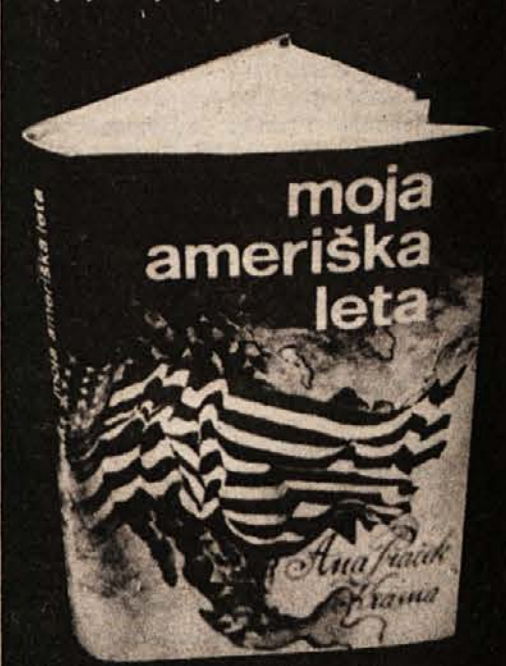
Boječje, potuhnjeno se prično nekateri dvigati, zapuščati dvorano. Voditelji gledajo, razumejo. Eden od njih pravi glasno: „Pridite zopet v nedeljo, da ukrenemo nekaj določnega in gremo v akcijo. Potrpajte še malo časa, treba je določiti prostor za prihodnji sestanek. Povedano nam je bilo, da se težko dobi primerna dvorana. Ta je premajhna, preveč od rok.“

Poslušam govornika in vem, da je več dvoran, prostornih in priročnih, da so parki, kjer bi lahko zborovali. Vse pa imajo pod kontrolo gospodarji in njihov privrženci. Gospoda se mora vprašati, če se sme protestirati proti krivici, in če ne dovoli,

predstavljamo vam

„Če bi hotela zlití v pisano besedo vsaj bistveni del dolgih let bivanja v „objubljeni deželi“, tedaj bi moral biti to roman, dolg roman, v katerega bi vpleta mnogo ljudi, srečan, dogodkov, vtisov iz tegobnih in tudi veselih časov izseljenskega življenja v tujem svetu.“ S temi besedami je pospremila na pot med bralce svojo tretjo knjigo Ana Praček-Krasna, ki se je dvajsetletna znašla na severni ameriški celiní, tamkaj preživela več ko pol stoletja, v Ajdovščini pa je zadnjega novembra dne praznovala 80-letnico življenja.

„Za lepše dni“ je bil naslov knjige njenih pesmi (1950), delo „Med dvema domovina-ma“ je pred dvema letoma prineslo črtice in članke, podobno pa je sestavljena tudi knjiga „Moja ameriška leta“, ki jo je ob avtoricinem življenjskem jubileju izdala založba Lipa.

Osem literarnih prispevkov je nastalo v tridesetih letih, torej v času velike gospodarske krize, prohibicije in brezposelnosti. Zgodbe Pračkove kažejo socialna nasprotja v ameriški družbi, tuja jim nista humor in celo satira, po oblikovni plati pa so blizu tisti ameriški zvrsti kratke proze, ki je zelo podobna naši črtici in jo označujejo z izrazom short story. Kljub temu, da ta proza zajema iz stvarnega, preverljivega dogajanja, ji ne manjka umetniškosti.

Glavnino pričujoče knjige (s spremeno besedo o avtorici in njenem delu jo je opremil Janez Kajzer, ponatiskujemo pa zgodbo „Tkalci“) tvorijo ponatisi časnikarskih sestavkov, glos, člankov in drugih zapisov, ki jih je Pračkova objavila v ameriškem izseljenskem časopisu (sama je bila znana kot urednica in lastnica Glasa naroda). Besedila govorijo zvečine o newyorški naselbini Slovencov, obravnavajo pa tudi življenje slovenskih izseljencev drugod na ameriških tleh.

se mora protestirati naskrivaj v zatohlih, zakotnih in malo znanih prostorih.

Vročje je, ne vem, ali zaradi vročega dneva ali zaradi gneva, ki me žge kot žerjavica. Vstanem, stopim k oknu, da me objame svež zrak. Z odaj postarane ženske in plaha dekleta se skoro sumljivo ozirajo vame. Najbrž se jim zdim predobro oblečena, da bi spadala mednje. Sicer je moja obleka preprosta, a v primeri z njihovimi kar čedna. Nasmejem se jim prijateljsko in one mi vrnejo nasmehe, gledajo me zaupneje.

Bolj ko jih gledam, bolj se mi pred očmi poraja slika „tkalcev“ iz Hauptmannove drame. Sestrastanih, pol golih, bolnih od hudega, ležečih na slani v pol podrtih kolibah na bregu potoka, na robu gozda. Vidim jih, kako se končno upro in razbijejo gospodu palačo, se čudijo bleisku in sijaju, gladijo lepe predmete v svetlih sobanah. Slišim jih peti uporno pesem, ko korakajo po ulicah, kličejo boga na pomoč, grozijo tistim, ki se jim nočejo pridružiti. Iščejo jih po pol razpadlih kočah in jih s silo vlačijo v svoje vrste, v upor. V mislih prisostvujem tudi njihov zborovanjem — in vse je tako podobno temu, kar se godi okrog mene ...

In naposled jih vidim porazene, pokorne, kesanja polne, zvijajoče se zopet pod gospodovim bičem. Vidim duhovna, ki jih tolaži, jim govori o božji modrosti in pravičnosti. Slišim gospodove grožnje in lisičje razlage njihovih valptov: „Gospod je dober, ni kriv, časi so revni, kupovno premalo: tudi on ima težko življenje, polno skrbi.“

In trdo življenje mezdni sužnjev — „tkalcev“ teče naprej po starem ...

Od nekod se sliši glas orgel, petje himne, zvonjenje, ker je nedelja. Vmes se mešajo ognjevite, prepričevalne besede voditelja, ki se zmerom govori z odra in verjame, da bo vse končno pridobil za borbo, ki naj bi jim omogočila boljše življenje.

Vzduh v začrneli, revni dvorani postaja neznošen. Že je napol prazna, ko odhajam, in gredoč proti domu se dolgo ne morem zavedati, da živim v najbogatejši deželi na svetu in v letu 1931 po Kristusu ...

Čemu v Ameriko,

ko si doma lahko denarja zasluži,

kdor zna pisati in brati in mu je resna volja truditi se. — Vprašanja o tej zadevi pošiljajo naj se v zaprtih pismih z napisom: „Ne v Ameriko! poste restante, Ljubljana.“

(10-1)

obzorja

iz izložbe

prebrali smo o testeninah

Če vzamemo, da pridevnik „nova“ v zbirki Nova proza, ki jo izdaja Državna založba Slovenije, pomeni vsebinske in oblikovne novosti v slovenskem proznem ustvarjanju in ne zgolj časovne opredelitve nastanka del, potem moramo priznati, da skupina proznih sestavkov, katere je Saša Vuga zbral pod nenavadnim naslovom „Testenine bivših bojevnikov“, upravičuje izid v omenjeni zbirki. Vuga namreč v tej knjigi ubira nova, izvirna pota pri oblikovanju svojega pisanja.

Bralec se s takšnim pisanjem lahko strinja ali pa ne — več je verjetno takih, ki jih po tovrstni knjižni produkciji ne žele preveč — vendar ko knjigo prebira, mora pristati na avtorjeva pravila igre. Ni fabule kot rdeče niti, ob katero bi se lahko oprli, niti ne gre za razvoj posameznih značajev. Vuga izrisuje vrsto stanj, katere določajo tako spomin, vednost, premisleki, čustveni toni kot razglabljanja in primerjanja. Zgodovinski dogodki so tako predstavljeni drugače, razvezani so časovnih in drugih vezi; svobodno stopajo v odnose s časovno in vsebinsko drugačnimi stvarmi, ob katerih se njihov pomen tudi drugače osvetluje.

Takšno nepregledno, nefabularno, v času in prostoru nesmotno pisanje je navsezadnje res podobno nekakšnim testeninam. Četudi avtor naslova zbirke ni izbral iz tega premisleka. Kljub vsemu pa knjiga po splošnem vtisu zazveni ubrano. V čem je skrivnost tega, naj poveča vsak bralec sam.

Se ena vrednost nove Vugove knjige je očitna. Pisatelj obvlada jezik, oblikuje ga z veliko domiselnosti, posluha, odpira mu nove izraze možnosti. Mestoma pisanje zdrse na

območje poetičnega. Seveda pa je vprašanje, ali po pot, ki jo je avtor ubral, neko široka cesta. In vprašanje je tudi, ali bo po nji še kdo krenil, ali pa bo Vuga ostal popotnik.

M. MARKELJ

v preobratu

V zgodnjih jutranjih urah lanskega 17. julija je umrl Adolf Hitler. Zadel ga je možganska kap. Vse je bilo končano v nekaj minutah. Smrt ga je doletela v trenutku, ko je Adolf iz Barunaua ob Innu zvedel, da je dosegel svoj življenjski cilj: postal je gospodar sveta.

Seveda ne gre za resnična dejstva. Nanje bo naletel le bralec, ki bo vzel v roke nenavadno delo Miloša Mikelna „Adolfa Hitlerja tretja svetovna vojna in kratki kurz vladanja za začetnike“, ki je nedolgo tega izšlo v zbirki Nova proza pri Državni založbi Slovenije. Kot je slutiti iz naslova samega, gre za dvoplastni pripovedni organizem, ki ga okvirja znanstveno-fantastična pripoved o tem, kako Adolf Hitler s pomočjo svojih zvestih strokovnjakov vodi svet v uničujočo tretjo svetovno vojno, ob koncu katere naj bi se pojavil kot rešitelj zahodne civilizacije pred azijskimi hordami. Hitlerja njegovi privrženci pitajo z lažnimi poročili o potekanju vojne, ki je izmišljena in le plod oddelka za informiranje. Hitler torej umre z lažno predstavo o zmagi. Mikeln pa v zadnjem poglavju razvedniti vso pripoved v navadno pijano blebetanje domnevnega pobeglega mladeniča, ki sam zase trdi, da je živel v tajnem Hitlerjevem štabu. Vse je zamajano in dvomljivo ob realnosti, kakršno Mikeln izriše v zadnjem poglavju.

Drugo plast pripovedi predstavlja vrinjena poglavja nekakšnega kurza o modrosti vladanja, ki naj bi ga vodil ostareli Hitler v svoji politični šoli. V modrovanjih ostarelega

vojnega zločinca je veliko ponostavljanja, grobega prevračanja in napanjenja zgodovine na kopito, toda v vsej kolobociji se kot rdeča nit vleče ironični podton nezadovoljstva nad človekovo nezmožnostjo, da bi mogel vladati brez nasilja, ideologij, nemoralnosti, prisile, goljufij. Čutiti je osnovno spoznanje, da človeštvo izgublja bitko s samim seboj in se utaplja v kaos preobrata, kateremu bo sledilo nekaj novega, boljšega.

M. MARKELJ

pred viharjem

Slovenska matica v Ljubljani je nedavno izdala novo knjigo dnevnških zapiskov Edvarda Kocbeka Pred viharjem, ki dopolnjuje njegovi dve knjigi Tovaršija in Listina. Tudi v tem delu gre namreč za dogajanje med vojno in pred njo, zlasti pa za začetke nastajanja Osvobodilne fronte, pri kateri je sodeloval tudi Kocbek.

Medtem ko je v Tovaršiji Kocbek objavil zapiske od maja 1942 do konca aprila 1943, ko je bilo veliko zborovanje aktivistov Ljubljanske pokrajine, v

Nazadnje je celoten Boccaccio „Dekameron“ prišel na tukajšnji knjižni trg pred slabim poldrugim desetletjem. Tedaj (1966) ga je poslovenil Andrej Budal, v eni knjigi (na biblijskem papirju, dodana je bila razprava Erosa Sequija) je izšel pri Cankarjevi založbi. Odtlej smo dobili še en ali dva priložnostna izbora teh znamenitih renesančnih novel. Kot drugo delo v zbirki Okrogle povesti pri že omenjeni založbi je „Dekameron“ spet dostopen v celoti, prevod je tokrat opravil Niko Košir, na običajnem papirju pa je bilo obsežno delo moč zvezati le v dveh knjigah.

„Dekameron“ je tako proslavljen v svetovni književnosti, da o njem ni mogoče povedati domala nič takega, kar ne bi bilo že izrečeno. Zato ne kžke drugega, kk da ga predstavimo čim bolj na kratko.

Giovanni Boccaccio ga je ustvaril sredi 14. stoletja. Sto novel je povezanih z okvirno pripovedjo o sedmih ženskah in treh moških iz Firenc, ki se v času velike kuge zatečejo v podeželsko vilo in si čas desetih dni krajšajo s pripovedovanjem zgodb. Te so različne po obliki in dolžini, običajno jih imenujemo novele, saj besedila v glavnem res sodijo v to prozno zvrst, med njimi pa so tudi anekdote in celo daljše povesti. Snovno segajo zvečine na področje erotikk, mestoma govorijo o viteškem plemeniti in poduhovljeni, v ospredju pa je drzno čutna ljubezen.

Razen prvi in deseti dan pripovedovalci namenljajo zgodbe določeni temi. Tako se drugega dne zvrsti deset pripovedi o muhavosti usode, nato o doseženih, največ ljubzenskih željah, zgodbe četrtega dne govorijo o tragičnih stvareh, petega o ljubeznih, ki se končajo srečno, šesti dan je posvečen hitrim in duhovitim odgovorom, sedmi pa zvijačam spretnih žensk. Osmega dne si pripovedovalci krajšajo čas z zgodbami o šaljivih spletkah, katerih žrtve so nespretni in rogonosci, deseti dan pa je namenjen pripovedim o velikih in plemenitih delih.

Na osnovi orientalskih zgodb, antičnih motivov, kronik in srednjeveških zbirk, ustnega izročila in sodobnih dogodkov je Boccaccio izdelal pisano paleto psihološko prepričljivih likov iz različnih družbenih slojev, razgalil je fevdalne dvorce, samostane in mestne hiše, ulice in vaške trge. Zanj so vsi ljudje enaki že po naravi, razlikujejo se samo po pameti in vrlinah. „Dekameron“ je imel velik vpliv na renesančno in še kasnejše pripovedništvo in celo dramatiko, iz njega so črpali motive, posnemali njegov slog. Tolikšna slava, kot gre v italijanski in svetovni književnosti npr. Dantejevi „Božanski komediji“ ali Petrarkovim „Stihom“ v pesništvu, gre Boccaccioni zbirki novel v pripovedništvu.

Za konec naj omenimo še docela postransko, a za tiste, ki jim bo ta zapis morebiti vzbudil skomine po nakupu torkatne izdaje „Dekameron“, nedvomno bistveno stvar. Za dve knjigi je treba odšteti 960, pred poldrugim desetletjem pa je bil „Dekameron“ dostopen že za — 45 dinarjev! D. R.

Listini pa zapiske o dogajanjih v Evropi namreč že v vojni, medtem ko je bila Slovenija in z istega leta, se v knjigi Pred viharjem z dnevnškimi zapiski vidneznega idilicnega miru. Ton nekoliko dopolnjuje. V njej so namreč objavljene dnevniki iz leta 1938, 1940, pa tudi medvojne leta 1942. Tako kot že v prejšnjih knjigah se tudi tu srečujemo z avtentičnim pričevanjem o času, zlasti pa o stanku Osvobodilne fronte in deležu levo usmerjenih katoličanov, ki so se pred vojno zbirali okoli revije Dejanje, ki jo je Kocbek urejal in izdal.

Predvsem je za zgodovino narodnoosvobodilnega gibanja pomemben dnevnik, ki sega v čas pred vojno, to je v leto 1940. V tistem času je bila

Evropa namreč že v vojni, medtem ko je bila Slovenija in z istega leta, se v knjigi Pred viharjem z dnevnškimi zapiski vidneznega idilicnega miru. Ton nekoliko dopolnjuje. V njej so namreč objavljene dnevniki iz leta 1938, 1940, pa tudi medvojne leta 1942. Tako kot že v prejšnjih knjigah se tudi tu srečujemo z avtentičnim pričevanjem o času, zlasti pa o stanku Osvobodilne fronte in deležu levo usmerjenih katoličanov, ki so se pred vojno zbirali okoli revije Dejanje, ki jo je Kocbek urejal in izdal.

Knjigi so dodani še članki Slovenski človek, Slovensko izseljenstvo, Narod in Slovenci in politika, ki jih je avtor objavil v reviji Dejanje.

J. SIMČIČ

kratka romana

Prva ženska, ki je bila pred nedavnim sprejeta med nesmrtnike znamenite Francoske akademije, je književnica Marguerite Yourcenar. Dobitnica več književnih nagrad je na Slovenskem docela neznana, po zaslugi založbe Obzorja pa sta nam zdaj dostopna njena zgodnja kratka romana „Milostni strel“ in Aleksis ali študija o brezplodnem boju“, izšla sta v eni knjigi poslovenil pa ju je Vital Klubus.

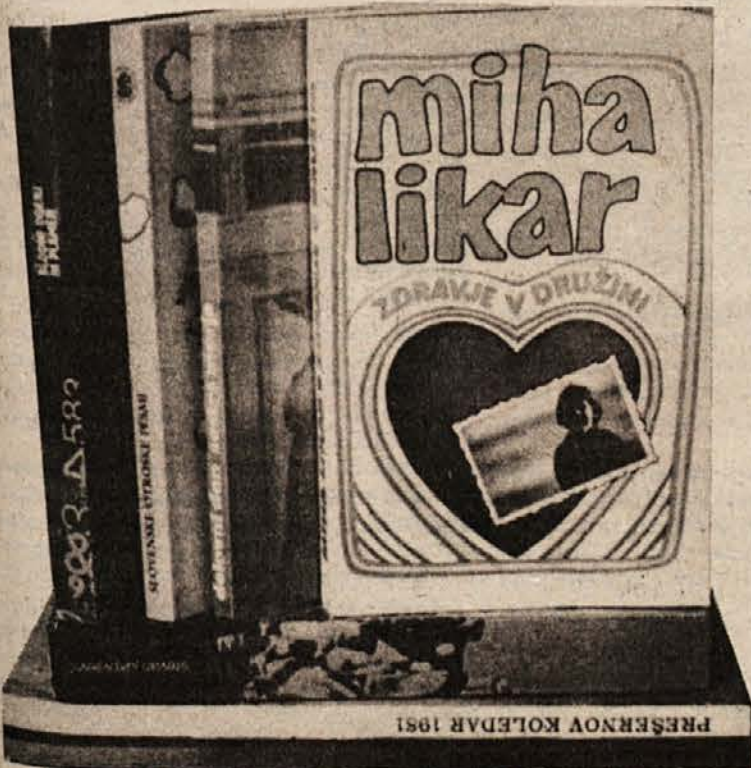
Obe pripovedi sta tako rekoč brez dogajanja, posredovani sta v prvi osebi ednine, torej sta svojevrstno razmišljanje o doživljajih junakov. Prva govori o nenavadnem razmerju med mladima človekoma, ki sta v Kurlandiji priči krvavih bojev med boljševiki in intervencionisti po oktobrski revoluciji. Zunanje divjanje se odraža v njuni notranjosti, zato je ljubezen daleč od sproščenosti. Končno se ona zave, da je vsakršno vztrajanje brez smisla — in tako jo on na njeno željo ustrel.

Nič manj mračna ni druga zgodba. Gre za dolgo pismo mladega moškega ženski, s katero se je ločil. S pisanjem skuša razčleniti, kaj je botrovalo razdorju med njima, vzroke išče v okolju pa tudi v posebnosti njunih značajev. Izkaže se, da sta bila preveč samosvoja, zato je bilo skupno življenje nemogoče že od samega začetka. Pravi način za vnovično potrditev osebnosti obeh je bila tako le ločitev, zato je ne kaže obžalovati.

Oba romana je pisateljica komentirala na začetku šestdesetih let; kaj je čez desetletja po nastanku del menila Yourcenarjeva, lahko beremo v dodatku. Gre za pojasnjevanje, kaj jo je vodilo k umetniškemu popisu nenavadnih usod, razložila pa je tudi svoj pisateljski prijem.

D. R.

knjige za vsakogar

Širjenje dobrih knjig med delovnimi ljudmi. Tovrstno kulturno poslanstvo je Osvobodilna fronta v zgodnjih petdesetih letih naložila Prešernovi družbi. In ta vrh delovanja dosega ob koncu leta, ko številni člani in naročniki prejmejo knjige iz redne zbirke. Seveda je Prešernova družba tudi sicer prisotna med slovenskim bralstvom, saj slednje posega še po delih iz zbirke Ljudska knjiga in po reviji Obzornik.

Pred nedavnim je Prešernova družba že osemindvajsetič izdala svoje redne

knjige. Tokrat jih je šest, število naslovov v zbirki se je tako povečalo na 1841, skupna naklada pa presega sedem milijonov izvodov. Ti podatki (da ne naštevamo še drugih) dovolj zgovorno pričajo, da kulturna delovna skupnost, ki se ponaša s Prešernovim imenom, ni izneverila pričakovani ustanoviteljski.

Koledarski del „Prešernovega koledarja 1981“ je opremljen z barvnimi posnetki del slikarke Ivane Kobilice; izbor slik in zapis o umetnici je delo A. Žnidaršič. Kratek Titov življenjepis je

prispeval F. Šetinc, ob skorajšnji 40-letnici Osvobodilne fronte razmišlja M. Ribičič, sploh pa prinaša koledar še vrsto zanimivih besedil: od zgodovinskih in literarnozgodovinskih do publicističnih (med temi najdemo tudi T. Kneza sestavek „Novo mesto skozi čas“), ne nazadnje pa moramo omeniti še literarne prispevke M. Kranjca, D. Debiča in S. Lenardiča. Po ustaljeni navadi knjigo zaključuje kronika dogodkov v zadnjem letu, poprejšnje očitke glede nepreglednosti koledarja pa zavrača vsebinsko kazalo.

Slovensko literarno novost predstavlja Antona Ingoliča roman „Delovni dan sestre Marije“. Gre za a razmeroma lahkoznostno pripoved o doživljenih patronažne sestre, ki v enem dnevu obišče precej bolnikov, jim po svojih močeh lajša tegobe, se telesno preda zdravčemu se fantu (ki popoldne umre), prekine ljubezensko razmerje z ljubosumnežem in zvečer, preden utrujena zaspi, upa, da je dopoldne zanosila. „Torej ne bom več... nisem več sama.“ Posebno pretresljiv ni tale Ingoličev roman, zaradi privlačne berljivosti pa bi mu lahko rekli kkr sodobna večernica.

Janez Menart se je pred sestavljanjem knjige slovenskih otroških pesmi „Naj mi sije sončece, naj mi poje srčece“ odločil, „da bo v knjigo zajel čim več najboljših in dobrih pesmi, ne glede na to, kdo jih je napisal in v katerem času so nastale.“ Tako je iz bogate zakladnice pesmi za otroke izbral precej nad sto besedil domala petdesetih slovenskih pesnikov in pesmi uredil v vsebinsko zaokroženih skupinah, pri čemer ni upošteval časovnega zaporedja njihovega nastanka. Knjiga kajpak ni antologijskega značaja, kaže zgolj sestavljalčevo mnenje o tem, kaj je

najboljše in dobro, temu mnenju pa gre zvečine pritrjevati. Knjige (z risbami jo je opremila Marlenka Stupical) se bodo zagotovo razveselili mladi bralci.

Prof. dr. Miha Likar, ki je spisal že precej knjig o medicini, je poskrbel za umljivo in dokaj izčrpano knjigo za vsakdanjo rabo. „Zdravje v družini“ prinaša v petnajstih poglavjih obilico podatkov o človeku od početja do starosti, ob poučevanju o sestavi in delovanju človeškega telesa pa je glavni smoter knjige v nujenju navodil, kako živeti, da se izognemo bolezenskim nevarnostim. Če pa te že pridejo, daje knjiga tudi napotke o prvi pomoči.

Najobsežnejše delo v pričujoči pošiljki knjig Prešernove družbe je „Velika zmeda“, poromanjena kronika o usodnih dogodkih stare jugoslovanske države v aprilu 1941. Gre za delo (prevod je opravil Stanko Janež) srbskega pisatelja Stevana Jakovljeviča. Kronika obravnava najprej dogodke v zvezi z razsulom kraljevine, ki se je po prikkjučitvi fašistični zvezi znašla v ognju vojne in razpadla. Ta del je spisan dokaj na splošno, sledijo pa mu pripovedi o dogodkih, kakor so jih doživeli posamezni ujetniki, pripadniki starojugoslovanske vojske.

In slednjič je tu še t. i. nagradna knjiga, roman „Blodni ogenj in plamen“ nemškega pisatelja Maxa von der Gruena. Zgodba o garaškem in nevarnem delu rudarja je menda obarvana nenavadno ostrino pri obravnavanju socialnih in drugih krivic, ki so upogibale hrbte delavcev v času nemškega gospodarskega čudeža. Roman, eno redkih zahodnih literarnih stvaritev, ki razgaljajo tegobe sodobnega delavstva, je poslovenila Majda Novak.

D. R.

lesena preteklost

Nekako do konca prejšnjega stoletja je bila slovenska domača lesna obrt še zelo živa vse od Kolpe in Roga, preko Ribnice in okolice do Loža in Blok, čez Rakek in Planino na Logaško planoto, na Hotedrščico, Godovič in Črni vrh. Od tod je prehajala čez Zadloge v Idrijsko hribovje na Vojsko, proti Cerckemu v Selško in Poljansko dolino. Po škarfstvu je sseloval tudi Bohinjski kot.

Vsekakor pa je po „suhi robi“ najbolj znan ribniški konec. Ribničani so že zelo zgodaj dobili pravico prostega trgovanja z domačimi lesnimi izdelki. Friderik III. jim je leta 1492 podelil poseben patent, ki je dovoljeval prosto trgovino. Z lesnimi izdelki so Ribničani trgovali po vsej Avstroogrski, trgovske zveze pa so vodile tudi v Italijo, Nemčijo, na Grško, v Španijo, na Bližnji vzhod, v Afriko in celo v Indijo. Marija Terezija je ribniškimi in kočevskimi vasem, ki so se ukvarjale s suhorobarstvom, pravice znova potrdila in skušala celo s šolanjem domačo lesno obrt dvigniti na višjo raven.

Slovenska domača lesna obrt ali suhorobarstvo je poznalo ali pozna tele glavne dejavnosti ali stroke: obodarstvo, podnarstvo, posodarstvo, žličarstvo, kuhaličarstvo, ročno mizarstvo, orodjarstvo, strugarstvo, pletarstvo in rešetarstvo.

Škoraj vsi suhorobarji so bili tudi kketovalci, na svojih krošnjarskih potovanjih pa so veljali za dobre obrtnike, ki so mimogrede popravili to ali ono orodje ali posodje. In kaj vse so zdomarji nosili v svoji krošnji! Med posodjem so bili škafi, čebri, kadi, banje, banjice, pominjeki, ribarji, žehtarji, napajači, merniki, putrhi, pinje, banjke itd. Posodi, ki ji danes pravimo šlaf, sp v Ribnici še pred nekaj desetletji rekli kebel, keblica. Les za našeto posodje sta dajala le smreka in jelka.

Med žličarske in kuhaličarske izdelke so šteli ali štejejo žlice, kuhalnice, mešalke, polentarje, korce, mešalke, zajemalke, velnice, nečke, nože, trkala ali žvrklje. Žlice izdelujejo iz javorovega lesa, kuhalnice pa vedno iz bukovine. Velnice, mešalke, zajemalke in izplakovalke večkrat izdelujejo iz lipovine ali topolovine, ker so lažje.

Posebno raznovrstni so izdelki ročnega mizarstva. Med njimi so kuhinjske deske za testo, meso, čebulo, leseni modeli, kalupi za maslo, perilniki, perilne deske, ribezni, strgala, strgalniki za zelje, repo, hren, kumare, kuhinjski sušilniki, obešalniki, solnice, žličniki, igrače itd. Ročno mizarstvo je v zadnjem času zelo napredovalo, saj so suhorobarji preprosto orodje nadomestili s sodobnimi stroji. Slednji so prišli prav predvsem pri izdelkih, ki jih izstružijo; to so krožniki, sklede, korci, prosleni valjarji, kuhinjska kladiva itd.

Najstarejša panoga lesne domače obrti je nedvomno lesno orodjarstvo. Najbolj živa je bila tam, kjer je bilo dovolj primerne lesa, predvsem bukve, leske, drena, bresta, gabra, maklena. Iz tega so izdelovali grablje, vile, kosiča, toporišča, greblje, loparje, kljuge, obroče za vrvi itd. Ta panoga obrti najhitreje nazaduje. Delo je namreč najbolj zamudno in predvsem ročno. Stroj nikakor ne more nadomestiti rok, nekaj čisto drugega je vzeti v roke ročno in ne stojno izdelano sekirino toporišče.

Poglavje zase v lesni obrti je rešetarstvo. Bistveni del rešeta je dno, podno. Lahko je leseno, žimnato ali žičnato. Lesena podna tkejo ročno na posebnih statvah. Najprej pripravijo vitre. Gladke leskove ali jesenove palice koljejo, cepijo na drobne vitre v posebni napravi. Vitre zgladijo in jih primerno razrežejo v rezirju. Velika podna za reše pletejo podnarji na roko, druga podna pa tko ženske na statvah. Podna povežejo v svežnje in jih oddajo rešetarjem.

Rete imajo svoja imena. Poznamo ali so poznali drobotovne, križarke, redke, cvetarje in goste, rešeta bobovci, fižolovci, ravšeljni, ržena, pšenična, lanena, podbojce, tkančke, sita za moko in še bi lahko naštevali.

Rešeto ni bil izdelek, ki bi se dal napraviti doma in prenašati ali prevažati na trg. Ker je zavzemalo preveč prostora, si je rešetar naložil polno obodnih kolačev in poden ter potem iz njih sproti izdeloval rešeta.

Rešetar je krošnje sproti dopolnjeval. Poleg domačih krajev je vsak krošnjar, ki je dal kaj nase, vsako leto obšel še avstroogrske dežele. Videti jih je bilo na Češkem, v Galiciji in Romuniji.

Krošnjarstvo je imelo svoja nenapisana pravila, ki so se jih zdomarji vestno držali in jih spoštovali. Pravice so se dedovale. Tako je imel vsak krošnjar svoj določen okoliš—rajon, ki ga je po njem prevzel sin ali bližnji sorodnik. Sredi rajona je imel krošnjar prijateljsko hišo—kvartir, kjer je hranil blago. Od tod je robo raznašal po okolici in tja do doma naročal novo. Ko je sin začel odrasčati, ga je krošnjar jemal s seboj in uvajal v posle.

Dandanes je suhorobarstvo že bolj del turizma in spominkarstva kot pa samostojna gospodarska panoga. Če ne verjamete, preštejte, koliko lesenih žlic ali krožnikov je v vaši kuhinji in kolikokrat jeste z njimi ali iz njih.

Če drugega ne, bo vsaj v zaprašenih slovarjih slovenskega jezika ostalo na desetine in stotine imen za posamezne lesene izdelke naših prednikov. In najbrž ga ni med nami, ki se ne bi strinjali, da je zaklad tudi vsaka slovenska beseda.

PRIŽGALA JE LUČ

rdečimi kapucami na glavi. Skupina se pomika od kmetije do kmetije, od kočje do kočje. Pri vsaki se ustavi in zapoje pesem. Ob petju se v oknih prižgajo luči. Od kmetov dobijo bogata darila, medtem ko se otročad radovedno gnete v razsvetljenih oknih. Kmalu sije zlatorumena luč iz vsakga okna po vsej dolini. Prišla je Lucija, v najtemnejši letni čas je prinesla luč — novo upanje za novo rast in novo življenje. Tako je po vsej Skandinaviji, po vaseh in po mestih.

V najtemnejšem letnem času v najtemnejšem delu Evrope se je do današnjih dni ohranila tradicija čaščenja luči. Vendar pa je malo verjetno, da se danes izbrane najlepše skandinavske mladenke zavedajo, da hodijo po že pradavni gazi, ko se odpravljajo na pot s svojo pesmijo in lučjo. Pred njimi je hodila od srednjega veka sem krščanska svetnica Lucija, ki je nasledila, potem ko jo je zaman poskusila zatreti, že utroto snežno gaz od svoje poganske prednice Sredozimke, katere lik se je izgubil v sivi davnini. Nekoč pa je bil poznan po vsej Evropi, tudi pri nas, le da je bil znatno resnejši in grozljivejši. To je bil ženski demon smrti in teme, ki je s svojo pojavo poganjal strah v kosti in vlivl spoštovanje pred neznanom temo. Strah in pozneje molitev sta bila odkupnina za upanje, luč in novo življenje.

Lucijina noč je po starem julijanskem koledarju še v srednjem veku veljala za najdaljšo. Tako je pisal Primož Trubar.

Šent vid ima dan neraldši,
Lucija pak ner ta kratši,
spet Vid ima nuč nermanšo,
šent Lucija pak neraldšo.

To seveda ni ustrežalo resnici, kar je papež Gregor XII. leta 1582 v svojem gregorijanskem koledarju popravil. Lucija pa je ostala na 13. decembru in še naprej strašila in vzbujala upanje po naših krajih. Na Dolenjskem je od njene pojave ostalo bore malo. Več se je ohranilo v vzhodni Sloveniji, kjer so pojave Lucij in spremstva v marsičem, kljub veliki prostorski oddaljenosti, spominjale na njene nordijske sestre. Nekaj ljudskih verovanj in vedeževanj pa se je tudi pri nas ohranilo. Tako v Beli krajini na dan Lucije niso delali z živino, da bi si ne poškodovala vida.

S pomočjo Lucije se je dalo tudi napovedati vreme za naslednje leto. Vsak od dvanajstih dni od Lucije pa do božiča napoveduje vreme za enega od mesecev v naslednjem letu. Lucija pa je pomagala tudi dekletom zvedeti, kateri fant bo njihov bodoči mož, fantu pa je s pomočjo posebnega stolčka, ki ga je moral sam napraviti na Lucijino in na njem sedeti pri polničnici, pokazala, katere ženske so ciprnice, da si ne bi po moti kakšne nakopal na glavo.

Vsa ta pričevanja in vraževerje izpričuje, da je bil tudi ta dan nekoč zelo pomemben v življenju naših prednikov, le da so mu čas in pritiski različnih kultur že skoraj popolnoma zgladili obrise. Da pa je lahko december, če že ne poln vraž, verovanj in praznovanja, kot je to bil nekoč, še vedno lahko poln snega in teme, nam dokazuje letošnja zima.

TONE JAKŠE

Jesenske megle se v začetku decembra grozljivo spustijo nad gluhi gozd. Sivi oblaki pokrivajo doline. Ne prepuščajo več tolažilnih sončnih žarkov in ne dajo več očem, da bi se spočile na vrhovih bližnjih vršacev. Tam gori v sivini so se zdržile temne sile s svojimi temnimi naklepi. Njihovo orožje je hlad in sneg, ki ga ob zavijanju burje pošiljajo v dolino, njihova zaveznica je noč, vsa mogočnejša in vse daljša. Močno je že najedla dan, mrak se zajeda po pobočju navzdol in z njim prihaja vse bliže predirljivo volčje tuljenje. So to res volčje? Mar ni med tuljenjem prepoznati tudi glasov naših rajnikov? Mar ne begajo tam gori v temi njihove nepotolažljive duše in se s kraljestvom noči bližajo, da bi poravnale stare krivične račune? Kraljestvo teme je kraljestvo mrtvih. Luč je kraljestvo življenja, toplote, rodovitnosti. In luči je vse manj. O groza! Lani je v borbi med nočjo in lučjo zmagala luč. Kako bo letos? V življenju je vse tako negotovo in naša moč je majhna. Kaj lahko storimo mi, drobni, nevedni črvčki?

Tako so modrovali in se bali naši predniki v temni davnini. Mi jih danes le težko razumemo. Le od kod njihov strah? Saj so pota nebesnih teles in vrtenje naše zemlje povsem določena in jasna stvar. Letni časi so stalni in nepremakljivi. Res je, da znanstveniki nekaj govore o novi ledeni dobi, kk se baje bliža, vendar je to še tako daleč, da se nam ni treba beliti glave. Saj imamo že tako ali tako dovolj drugi skrbi. Kurjava, energija, kako priti do premoga in kurilnega olja, to je naš glavni strah. Če tega ne bo, potem bo hudo. Naše orožje proti temi in mrazu je znanje in tega predniki niso imeli. Čemu so se zaupali potem oni? Letos, ko nas je po dolgem času spet pozdravila tista prava decembrska zima z globokim snegom in mrazom, ki sega do kosti, in je do zelenega aprila še neznansko daleč, smo jih morda malo bolj pripravljeni razumeti.

Decembrsko jutro v Skandinaviji. Do prvega svitanja je še daleč. V beli puh novozapadlega snega so pod gozdnimi obronki skrite kmetije. Samo temno njihovih okenskih lin je slutiti v temi. Po komaj vidni gazi se iz gozdička pomika čudna kolona. Vodi jo v belo ogrnjeno deklet, ki zeleno krono na glavi. V kroni so v krogu zatakne pržigane sveče. V vrsti ji sledi skupina deklet, prav takk ogrnjene v belo, s pržiganimi svečami v rokah. Za njimi je nekaj fantov z